

Prazniki tudi za razmislek

Na proslavi v Brežicah govoril sekretar predsedstva CK ZKS Franc Šetinc

Za jubilej Osvobodilne fronte in počastitev praznika dela so se občani Brežic v petek zvečer zbrali v Posavskem muzeju, kjer so prisluhnili besedam slavnostnega govornika Franca Šetince in se pridružili čestitkam dobitnikom občinskih priznanj OF in srebrnih znakov Zveze sindikatov.

Osvobodilna fronta je vzniknila iz težkega ilegalnega delovanja KP

pred vojno — je dejal Franc Šetinc — iz junaške oborožene revolucije in iz navdušenega poleta povojne graditve. Preko armade svojih aktivistov je OF razkrila ogromno življenjsko moč, pogum in svobodoljubnost naših ljudi.

Zatem je govornik poudaril, da tudi današnja Socialistična zveza postaja najširši prostor za organiziranje nastop delovnih ljudi, ne glede na njihov socialni položaj, verske, narodnostne, nazorske in druge razlike. S to širino in odprtostjo omogoča pluralizem samoupravnih interesov in je temeljno merilo za odnos do socialističnega samoupravljanja,

neuvrčenosti bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov. Tudi delo v Zvezi komunistov ne more biti uspešno, če nima potrditve v tej množični organizaciji. Boriti se moramo proti uradniškim odnosom med ljudmi, proti malomarnosti in neodgovornosti, samovolji in oportunitizmu.

• Kot primer za to je navedel pojave pri Slovini, ob tem pa dejal, da si morajo zdaj vsi prizadevati za povrnitev zaupanja vinogradnikov, kupcev Slovinovih vin in potrošnikov, za ustvarjanje pravih samoupravnih odnosov, odgovornosti in položaja delavcev, ob katerih se takšne razmere ne bodo več mogle ponoviti. Nikakor ne smemo dovoliti, da bi z govori-

cam in posploševanjem razvrednotili vse tisto, kar je bilo že ustvarjeno. Pri tem je mislil na prizadevanja vinogradnikov in sloves bizeljčana.

Tovariš Šetinc je nato govoril še o nalogah v kmetijstvu, o možnostih za njegov razvoj v brežiški občini, kjer so doslej premalo izkoristili prednosti, ki jih imajo za razvoj družbene proizvodnje, kooperantskih odnosov in napredek zasebnih kmetij. Svoj nastop je govornik sklenil z mislijo, naj bi, ne glede na praznično razpoloženje ob prvem maju, razmislili tudi o našem odnosu do dela in ustvarjalnosti. Edino to lahko zagotovi napredek posameznika in družbe, socialno varnost in več samoupravljanja.

J. TEPPEY

METLIČANI PRVI SLOVENSKE NOSILCI — Na mostu čez Kolpo pri Metliki, na meji med Hrvaško in Slovenijo, je Andreja Krštinca (desno) kot prva nosilka tega simbola bratstva in enotnosti sprejela šefeto od mladinke iz Ozlja. Ob tej priložnosti sta si mladinska aktiva sosednjih občin izmenjala priložnostna darila. Fotoreportažo o poti šefete po Dolenjski objavljamo na zadnji strani. (Foto: Janez Pavlin)

Vrata muzeja zdaj res odprta

Otvoritev stalne razstave o NOB in ljudski revoluciji v novi zgradbi muzeja — spomenika v Novem mestu — Moderna predstavitev novejših zgodovine Dolenjske

„Prav gotovo ne bi mogli lepše obeležiti praznika OF kot ga s tem, da predajamo javnosti zbirko, katere glavni junak je

dolenjski delovni človek in njegov stoletja trajajoči boj za obstanek na tem koščku slovenske domovine,“ je v svojem govoru poudaril Bogdan Osolnik, vodja odbora za izgradnjo oddelka NOB pri Dolenjskem muzeju, ko je v soboto, 25. aprila, svečano otvoril stalno razstavo o narodnoosvobodilnem boju in ljudski revoluciji v veliki razstavni dvorani nove zgradbe muzeja — spomenika v Novem mestu.

S svečano otvoritvijo se je zaključilo šestletno obdobje, v katerem se je uresničila zamisel, da bi v Novem mestu namesto bronastega ali marmornatega spomenika osvobodilnemu boju zgradili muzej — spomenik s stalno razstavno zbirko, s katero bi na zgoščen način prikazali novejšo zgodovino Dolenjske in še posebej

novomeškega okrožja. Sama stavba, ki predstavlja prvi tovrstni objekt v Sloveniji, je bila dograjena leta 1978, priprava stalne zbirke pa se je zavlekla do letos, ker so se pripravljali znašni pred zahtevno nalogo, ki je terjala preverjanje in zbiranje najrazličnejših gradiv in dokumentov.

Čeprav predstavlja stalna zbirka le del doslej zbranih gradiv, je v nji zajeto preko tisoč eksponatov. Sama predstavitev izbranega gradiva, ki oblikovno ni atraktivno, je zahtevala nov pristop; oblikovalec razstave Lojze Gostiša je nalogo dobro rešil in bo novomeška razstava lahko dober zgled drugim pripravljajočim se pokrajinskim razstavam in ne nazadnje tudi osrednji republiki.

Seveda pomen stalne razstave ni zožen le na predstavitev zgodovinske sinteze, marveč se tvorno vključuje v nadaljnjo obdelavo zgodovine novomeškega okrožja in vse Dolenjske; opozorila bo na vrzeli in pomanjkljivosti ter spodbudila še žive priče velikih dogodkov, da s svojimi pričevanji in morebitnimi dokumenti pomagajo muzeju. Nedvomno pa je največja vrednost muzeja — spomenika, ki je šele s stalno zbirko pravzaprav javno zaživel, v ohranjanju izročila NOB in socialistične revolucije mlademu rodu. Prav slednji naj bi bil najpogostejši obiskovalec stalne in občasne tematskih razstav, ki so v programu muzejske dejavnosti.

M. MARKELJ

Ob koncu tedna bo deloma jasno s spremenljivo oblačnostjo, občasno so možne krajevne padavine. Nekoliko topleje bo.

JOSIP BROZ TITO
naša preteklost in naša prihodnost

Leto dni od slovesa

Leto mineva od časa tesnobne negotovosti. V ljubljanskem kliničnem centru se je iztekalo 127 dni Titove poslednje bitke. Izgubil jo je zase, ker vsako življenje konča smrt, dobil pa jo je za nas, saj je še s svojo smrtjo utrjeval to, za kar se je bojeval vse življenje. Jugoslavija je v dostojanstveni žalosti prisegala zvestobo njegovi poti.

Neizbrisen osebni pečat je vtisnil v zgodovino sveta Mehiški predsednik Lopez Partillo je zato dejal ob njegovi smrti, da je maršal Tito moralna lastnina vsega človeštva in da ne pripada samo jugoslovanskim narodom.

Šest desetletij je Tito krepil vrste jugoslovanskih komunistov, več kot štiri desetletja jih je vodil, popeljal jih je v revolucijo skupaj z drugimi rodoljubi, tri desetletja in pol je bil na čelu nove, socialistične države s samoupravo delavcev, dve desetletji je bil eden od voditeljev neuvrčenega gibanja. Ob vseh izjemnih zaslugah pa je ostal „naš Tito“, vsem nam drag človek, pravi ljudski voditelj.

Koliko izrazov priznanja in občudovanja je bil deležen v obeh sveta že v življenju, zlasti pa še ob smrti.

Kaj neki je bilo v tem človeku, da je znal vzbuditi spoštovanje tudi pri svojih nasprotnikih, se je nekoč retorično vprašal francoski politik Pierre Mendes-France.

Starosta ameriških diplomatov Averell Harriman je v dneh slovesa pribil: „Tito je zadnji od velikanov, zadnji od velikih voditeljev. Njegov pogum in njegov duh bosta živela tudi v prihodnje.“ Willy Brandt, predsednik zahodnonemških socialdemokratov, je šel še dlje v svoji izjavi: „Za jugoslovansko ljudstvo je darilo usode, da

je imelo v letih največje nevarnosti takega voditelja.“

Tito je bil zgodovinska osebnost. Odločno se je postavil proti nacizmu, ko je bilo videti to skoraj samomorilsko. Odločno in ponosno, z zaupanjem v svoje ljudstvo, se je upal upreti tudi stalinizmu, ker je nad vse cenil neodvisnost, svobodo, pravičnost. Izkazal se je tudi z državniško modrostjo in daljnovidnostjo. „Znal se je prilagoditi ritmu revolucije, vedno je bil na pravem mestu, nikoli se ni umikal,“ je zapisal o njem italijanski pisatelj Alberto Moravia. Kako velik zgled je s svojimi odločnimi potezami in vizijo pravičnega sveta postal za vse ponižane in tlačene narode sveta! In ne samo to.

„Njegova zasluga je, da je v težkem trenutku mednarodnega delavskega gibanja našel pot, ki je okrepila našo enotnost in nam omogočila napredek pri iskanju novih rešitev v razvoju komunističnega gibanja in socialistične graditve,“ je rekel voditelj italijanskih komunistov Luigi Longo.

Še bi lahko navajali misli in izraze občudovanja, vendar je gotovo najpomembnejše, da se vedno in ne le ob obletnici slovesa obrnemo k sebi z vprašanjem, ali dovolj dosledno in vztrajno nadaljujemo Titovo delo. Kaj smo storili in kaj nismo. Kaj smo imeli samo na ustih. Koliko smo skupaj ali vsak zase s subjektivnimi slabostmi, napakami ali morda celo nasprotovanji prispevali k nekaterim težavam in zastojem, s katerimi se otepamo. Tita ni več, ostali smo brez njegove nesporne avtoritete, da bi kazala pot iz zagat. Zato je toliko večja naša obveznost ter naš dolg vse- mu, kar je dala Titova doba.

M. LEGAN

Bralcem čestitamo za praznik dela!

NAJVIŠJA PRIZNANJA OF TUDI DOLENJCEM

Na osrednji republiški slovesnosti v počastitev letošnjega dneva OF in 40-letnice ustanovitve OF, ki je bila v ponedeljek v Ljubljani, so podelili 30 republiških priznanj OF. Med dobitniki so tudi zaslužni borci, aktivisti in družbenopolitični delavci z našega območja: Valentin Hribar iz Sevnice, Ignac Karničnik iz Kočevja, Dragica Rome iz Novega mesta in Vida Kulovec, Dolenjka, ki po vojni živi v Ljubljani.

NAJVEČ VEDELI NOVOMEŠČANI

V nedeljo, 26. aprila, je bilo na Mirni regijsko tekmovanje v kvizu „Tito-revolucija-mir“, na katerem je svoje dobro poznavanje te tematike pokazalo po 6 tekmovalcev iz 4 dolenjskih občin, ki so bili najboljši na občinskih tekmovanjih. V skupini osnovnih šol, mladih iz organizacij združenega dela in krajevnih skupnosti pa je zmagal Miran Šiško iz Novega mesta, druga je bila Valerija Balkovec iz Črnomlja in tretji Martin Mejaš iz Novega mesta. Tudi ekipno so v obeh skupinah zbrali največ točk Novomeščani.

UREDNIŠTVO V GOSTEH

Novinarji Dolenjskega lista bomo pripravili tokrat uredništvo v gosteh v sredo, 6. maja, ob 19. uri

NA ZDOLAH

nad Krškimi. Prepričani smo, da se bomo zbrali v šoli v tolikšnem številu, da bodo prišle na dan vse zanimivosti in tegobe vaše krajevne skupnosti.

V PONOS VSEJ DOLENJSKI — S sobotno otvoritvijo stalne razstave o NOB in ljudski revoluciji v novomeškem muzeju — spomeniku je Dolenjska bogatejša za pomembno pridobitev. Na sliki: med govorom Bogdana Osolnika. (Foto: MiM)

Prvi krog francoskih predsedniških volitev je prinesel finale Giscard-Mitterrand, toda razlika med njima je majhna.

Volilna udeležba je bila za kake 3 odstotke slabša kot pred sedmimi leti (okroglo 81-odstotna), toda število volilcev je bilo zaradi znižane starostne dobe rekordno.

Predsednik Giscard je sam zbral manj glasov kot pred sedmimi leti, ko je bil še „neznan“ minister – 28,21 odstotka. Francois Mitterrand je nasprotno dosegel najvišji odstotek glasov, kar so jih socialisti kdaj zbrali po vojni – 25,90 odstotka. Jacques Chirac je sicer pristal pri 17,95 odstotka glasov, vendar bodo prav njegovi privrženci v 2. krogu odločali: pariški župan je javno izjavil, da bo osebno glasoval za C. Scua.

Francoski veliki finale

Največje presenečenje nedeljskih volitev je vsekakor 15,42 odstotka Marchaisove bere – tako nizko KPF že ni bila od leta 1936. Centralni komite KPF bo na izredni seji sprejel sklep, ali naj Mitterrandu podpre.

Uradna kampanja se bo začela 1. maja, vendar sta kandidata že krenila v boj.

LIBANON: VOJNA

Sirska ofenziva na Monsanin, 2.628 metrov visoki gorski greben, ki se dviga nad osrednji Libanon, se še nadaljuje. Bijejo se ostri boji s krščanskimi desničarskimi silami, ki so se zdaj vkopale na ozkem prostoru tako imenovanega „francoskega zaklonsca“ na vrhu gore. Poročevalci poročajo o hudih bitkah za kontrolo nad to, s snegom pokrito strateško točko kar največjega vojaškega pomena. Po teh poročilih sirske enote napadajo s tanki, raketami in težkimi helikopterji.

Toda drugega dne bojev za Monsanin razplet se ni jasn. Zaradi močnega sirskega ognja so se desničarji umaknili skorajda dva kilometra od „francoskega zaklonsca“.

Boji potekajo ravno v trenutku pogajalskih prizadevanj libanonske in sirske vlade. Vodja libanonske diplomacije Butros je končal obisk v Damasku, pričakujejo pa, da bo prišel v Beirut sirski zunanji minister Kadam. Obe vladi skušata najti izhod iz najnovejše hude libanonske krize, ki je – kot se je izvedelo iz pogovorov med Butrosom in Kadamom – prizadela Libanon in Sirijo. Pravijo, da je v Damasku Kadam dejal svojemu gostu, da bi bilo v interesu Sirije, če bi Libanon čimprej krenil po poti nacionalne pomiritve in ohranil celovitost in neodvisnost.

Beirut in Damask pa posebej skrbijo še izraelski napadi na Libanon.

Med napadom izraelskih letal na 14 vasi južnega Libanona je umrlo 12, več kot 30 ljudi pa je bilo ranjenih.

Izraelsko težko topništvo pa je streljalo na okolico mesta Nabatije. Izraelska vojaška letala so preletavala Beirut, mestne protiletalske baterije pa so nanje odprle močan ogenj. V vojaškem sporočilu, ki so ga objavili v Damasku, je rečeno, da so nad Beirutom sestrelili eno izraelsko letalo, medtem ko so nad severnim Izraelom zrušili drugo. Sirsko poveljstvo pravi, da je sirska vojska izgubila MIG 21 v zračnem spopadu z izraelskimi lovci na jugu Libanona. Izraelski vojaški predstavnik pa je zanikal, da bi Izrael imel kakršnekoli letalske izgube, češ da so se vsa letala vrnila v svoje baze.

Sirska in izraelska letala pa so se spopadla nad južnim Libanom, pri čemer sta bili sestreljeni dve izraelski letali, je izjavil predstavnik sirskega vojaškega poveljstva v Damasku. Dejal je tudi, da je v tej zračni bitki bilo zadeto eno sirsko letalo.

JANEZ ČUČEK

KUPČIJA Z OROŽJEM CVETI – Dezele ob Perzijskem zalivu so se začele pospešeno oboroževati. Tudi zadnji obisk britanske premierke Margaret Thatcher in sedanjí obisk zahodnonemškega kanclerja Helmutha Schmidta v Saudski Arabiji se bo v precejšnji meri sukali okoli orožja. Na sliki: oklepniki, ki so jih nedavno tega dobavili Saudski Arabiji. (Telefoto: UPI)

Zasejati tudi več zaupanja!

Kmetje odobravajo načelno naravnost naše kmetijske politike, velikokrat pa, in to običajno upravičeno, kritizirajo vsakdanjo, manj rožnato prakso

Nedavno tega sem v Kmečkem glasu prebral pismo z značilnim naslovom „Plat zvona bije“. Kmetica Mara Jerman iz Radomelj opozarja v njem, da je na stvarna vprašanja kmetov o uresničevanju načrta kmetijstva prepogosto slišati puhlico, „da se bo vse uredilo, če bo združevanje kmetov steklo hitreje“. In nato: „Če tik pred pomladjo ni druge rešitve kot združevanje, potem lahko kar takoj vržemo puško v koruzo... Bodimo vsaj enkrat tako pametni kot kmet, ki suši in spravlja seno tedaj, ko mu sije sonce. Vse drugo bo odložil na primernjši čas.“

Ob drugi priliki je bralka iz Bele krajine v isti list pisala: „Veliko se piše o komasaciji zemljišč... Poznam več kmetov, ki bi radi zamenjali parcele. Tudi če so se lastniki uspehi med seboj dogovorili o zamenjavi, to ni še nič. Pravi zapleti se pričnejo od tod naprej. Hoditi mora po katastru, po občini, od enega do drugega. Povsod ti rečejo; pridi drugič. Vse to veliko stane. Geometer, prepisi, razna potrdila itn. Največ pa

čas, ki ga kmetu vedno primanjkuje.“

Mislim, da imata obe bralki prav. Obe pismi tudi kažeta, kako blizu je kmetom ne le združevanje kmetov, temveč tudi združevanje dela in sredstev.

Našo načelno naravnost kmetijske politike kmetje v bistvu odobravajo in sprejemajo. Prenajanje te politike v politično prakso pa je upravičeno deležno ostre kritike. Gotovo je, da zaviralno vpliva na hitrej-

še spreminjanje družbenih in gospodarskih odnosov v kmetijstvu in na vasi. Pod dežnikom formalne samoupravnosti organiziranosti se še vedno bohotijo kupoprodajni odnosi, zadrugo delijo na „zadrugo“ in „koooperante“, s kmeti še vedno manipulirajo in kmetje še vedno niso gospodarji v svoji zadrugi.

TELEGRAMI

VARŠAVA – Po kratkem premo- ru se je Poljska te dni spet začela ukvarjati z vrsto problemov, med katerimi je na prvem mestu prav gotovo vsebina ukrepov, ki naj bi jih sprejeli v okviru programa „socialistične prenove“. V tej zvezi je konec tedna prišlo do vrste sestankov med delegacijami vlade in sindikata „Solidarnost“, zaradi obsežnih razprav pa so kar za dva dneva podaljšali izredni kongres Zveze socialistične mladine Poljske.

NEW YORK – Kot so že ves teden pričakovali, je ameriški predsednik minul petek uklinil embargo na izvoz pšenice v Sovjetsko zvezo. Sklep so pojasnili z razlogi, ki so povsem notranje narave. Reagan je namreč v predvolilni kampanji kmetovalcem obljubil, da bo embargo odpravil, to pa je zdaj tudi uresničil.

ZDRUŽENI NARODI – Varnostni svet, ki nadaljuje razpravo o Namibiji, je doslej slišal stališča okoli 40 predstavnikov raznih držav, gibanj in organizacij. Četrty dan zasedanja je zbudilo pozornost poročilo tako imenovane kontaktne skupine zahodne peterice iz Londona, v katerem je med drugim omenjeno stališče, da je treba še „izpopolniti“ obstoječi načrt Zdrženih narodov o neodvisnosti Namibije.

TEHERAN, BAGDAD – Vojskujoči se strani poročata o vojnih operacijah na raznih območjih iraško-iranskega bojišča. V preteklih 24 urah so potekale večje bitke z mnogimi žrtvami na obeh straneh pred vsem na zahodni fronti pri Zahabu, Gilan Garbu in iraškem obmejnem mestu Kasr-e-Sirinu, ki so ga Iranci osvojili že v začetnem obdobju vojne, ki traja že osem mesecev.

V vsakdanjem življenju se to kaže v nedovoljenem in neopravičljivem ravnanju in vedenju do kmeta, do zadrutnika. Pomislino kar na številne pritožbe zaradi tehtanja živine pri odkupu, zaradi klavnosti, na nepoštenosti v zvezi z maščobo mleka, ugotavljanjem nečistoče, obračunavanjem in zavlačevanjem s plačilom mleka. Namišljene načrte o razvoju kmetijstva, o setvi ipd. delajo v pisarnah. Kmetje so od tega osnovnega in najpomembnejšega dela za več pridelka – odri- njeni. Kot da „tistih tam gori“ njihovo mnenje sploh ne zanima.

Takšnemu ravnanju in vedenju do kmeta v naši (ne-)politični praksi nemalokrat prispevajo tudi nejasne, nedorečene, nestrpne in v bistvu zelo kratkovidne razprave na višjih političnih ravneh, npr. o „polproletariatu“, o „kmetih-delavcih“, o „dvoživkah“, o kmetovi „visoki“ življenjski ravni itd., kajti v bistvu stopnjujejo kmetovo nezaupanje, ki je že zaradi prej omenjenih ravnanj dokaj oprijemljivo.

Združevanje kmetov, kakršno si želimo in kakršno bo koristilo kmetom in družbi, je možno le ob obojestranskem zaupanju. Kako težko je zgubljeno zaupanje obnoviti, že vemo.

ŠTEFAN KUJAR

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Član predsedstva CK ZKJ in predsedstva SFRJ Fadil Hohxa je te dni govoril znanstvenim, prostvenim, kulturnim in javnim delavcem, ki delajo na univerzi, akademiji znanosti in umetnosti, časopisno-založniških hišah in izobraževalnih ustanovah glavnega mesta Kosova o nekaterih odmevih v svetu na nedavne dohodke v pokrajini. Fadil Hohxa je govoril o ozadju gesel, izrečenih v sovražnih demonstracijah oziroma stališčih, ki jih ponekod v svetu zdaj javno izrekajo. Objavljamo nekatere njegove poglobitve misli:

Resnica o Kosovu

– V svojem političnem megalomanstvu, ki ni daleč od avanturizma, se poskušajo nekateri odgovorni ljudje v Tirani v zadnjem času predstavljati kot zaščitniki Albancev na Kosovu in v Jugoslaviji. Sami sebi škodijo tisti v Albaniji, ki sovražnike socialistične samouprave Jugoslavije označujejo kot svoje prijatelje. Naše ljudstvo se sprašuje, kako je mogoče, da je Tirana tako občutljiva zaradi organizatorjev demonstracije na Kosovu – zapriseženih sovražnikov SFRJ.

– V Albaniji želijo za nekatere gospodarske težave in težko dediščino Kosova obtožiti Srbijo in druge narode, s katerimi že stoletja živimo. Vsi vemo, da Kosovo kljub vsemu, kar je doseglo, sodi v najmanj razvito območje Jugoslavije. Kljub temu pa smo dosegli takšen napredek, s kakršnim se lahko le redkokje v svetu pohvaljijo.

– Če so za zaostalost Kosova, kot pravijo v Tirani, krivi Srbi oziroma Srbija, se večina Albancev sprašuje, kdo je kriv za zaostalost Albanije. Po stopnji gospodarske razvitosti je Albanija na dnu evropske lestvice, pa tudi primerjava s Kosovom je ne postavlja na boljše mesto.

– Naši kritiki iz Tirane veliko govorijo o življenjski in družbeni ravni na Kosovu. Če življenjski in družbeni standard pomnijo hrana, obleka, obutev, stanovanja, šole, bolnišnice, nove ceste itd., ali Kosovo v vrsti teh področij ni pred Albanijo? Ali lahko sploh zaradi česa zavidamo Albaniji, kaj pa bi šele lahko rekli, če bi primerjali svobodo ljudi in njihov družbenoekonomski položaj.

– Naš občan resnično uživa vse pravice, ki obstajajo v svetu. Lahko živi, kjer hoče, potuje v tujino.

– V Albaniji pa brez posebnega dovoljenja za gibanje ni mogoče potovati iz enega okraja v drugega. Vodilni ljudje Albanije menijo, da so pokazali veliko revolucionarnost, ker so zaprli, porušili ali spremenili v skladišča džamije in cerkve.

– Govorijo nam o človekovih svoboščinah ter pravicah in to tisti, ki so se neprodušno zaprli, ki ne dovoljujejo svojim ljudem normalnega gibanja po lastni državi, oziroma da pogledajo čez mejo, prepovedujejo pa tudi drugim, da bi videli njih.

– Vzporedno z uradnimi izjavami o dobrem sosedstvu, Tirana skoraj nenehno diskretno spodbuja velikoalbanski nacionalizem. Če pisanje glasila „Zeri i populit“ izraza stališča vodstva Albanije, v kar ne dvomimo, potem je jasno, da se spuščajo v nevarno igro, ki daje možnost mednarodni reakciji in različnim vohunskim centrom, da se vmešavajo v notranje zadeve Albanije in Jugoslavije. Takšna politika ogroža stvarnost ene in druge države.

– Kaj pomeni sedanje postavljanje pod vprašaj londonskega in versajškega sporazuma: ali ni to poziv za začetek prekrojevanja meja. Če gre res za to, potem so to zamisli obsedencev, ki ne vidijo ničesar pred seboj in ki vede ali nevede zagovarjajo nove vojne, nove nesreče človeštva.

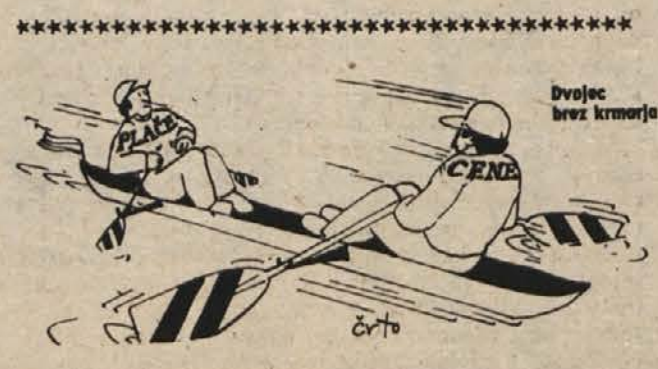
MILAN MEDEN

MADŽARSKA VLADA JE NAREDILA PRVE KORAKE k uvajanju petdnevnega delovnega tedna. Potem ko je minister za delo Treton objavil potrebne zakonske spremembe v madžarskem zakonu o delovnih odnosih, je novinarjem izjavil, da bodo začeli petdnevni delovni teden postopoma uvajati 1. julija letos, do julija prihodnjega leta pa ga bodo uvedli v vsa podjetja. Madžarska odločitev, da bo postopoma skrajšala delovni teden, pomeni da bodo drugo leto imele petdnevni delovni teden vse države SEV, razen Romunije... Počasi za nami...

MEDTEM PA JE PALMOVA KOMISIJA za razorožitev s sedežem na Dunaju pozvala Združene države Amerike ter SZ, naj čimprej začeta pogajanja o omejitvi jedrskega orožja srednjega dometa. Iz poročila, objavljenega po dvodnevnem sestanku v Zenevi sledi, da se bo v primeru, da ne bi omejili te vrste orožja, kamor spadajo manevrske rakete „SS-20“, položaj v blokhi poslabšal in vival na ves ostali svet... Bloka pa ostajata gluha...

POTEM, KO JE DRUŽINA BOBBYJA SANDSA sporočila, da je življenje tega zapornika v belfaški jetnišnici po 56 dneh gladovne stavke na nitki, je v Belfastu prišlo do demonstracij, v katerih je sodelovalo med 25.000 in 50.000 ljudi. Nekaj podobnega so hoteli organizirati tudi v Londonu, toda londonska policija je zbrane pristase Bobbyja Sandsa iz IRA razgnala, kajti britanski minister za notranje zadeve je pred dnevi v Londonu za 28 dni prepovedal vse protestne pohode: in zbiranja. Sands je pred 58 dnevi začel svojo gladovno stavko v prepričanju, da so bili tisti, ki so stavaliki pred njim, opeharjeni. Zato se je odločil, da bo v naslednji gladovni stavki stavkal sam in tako onemogočil, da bi se kaj podobnega ponovilo. Zato je tudi prejšnji ponedeljek dejal irskim poslancem, da morajo v ta pogajanja direktno vključiti njega samega, če bo prišlo do kakršnih pogajanj. „Ne maram, da bi drugi govorili zame. Zdej sem poslanec.“ Čeprav je jasno, da Sands s svojo gladovno stavko ne bo prisilil britanske vlade, da bi popustila in mu priznala tri zahteve, ki jih postavlja, to so pravica do civilnih oblačil, svobodna odločitev o delu in svobodno združevanje kaznjencev v zaporu, pa je kljub temu te dni Sands dosegel to, kar je od začetka svojega gladovanja želel. Je v središču pozornosti britanskega in irskega ter svetovnega tiska in pa tudi sredi politične bitke, ki vključuje spopade po severnoirskih mestih in posredovanje politikov v Belfastu, Dublinu, Londonu in celo v Washingtonu... Namen včasih upravičuje sredstva...

NAGLICA

MED PRVIMI – V soseski ob Trdinovi ulici v Novem mestu so med prvimi na Dolenjskem posadili 88 drevov v Titov spomin. Jame so izkopali sami stanovalci, drevesa pa so sadili delavci Gozdnega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Pomagali so tudi učenci grmske osnovne šole. (Foto: I. Zoran)

KURIRJEM V SPOMIN – V Volčjem pri Sromljah so v soboto, 25. aprila, odkrili spomenik kurirjem. V njihovem imenu je spregovoril Joško Papež iz Sevnice (na sliki). TV postaja 28-S v Volčjem je vzdrževala zveze s Hrvaško in ni bila nikoli odkrita. (Foto: Jožica Teppey)

TABORNIŠKI KRST – Ob dnevu tabornikov je sevniški Odred treh smrek razširil svoje vrste kar s 60 novimi murenčki. Skoraj vsi so iz vrta Cici-ban. Kot se za taborniški sprejem spodobi, so tudi zapeli ob goreči pagodi. Na sliki: podelitev članskih knjižic po vodih. (Foto: Železnik)

KURIRJI OPRAVILI NALOGO – Kurirska pionirska četa z dobrniške osnovne šole je prejšnji teden v KS Dobrnici opravila izredno zahtevno nalogo. V dveh urah so pionirji raznesli blizu 300 izvodov „Dolenjskega lista“, čeprav je KS „časno zasedel okupator“. (Foto: S. Doki)

MRAZ ŽE OBRAL VINOGRADNE IN RIBEZE?

Komisija za ocenitev škode po zmrzali pri temeljnem obratu za kooperacijo sevniškega Kmetijskega kombinata in Zavarovalnice sta minuli teden začeli z delom. Pregledati in oceniti je treba nastalo škodo tudi med kmeti-kooperanti. Po izjavah vinogradnikov skupnosti Podvrh – Trnovec je mrzav skoraj sto-odstotno prizadel tamkajšnje vinograde. Pozeba je prizadela tudi nasade ribeza.

Na glavo postavljeni plani?!

Iz razgovora s predsednikom republiškega komiteja za kmetijstvo – Dolenjske kmetijske naložbe premalo usmerjene v primarno proizvodnjo

„Vi ste plane postavili na glavo,“ je rekel pretekli teden Ivo Marenk, predsednik republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter član republiškega izvršnega sveta, ko je posegel v razpravo dolenjskih kmetijskih delavcev in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij ter skupnosti, v kateri naj bi se izkazalo, kaj naj bi Dolenjska v naslednjih petih letih še naredila na področju kmetijstva.

Prva in najbolj važna naloga vseh, ki so kakorkoli zadržani za kmetijstvo, je namreč, da z vsemi možnimi sredstvi povečajo pridelke ter tako pripomorejo k večji samooskrbi Slovenije. Kot pa je bilo videti iz obsežnega prikaza predsednika izvršnega odbora Kmetijske živilske skupnosti Dolenjske Nika Riharja, naj bi v naslednjih petih letih iz 1,42 milijarde dinarjev, kolikor je namenjenih za investicije v kmetijstvo, porabili kar 32 odstotkov za trgovine, servise, gostišča in podobne zadeve, iz katerih po Marenkovih besedah ne moremo pričakovati večjih količin mesa, mleka in poljedelskih pridelkov. Prav tako je Marenk kritično ovrnil dosedanje dogovore o gradnji različnih klavnice, hladilnic in po-

dobnih objektov, za katere je že zdaj jasno, da jih, če bomo hoteli ekonomično posloovati, ne bomo rabili toliko, še manj pa jih bo mogoče potem vzdrževati. Zavzel se je za bolj ambiciozne programe Dolenjcev na področju kmetijstva, saj ima na primer Prekmurje manjše površine, pa pridelava šestkrat več hrane. Da pa bi Dolenjska lahko začela z bolj zahtevnimi programi, bo treba denar vlagati v družbeni sektor kmetijske proizvodnje, prav tako pa tudi v zasebni, pri katerem naj bi v prihodnosti prinesla nekaj prednosti velikim pridelovalcem hrane tudi nova davčna politika, ki bo spodbujala resne pridelovalce in finančno prizadevala tiste, ki se z zemljo samo igrajo. Denarja za naložbe v primarno kmetijsko proizvodnjo ne bo manjkalo, prav tako pa ne bo manjkalo reprodukcijskih sredstev. Za te naložbe je namreč denar zagotovljen od republike.

Iz široke palete podatkov, ki jih je pred udeleženci posveta razgrnil Niko Rihar, lahko ponovimo že dolgo znane podatke o degradiraciji prebivalstva, saj je delež kmetov od nekdanjih 40 odstotkov, ko likor jih je bilo še leta 1970, padel že na 17 odstotkov. Kar 63 odstotkov kmečkih gospodarjev je starih nad šestdeset let, ni interesa za združevanje

zemlje in denarja, manjša se število družbenih kmetijskih organizacij, na leto da gre 80 hektarov zemlje za pozidavo, pospeševanje je začelo v slepo ulico, na tržišču s kmetijskimi pridelki vlada nered itd. Žal pa se ti podatki, če smemo nekoliko komentirati, samo prerašajo s sejo na sejo, s posveta na posvet, nihče na Dolenjskem pa se očitno ni resneje ukvarjal z odpravljanjem vzrokov, ki so dolenjsko kmetijstvo pripeljali v take razmere, kot vladajo zdaj. Zato je želja vseh, ki jim razvoj dolenjskega kmetijstva nekaj pomeni, da bi pobude, ki so prišle iz republiškega komiteja, padle na plodna tla.

J. SIMČIC

Najboljšim vinom 4 zlate medalje

Na razstavi belokranjskih vin v Semiču 90 vin

Tako kot vsa leta nazaj, kar Društvo belokranjskih vinogradnikov pripravlja v Semiču razstavo belokranjskih vin, si je tudi letošnja prireditelj ogledalo veliko obiskovalcev iz Bele krajine pa tudi ostalih krajev Slovenije in bližnje Hrvaške. Letos je bil kriterij strokovne komisije še strožji kot prejšnja leta, tako da si je pravico do sodolovanja na razstavi pridobilo 90 vin, od tega 41 belih, 43 vzorcev metliške črnine in 6 rdečih belokranjskih vin. Podelili so 4 zlate, 19 srebrnih in 8 bronastih medalj. Zlate medalje so dobili: za belo vino Boris Brunškole iz Kota pri Semiču in Matija Absec iz Mihelje vasi, za metliško črnino pa Anton Grahek s Starihovega vrha in Janez Pečarič iz Curil.

Številni obiskovalci so si poleg razstave vin – in seveda pokušne najboljše belokranjske kapljice – ogledali še čebelarstvo razstavo, ki jo je s sodelovanjem Medexa pripravilo semiško čebelarstvo društvo. Na ogled so bili tudi likovni izdelki belokranjskih samorastnikov, učenci tamkajšnje šole pa so pripravili razstavo svojih izdelkov.

Poleg tega so prireditelji poskrbeli tudi za strokovna predavanja in, jasno, za zabavni del te velike vsakoletne prireditve v Semiču.

NAJBOLJŠA KAPLJICA – Obiskovalci razstave belokranjskih vin v Semiču so v kletnih prostorih tamkajšnjega muzeja lahko poskusili, kakšen je najboljši lanski vinski pridelek. Seveda so najraje segali po prvonagrajenih vinih.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Herbicidi in ozelenitev vinograde zemlje

Dr. Jože Colnarič v brošuri Novi vidiki nege vinogradskih tal (Maribor 1979) piše, da so nemške raziskovalne ustanove proučevale tudi vplive herbicidov na strukturo in mikrobiologijo zemlje na območju reke Mozele. Ker se ta problematika posredno ali neposredno dotika obravnavanega strokovnega področja, skuša dr. Colnarič na najkrajši način podati v zadnjih 10 letih dosežene izkušnje in rezultate.

Letna svetovna poraba herbicidov v vinogradstvu vključ z zaznamnim negativnim stranskim učinkom še vedno narašča. Ker smo tudi v do sedaj znanih novih tehnologijah brez kemične košnje (s herbicidi) skoraj nemočni, je jasno, da bo problem učinkovitosti in ustrezne rabe herbicidov še vedno aktualne. Če je tako in ker poznamo veliko stranskih, negativnih učinkov herbicidov, je nujno, da le-te redno in sprotno kontroliramo in ugotovljamo njihove dolgoročne vplive na zemljo in trto in ne le kratkoročnih.

V dveh vinogradih z visokimi vzgojnimi oblikami in velikimi medvrstnimi razdaljami (v apneni in lapornati zemlji) so v enem primeru uporabili prefix (Chlorthiamid) in Casoron (Chlordime-nil), enkrat brez in enkrat z razhljanjem zemlje, in sicer pred vznikanjem plevela. V drugem primeru so po vzniku plevela uporabili semparol (atrazin in mecoprop), domatol W special (triazin in amitrol in MCPA) ter mešanico gromoxone in reglone (paraquat in diquat) v razmerju 1 : 1. Količine so znašale pri prefixu 50 – 100 kg/ha in pri casaronu 120 kg/ha, pri semparolu in domatolu vsakokrat po 10 kg/ha in pri gromoxonu – reglonu 5 litrov/ha. Za kontrolo so služile parcele z naravno zapleveljenostjo, ki so bile v enem primeru mulčene, v drugem pa dvakrat plitvo zrotovirane. V letu 1967 so dodali še en primer: k mulčeni zemlji tako, da so zemljo še enkrat plitvo prerahljali.

Do sedaj so ugotovili naslednje:

Uporaba herbicidov pred vznikom plevelov

Zgodaj uporabljani herbicidi so zadržali kalitev plevela, delno pa tudi brstenje koreninastih

plevelov. V plasti od 0 do 20 cm izostane torej koreninska organska gnoja. Manjkajoči koreninski laski in koreninice ne prepredejo zemeljskih agregatov, torej manjka redni dotok žive organke snovi. V poletnih mesecih se na nezasečeni površini zemlje izgubi izredno veliko vode. Na kvalitetnih, nagnjenih vinogradek se humus hitro razkraja. Zato padavine zalijejo zgornje plasti zemlje. Posledica tega je, da se zmanjšuje vsrbenost humusa in glinastih delcev v zemeljskih agregatih, kar je slabo za obstoj in rodnost zemlje.

Uporaba herbicidov po vzniku plevela

Na parcelah, kjer so uporabili herbicide po vzniku plevela, je površina zemlje vse do junija, julija pokrita še z živo odedjo, ki površino zemlje ščiti pred uničujočimi učinki dežnih kapljic.

Ce plevela v vinogradu s herbicidi zadržujemo stalno nizko in zemlje ne rahljamo, lahko tudi pri takem, stalnem načinu nege zemlje pride do močno zmanjšane rodovitnosti, poslabšanja strukture, zlasti pa do močnega zmanjšanja biološke aktivnosti zemlje. Zato avtorji poskusov priporočajo, da če že uporabljamo herbicide, mora biti zemlja pokrita vsaj s slabo zeleno plevelnato odedjo. Ta odedja zemljo ne le ščiti pred vsemi naštetimi negativnimi učinki, temveč s svojimi organskimi ostanki tudi hitreje in učinkoviteje aktivira za rastline uničujoče snovi uporabljenih herbicidov. Plevelna ali zelena odedja naj se s kemično košnjo „drži“ nizko, bodisi da gre za uporabo herbicidov pred vznikom ali po vzniku plevela. Pri primerni vlažnosti, oziroma po večjih padavinah naj se tu in tam zemlja plitvo prerahlja, da se na ta način vsaj delno ohrani še primerna struktura zemlje in zagotovijo vsaj za nekaj časa ustrezni pridelki.

Kako se bo vnaprej in pri nespremenjenem tehnološkem načinu neustreznost rabe herbicidov obnašala trta, žal, ne vemo. Sicer res še ni vzroka, da bi napovedovali katastrofo, veliko manj pa smo upravičeni v samozadovoljstvu pozabljati na morebitne nevarnosti brezglavnega in pretiranega uporabljanja že znanih, problematičnih, zlasti pa novih, še neznanih herbicidov. Tveganja nastajajo povsod tam, kjer iščemo kratkoročne koristi kjer ne znamo ali ne zmremo objektivno pretehtati prednosti in škode, ki jih povzročajo herbicidi.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Sejmišča

BREŽICE – Na sobotni sejem so rejci prignali 503 prašiče, stare do tri mesece, in 12 nad tri mesece starih. Prvih so prodali 447 po povprečni ceni 120 din za kilogram žive teže, starejših živali pa so prodali 9 po 60 din za kilogram žive teže. In še posebno sporočilo: zaradi državnega praznika to soboto, 2. maja, ne bo rednega tedenskega sejma. Preložen je na današnji dan.

Kmetijski nasveti

S herbicidi tudi na vrt?

V tej rubriki, ki izhaja teden za tednom že petnajst let, se ni bilo zapisano priporočilo ali nasvet o tem, kako bi v vrtu zatrli plevel s kemičnim pripravkom, to je herbicidom. Na majhni površini pač ni težko iztržiti nadležnih in nepotrebnih rastlin z motiko in roko, zato med peteršiljem, solato ali kumarami ne bi šarili s kemijo, ki bi vrtičkarja „rešila“ poživljajočega fizičnega dela. Ker pa se vse pogosteje pojavljajo vprašanja, kako bi s herbicidom otrel bil ta ali oni plevel, naj postrežemo tudi s temi nasveti.

Kar lepo po vrsti, po abecedi!

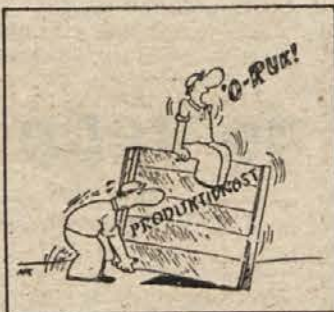
V čebuli, česnu, pa tudi poru zatiramo širokolistne plevela s herbicidi na osnovi prometrina (2 kg na 1 ha). Škropimo tedaj, ko so rastline kakih 10 cm visoke. Vse semenske plevela je mogoče zatreti s treflanom 48 EC (2 litra na hektar), ki pa ga je treba uporabiti že pred sajenjem.

V nasadu fizele priporočajo patoran (4 kg na 1 ha), ki zatre semenske širokolistne plevela, uporabljaja pa se po sajenju. Zoper vse semenske plevela so učinkoviti tudi: stomp (5 l na 1 ha), galex (5 kg na 1 ha), codal (5 litrov na 1 ha). Škropiti je treba po sajenju.

V grahu je mogoče zatreti plevel s prometrim (2 do 3 kg na 1 ha, po setvi), s tenorinom (6 do 8 kg na 1 ha), ali dualom (3 kg na 1 ha). Za korenje strokovnjaki priporočajo afaalon (1,5 do 2 kg na 1 ha) po setvi, pa tudi herbicide na osnovi prometrina, kot so gesagard, prohelan in promepin (2 do 3 kg na 1 ha, po setvi). Uporabna sta še stomp in dual.

V kumarah zadrži rast plevela bonalan (4 litre na hektar, pred setvijo). V paradižnikovem nasadu je priporočen treflan 48 EC (2 litra na hektar, pred sajenjem sadik). Obnesejo se tudi sencor (1 kg na hektar, pred sajenjem), ter lassol (4 litre na hektar, pred sajenjem). V solati in radiču kerb 50 WP (3 kg na 1 ha), v špinaci ro-neet (5 litrov na 1 ha) in v enzar, v zeleni pa stomp, tenorin in afaalon. Skoraj v vseh vrtninah lahko zatremo plevel tudi z gramoxonom, če ga uporabimo pred vznikom vrtnine in po vzniku plevela. Seveda ostane vprašanje, katere od teh herbicidov je mogoče dobiti v naših trgovinah.

Inž. M. L.

Zastoji v IMV

Že večkrat se je letos zgodilo, da so v IMV v posameznih delovnih procesih poslali zaposlene za en dan domov, ker ni bilo reprodukcijskega materiala, prvič pa so prejšnji teden zaprli proizvodnjo za tri dni skupaj, pri čemer pa je udeleženi okrog 1000 delavcev. Zmanjkalo je kemičnih materialov, zlasti barv, ki jih ni možno skladiščiti, ampak jih je treba sprotno uporabiti.

S prizadetimi delavci so se v IMV dogovorili, da bodo izpad nadomestili ob prostih sobotah, kadar bo material na razpolago, delno pa tudi z letnimi dopusti, kar je prenekateremu polproletarcu tudi prišlo prav. Glede „prisilnega“ dopusta ni bilo nobenih nevesočnosti.

Na vseh linijah, kjer dela ne potekajo redno, so ostale manjše skupine zaposlenih, da dopolnijo nezaključena dela. Ob tej situaciji pa v IMV ugotavljajo tudi, da imajo nekaterih materialov celo preveč na zalogi. Da bi uskladjili vse to in normalizirali proizvodnjo, posebna skupina strokovnjakov ugotavlja, kako stvari urediti glede zaloga, cen in nabave materiala. Spoznali pa so že, da ne gre prezreti tudi notranjih razlogov, ker pri tem poslovanju še obstajajo.

R. BAČER

Srečanje kurirjev v Volčjem

Odkritje pomnika padlim

V Volčjem pri Sromljah, kjer je bilo med vojno stičišče kurirskih poti, so si priznale kurirski s tege štajerskega območja spet segli v roke in se prisrčno pozdravili z domačini, ki si zdaj tam mimo gradijo novo cesto.

Partizanski kurirji smo posebej ponosni na sodelovanje s KS Sromlje in veseli, da s spominskimi obeležjem obudimo spomine na nekdanjo kurirsko postajo TV 28 S – je ob odkritju bakrenega cvetnega simbola delal govnik Joško Papež. Zbrano množico domačinov, borcev in mladin je spomnil na žrtve, na pogum in iznajdljivost partizanskih kurirjev, pa srstvali s hrvaškimi enotami. TV postaja v Volčjem je delovala od septembra 1943 dalje in je vzdrževala zvezo z Jurkloštrov in Zagorskim odredom, kar je bilo v tistih časih še zlasti težko. Pomnik kurirjem je odkril Ivan Deržanič – Sergej. Kulturni program so pripravili domačini, ki so se za praznik svoje KS izkazali tudi kot dobri gostitelji srečanja s kurirji in borci NOV.

J. T.

NOVA SODNICA ZA PREKRŠKE

Dosedanji sodnik za prekrške občine Ribnica Bogomir Samsa, ki je to delo opravljal dopolnilno, je zaprosil za razrešitev z 31. marcem. Občinska skupščina je imenovala na izpraznjeno mesto Nušo Abrahamsberg, diplomirano pravnico iz Ribnice.

TURNIR V POČASTITEV OF

TVD Partizan Veliki Trn pri Krškem je organiziral turnir v namiznem tenisu v počastitev OF. Člani: 1. Levičar (Celuloza), 2. mesto Kuntarič (Agrokombinat), 3. mesto si delita Levičar (SOP) in Sluga (TVD Veliki Trn). Pionirji: 1. Pečnik, 2. Malus, 3. Pirc – vsi TVD Partizan Veliki Trn.

REFERENDUM ZADNJO NEDELJO V MAJU

Na skupščini krajevne skupnosti v Sevnici so v četrtek, 23. aprila, sprejeli sklep o razpisu referenduma na območju te krajevne skupnosti. Glasovanje bo v nedeljo, 31. maja. Večina predvidenega denarja naj bi po programu namenili za ceste po vaških in uličnih odborih in veliki vodovod izpod Lisce. Gradnje rekreacijskega centra v Sevnici niso uvrstili v ta program.

KROS MLADOSTI

V počastitev dneva mladosti bo na Stadionu bratstva in enotnosti kros, kjer bodo nastopili pionirji, mladinci, člani in veterani. Kros je namenjen šolarjem in članom delovnih organizacij; dolžine prog v posameznih kategorijah, datum in čas pričetka in opis steze bodo objavljene v DL.

Po krosu bo zbor pristašev rekreativnega teka v naravi. Vabljeno so vsi, ki že tečejo in bi radi o trenju na vzdržljivo srečo in močna pljuča zvedeli še kaj več, pa tudi tisti, ki o teku sicer razmišljajo, a potrebujejo le malo spodbude, da bi se ga končno lotili. Seveda leta in zaobljena postava niso ovira.

J. P.

Niso glasni, toda delavni

Rdeči križ v krški občini pričakuje večjo pomoč SIS in KS – Neustrezno skladišče oblačil

Letošnje geslo tedna Rdečega križa od 4. do 10. maja „RK z vami in za vas“ odseva tudi delovni značaj. „V RK smo že tako vajeni manj govoriti in več delati.“ je na 2. skupščini občinskega odbora RK v Krškem povedala predsednica Meta Habicht.

Več kot 7.400 članov v krajevnih organizacijah ter aktivnih Rdečega križa, v OZD in na šolah je znova dokazalo pripravnost in aktivnost minulega leta. Številni tečajji so zajeli blizu 1000 udeležencev, da ne omenjamo prav tako množičnih tekmovalnih ekip prve pomoči. Koristne sledove so zapustila tudi zdravstvena predavanja za učence in odrasle.

Na treh kvodajalskih akcijah je kri daroval 1718 ljudi. Bojijo se, da

DESET LET POBRATENJA DOLINE IN KOČEVJA – Na svečani seji občinskega sveta so podelili tudi spominski plaketi podpisnikom pobratenja pred desetimi leti Dušanu Lovrihi in Miru Heglerju, spominske plakete pa so dobili tudi vsi predsedniki pobratenih občin. (Foto: Primc)

Obveščanje za odločanje

Boštjan Pirc, predsednik komisije za obveščanje pri republiškem svetu Zveze sindikatov je 22. aprila v jedilnici Lisce v Sevnici podelil 50 značk novim dopisnikom, udeležencem akcije „Tisoč delavcev – sodelavcev“ iz sevnških kolektivov in štirim iz krške občine.

Gostitelji so slavnostni trenutek – povabili so tudi boštjansko folklorno skupino – skušali izkoristiti tudi za izmenjavo mnenj in izkušenj o pisanju. Boštjan Pirc je v oceni akcije za dopisnike v združenem delu izrazil zadovoljstvo. „Od 1. maja do 1. septembra je sodelovalo na straneh Delavske enotnosti 300 posameznikov. Vsaj tretjina prispevkov je kritično obravnavala probleme, bila skratka angažirana,“ je dejal Pirc. Zavzel se je tudi za pozornost drugim oblikam obveščanja, od oglašnih desk do obveščanja v sindikalnih skupinah. Glede obveščanja v združenem delu meni, da bi morali v informacijah dati prednost obravnavi enačice za predvidene rešitve in neposredne pobude delavcev.

Izrečene so bile tudi ocene obveščanja v Lisci in Kopitarju. V Lisci so o tem spregovorili na nedavnih letnih sejah svojih sindikalnih organizacij. Na videz skromni Bilten sevnške Kopitarje

• Sindikati bodo tudi naprej posvečali vso pozornost glasilom v združenem delu. Akciji „Tisoč delavcev – sodelavcev“ naj bi po letošnjem 1. maju sledil natečaj za najboljšo delavsko fotografijo. Sodelovala bo tudi Fotokino zveza Slovenije. Z njo želijo vzpodbuditi večjo skrb za prijetnejšo podobo tovarniških glasil, kjer ravno fotografija, razen nekaterih izjem, močno šepa.

ne zasluži več pozornosti. Izdajati so ga pričeli že leta 1965. Njegova vrlina je predvsem, da izhaja redno, odziva pa se tudi na delo delegatov izven tovarne.

V Sevnici nameravajo ustanoviti tudi svoj aktiv organizatorjev obveščanja.

A. ŽELEZNIK

ZNAČKE ZA VZPODBUDO – Predsednik komisije za obveščanje republiškega sveta Zveze sindikatov Boštjan Pirc je v Sevnici udeležencem akcije „Tisoč delavcev – sodelavcev“ podelil 54 značk, kolikor se jih je iz Posavja udeležilo. (Foto: Železnik)

Dijaki še marsičesa ne vedo

Jih v šolah res niso seznanili z novimi poklicnimi usmeritvami, štipendijami in celo dogodki na Kosovu? – Koristna sestanka Jutranjkinih štipendistov

Predsednik izvršnega odbora sevnške skupnosti za zaposlovanje, sicer pa izkušen delavec za kadrovska vprašanja v Jutranjki Franc Hrušovar je letos že na tribuni sevnškega kluba samoupravljalcev opozarjal na razne pomanjkljivosti pri uveljavljanju usmerjenega izobraževanja in štipendiranja. Zbora štipendistov te tovarne 11. aprila v Sevnici in nato še v Brežicah sta samo potrdila nekatere njegove zle slutnje.

Tozdi sevnške Jutranjke imajo 57 štipendistov, večinoma na srednjih šolah, brežiški tozdi Orlica pa 33. Šolajo se na tekstilni srednji tehniški šoli v Kranju, poklicni oblačilni šoli v Sevnici, ekonomski srednji šoli v Celju in Brežicah, novomeški administrativni šoli, mariborski tehniški tekstilni šoli, eden pa tudi na ekonomski fakulteti Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani. Čemu ta spisek, bomo takoj povedali; milo rečeno, meče kaj slabo luč na večino izmed njih. Jutranjkinji delavci so te štipendiste vprašali nekaj bistvenih vprašanj. Zanimalo jih je, kako so seznanjeni z novim načinom izobraževanja in novimi poklici. Naj bo še tako presenetljivo, niti eden ni vedel povedati, kakšni so novi nazivi za tekstilno stroko, saj po drugi strani dobesečno živijo sredi novega usmerjenega izobraževanja. „Čvek“ bi si zaslužili, očitno ne dijaki, temveč šolniki in mladinska organizacija, saj se ni niti eden potalil, da pozna novi samoupravni sporazum o štipendiranju, niso obravnavali enačice o novih izračunih. Tisto, kar so o tem slišali, je bilo na zadnjem občinskem sestanku s štipendisti v Sevnici!

P. P.

Skupni cilj: mir, enakopravnost

Slovesnosti ob 10-letnici pobratenja občin Kočevje in Doline pri Trstu

„To je pobratenje in prijateljstvo ljudi, ki lahko in ki dejansko različno mislijo, delajo in živijo, pa vendar imajo enake končne cilje, kot so: mir, svoboda, enakopravnost, dostojni življenjski in delovni pogoji.“ je med drugim poudaril na proslavi ob 10-letnici pobratenja občin Kočevje in Dolina pri Trstu župan Doline Edvin Svab.

Proslava jubileja pobratenja, združena s svečano sejo občinskega sveta, je bila 24. aprila v Prešernovem gledališču v Boljuncu pri Dolini, posvečena pa je bila 25. aprila, obletnici osvoboditve, jubileju OF in oznanju miru.

Župan Svab je pozdravil goste, in sicer prefekta Marroja, kvestorja Bartolinija, odbornika deželne vlade Furlanije – Julijske krajine Kolonija, člana IS SR Slovenije Mirošiča, predsednika deželnega sveta Collija, predsednika tržaške pokrajine (arbonija, senatorko Gerbčevce, generalnega konzula SFRJ v Trstu Cigaja, predsednika SKGZ Raceta, povaljnika karabinjerjev poklovnika Vannuechija, šolskega skrbnika Corbija, pokrajinskega tajnika KPI Tonela, predsednika KGS Budina in odbornika tržaške občinske uprave Serija.

Se posebno prisrčnega pozdrava je bila deležna delegacija

pobratene občine Kočevje in občini Marzabotto, Koper in Milje, s katerimi se je občina Dolina pobratila kasneje in občine Sežana, s katero občina Dolina prijateljsko sodeluje. Za govorniškim odrom so se nato zvrstili predstavniki vseh pobratenih občin, pa tudi deželni odbornik Coloni in član IS SRS Mirošič. Vsi so se v svojih govorih izrazili za mir in sodelovanje med Jugoslavijo in Italijo.

V nadaljevanju svečanosti je župan Edvin Svab podelil spominski plaketi podpisnikom listine o pobratenju pred desetimi leti, in sicer takratnemu županu občine Dolina Dušanu Lovrihi in takratnemu predsedniku občinske skupščine Kočevje Miru Heglerju. Nato so dobili podobne plakete še vsi župani pobratenih in prijateljskih občin oziroma njihovi predstavniki, ki so se udeležili te jubilejne svečanosti.

Po svečani seji so izvedli krajši kulturni program dijaki italijanske

srednje šole iz Domja in slovenske srednje šole „Simon Gregorčič“ iz Doline. Za to priložnost so pripravili tudi razstavo likovnih, leposlovnih in narodopisnih del šol iz dolinske občine. Posebno pozornost je vzbujala tudi razstava fotografij. Za ta jubilej je kulturno društvo „Valentin Vodnik“ iz Doline izdalo tudi posebno številko svojega glasila „Tablor“.

Naslednji dan sta si delegaciji občin Kočevje in Marzabotto ogledali Rižarno, edino nemško uničevalno taborišče na ozemlju današnje Italije in počastili spomin na žrtve nacifašizma. Ob tem naj povemo, da je občina Marzabotto najbolj mučena občina v Italiji in da je pobratena z vsemi mučeniški občini, med drugimi s Hirošimo in našim Kragujevcem.

Obe delegaciji, Marzabotto in Kočevja, sta si istega dne ogledali tudi novi športni objekt na Prosceku. Objekt, ki so ga odprli ta dan, ima igrišče za nogomet, dve igrišči za tenis, šest igrišč za balinanje, športno dvorano za košarko in druge športe ter še več drugih prostorov, ki sodijo zraven. Gradnja je veljala dva milijona lir, denar zanjo pa so zbirali domačini s samopriskevkom že od leta 1965.

J. PRIMC

Kako naprej z gostinsko ponudbo?

S posveta v Novem mestu: v dolenskih in posavskih občinah si prizadevajo odpraviti pomanjkljivosti, ki ovirajo gospodarno nudenje gostinskih in turističnih uslug

V zaostrenih pogojih delavcem v gostinstvu in turizmu ni lahko gospodariti, kaj in kako delati, da bi tudi oni prispevali tehten delež k ustalitvi gospodarskih tokov. O tem so 22. aprila v Novem mestu govorili na posvetu sindikalnih delavcev iz dolenskih in posavskih kolektivov, ki se ukvarjajo z gostinsko in turistično dejavnostjo.

Tudi na tem koncu Slovenije se zdleče niso izčrpane vse možnosti za gospodarno nudenje gostinskih in turističnih uslug. Dosej ni bilo še skoraj nič narejenega za tovrstne povezovanje med tovrstnimi kolektivi, razdrobljeno je npr. novomeško gostinstvo, razhajanje pa je tolikanj večje med občinami. Šele v začetkih je dolgoročno dohodkovna povezanost gostinstva in turizma s kmetijstvom, živilsko industrijo, trgovino, zato šepa preskrba s hrano in pižamači.

Gostinci in turistični delavci so v dobrih meri sami krivi, da njihove storitve še zmeraj niso takšne, kot bi lahko bile. Zatika se pri odnosih do gostov, premalo je iznajdljivosti pri poopravitvi jedilnikov z domačimi jedmi razen prelurane, spanja pa tu in tam še kopanja je redkokje gostom nudijo tudi razvedrilo, rekreacijo, izlete, ogledne znamenitosti. Čas poslovanja je zvečinoma prilagojen gostincem in turističnim delavcem, ne pa gostom, slednjim malokje lahko postrežejo s podatki o voznih redih, delovnem času trgovin, zdrav-

stvene službe itd. Visoke cene gostinskih in turističnih uslug so večkrat v nasprotju s kakovostjo, o podaljševanju turistične sezone se ne govori pogosto, saj to prinaša vrsto obveznosti.

Da je treba omenjene in druge pomanjkljivosti odpraviti, tega se zavdajo domala v vseh dolenskih in posavskih kolektivih, ponekod imajo že izdelane okvirne programe za tovrstno dejavnost, marsikaj je že bilo uresničeno, še več pa bo, če bodo zaostriili osebno odgovornost, dosegli resnejši odnos do dela, še bolj zajezili odhajanje šolanih gostincev npr. v bančne pisarne. Če bodo izvedli ustrezno delitev po delu. Itd. Veliko si obetajo tudi od usmerjenega izobraževanja.

D. RUSIJA

Kadri niso številke, ampak ljudje

Na regijskem posvetu o kadrovanju v Krškem največ o usmerjenem izobraževanju

„Taki posveti so zelo koristni, saj pomagajo pri odpravljanju nekaterih nejasnosti v pripravi in izvajanju usmerjenega izobraževanja. Zazeleni pa bi bili tudi obiski strokovnjakov v delovnih organizacijah, kjer bi lahko neposredno pomagali pri urejanju konkretnih zadev.“ so poudarili mentorji za proizvodno delo OZD Posavja, ki so se zbrali v Krškem 22. aprila na regijskem posvetu o kadrovske dejavnosti.

Posveta, ki sta ga pripravila medobčinski svet Zveze sindikatov in posavska Gospodarska zbornica, sta se udeležila tudi Boris Lipužič, član sekretariata republiškega sveta ZSS, in Slavko Bohanec, predsednik od-

bora za izobraževanje kadrov v gospodarstvu pri republiški GZ.

Najpogostejša so bila vprašanja, kako organizirati proizvodno delo, kdo naj usposobi inštruktorje in kdo jih naj plača. Slej ko prej bo v občinah potrebno dogovorjanje in usklajevanje, da bi smotno organizirali proizvodno delo in počitniško prakso. Usposabljanje inštruktorjev bo prevzela posavska zbornica, če bo potrebno tudi sodelovanje z dolenskoj vsekakor pa bo potekalo usklajeno s programi posebnih izobraževalnih skupnosti. Razumljivo je, da se bodo vključevale tudi izobraževalne organizacije.

V Posavju je bilo ob prizadevanjih družbenopolitičnih organizacij pre-

cej vsebinskih dosežkov, in ne le razprav o šolski mreži. Srečujejo pa se z velikimi težavami pri usmerjanju v deficitarne poklice. Ni zanimanja za poklice rudarja, elektrikaarja, vse manj tudi papirničarja; skratka: z boljšim vrednotenjem proizvodnega dela bodo skušali zapolniti vrzel. Predsednik MS ZSS Milan Markel pa je ugodno ocenil napredek pri kadrovske službah. „Poprej so bile to zgolj neke bilančne službe, zdaj pa je, tudi po zaslugi stabilizacijskih ukrepov, dosežena večja strokovnost in načrtnost.“

Do konca maja morajo OZD uskladiti samoupravne akte z zakoni, zlasti o usmerjenem izobraževanju; pripravili bodo tudi zaključke in jih posredovali vsem OZD v Posavju.

P. PERC

»Dolenjski list«

Majhni podpirajo velikega

V Posavju zahtevajo, da tudi atomska elektrarna prispeva k razvoju ptt prometa

Ob tem, ko so delegati konferenc delegacij za območje SIS za ptt promet Novo mesto v treh posavskih občinah ocenjevali uresničevanje srednjeročnega načrta razvoja ptt omrežja v minulih petih letih in razpravljali o sporazumu o temeljnih plana razvoja ptt prometa do leta 1985, so bila mnenja zelo poenotena. Podatki zgornjo pričajo, da je bil srednjeročni program, zlasti v telefoniji, kjer so še vedno največje potrebe, uresničen v celoti. Število naročnikov se je, denimo, povečalo od 3,2 na 100 prebivalcev leta 1975 na 6,5 leta 1980.

Delegati v Posavju so menili, da plan razvoja za naslednje srednjeročno obdobje zajema

vse potrebe, ki so jih uporabniki izrazili v imenu svojih okolij. Zahtevali pa so, da bi morali doseči, da bodo vsi uporabniki prispevali k razvoju poštnega prometa. V povprečju je namreč k obema samoupravnima sporazumoma v Posavju pristopilo 72 odstotkov članov samoupravne interesne skupnosti. Posebej so omenili krško jedrsko elektrarno. Ta je velik uporabnik, saj „ustvarja“ kar 28 odstotka telefonskega prometa krške centra, za razvoj pa ne prispeva. Menda Nunklearki to niti ni potrebno, ker ima status delovne organizacije v ustanavljanju. Manjši uporabniki pa se navkljub temu upravičeno sprašujejo: „Zakaj in doklejš samo mi?“

P. P.

HITRO, ENOSTAVNO, POCENI!

OPEKARNA ZALOG p.o.
Novo mesto, Zalog 21

tel.: (068) 21-403, 22-291

v sodelovanju z

opekarno ptuj

Za hitro in cenejšo gradnjo vam priporočamo:

Montažne preklade

- enostavno, brez opaža, zato hitreje in ceneje,
- majhna teža, odlična izolacija,
- zagotovljena statična varnost,
- tipska proizvodnja, zato takojšnja dobava,
- primerno za premostitev okenskih in vrtnih odprtín pri stanovanjskih in kmetijskih objektih ter za zakrivanje rolo omaric.

Montažni stropni nosilci

prednosti montažnega stropa:

- kvaliteten in cenen,
- lahek — teža nosilca samo 9 kg/m,
- preizkušen na zahtevnih objektih,
- potresno varen,
- enostavna montaža brez opaža — podpiranje je potrebno samo na 1,5 do 2 m,
- spodnja površina stropa je v celoti opečna,
- odlična zvočna in toplotna izolacija,
- uporaben za gradnjo velikih in manjših objektov do razpona 6,5 metrov.

Iz našega prodajnega programa vam nudimo tudi vse ostale gradbene materiale.

SOZD SAP-VIATOR

MEDKRAJEVNI POTNIŠKI PROMET
SAP LJUBLJANA
LJUBLJANA
SREDIŠKA UL. 4

Na podlagi ZAKONA O TEMELJIH VARNOSTI CESTNEGA PROMETA, ki stopi v veljavo s 1. majem 1981, ODBOR ZA DELOVNA RAZMERJA TOZD „TURBUS“ avtobusni promet, LJUBLJANA, Središka ul. 4

OBJAVLJA
prosta dela in naloge

- 2 VOZNIKOV NA RELACIJI DOBREPOLJE — LJUBLJANA
s stalnim bivališčem v Dobropoljah ali bližnji okolici
- 2 VOZNIKOV NA RELACIJI ŽUŽEMBERK — LJUBLJANA
s stalnim bivališčem v Žužemberku ali bližnji okolici
- 2 VOZNIKOV NA RELACIJI HINJE — LJUBLJANA
s stalnim bivališčem v Hinjah ali bližnji okolici
- 1 VOZNIKA NA RELACIJI STRUGE — LJUBLJANA
s stalnim bivališčem v Strugah ali bližnji okolici

Delo poteka v izmenah! POGOJ:
šola za voznike motornih vozil, opravljen izpit D kategorij.
Možnost prijave imajo tudi kandidati brez opravljenega izpita D kategorije. Opravljanje izpita D kategorije omogoči podjetje.

Kandidate vabimo, da pisne vloge pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: SAP VIATOR, Medkrajevni potniški promet, SAP LJUBLJANA, Ljubljana, Središka ul. 4 — Kadrovsko socialni oddelek.

Za navedena dela traja poskusno delo v skladu z določili samoupravnih aktov. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po izbiri.

327/18-81

MLADI DOPIŠNIK

OBISKALI SMO HIŠO CVETJA

Odpotovali smo v Beograd, kjer smo najprej obiskali hišo cvetja in se poklonili Titovemu spominu. Zatem smo si ogledali mesto, šli na Kalemegdan, v lunapark in živalski vrt. Nato smo se odpeljali domov.
MARIJA GROSELJ
Vavta vas

NARAVOSLOVNI DAN

V torek, 14. aprila, smo imeli učenci prvih letnikov na novomeški gimnaziji naravoslovni dan. Razdeljeni v štiri skupine smo proučevali Bršljinski potok in njegovo okolico vse od izvira do izliva. V sredo smo opravili še laboratorijska dela, nato pa poročali o svojem delu. Naravoslovni dan je v celoti uspel.
MATEJA CEKUTA
gimnazija Novo mesto

TEKMOVANJE IN POGOZDOVANJE

V soboto, 11. aprila, je dvajset tabornikov OŠH pogozdovalo na Tolstem vrhu, v četrtek pa smo pripravili v brezovškem gozdu odredovo tekmovanje v postavljanju in kurjenju ogenjčkov za medvedke in čebelice. Najboljši bodo tekmovali na občinskem tekmovanju.
MATEJA CEKUTA
Sentjernej

USPEŠNI

Na tekmovanju v prometnem znanju, ki je bilo v Brežicah, je skupina naših učencev zasedla drugo mesto. Med posamezniki se je posebno izkazal Janez Deržanič, ki je edini rešil testne naloge brez kazenskih točk.
PETER MOLAN
OŠ Artiče

PLANINSKI KVIZ

Lansko leto so naši planinci obiskovali planinsko šolo, 19 jih je opravilo izpit, od teh so trije najboljši zastopali našo šolo na kvizu planincev v Brežicah. Med ekipami iz Dobove, Brežic, Globokega in Artiče je naša trojica zasedla prvo mesto.
MATEJA BOGOVIČ
OŠ Artiče

DOBILI SMO PRIZNANJE

Na 14. občinski pionirski konferenci v Dobovi so se zbrali delegati vseh pionirskih odredov brežiške občine. Pregledali so delo in priložnosti krajšemu kulturnemu programu. Naš odred je potem dobil priznanje za sodelovanje v jugoslovanskih pionirskih igrah v zadnjih dveh letih.
MATEJA FUKS
OŠ Artiče

PRVI BREŽIČANI

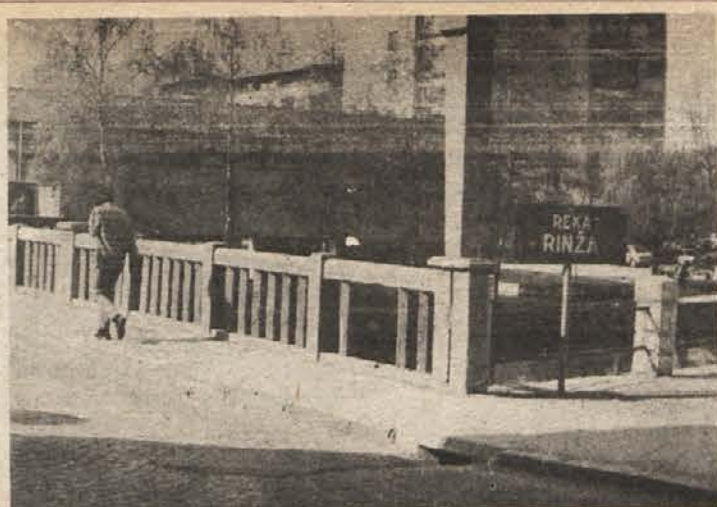
V petek, 17. aprila, je bil v brežiški gimnaziji kviz Tito-revolucija — mir. V znanju so se pomerile ekipe osnovnih in srednjih šol ter mladinci iz krajevnih skupnosti brežiške občine. Med osnovnošolci smo se Artičani uvrstili na drugo mesto za Brežičani.
ZDENKA PRIBOŽIČ
OŠ Artiče

POUČNA EKSKURZIJA

Učenci petega razreda so si ogledali Lapuhov sadovnjak v Artičah. V razgovoru z gospodarjem so zvedeli na risikaj zanimivega in poučnega o delu in zahtevah intenzivnega sadjarstva.
ALJA ŠTARKL
OŠ Artiče

ZMAGOVALCI — Na občinskem tekmovanju so brežiški šolarji zasedli prvo mesto. Artičani so bili drugi. Dobovčani tretji. Najboljši posameznik, Robert Zakšek (drugi z leve zgoraj), bo zastopal občino na republikanskem prvenstvu v Postojni. (Foto: Zupancič)

KAMERA ODKRIVA — Reka Rinža, kakršna je zlasti v poletnih mesecih, ni ravno v okras mestu, ki leži ob njej. Podobno bi lahko trdili tudi za ogrado na mostu, katera naj bi varovala ljudi (predvsem otroke) pred reko. Odgovorni za popravilo pa kakor da ne vidijo ali pa nočejo videti nevarnosti, ki preti.
Je res potrebno, da se „nekaj zgodi“, da bi se odgovorni spomnili, da je končno le treba nekaj storiti? (B. Kramer, foto: K. Lampe)

Cesta solidarnosti zgrajena

Najlepši prispevek vaščanov Poloma in Žvirč in vseh, ki so jim pomagali pri gradnji ceste, k proslavljanju praznika dela in dnevu OF

Se preden so se stroji umaknili z novozgrajene ceste Polom—Žvirče, ki povezuje kočevsko občino s Suho krajino v novomeški občini, so se na njej že pojavili prvi avtomobili. Občani so že odkrili to novo bližnjico, kar je dokaz, da je bila gradnja utemeljena. Še bolj pa bomo spoznali pomen te ceste v kratkem, ko bodo zaradi zapore ceste Kočevje—Dvor, ki se gradi oz. obnavlja, preusmerili promet preko Poloma in Žvirč. Nova cesta bo sedajni obvoz skrajšala skoraj za polovico.

Dograditev te ceste je dokaz solidarnosti občanov tega območja in krajevnih skupnosti Struge in Hinje ter občin Kočevje in Novo mesto. Vsi skupaj so napravili nov korak, ki

bo prispeval k napredku tega manj razvitega območja.

Pobudo za gradnjo so dali Polomčani, navdušeno pa so jo sprejeli tudi Žvirčani, ki so v gradnjo vložili veliko dela in materialnih prispevkov. Prebivalci Žvirč in bližnje okolice so brezplačno prispevali za gradnjo te 5 km dolge ceste vsa potrebna zemljišča. Skupno je odstopilo zemljo 35 lastnikov. Prizadevanja občanov je takoj podprla občina Kočevje, v najbolj kritičnih trenutkih pa tudi KS Hinje. Nato pa so tudi iz Novega mesta poslali težak buldozer, ki je pomagal prizadevnim Polomčanom in Žvirčanom.

Vaščani, ki so gradili cesto udarniško, so ponosni na uspeh in to je dvignilo tudi njihovo zavest. Ko so neke ob trasi proslavljali dograditev ceste, so pozno v noč odmevale partizanske in slovenske narodne pesmi.

V ARTIČAH BO VEČ PRIREDITEV

Ne samo tradicionalno srečanje pihalnih godb, od sredine maja do novembra se bo v Artičah vrstilo več prireditev, s katerimi bodo med drugim proslavili krajevni praznik in 50-letnico prosvetnega in telovadnega društva. Organizacijski odbor in njegove komisije za pripravo prireditev že delujejo. Veliko dela bo zlasti z obnovitvijo prosvetnega doma, zato so pred nedavnimi že stekle delovne akcije, ki se bodo nadaljevale pod geslom „Vsak krajani 8 ur prostovoljnega dela“.
BREDA DUŠIČ

Prvi maj v boju in svobodi

Spomini aktivistke Marije Grudnove, upokojene trgovke iz Šmarja—Sapa

Prvi maj, praznik dela, ni bil vedno enako brezskrben kot dandanes. Marija Grudnova, rojena Rus, upokojena trgovka iz Šmarja—Sapa v grospejski občini, ima na ta čas med vojno vesele in žalostne spomine.

Leta 1944 so se pred zimo iz bivakov morali zateči v osamljeno hišo, na kraju pa premakniti sredi aprila zaradi preveč odkritih sestankov OF in AFŽ v vas Rapijevo—Struge. Za majske praznike so si tako preveč dali duška veselju s povratka z več sestankov in mitingov v Ambrusu in v tem vzdušju kar pozabili na opozorila o previdnosti. „Ko smo se 3. maja 1944 vrnili v bivališče, smo se vsak po svoje pripravljali za nadaljnje delo tisti dan. V sobi smo bili Jože Hegler, Slavko, z imenom Blisk, ki je bil pravkar prišel z obveščevalne

Pišejo šolarji iz Leskovca

Člani novinarskega krožka OŠ Leskovec so nam poslali več sestavkov, ki govorijo o pestri izvenšolski dejavnosti tamkajšnjih učencev.

Mihaela ARH je podrobno opisala izlet mladih planincev, ki so se 11. aprila povzpeli na Zasavsko goro, Aleš CVAR je prikazal potek rokometne tekme med črnomaljskimi in leskovškimi mladinci (slednji so izgubili z dvanajst goli razlike). Na začetku aprila so imeli leskovški šolarji športni dan. Kako je potekal, je razložila Darja FRANKOVIČ. Prispevek Jelke BOZIČ pa govori o turnirju v malem nogometu, ki so ga pripravili domači pionirji: že drugič zapored so zmagali tekmovalci iz Veni.

Frankovičeva je popisala tudi akcijo zbiranja steklenic z navojem; izvedli so jo učenci sedmih razredov. Steklenice so zbirali po več vaseh, denar, ki ga bodo iztržili s prodajo 2.500 steklenic, pa bodo namenili za končni izlet v osmem razredu. Alenka PEČNIK in Vera ZORKO poročata, da sta se pred kratkim udeležili konferenc pionirjev iz brežiške občine. Kot delegatki krške občine sta se v Dobovi prepričali, da je delo pionirjev sosednje občine plodno, četudi mladi niso brez težav. Barbara KOMOČAR pa piše, da je bilo 13. aprila v leskovški šoli občinsko tekmovanje pod naslovom „Tito—revolucija—mir“. Prvo mesto je osvojila domača ekipa. Komočarjeva je bila najboljša med posamezniki in tako se bo s sošolkama udeležila tudi medobčinskega tekmovanja.

SREČANJE Z IGRALCEM DARETOM ULAGO

Obiskal nas je priljubljeni umetnik Dare Ulaga. Pričakovali smo ga nestrpnost, kot dedka Mraza. Takoj sem ga prepoznala, saj ga poznam iz filma nadaljevanke Erazem in potepuh. Nastopil je z monodramo. S ploskanjem smo spremljali vsako njegovo domisljico. Vzburili je mnogo smeha; celo tovarišice so se nasmejale, kar sicer ni njihova navada.
ANDREJA JAKSE, 7.b
OŠ XII. SNOUB Bršljin

VEGOVO PRIZNANJE

Ker sem imela v prvem polletju iz matematike odlično oceno, sem se pripravljala za tekmovanje za Vegovo priznanje. Na šolskem tekmovanju sem dosegla toliko točk, da bom šla naprej tekmoval za srebrno Vegovo priznanje.
METKA ŠIŠKO
OŠ Sentrupert

pisma in odmevi

Pero v roke!

„Pisma in odmevi“ je stran, na kateri lahko bralec graja, hvali, obrazloži svoje mnenje o kakem vprašanju ali potoži o svoji težavi. Seveda ni nujno, da uredništvo soglaša z njim, pišec pa je predvsem sam odgovoren za resničnost napisanega. Na posebno željo lahko ostane njegovo ime za javnost tajno, vsekakor pa mora zaup vedeti uredništvo, zato je treba na dopis pripisati celoten naslov.

In še to, kar morda ni dovolj znano: vsak prispevek na tej strani, ki je zanimiv ali poučen za naše bralece ali ima širši družbeni pomen, tudi primerno honoriramo!
UREDNIŠTVO DL

Še po zelenicah

Rad prebiram nekdanje kočevske Novice, v katerih najdem marsikaj zanimivega. V številki 31 iz leta 1961 sem našel na članek „S kritičnim očesom po Kočevju“ in ugotovil, da marsikateri takratna ugotovitev še danes drži.

Člankar je sicer ugotovil, da postaja Kočevje vedno lepše mesto, hkrati pa je pograjal, da „smo v Kočevju zelo marljivi pri prekopavanju cest za vodovod, kanalizacijo in drugo. Žal pa izvajalci teh del ne opravijo dela do konca. Če zato kdo slučajno pade v kakšen jarek, pa ni pomembno.“

Še bolj kot takrat pa velja naslednja ugotovitev: „Zelenice so v Kočevju kar lepe, da se otroci po njih igrajo in jih gazijo. Če jih opomniš, te le začuden pogledajo, češ kaj ti mar.“ Danes ne hodijo po zelenicah le otroci, ampak celo odrasli, saj je skoraj na vsaki vsaj ena pot, ki so si jo utri občan. Otroci pa imajo več žog, kot so jih imeli pred dvajsetimi leti, zato se jih na zelenicah igra še več. Tudi danes opomni ne zaležejo, saj se z zelenice ne premaknejo, razen če jim ne uide na ceste žoga.
ANDREJ ARKO

DORE PUC
GRUSUPLJE,
POD GOZDOM 10

1. V.

petek

1

9.35 POROČILA

9.40 PRAZNIČNA BUDNICA

V praznični dan, posvečen delu, nas bo s partizanskimi budnicami pospremila Premogarka godba iz Zagorja.

10.00 PASTIRCI PRI KRESU IN PLESU

Po povesti Franceta Bevka Pastirci so člani ljubljanskega Mladinskega gledališča pripravili igrjo, ki bo govorila o težkih predvojnih letih, ko so bili otroci zvečine prepuščeni sami sebi, a so se vseeno znali zabavati, morebiti še bolj kulturno kot dandanes.

10.45 RISANKA

10.55 PRVOMAJSKI ZBOR OB 60-LETNICI LABINSKE REPUBLIKE, prenos iz Labina 12.00 L. Štanbeker-B. Grabnar: RUDNIK JE NAŠ, dokumentarna drama

14.30 ČLOVEK IN STROJ, dokumentarna oddaja

15.00 ŽIVŽAV

15.25 BESEDE IN GLASBA, glasbena oddaja

15.50 VLAK BREZ VOZNEGA REDA, jugoslovanski film

18.00 VSE BOLJ ZELENA JE NAŠA GORA

Dokumentarna oddaja z gornjim naslovom bo govorila o razvoju planinstva na Slovenskem.

18.50 NE PREZRITE

19.10 ZLATA PTICA

19.15 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 VREME

20.00 USTVARJANJE TITOVE JUGOSLAVIJE

21.05 T. Mann: BUDDENBROOKOVI

22.05 POROČILA

22.10 LJUBEZEN MED KAPLJAMI DEŽJA, češkoslovaški film

Čas med vojnama. Čevljar se preseli v Prago, upa, da bo imel več dela, saj mora preživljati ženo in tri otroke. V praškem

predmestju žena umre, življenje čevljarjeve družine se še bolj zaplete. Domačo revščino najprej zapusti hči, osamosvoji se tudi starejši sin. Očetovo upanje je najmlajši sin, ta si najde deklo, s katerim sanjari o boljših časih. Ljubezensko idilo poruši brat, ki spelje deklo... Film je 1979 posnel Karel Kachyna, igrajo pa Vladimir Menšik, Lukaš Vaculik, David Vlček, Jan Hrušinsky, Tereza Pokonra in drugi.

2

15.35 Test - 15.50 Poročila - 15.55 Blokada (ameriški film) - 17.15 Svet naivnih slikarjev: Jugoslovanski naivci - 18.00 Pesmi naših gozdov (glasbena oddaja) - 18.45 Po Titovi poti (dokumentarna oddaja) - 19.15 Mali koncert - 19.30 Dnevnik - 20.00 Narodna glasba - 21.05 24 ur - 21.15 Ona - 22.00 Kulturna srca

2. V.

sobota

1

8.00 POROČILA

8.05 KAPITAN KUK

8.15 F. Rudolf: 40 ZELENIH SLONOV

8.35 FESTIVAL KURIRČEK

9.10 TEHTNICA ZA NATANČNO TEHTANJE

9.40 PALČKI NIMAJO POJMA

10.10 TRŽAŠKI MOZAIK, 1. del dokumentarne oddaje

11.05 JEZIK V JAVNI RABI: O RAZLIKAH IN UPORABNI VREDNOSTI IZRAZNIH SREDSTEV

11.15 EMILE ZOLA, zadnja oddaja francoske nadaljevanke

13.50 AFRIŠKI SLON, ameriški poljudnoznanstveni film

15.20 POROČILA

15.25 SLOBODA: VARDAR, prenos nogometne tekme

17.15 BOKS, prenos dvobojev z evropskega prvenstva v Tampereju

18.30 REVOLUCIJA IN GLASBA

19.00 ZLATA PTICA

19.10 RISANKA

19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK

19.55 VREME

20.00 PEKLENSKI OTOK, jugoslovanski film

21.35 KOMORNI ZBOR RTV LJUBLJANA POJE ZLATI

PRAGI IN BELI LJUBLJANI

22.15 POROČILA

22.20 CIRKUS

22.45 TV KAŽIPOT

2

14.55 Poročila - 15.00 Življenje v divjini (ameriški film) - 16.30 Slovenski ljudski plesi: Koroska - 17.00 Boks (prenos dvobojev z evropskega prvenstva v Tampereju) - 18.30 Tale - 19.30 Dnevnik - 20.00 Lepo ti je druga Tita kolo (posnetek festivala) - 21.00 Poročila - 21.10 Feljton: Delo naj živi - 21.40 Športna sobota - 22.00 Gimnastika (posnetek nastopa telovadk na evropskem prvenstvu v Madridu)

3. V.

nedelja

17.00 MAJSKA PLAMENICA

Dokumentarna reportaža ljubljanskih televizijcev bo govorila o raznovrstnih platih dela kot tistega dejavnika, ki je oblikoval človeka. V oddaji bodo sodelovali ravenški železarji.

17.35 TOVARIŠIJA, jugoslovanski film

Po končani vojni se skupina mladih partizanov vrne v svoje mesto, pot pa jih vodi v šolo, ki so jo zaradi vojne vihre morali prekiniti. A v miru se ne morejo vključiti v vsakdanji tok življenja, vojna je v njih pustila globoke brazde. Fantje so v šoli najbolj problematični, z njimi se mora ukvarjati celo mestna komanda. Pojavijo se četniški odpadniki, tedaj pa se skupina šolarjev spet obleče v vojaške uniforme in se spusti v zadnji boj zoper sovražnika. Po scenariju Vlaste Radovanović je film pred dvema letoma zreziral Miča Milošević, glavne vloge pa igrajo Milan Gutović, Beba Lončar, Erol Kadić, Pavle Vujišić in Voja Brajčević.

20.00 KO POMLAD ZAMUJA

Na sporedu bo druga od šestih oddaj pristinse nadaljevanke, ki jo je Ekrem Kryeziu posnel po motivih vojnega dnevnika Fadila Hoxhe.

oktet bo tokrat zapel pesmi Gozdič je že zelen, Soldaška, Nageljni rdeči, Pesem galebu, Bori, Smrt v Brdih, Nov cvet, Pleničke je prala, Naše življenje in Lipa.

18.30 TITO V SLOVENIJI

Dokumentarna oddaja bo nanašala odloke iz Titovih obiskov Slovenije v 35 letih po osvoboditvi.

21.30 KONCERT VIOLINIŠTA H. SZERINGA

Beograjski televiziji so pripravili koncert znamenitega violinista, ki bo z ansambлом Zagrebških solistov izvedel štiri letne čase A. Vivaldija.

5. V.

torek

16.20 ŠOLSKA TV: Stališča Barryja Commonera, Na poti k svetovni umetnosti

Prvi prispevek bo šolarje seznanil z vplivi sodobne tehnologije na okolje in s prizadevanji ekologov, da bi ohranili naravno ravnovesje. Majhnost sveta, kakršna se kaže danes, pa omogoča zблиževanje umetniških dosežkov, zato se že govori o t. i. svetovni umetnosti.

22.00 IZ KONCERTNIH DVORAN - Richard Strauss: DON KIHOT

Simfonični orkester Berlinske filharmonije (solist bo violončelist Matislav Mostropovič, dirigent pa Herbert Karajan) bo izvedel simfonično pesnitev, zloženo po Cervantesovem romanu, njen podnaslov pa je „fantastične variacije na temo viteškega značaja“.

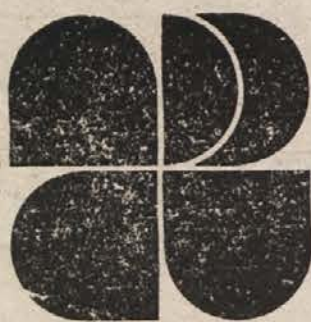
4. V.

ponedeljek

18.05 SLOVENSKI OKTET

Nekoliko pomlajen Slovenski

DEŽURNE PRODAJALNE

dolenjka

Mercator

krka

DELOVNI ČAS PRODAJALN MED PRVOMAJSKIMI PRAZNIKI

Emona - DOLENJKA, Mercator STANDARD in KMETIJSKA ZADRUGA iz Novega mesta obveščajo potrošnike, da bodo prodajalne v času prvomajskih praznikov obratovale po sledečem rasporedu:

V četrtek, 30. aprila, bodo vse prodajalne odprte kot običajno.

V petek, 1. maja, in v soboto, 2. maja, bodo vse prodajalne zaprte.

V nedeljo, 3. maja, bodo v času od 7.30 do 10.30 dežurne naslednje prodajalne:

DOLENJKINE

V Novem mestu:

Samopostrežba pri mostu
Market v Bršljinu
Market Cesta herojev
Market Drska
Prodajalna kruha Gl. trg
Market Kristanova
Market Ragovska

MERCATORJEVE

Potrošniški center
Prodajalna Šmihel

KZ KRKE

Prodajalna mesa
na tržnici

V ostalih krajih:

Market Šentjernej
Blagovnica Trebnje
Samopostrežba Pod lipo
v Črnomlju
Market Semič
Prehrama Mokronog
Prodajalna Grič na Mirni

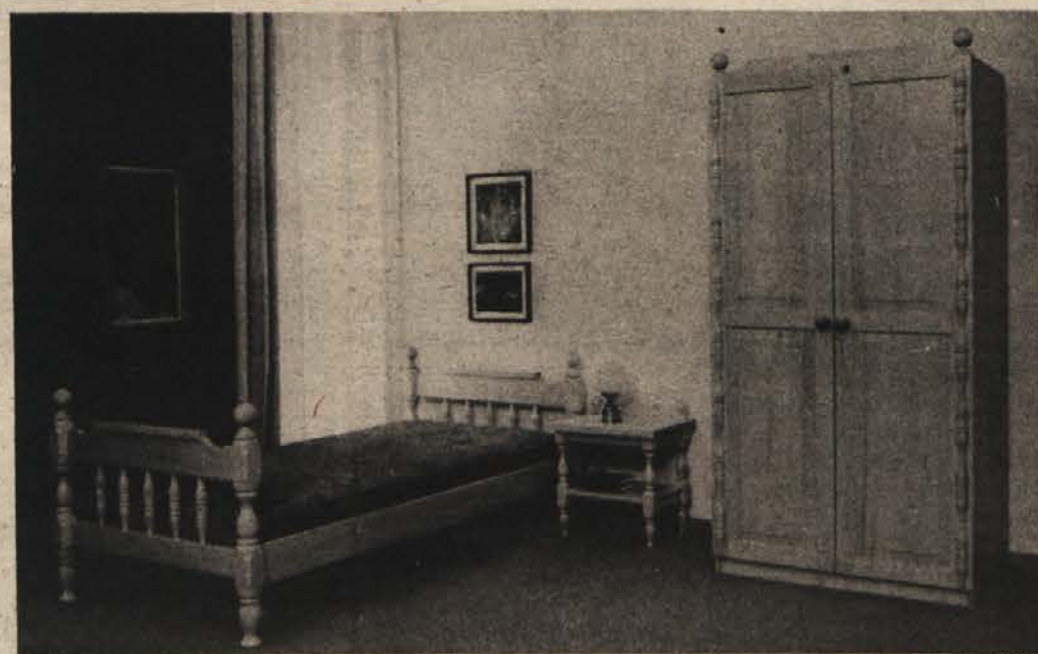
Prod. Mirna peč
Prod. Standard Škocjan
Samopostrežba TrebnjeProd. Straža
Prod. Dol. Toplice

Vsem potrošnikom

ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA

in se priporočamo za obisk in nakup.

STRUŽENO POHIŠTVO

Naraven les s svojo strukturo in barvo daje toplino in svojsko prijetnost struženemu pohištvo, ki z bogato obliko sprošča in osvobaja človeka v domačem ambientu. Struženo pohištvo s svojimi razkošnimi oblikami in dimenzijami poudarja trdnost in trpežnost, z barvami pa nam pomaga pri usklajevanju in pozitivni prostora.

Struženo pohištvo, ki zajema omare in postelje z nočnimi omaricami, s svojo uporabno funkcijo omogoča prilagajanje prostoru po širini in višini ter namenu. Služi nam lahko za vsakdanji počitek, prijeten oddih na dopustu, vikendu ali hotelu.

Struženo pohištvo je izdelano iz prvovrstnega masivnega smrekovega lesa, površinsko obdelano v naravni barvi lesa ali z lužili in lakirano s prozornim nitrolakom v pol mat izvedbi.

PRODAJAJO V POSLOVALNICI LIP BLED NA REČICI, tel. 064/77-161, IN ŠTEVILNIH TRGOVINAH S POHIŠTVOM

lip
bled

lesna industrija

64260 bled ljubljanska c. 32

telefon: 064-77661

telegram: lip bled

telex: 34 525 yu lipex

Odgovorneje

Razstava „Arheološka preteklost Dobove“ je že prvi dan privabila v galerijo Posavskega muzeja v Brežicah nekaj sto obiskovalcev. Bila je deležna številnih priznanj, saj na reprezentativen, domisel in privlačen način predstavlja rezultate dosedanjih izkopavanj in nekdanji pomen Dobove.

Razstava je 24. aprila odprl sekretar predsedstva CK ZKS Franc Sečtin in ob tej priložnosti dejal, da bi morali najdbe iz teh krajev še bolj popularizirati, saj so gotovo tehtni del pričevanj o zgodovini slovenskega ozemlja. Ljudstvo, ki ne pozna svoje zgodovine, je kakor brez spomina. Zasnovali bi lahko stalno zbirko najdb v Dobovi, da bi učenci, krajanje pa tudi mimoidoči imeli bogatejšo predstavo o teh tleh. Z novim zakonom o kulturni dediščini je naložena večja odgovornost za varstvo kulturnih spomenikov tudi družbenopolitičnim organizacijam in skupnostim, ne tako kot nekdaj le pečici zanesenjakov. Pri tem je treba upoštevati potrebe in možnosti družbe za njihovo ohranjanje in varovanje v skladu s strokovnimi mnenji. Le z usklajevanjem obojega bomo prišli do novih kvalitet in prispevali k večanju naše kulturne zavesti, k podružljanju odgovornosti in skrbi za našo kulturno dediščino.

„PARTIZANSKA SANITETA“

V počastitev 40-letnice ustanovitve OF so pred tednom dni v avli ljubljanskega Kliničnega centra odprli razstavo, ki pod naslovom „Partizanska saniteta“ kaže, kako je to plat narodnoosvobodilnega boja na umetniški, a na moč dokumentaren način upodobil akademik Božidar Jakac.

J. T.

D. R.

Likovno podoživete knjige

Ob 100-letnici smrti Josipa Jurčiča so v Dolenjski galeriji na ogled njegova dela in likovne stvaritve G. Birolle, B. Kobeta, M. Sedeja in S. Šantela

Najbrž je odveč bojazen, da bi razstava, ki so jo zadnji petek ob razmeroma pičlem številu obiskovalcev odprli v novomeški Dolenjski galeriji, ostala brez odziva. Primerna je zlasti za šolarje. Do 13. maja bo na ogled blizu 300 knjižnih, revialnih pa časopisnih kosov, ki kažejo literarno tvornost Josipa Jurčiča, ne dosti manj pa je razstavljenih tudi likovnih del, nastalih po motivih Jurčičevih pripovedi. S tako bogato razstavno bero se pisatelja, čigar 100-letnico smrti bomo zabeležili v nedeljo, spominjata Študijska knjižnica Mirana Jarca in Dolenjski muzej.

Jurčiča kot pisatelja, uredni-

ka in časnika je ob otvoritvi predstavil Bogo Komelj; ne gre povzemati njegovih besed, v dokaj razširjeni obliki so dostopne v zadnji številki Dolenjskih razgledov. Povejmo raje, da tako celovit prikaz Jurčičevih del že zlepa ni bil na ogled, novomeška študijska knjižnica je razstavila domala vse, kar premore od tega slovenskega pisatelja. Obiskovalec se lahko sklanja nad številne izdaje Jurčičevih knjig, bodisi posameznih ali v sklopu (iz)branih del, videti je moč revije in časnike, katere je pisatelj urejal ali vanje pisal, ne nazadnje pa pozornost pritegnejo še prevodi, zvečine „Jurija Kozjaka“, ki je dostopen skoraj v 50 jezikih.

Pravcata paša za oči je likovni del razstave, obsežnost tega je prikazal Jožef Matijević, ki je najprej nanašal ključne točke iz razvoja ilustriranja literarnih del, da bi nato v grobih obrisih zaobsegel zanimanje, ki so ga do Jurčičevih del kazali in ga še kažejo likovni umetniki. Očitno je Jurčič eden tistih slovenskih pisateljev, čigar literarni svet je bil najčvrsteje deležen umetniško polnega likovnega podoživlja. Na ogled so:

Junaki in prizori iz „Desetega brata“, kakor sta jih upodobila Gvidon Birolla (z risbami v tušu in svinčniku) in Boris Koba (v monotipijah); dela prvega so iz knjižne izdaje 1956, drugega pa 1976. „Jurij Kozjak“, ki ga je z risbami opremil Maksim Sedej, je izšel 1944, istega leta, to je ob 100-letnici Jurčičevega rojstva, pa je bilo na posebni bibliofilski knjižni tomboli moč dobiti roman „Cvet in sad“, za katerega je inicijalke k posameznim poglavjem prispeval Saša Šantel.

A. Z.

LETOS DOKONČAN? — Park kulturnikov, ki je znotraj obzidja ribniškega gradu, vedno bolj dobiva svojo dokončno podobo. Postavljenih je že 6 od predvidenih 16 kipov zaslužnih mož in žena. Park nameravajo dokončati letos, odprt pa bo prihodnje leto ob občinskem prazniku, ko bodo praznovali tudi 900-letnico obstoja Ribnice. (Foto: J. Primc)

Spet sedem novih imen

Srečanje mladih literatov sevniške občine — Dela objavili v Mladem svetu — Pogovor o delu

Tri šivilje, dva dijaka in ekonomist so se prijavili na razpis občinske konference ZSMS Sevnica in občinske Zveze kulturnih organizacij za občinsko srečanje mladih literatov, ki je bilo v soboto v Lutrovski kleti pod sevniškim gradom.

Najprej je bil pogovor z mladimi ustvarjalci, zatem pa še recital s predstavitev del ob glasbeni spre-

Oživeliki s Kočevskega zboru

B. Jakcu gre zasluga, da bodo do 17. maja v Kočevju na ogled liki Zbora odposlancev slovenskega naroda

Risbe z Zbora odposlancev slovenskega naroda, ki jih je od 1. do 3. oktobra 1943 narisal akademski slikar Božidar Jakac, bodo še do 17. maja razstavljen v kočevskem Likovnem salonu. Tako mesto ob Rinzi spet živi s taktirnimi odposlanci.

Pred nami je najstarejši odposlanec Franc Becele iz Zgradne pri Otočcu, ki je na Zboru govoril, kako so ga izropali, mu ubili hčerko, nato pa mučili in ubili še sina, on pa da bo delal za partizane, dokler bo mogel. Že nekaj dni po Zboru so ga zaklali.

Tu je Marija Ivančič z Gore, ki je vse navdušila s svojim znamenitim govorom na Zboru in ki je umrla pred nekaj meseci. Spet se srečamo s kanadskim majorjem Jonesom, ki se je tudi po vojni rad vračal v Jugoslavijo in na Kočevsko in ki je svoji fami v Kanadi dal ime „Beograd“. Tudi on je že umrl, njegov spomenik so pa že nekajkrat zaminirali sovražniki nove Jugoslavije.

Na razstavi srečamo še like oz. risbe Edvarda Kardaševca, Borisa Kidriča, dr. Ivana Ribarja, dr. Marjana Breclija, Josipa Vidmarja, popa Vlade Zečeviča, Staneta Kavčiča, Mare Rupene, skupine slovenskih duhovnikov pa Toneta Fajfarja, Bogdana Osolnika, Kobeka, Lubeja, Rusa, Krivica, Šnuderla, Avšiča in drugih. Risbe so priče dogajanj, kako je majhen narod sodeloval v velikih dogodkih.

Razstavo je 21. aprila v imenu pokrovitelja KS Kočevje odprl Alojz Hočevar. Posvečena je 40-letnici vstaje in ustanovitve OF in 38-letnici Kočevskega zboru pa tudi prazniku mesta Kočevje 4. maja. Na otvoritvi so v kulturnem programu nastopili harmonikarji Glasbene šole pod vodstvom Adija Škorjanca in recitator-

J. PRIMC

DONELA JE ZDRAVLJICA — Tisoč dvesto pevcev, združenih v dvajset zborov, se je zbralo pretekli četrtek in petek v veliki dvorani Doma JLA v Novem mestu na tradicionalni reviji pevskih zborov novomeške občine, ki so jo letos posvetili tudi prazniku OF in 40-letnici osvoboditve Osvobodilne fronte. Na koncu so stopili skupaj vsi pevci odraslih zborov in pod vodstvom Francija Možeta zapeli Zdravljico. (Foto: J.P.)

Ustvarjalnost mladih (ne)zaželenena?

Kako nestrpni in nekritični znajo biti mladi ravno takrat, ko nimajo prav, so dokazali že nemalekrat. Bolj v spominu kot v zapisih so se ohranile najrazličnejše scenice, ki so jih v redakcijah literarnih publikacij povzročali zavrnjeni avtorji književniških poskusov. Smrtno zamero in še kaj povrh si je nakopal tudi prenekateri organizator, ki ni dovolil javno nastopiti glasbenemu „talentu“ samo zato, ker le-ta ni zmozel pravilno odpisati prve dvajsetine stavka v tem ali onem duru. Vsi taki in podobni primeri, ki bi jih lahko navedli celo vrsto tudi z drugih kulturnih področij, hočejo „dopovedati“ le to, da je bilo prvo srečanje z mladimi začetniki dostikrat nemiroljubno prav zaradi razloga, ki smo ga omenili uvodoma.

Tako za mlade kot za starejše naj bi obveljalo, naj bi začetniki ne silili pred občinstvo in javno presojo prej, dokler ne bi bili njihovi izdelki vsaj za silo zreli. Kako bo ta zrelost dosežena, je več ali manj stvar samih avtorjev in njihovih mentorjev, a če je v kom resničen, ne namišljen talent, se bo — kajpada s trdim delom — slej ko prej prebil. Čisto krivico in diskriminacijo pa doživljajo tisti mladi, ki rojevajo zrele in kvalit-

na dela, pa jih ne morejo objaviti, razstaviti ali z njimi kako drugače nastopiti v javnosti zgolj zaradi nerazumevanja, čudnih nazorov in pojmovanj starejših oziroma tistih, ki imajo škarje in platno v svojih rokah.

Na republiknem mladinskem kulturnem plenumu (uradno: problemski seji republiške konference ZSMS o kulturni dejavnosti mladih) prejšnji teden v Ljubljani so našli vrsto nepravilnosti in primerov, ki kažejo, kako mladi ne morejo do besede in veljave, čeprav so to s svojim ustvarjalnim delom že dokazali. Vrsta avtorjev, ustvarjalcev na najrazličnejših področjih, je odrinjena in porinjena na stranski tir zanimanja odraslih.

Res je še preveč ovir, ki mladim ustvarjalcem onemogočajo predstavitev njihovih del in uveljavitev v širši družbi. Povedano pa vendarle predstavljamo samo en del znane resnice o ustvarjalnosti mladih. Precejšen del te resnice tiči v nečem drugem, namreč v dejstvu, da ZSMS kot družbenopolitični dejavnik nima izdelanih metod, s katerimi bi se vključevala v oblikovanje kulturne politike, in tako rušila nepotrebne pregrade in pripravljala tla za kulturno sctev svojega članstva, ker takih metod ni, se mladina še

vedno zadovoljuje s pripravljanjem proslav in podobnih dogodkov, ustvarjalnost mladih pa ostaja brez pospeševanja in pospeševalcev. Zato tudi v osnovnih in tudi v nekaterih srednjih šolah še vedno prevladujejo šablonizirane metode dela. Zvečine so to krožki, kjer je vse največ odvisno od mentorja. Preveč je le pasivnega spremljanja kulturnih dogodkov.

Izrabiti je treba možnosti, ki so dane. Ugotavljajo pa, da mladiška organizacija sicer ima svoje delegate v kulturnih skupnostih, da pa ti vse preveč molče spremljajo oblikovanje stališč, sklepov in sploh kulturne politike. V tej ugotovitvi je, vsaj zdi se tako, tudi odgovor na vprašanje, kako naprej. Ne, z nestrpnostjo, nekritičnostjo, nezainteresirnostjo, neznanjem in podobnimi „atributi“ mladi ne bodo v svojih zahtevah napredovali za en sam pehen, če pa hočejo korake v spreminjanju odnosov, morajo prvega napraviti sami. Začeti morajo delovati tam, kjer so sedeži rezervirani tudi za mlade, v društvih, klubih, orkestrih, pevskih zborih, najrazličnejših skupinah, delegacijah in skupščinah. Čeprav imajo svoje interese, je pot za doseg cilja ena — in ta je znana.

I. ZORAN

Pomladitev ali razpust?

Samo okrepitev lahko reši moški pevski zbor „Dušana Jereba“ pred razpadom — Kaj ugotavlja pevovodja Anton Čorbic?

Nič manj kot šestintrideset pomladi je že za moškim pevskim zborom „Dušana Jereba“. Novo mesto je bilo še povsod v ruševinah, ko se je rodil. Od začetka je zbor deloval brez večjih prekinitev. S samostojnimi koncerti, sodelovanjem na proslavah in z drugimi oblikami javnega delovanja je prispeval pomemben delež k bogatstvu kulturnega življenja večjega dela Dolenjske. Dolga leta je bil edini nosilec in razširjevalec pevске kulture v mestu ob Krki. Zbor in posamezniki so prejeli več visokih priznanj. Med najdragocenejša štejejo prav gotovo Trdinove nagrade in Gallusova odličja.

Zadnja leta spremlja jerebove spreminljiva sreča. Zbor ni več tisto, kar je včasih pomenil. To je grenka

Anton Čorbic: „Pogoj za obstanek jerebovcev je takojšnja pomladitev zboru.“

ugotovitev in resnica, ki se je vsi zavedajo. Število aktivnih pevcev se je hudo zmanjšalo. Pevovodje se pogosto menjavajo. V samem zboru in kulturnem društvu, kateremu pripada, je bilo izrečenih že nič kolikor besed in predlogov, kaj napraviti. Rešitve ne odločivte do zdaj še ni bilo slišati. Vsi so si edini samo v tem, da zbor, ki ga je rodila svoboda in ima za seboj tako dolgo tradicijo uspešnega delovanja, ne sme razpasti.

Dobro leto in pol pojo jerebovci pod taktirko Antona Čorbica, učitelja glasbe na novomeški gimnaziji. Pod njegovo taktirko je zbor prvič nastopil na lanskem pevskem taboru v Šentvidu pri Stični. Novi pevovodja je seveda takoj začel razširjati repertoar z novimi pesmimi,

hitro pa je opazil, da glasovna zasedenost zboru ne ustreza popolnoma njegovim zamislim. Šibka točka so postali drugi basi, kar je postalo z dobro zasedenostjo tenorjev še bolj opazno. Menil je, da brez popolnitve in pomladitve zboru ne bo pravega uspeha. Toda razredčeni zbor se je povečal za vsega štiri novince, čeprav bi jih potreboval vsaj deset.

Zbor, ki ni v preveč vidljivem stanju, sicer še kar veliko nastopa. Samo prejšnji teden je, denimo, sodeloval na kakih petih prireditvah med drugim tudi na občinski pevski reviji „S pesmijo v pomlad“ 24. aprila v novomeškem Domu JLA. Vsi ti nastopi so prav gotovo plačilo za trud, priznanje zboru, ki kljub težavam še vedno opozarja nase in je prav zdaj najbolj potreben tudi spodbude občinstva. Toda pevci so prepričani, da bo to krizno obdobje minilo in da bo morda prav moški zbor „Dušana Jereba“ tisti, ki bo zablestel.

„Rad bi, da bi to ne bili prazni upi, saj si močno želim, da bi se zboru, ki nosi ime narodnega heroja in ima za seboj desetletja uspehov, res odprla taka pot.“ meni Anton Čorbic. Toda prodor ne pride sam od sebe, ne brez muje in večjega žrtovanja. „Prvi pogoj za to, da sme zdaj kdorkoli sploh razmišljati o tem, je številčna okrepitev zboru. Samo s takim zborom se kaj doseže. Rekel bi, da je zame celo pogoj, da se to zgodi, sicer bom moral premisliti, ali bom jerebovce še vodil ali ne. Kajti počutim se sposobnega — in to tudi znam — napraviti iz zboru kaj več, kot je bil do zdaj. Mislim, da bi moral biti eden naših skupnih ciljev ta, da bi zbor toliko napredoval, da bi ga slišali peti na republiški reviji. Temu cilju sem osebno pripravljen dati na voljo vse profesionalno znanje o glasbi in zborovskem petju. Ne nazadnje mislim, da bi Novo mesto z bogato predvojno in povojno pevsko tradicijo tudi zalsužilo sedež med najboljšimi v republiki.“

IVAN ZORAN

Prave male balerine

Še o nastopu novomeške baletne skupine v Ljubljani

Vztrajno, disciplinirano in z veliko ljubeznijo to plesnobaletne umetnosti že dvanajsto leto deluje amaterska baletna skupina pod okriljem glasbene šole „Marjan Kozina“ iz Novega mesta. Vodi jo mentorica Milica Buh, bivša članica ljubljanske Opere in taleta. Tako, kakor je bila sama predana o. lrskim deskam, tako so tudi rezultati njenega pedagoškega dela, ki so nam jih predstavile njene gojenke na nedeljski matineji ljubljanskega Mestnega gledališča v organizaciji Zveze kulturnih organizacij Ljubljana — Center. Kot ponavadi je tudi tokrat povezoval in vodil razgovore z gledalci in nastopajočimi režiser Jože Vozny.

Dekletom, ki so v letih svojega dela postale že prve male balerine, je 13 koreografskih priredb, za katere so glasbo napisali Hačaturjan, Glazunov, Sostakovič, Gotovac, Gounod, Rodrigo, Bontempelli, Bizet, de Senneville, de Falla in Čajkovski, prav tako pripravila Buhova sama. Rdeča nit vseh del so osnovne klasične baletne tehnike, za katero prav tako kakor vsi poznavalci plesnobaletne umetnosti meni, da je kot temelj nujno potrebna za izvedbo vseh vrst plesa.

Njeno delo je bila tudi kostumografija, scena in svetlobni efekti. Ne nazadnje moramo povedati tudi to, da je sama kostume tudi sešila. Prav na tiem nam je zaupala: „Pa nikar ne napišite tega! Vedno nam zmanjka denarja, da bi punčke oblekla tako, kakor si želim, in tako, kot sem si zamislila. Takrat pa potem

kar sama sedem doma za mašino in marsikatera moja obleka gre v franže.“

Da, takih entuziastov je vedno manj. Žal! Zavedati pa se moramo, da bi morala prav na takih idealistih, ki posedujejo tudi veliko znanja, živeti naša amaterska umetnost. Upajmo, da bodo vsaj delček tega ohranili tudi njih učenci.

MARJETA SROT

„BETI“ PELA V SEVNICI

Metliški mešani pevski zbor „Beti“ je bil 11. aprila gost mešanega pevškega zboru „Lisa“ iz Sevnice. Tamkajšnji pevci so pripravili v sevniskem gasilskem domu pregledni letni nastop, pa so povabili k sodelovanju še Metličane. Pod vodstvom Franceta Mileka so zapeli devet pesmi: Premrlavo Zdravico, Gobčovo Ko v ranem jutru, Devovo Soči, Kramolčevo Pojdem u Rute, Tomčevo Metliško kolo, ljudsko Vušnjska ja ni, Premrlavo Slovansko pesem, Adamičevo Vsi so prihajali ter Devčičevo Mitaljeza. Pred programom, v katerem je sodeloval tudi gledališki igralec Janez Rohaček, so se Metličani ogledali Sevnico. Najdlje so se zadržali v gradu ter v Lutrovski kleti, kjer je v akustični dvorani njihova pesem še posebno lepo zazvenela. Metliški obisk Sevnice je lep primer sodelovanja dveh zborov, ta nastala in delujeta v teku delovnih organizacijah.

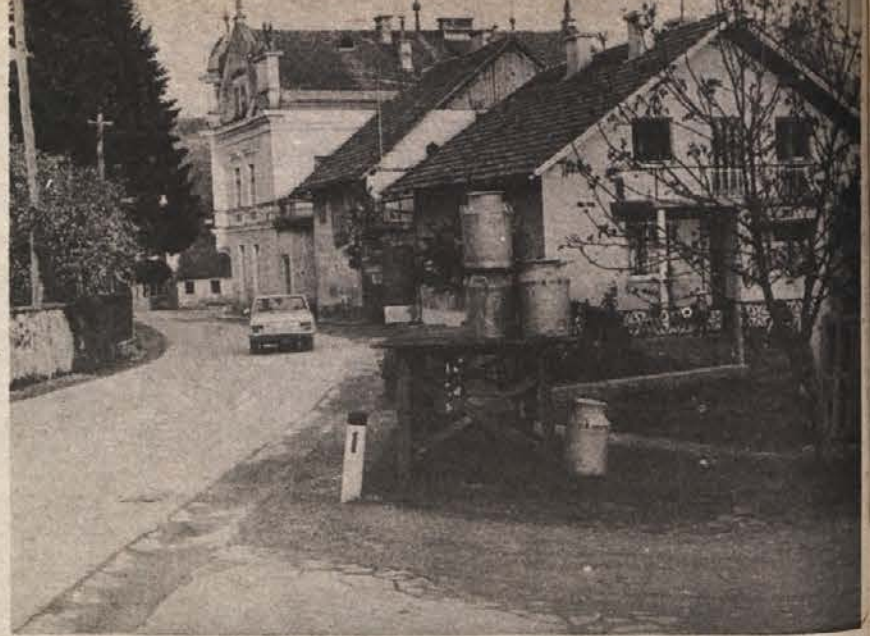
T. G.

uredništvo v gosteh:

ŠMARJETA

so tarnali in hvalili

Šmarjeta z okolico se ponaša z mnogimi pregodovinskimi izkopaninami. Tu so odkrili več gradišč in izkopalni mnogo predmetov iz hallstadste in latenske dobe. Tod mimo je vodila tudi rimska cesta Emona - Siscia. V letih pred vojno so tu pridelovali krmo za prodajo, jabolka in cvček. Poleg govedi, prašičev in perutnine so gojili za prodajo tudi konje. Ljudje so trgovali z lesom, nabirali gobe in jih oddajali prekupčevalcem.

Bližnje Toplice so sicer razvijale turizem, vendar je bilo vse to v zasebni lasti, kajpak tudi v mnogo manjšem obsegu kot danes.

„Danes krajevna skupnost Šmarjeta obsega 17 vasi, od katerih jih je 10 bolj v ravninskem svetu, 7 pa je izrazito hribovskih. V krajevni skupnosti živi 1780 občanov v 490 gospodinjstvih. Po najnovejših podatkih se na leto rodi 25 do 30 otrok, imamo pa kar 255 občanov, starejših od 65 let. Zaposlenih je 560 krajanov, od teh 110 v delovnih organizacijah na domačem območju, predvsem v tovarni IMV, v Šmarjeških Toplicah, zadrugi in Mercatorju, ostali se vozijo na delo največ v Novo mesto. Nekdaj izrazito kmečko področje ima danes samo še 121 čistih kmečkih domačij.“ Tako nam je krajevno skupnost predstavil Jože Cvelbar, predsednik sveta KS, ko smo 21. aprila prišli na uredništvo v gosteh novinarji Ria Bačar, Drago Rustja in Jože Simčič.

V šolskem razredu, kjer se običajno krajani shajajo, ker drugega prostora ni, se je zbralo več kot 20 ljudi, med katerimi pa smo pogrešali predstavnika krajevne organizacije SZDL in tovarne IMV. Že njihova odsotnost daje slutiti slabo povezavo z življenjem in utripom kraja, kar so v razgovoru naši sobesedniki tudi potrdili.

Medtem ko so predstavniki družbenopolitičnega življenja v krajevni skupnosti pohvalili sodelovanje z zdraviliščem, čeravno se včasih v mišljenjih razhajajo, pa so potarnali nad usodo nekdanje grajske pristave Klevevž, kjer v povojnem času zadruga razvija svojo dejavnost. Trenutno imajo v tamkajšnjih hlevih 70 krav, toda obrat je v razpadajočem stanju, tako da inšpekcija že grozi z zaprtjem.

Tudi čez trgovino je bilo mnogo pripomb. Na območju krajevne skupnosti so sicer trije trgovski lokali, od teh eden na Prinovcu, dva v vasi Šmarjeta, ampak z nobenim niso povsem zadovoljni. Posebno zadruga trgovina bi bila potrebna obnove, rešiti pa kaže tudi vprašanje lokala na Prinovcu. Posluje v okviru zdravilišča, odprli so ga za prodajo spominkov in najnujnejših potrebščin za hotelske

goste, se je pa prelevil v prehrabno trgovino, od katere je odvisnih več vasi in vikendarsko naselje. Ker je lokal pretesen, ne more imeti zadovoljive izbire.

Medtem ko so v drugih krajevni skupnostih že davno dobili asfalt do središča, je Šmarjeta šele lani asfaltirala cesto do vasi in še 1800 metrov dlje do Gorenje vasi. To je tudi edini asfalt na območju celotne krajevne skupnosti. Še ta asfalt so občani pretežno sami financirali. Občani so zbrali za asfaltiranje republiške ceste 500.000 dinarjev, tako za ostale ni bilo več sredstev.

Nobena hriboska vas nima prave cestne povezave s Šmarjeto, tako avtobus ne more voziti in otroci morajo peš v šolo, nekateri tudi dve uri daleč.

Glede vodovoda pa se Šmarjeta lahko pohvali. Vsa leta so v izgradnjo tovrstne komunalne infrastrukture namenjali večino sil in sredstev, vsekane pa vasi Grič, Dol, Mala Strmica, del Šmarjeških Toplic, Obrh in del Orešja še nimajo zdrave pitne vode in uporabljajo kapnico.

Slaba električna napetost je prav tako ena bistvenih pomanjkljivosti, ki jo občutijo v Toplicah, Zalovičah, na Vinjem vrhu. Pač pa se glede tega obetajo boljši časi, ker bo v okviru izgradnje Šmarjeških Toplic zgrajena nova trafostaja. Ponašajo pa se lahko z zgrajeno osnovno kanalizacijo, ki vodi do čistilne naprave, na katero bo v bodočnosti možno navezati še več lokacij, morda tudi celotno Gorenje vas.

Da v Šmarjeti ni dvorane, ne družbenega doma, ne prostora za gasilce, je napaka, ki hromi celotno dejavnost kraja. Tako kultura spi. Ni možno organizirati ne gostovanj, ne dejavnosti lastne dramske sekcije, čeprav je bila svojčas zelo dejavna. Gasilec manjka prostor za opremo, mladina se nima kje shajati niti gostilne ne premore več.

Poveljnik gasilskega društva je svoje članstvo pohvalil, zdaj jih je 105. Poudaril pa je, da se letos 23. maja pripravljajo na počastitev 60-letnice društva. Gasilci so tudi vneti zagovorniki načrta, naj bi v kraju čimprej zgradili družbeni dom. Zlasti pa gasilci pogrešajo sodelovanja s kolegi iz tovarne IMV, kajti med njimi zdaj ni stikov, če pa bi prišlo do požara, bi bili ob zdajšnji organiziranosti oboji tako rekoč nemočni.

Omeniti velja še šmarješke športnike, ki so od lani organizirani v svojem društvu. Kar tri ekipe se ukvarjajo z nogometom in tekmujejo v občinski ligi, aktivni pa so tudi košarkarji. Največja dejavnost društva je trenutno

usmerjena v izgradnjo igrišča, ki ga gradijo skupaj z zdraviliščem. Domači športniki bodo dobili možnosti za delo, gostje zdravilišča pa za rekreacijo.

Kraj in šola tesno sodelujeta, dobri odnosi so z zdraviliščem, ni pa dovolj sodelovanja med vsemi delovnimi organizacijami na območju Šmarjete. Tako vsak zase načrtuje stanovanjsko izgradnjo in ne uspe, vsi skupaj pa bi lahko prišli do stanovanjskega bloka pa do ustrezne trgovine itd. Seveda če bi si najprej izborili urbanistični načrt, kar je posebno važno za nadaljnji razvoj Šmarjeških Toplic in tudi kraja. S sodelovanjem bi lahko prešli tudi na kmečki turizem, ki ima vse prirodne danosti, ni pa zaživel.

Šmarješka osnovna šola ima to smolo, da se večina njenih učiteljev vozi na delo iz drugih krajev, vendar to ne pomeni, da bi ne opravljala vseh nalog, ki jih imajo šole na podeželju poleg vzgoje in izobraževanja. Kot je povedala ravnateljica Irena Markelj, je šola središče kulturnega življenja, v njej se zbirajo na sestankih člani delegacij. Zato šola po tej strani ni problematična, čeprav učitelji vedo, da bi lahko naredili veliko več, če bi v kraju imeli zanje stanovanja. Tako pa so doslej vsa prizadevanja v tej smeri padla v vodo in se morajo učitelji še vedno voziti na delo, kot kaže, pa se bodo še, saj doslej še niso dobili odgovora, ali bo mogoče graditi blok.

„Trenutno je pri nas največje vprašanje predšolska vzgoja. Čeprav bi po nepreverjenih podatkih bilo za otroški vrtec primernih okoli 50 otrok, pa te vzgojno-ustavne ustanove nimamo, z varstvom doma pa se ukvarja samo ena varuhinja. Zato si bomo prizadevali, da bi v Šmarjeti dobili v večnamenskem prostoru krajevne skupnosti, katerega pa bi bilo treba še zgraditi, prostore za otroški vrtec. Rešitev bi bila tudi, če bi šoli prostore prizidali. Otroški vrtec je za naše kraje skoraj nuja, saj v šolo prihajajo otroci, ki nimajo razvitih nobenih delovnih navad, težko se prilagajajo sodobnemu pouku. Sicer pa se lahko pohvalim, da smo precejšnje uspehe dosegli pri podružbljanju vzgoje in izobraževanja, saj se stariji v primerjavi s prejšnjimi leti vedno bolj zanimajo za delo svojih otrok.“ je povedala Markljeva.

„Ne more vsak sam zase živeti,“ je rekla Lojzka Ilovar, „pri nas pa se ljudje otepajo vsake dejavnosti, vsakega sestanka, zlasti pa taki, ki bi lahko dali največ, to so mladi ljudje. Moti me tudi to, da ljudje ne prihajajo na kulturne prireditve, saj se je že zgodilo, da so v dvorani sedeli samo trije

ljudje. Jasno je, da se mladini, ki večino teh prireditev pripravi, zdi za malo tak odnos krajanov, „je na koncu pribila Ilovarjeva.

Njena hči Ivanka je tudi dejavna v mladinski organizaciji, toda tako ona kot drugi izgubljuje voljo do dela, saj so prepuščeni sami sebi in tudi druge družbenopolitične organizacije se ne zanimajo zanje. Povedala je še, da deluje v Rdečem križu, kjer skrbe za ostarele ljudi, pobirajo članarino in prirejajo prireditve za ostarele krajane.

Upokojenec Ivan Dežan se je potopil čez neurejenost vasi Vinica, kjer se nihče ne zmeni za nesnago po vasi, ravno tako je o tem govoril tudi Alojz Lužar, ki pa je še dodal, da nimajo nobene povezave s Šmarjeto.

Učitelj Jože Perše in Ivanka Jeglič sta povedala, da so v Gorenji vasi kar precej sami naredili pri urejanju cest. Radi bi še telefon pa kanalizacijo, vendar o teh vprašanjih še niso našli skupnega jezika. Peršeta pa najbolj skrbi delovanje SZDL: „Pri nas še nimamo vaških odborov SZDL, predsednika ni na sestanke krajevne konference, prav tako pa imamo težave tudi s svetom krajevne skupnosti, ki že dolgo ni podala poročila o svojem delu. Da ne govorimo o tem, zakaj že dve leti nismo v naši krajevni skupnosti imeli zborā občanov.“

Sekretarka sorazmerno močne osnovne organizacije ZK Barbara Medja je tudi kritično spregovorila o delu predsednika krajevne konference SZDL, ki je celo sklical rezirjeni sestanek konference, ne da bi se na njem pojavil on ali njegov namestnik. Njegovo nedelo je toliko težje narave, ker je tudi sam član osnovne organizacije. Jasno je, da bodo morali v krajevni skupnosti dobiti koga drugega za delo v krajevni organizaciji, le da ljudje nočejo prevzemati nalog na tem področju.

O kmetijstvu sicer nismo dosti govorili na našem uredništvu, zato pa je problematiko na tem področju najbolj osvetlil Jože Barborič, ki za kmetijsko zadrugo redi kar 100 bikov. V glavnem je sicer z delom zadovoljen, tudi cene ga ne motijo. Po njegovem je lahko kilogram mesa tudi 10 dinarjev, toda razmerje cen naj bo urejeno tako, kot je treba. Za rezervne dele in nafto in podobne materiale mora namreč odšteti veliko več denarja, kot pa je to po svetu. Prav tako ima velike težave, ker je zemlja razdrobljena na vse konce in kraje, pri tem pa izgubi vse prednosti, ki jih je deležen.

O zagatah okoli otroškega varstva je imel veliko povedati tudi Alojz Štras-

berger, ki je opisal dozajšnja prizadevanja, da bi dokončno rešili to vprašanje. Veliko pove njegova izjava, ki jo je odprl na izvedeno anketi: „Mnogim krajanom se zmeraj niso jasne prednosti, ki jih njim, zlasti pa otrokom prinaša organizirano varstvo, manj zagretosti pa je tudi zato, ker ljudi odbijajo razmeroma veliki zneski za varstvo. Sploh pa, če smo že na drugih področjih premagali zaostalo miselnost, jo bomo sčasoma tudi tu, le ustrezen prostor moramo dobiti.“

Alojz Šutar je govoril v imenu vaščanov Orešja. Prikazal je njihove potrebe po telefonu. „Ni še nič znanega, za vso krajevno skupnost je na voljo manj števil, kot bi jih radi samo v Orešju. Govori se, naj bi mi dobili le en oz. največ dva priključka, to pa je odločno premalo. Vprašanje je, ali bi tisti, ki telefona ne bi dobili, bili pripravljeno pomagati pri delih. Res pa je, da v otročni vasi tovrstno povezavo s svetom nujno potrebujemo“. V Orešju in okolici imajo težave tudi zaradi električnega toka, pre slab je, zato si prizadevajo, da bi okrepili transformator. Sicer pa so ljudje iz Orešja tudi za to, da bi kmalu posodobili t. i. vinsko ali turistično cesto proti Vinjemu vrh, krajevna skupnost je celo kupila kamnolom, da bi bilo na voljo dovolj gramoza.

Pri posodobitvi ceste do Gorenje vasi so vaščani slednje, po besedah Rafaela Zupana, opravili blizu 5.500 prostovoljnih delovnih ur, s traktorji pa so delali nad 200 ur. Enako pripravljenost kažejo za pomoč pri gradnji kanalizacije, javne razsvetljave, obnovili pa bodo tudi večji vaški vodnjak. Tudi v Gorenji vasi mladi niso deležni podpore in večjega zaupanja starejših. Marija Rapuš: „Shajamo se v gasilskem domu, pripravimo marsikaj odziva na naše delo pa ni. Odrasli pogosto pravijo, da bi čas bolje izkoristili, če bi njim prišli pomagat pri kmečkih opravilih. Nič lažje ne bi bilo, le bojim se, da tudi potem ne bi imeli večjega zaupanja v našo dejavnost.“

Po besedah Jožice Vidmar in Jožice Mrgole se nič bolje ne godi mladim iz Zbur, potamali sta tudi nad nemogočo cesto, ki skozi to vas vodi proti Škocjanu: četudi je republiška, je še zmeraj makadamska, preobremenjena skratka, v izredno slabem stanju. Omenjeni mladinki se vsak dan vozita v Novo mesto, kjer se šolata, nista zadovoljni z avtobusnimi zvezami, saj zjutraj zaradi prezasedenosti redko kdaj prideta na vozilo, ki bi ju pravočasno pripeljalo v mesto, dopoldne pa več avtobusov vozi na pol praznih.

Alojz Škrbina

Irena Markelj

Anton Gorc

Ivanka Ilovar

Jože Jerele

Alojz Štrasberger

Andrej Šušterič

Jože Cvelbar

Jožica Vidmar

Ivan Dežan

Marija Rapuš

Lojzka Ilovar

Rafael Zupan

Ivanka Jeglič

Aleksander Durič

Alojz Lužar

Barbara Medja

Jožica Mrgole

dežurni poročajo

GROZIL S PREPEPOM - Novomeški mošje postavile so 22. aprila zvečer deli na hladno 25-letnega Joza Aščič iz Sevnice. Aščič je prikorakal v gostišče na trgu in naročil pijačo. Ker ga je imel že čisto dovolj, mu niso postregli, kar ga je razjezilo. Grozil je s prepepom in se na celi črti grdo obnašal. Morda bo pred sodnikom za prekrške bolj pohleven.

TATINSKA NOČ - V noči na 22. april je bil v Škocjanu na delu tat. Na parkirnem prostoru pri zdravstvenem domu je odnesel z avta Simona Kajbaziya iz Škocjana zadnje luči, z njim pa so šle tudi zadnje luči s traktorske policije Škocjanske kmetijske zadruge.

KURIR IZGINIL - Z Ulice na utrdbo v Črnomlju je 22. aprila izgubil dostavni avto Zastava - Kurir ljubljanske registracije. Avto uporablja trgovina Jugotehnika v Črnomlju. Kdo se vozi z avtom, ugotavljajo miličniki.

STARI ZNANEC - Črnomaljski miličniki so imeli 22. aprila opravka z Jankom Mužetom, starim znanecem iz Kanižarice. Janko ga je dal malo na zob in urejal promet. Odpeljali so ga v dobro mu znane sobane.

TATINSKI LJUBITELJI ORODJA

V Krškem se že precej časa vrste tatvine orodja iz (praviloma) nezaklenjenih kleti in garaž. V noči na 23. april so nepridipravi ali nepridiprav obiskali Rozmano vo ulico. Ivanu Preskerju so iz nezaklenjene garaže odnesli električni vrtni stroj, klešče in škarje - vse skupaj vredno 8.000 din.

Več škode (10.000 din) je imel njegov sosed Stane Ribič, kateremu so iz nezaklenjene garaže odnesli električni vrtni stroj, stroj za rezanje pločevine, slasten kos prekajane vratovine ter nekaj prav takih klobas in salam.

NESREČA V GOZDU

Pri podiranju dreva se je 23. aprila dopoldne poškodoval 18-letni Marjan Staniša iz Konca pri Stopičah. Fant, ki je zaposlen pri GG Novo mesto, je požagal bukev, ki pa je padla v nasprotno smer, obvisela na vejah in nato zdrknila na tla. Pri tem so veje Stanišo udarile in ga poškodoval po glavi in hrbtenici. Zdravi se v novomeški bolnišnici.

KRONIKA NESREČ
TRČIL V AVTOBUS - V soboto ponoči je 30-letni Franc Zore iz Čuznje vasi pri Mokronogu peljal z osebnim avtom od Mokronoga proti Trebelnemu. V Gor. Mokronogu je zapeljal na bankinjo in trčil v avto, ki je stal ob robu ceste. Zore je malo popraskan, škode pa je za 40.000 din.

AVTO V POTOKU - Dušan Judnič (26 let) iz Vapče vasi je 26. aprila zjutraj peljal z osebnim avtom od Podturna proti Ručetni vasi. V Srednji vasi je zapeljal v levo, trčil v odbojno ograjo, se prevrnil po nasipu in na kolesih obstal v potoku. Voznik in sopotnica Marija Judnič sta bila laže ranjena. škode pa je za 45.000 din.

NE OB ROBU - Franc Brajer iz Gor. Lakenc se je 27. aprila zvečer peljal z motorčkom od doma proti Mokronogu. V nepreglednem ovinku mu je nasproti prišel peš 43-letni Franc Kodrič iz Mokronoga, ki je hodil 1,5 metra od levega roba ceste. Kolesar je zapeljal na bankinjo, tudi pešec se je hotel umakniti

Dvakrat smrt na tirih

Usodna hoja po progi - Strojevodja je piskal, vendar zaman - Delavec JE Krško padel z brzca

Sevniški miličniki so v soboto na progi med Loko in Radečami našli mrtvo 39-letno Gosparo Vukajlovič iz Obrežja pri Radečah.

Preiskava je ugotovila, da je šla Vukajlovičeva popoldne v Loko po nakupih. Nazaj se je vračala po progi. Ob 16.40 je pripeljal tovorni vlak št. 497.800, strojevodja je žensko v zadnjem hipu opazil, zapiskal je, vendar je bilo prepozno. Vlak je Vukajlovičevo zadel in zbil. Bila je takoj mrtva.

V četrtek pa so na progi med Brezicami in Krškim našli

Deklica obležala mrtva na travniku

Zbil jo je Jože Miketič, ki ga je z avtom zanašalo po cesti

21. aprila ob 12.30 je vozil 24-letni Jože Miketič iz Novega mesta z osebnim avtom po regionalni cesti od Kronovega proti Otočcu. Rahlo je deževalo in cesta je bila mokra. Ko je Miketič z neprimerno hitrostjo pri odcepu za magistralo pripeljal v pregledni ovinek po klancu navzdol, ga je začelo zanašati. Pri tem je zadel 8-letno Renato Vidmar iz Gor. Kronovega. Avtomobil je zapeljal pod cesto v levo stran. Pri tem je deklara zdrsnila s pokrova motorja in obležala na travniku mrtva.

Novi prometni zakon še bolj kot dosedanji postavlja v ospredje varnost otrok na cesti. Zahteve, kot je na primer prilagoditev hitrosti pogojem na cesti, na kateri je moč pričakovati ljudi, bodo postavljene še ostreje, delež ponika prometne vzgoje v šolah bo še večji itd. Vprašanje je samo, kdaj se bo vse to pokazalo tudi v statistiki prometnih nesreč, ko vemo, da se zakeznik in pouk ne primeta vsakogar.

DIMNIK BREZ MREŽE

V ponedeljek, 20 aprila popoldne, je gorelo v mizarski delavnici Novolesa na Dvoru. V kurilnici so z odpadnim lesom kurili peči, iskre so padale na salonitno streho, kjer se je vžgal lesni prah. Ogenj so delavci takoj zadušili. Ugotovili so, da na dimniku ni mreže, ki bi zadrževala iskre.

POGREŠANKO NAŠLI MRTVO

V torek so v domačem vodnjaku našli mrtvo 30-letno Kristino Ogulin, s Hriba pri Cerovcu ki so jo pogrešali od 11. aprila letos. Ogulinovo so dvakrat organizirano iskali v širši okolici, vendar je niso našli.

PREHITRA PREDNOST - Jože Luštek iz Praproč pri Trebnjem je 23. aprila popoldne v Trebnjem na Starem trgu zavijal na regionalno cesti in ustavljal pred križiščem. Tedaj je po prednostni cesti z neprimerno hitrostjo pripeljal voznik osebnega avta Franc Peterle s Cikave in trčil v Luškovo avto. Pri tem je bila Luškova sopotnica Katjuša Franga iz Slovenske vasi laže ranjena.

NA MAGISTRALI POČEZ - V četrtek ob 18. uri je 37-letni Nikola Pika iz Zagreba peljal z osebnim avtom po magistrali iz ljubljanske smeri. Pri Prilipah je začel prehitovati tovornjak, ko je nasproti pripeljal z osebnim avtom 48-letni ljubljčanec Jože Skrt. Zagrebčan je močno zavrl. Pri tem ga je zasul počez, da je ljubljčanec zapril pot. Pri trčenju so bili ranjeni oboje voznika ter sopotnici v ljubljanskem avtu, 29-letna Zlata Pleško zelo hudo. Škode je za 250.000 din.

mrtvega 22-letnega Slavka Kneževića iz Prozora. Ugotovili so, da je mladenič, ki je bil zaposlen v JE Krško, padel z vlaka in se ubil.

TOVOR GA JE USMRTLIL

V četrtek, proti koncu dopoldanskega dela, je 26-letni Boro Ilčin iz Rožnega doła, transportni delavec ŽTO Novo mesto, na železniški postaji v Straži s tovornjaka prekladal tovor na vagon. S sodelavcem sta vozila 1000-kilogramski tovor na vagon po premičnem odru, ki je bil postavljen med tovornjak in vagon. Pri tretjem prevozu se je oder spodmaknil, s paletjo je treščil na tla tudi Ilčin in bil takojmrtve.

KRADLA KURO, UKRADLAPŠA

V četrtek ponoči sta vaščane Potoka nadlegovala 54-letni Henrik Hadorovac z Malega Grabna in 22-letni Milan Hočevar iz Male Loke. Pijana, vendar še vedno željna, sta ropotala po vratih, da bi se ju kdo usmilil in še malo prišil. Ker se to ni zgodilo, sta začela razgrajati, skušala ukrasti kuro, na koncu pa se je Hadorovac zadovoljil s psom. Miličniki so ju odpeljali na treznjenje, zaradi psa pa bo treba pred sodnike.

ŠE ENA ŽRTEV MAGISTRALE

V ponedeljek je za posledicami prometne nesreče, ki se je zgodila 23. aprila na magistrali, umrla 29-letna Zlata Pleško iz Ljubljane.

ANGLEŽ JE ANGLEŽ

V ponedeljek ob 17.55 se je v Spodnjem Starem gradu motorist Martin Pečnik iz Sentlenarta zalezel v osebni avto, ki ga je nasproti po vseh angleških prometnih pravilih (toje po levi) pripeljal Anglež Ealden Keith, ki dela v JE Krško. Možak z Otoka je odkrito priznal, da se je malo zamislil in podzavestno zapeljal na veliko bolj domačo levo stran ceste. Pečnik je zaradi evropske neuskajenosti prometnih pravil dobil mavec na desno nogo.

Zaenkrat gre le za sum

Pojasnilo k nesreči, ki naj bi jo v Dobovi povzročil Alojz Marenčič

Na zahtevo Alojza Marenčiča, za katerega smo na temelju podatkov krške uprave za notranje zadeve v Dolenjskem listu 16. aprila pisali, da je v Dobovi 8. IV. s tovornjakom pijan povzročil prometno nesrečo s smrtnim izidom in nato pobegnil, pojasnjujemo, da gre zaenkrat le za sum storitve omenjenega dejanja, za sum, da je Marenčič vozil pod vplivom alkohola, vsekakor pa ni res, da bi bil Alojz Marenčič v priporu. Pripominjamo, da bomo o zadevi še poročali, ko bo o njej svoje reklo sodišče, primerno pa bomo revnali tudi, če bosta predhodni postopek ali preiskava zoper Alojza Marenčiča ukinjena.

SMRT POD VOZOM

V četrtek ob 13.30 se je v Vavti vasi smrtno ponesrečil 58-letni Jožef Zoran iz Rumanje vasi. Zoran je vodil vola z vprego od Jurke vasi proti domu. Hodil je ob živali in jo držal na vrvi. V Vavti vasi jima je prišla nasproti skupina otrok z dežniki. Volje je splašil. Zoran ga je skušal zadržati, pri čemer ga je žival pohodila, nato pa je Čezelj zapeljal še voz. Zoran je umrl na kraju nesreče.

Domov s polnim izkupičkom

Borovo: nenadejana zmaga Novomeščank - Inles za las ob točko - Rekordna zmaga Šentjernejskank

Nenadejan, a zaslužen uspeh Novomeščank v srečanju 16. kola II. zvezne rokometne lige v Borovu in nesrečen poraz Ribničank v istem rangu tekmovanja proti Rovinju sta glavni značilnosti sobotnega kola. Sem je treba pristeti še rekordno zmago Šentjernejskank v republiški ligi proti ekipi Polane v gosteh in poraz Kočevk na domačem igrišču.

BOROVO - NOVO MESTO 18:21 (10:10) - Pred četrtfinalnim srečanjem za pokal maršala Tita v Pristini proti ekipi Trepče so novomeške rokometnice na gostovanju v Borovem pokazale vzpodbudno in obetavno igro. Nekolikanj nepričakovano se namreč varovanke trenerja Janeza Štruklja vračajo domov celo z obema točkama, sicer pa poročila s srečanja govore o popolnoma zasluženih zmagi gostij. Te so v drugem polčasu prikazale izredno igro in le malo je manjkalo pa bi

domaicinke doživele pravo katastrofo. S to zmago so Novomeščanke s 16 točkami na 7. mestu in tako prehitile sobotne nasprotnice.

Novo mesto: J. Štrukelj, Grgič 8, Turk, D. Štrukelj 3, Ilčin 2, Sitar 1, Bon 2, Mršnik 5, Udovč.

INLES - ZAMET 20:21 (11:11) - Smola se je držala Ribničank v srečanju proti ekipi reškega Zameta. Resda so gostje nekajkrat celo vodili s 4 zadetki prednosti, vendar so jih domačini vselej ujeli. To bi jim lahko uspelo tudi v zadnjem napadu, vendar so v preveliki želji za uspehom brezglavo izgubili žogo. S tem porazom je Inles zdrknil na 8. mesto s 17. točkami.

Inles: Gelze, Krizman 7, Ilc 1, Kos, Tanko 2, Karpov 1, Andoljšek, Ambrožič 5, Mate 4, Radič, Kersnič.

POLANA - ŠENTJERNEJ 9:29 (7:15) in ITAS KOČEVIJE - ŠMARTNO 11:14 (8:6).

Lestvica po 16. kolu: 1. Mlinotest 29, 6. Šentjernej 19, 8. Kočevje 11. Pari naslednjega kola v obeh konkurencah: Novo mesto - Ina, Split - Inles, Šentjernej - Itas Kočevje.

Tokrat „izprašili“ Jadran

Nov uspeh novomeških nogometašev - Podvig Črnomaljcianov v Litiji - Kočevci že obsojeni na izpad?

Novomeški nogometaši igrajo v pomladanskem delu prvenstva SNL - zahod kot prerajeni. S kar 5:0 so v nedeljo opravili tudi z ekipo Tabora in se tako celo ymešali v boj za sredo lestvice. Pomembno zmago so zabeležili tudi Črnomaljci v Litiji, medtem ko nogometaški Kočevja kaj več od častnega poraza v Dupljici niso uspeli iztržiti.

ELAN - TABOR JADRAN 5:0 (1:0) - Enajsterica Elana je vnovič

Banjaluka: tri zmage novomeških ekip

6.000 obiskovalcev zletnega srečanja v Banjaluki

Na tradicionalnem zletnem srečanju v Banjaluki so kar tri novomeške atletske ekipe zasedle prva mesta. V cestnem teku, ki ga je spremljalo kakih 6000 ljudi, so zmagali novomeški pionirji, pionirke in člani, mladinci pa so bili četrti.

Ob osmih zvečer so bile banjaluške ulice zaprte za ves promet in na pločnikih se je nagneto več tisoč gledalcev. Novomeški pionirji so z dvojno zmago (1. Lunar, 2. Zaman) in dobrimi uvrstitvami ostalih treh članov prvi poželi zmago in na enak način so slavile tudi pionirke (1. Hren, 2. Lobe). Mladinci so sicer dosegli dve visoki mesti (3. Šikonja, 4. Kočevar), vendar so ostali trije tekmovalci (mladi in v cestnih tekih povsem brez izkušenj) pristali okrog 20. mesta, zato je bila njihova ekipa četrti.

Naslednja novomeška zmaga je bila v najzanimivejši preskušnji - teku članov na 2000 m. Mohorovič je presenetljivo nevarno ogrožal državnega reprezentanta Kačarja in na koncu izgubil dovoboj z njim le za nekaj metrov; solidno 5. mesto je osvojil Žužek, ki je po opravljenem pravosodnem izpitu spet z vsemi močmi v treningu; 6. mesto, takoj za Žužkom, je osvojil Bučar Polde, naslednja dva novomeška tekmovalca pa sta bila Božic in Škedelj.

J. PENCA

OBETAJOČ TEKAČ - Robert Šikonja, 17-letni učenec ICTS, je tako na srednješolskem atletskem prvenstvu kot na krosu dokazal, da se razvija v dobrega tekača. Na prvem tekmovanju je v teku na 1.000 m dosegel odličan čas 2.38,4, zmagal pa je tudi v krosu v skupini mlajših mladincev.

Z Italijani še pred balkanskim prvenstvom?

Prizadevni organizatorji doslej največje športne prireditve v Novem mestu, balkanskega prvenstva v odbojki za moške, so prejšnji teden pripravili tiskovno konferenco, ki so se je udeležili novinarji številnih jugoslovanskih časopisov. Ze po prvih stikih sodeč, je zanimanje za to športno prireditev veliko, tako da lahko organizatorji poleg zasledene športne dvorane pričakujejo od 26. do 30. maja tudi večdesetgato množico poročevalcev iz domovine in tujine.

Po dosedanjih podatkih sta se za novomeško prireditev doslej poleg Jugoslovancev pripravili reprezentanci Romunije in Bolgarije, nosilki medalj za zadnjih olimpijskih iger v Moskvi, medtem ko organizatorji pričakujejo še prijave Grčije, zadnjih prvakov balkanskih iger, Turčije in morebiti celo Albanije. Rok za prijavo je 1. maj. Znani so tudi pokrovitelji posameznih ekip, ki bodo nastopile v Novem mestu. Tako bo za moštvo Bolgarije skrbel kolektiv Krke, za Romunije IMV, za ekipo Turčije Novoles, za Grke Novotek, za Jugoslovane SGP Pionir, za moštvo Albanije (če se bo prvenstva seveda udeležilo) pa novomeški Labod.

Za konec naj omenimo, da je Novo mesto pretekli teden obiskal zvezni selektor jugoslovanske odbojkarke ekipe Ribarič, ki je bil s pogoji za izvedbo prvenstva navdušen in se je z organizatorji že dogovoril, da bo imela ekipa zaključne priprave od 14. maja dalje v Novem mestu. V tem času naj bi naši najboljši odbojkarji, med katerimi bo tudi skoraj gotovo mladi Bojan Brulec iz Žumberka, odigrali še prijateljsko pripravljeno srečanje z ekipo Italije.

B. B.

Žlahten odsev medalj vabi

za podpredsednika. Kako si to razlagate?

„Na kratko: to je zaradi tradicije in ugleda, ki ga uživa krški klub, s katerim sem nerazdružljivo povezan. Toda ne bi se rad pogovarjal o sebi, temveč o izjemnih uspehih naših deklet...“

Menda so postala prav ona nekakšno okostje državne reprezentance?

„Res je. Franja Pavlin je lani in predlani osvojila državno in republiško prvenstvo, Irena Kotec pa je bila druga oz. tretja. Sonja Pislak ne tekmuje individualno, ampak le ekipno. Sonja se je, žal, tik pred dvema velikima tekmovanjema poškodovala in zamenjala jo je Marina Radnič iz ljubljanske Emone. Kljub temu so dekleta na evropskem mladinskem prvenstvu v avstrijskem Brezguju decembra lani zasedla v kateh 2. mesto. Srebrna medalja za Jugoslavijo je bila zaenkrat skrajna možnost, saj je zlato pripadlo drugi ekipi na svetu - ZRN. Na nedavnem Hungaria cupu v Budimpešti pa je naša ekipa osvojila 2. mesto v hudi konkurenci sedmih evropskih držav.“

P. PERC

Ljubomir Božović: „Letos je naš cilj z žensko ekipo doseči medaljo na prvenstvu Evrope 2. maja v Milanu in zlato na državnem prvenstvu v Pristini.“

NAGLUŠNA KAMERA

foto slišal:
Milan Markelj

LJUBA NEVESTA. HIŠICA RES NI VELIKA,
SEM PA FANTIČ KOT SE ŠIKA.

DOLENJSKI LIST pred 20 leti

Nihče ni naredil že vsega

Delavec s ponosom zre na prehojeno pot - Tretjarevolucija - Kmetijstvo ne rešiti z višjimi cenami!

S PONOSOM in z mirno zavestjo, da prispeva svoj delež v graditvi srečne domovine, se bo delovni človek Dolenjske, Bele krajine in Spodnjega Posavja tudi letos veselo ozrl na prehojeno pot. Nekoč - ne pozabimo, da je bil ta некоč še pred dobrimi dvajsetimi leti - je imelo delo in kruh na področju sedanega novomeškega okraja le nekaj tisoč ljudi. Zdaj je v okraju v rednem delovnem razmerju že 29.000 prebivalcev. V bitki za boljši jutrišnji dan dosega resnično iz tedna v teden, iz meseca v mesec lepše in pomembnejše uspehe. Nihče ne more reči, da je naredil že vse in dovolj. Prav narobe!

NIHČE OD NAS še zdaleč ne more živeti v prepričanju, da je do kraja razumel vse spremembe novega sistema. Spremembe so resnično tretja revolucija v našem razvoju. Po nacionalizaciji proizvodnih sredstev in po uvedbi delavskega samoupravljanja so sedanji ukrepi najvažnejši dogodek. To torej v celoti upravičuje trditev, da bi bilo preveč enostavno, če bi rekli, da smo že razumeli vse te stvari. Vsak dan se bodo javljali novi problemi, ki jih prinaša praksa.

LANSKO LETO smo dosegli pomembne uspehe v kmetijstvu. Zato ne kaže spreminjati generalne linije v razvoju kmetijstva. Dejstvo pa je, da so imele naše gospodarske organizacije v kmetijstvu in zadruga v zlic relativno visoki proizvodnji izgube. Kako reševati ta problem? Tovariš Kardelj pravi, da niti z zvišanjem cen, ker smo to storili že lani, s premajhno akumulativnostjo.

SOVJETSKI GEOLOGI so dve leti iskali dovolj velik granitni blok za spomenik Karlu Marxu, ki ga nameravajo postaviti v Moskvi. Nedavno so tak blok našli in odlomili. Blok je dolg deset metrov in težak dvesto ton.

SE NEKAJ DNI pa bodo zaplapolale po vsej domovini, po vsem svobodnem svetu rdeče proletarske zastave.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA
27. aprila 1961)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Izmučno drevenje za zaslužkom

Za našo nervozno dobo primeren pomoček Kathreinerjeva ladna kava - Odvadili so se ubogati svoje poveljnik - Srbski kralj hoče spremeniti ustavo

(N a š a) nervozna doba, ki jej tolikanj očitajo kot taki, vendarle udi sama po sebi proizvaja pomočke, da oblažuje izmučno drevenje in vrvenje za zaslužkom s skrbnejšo hranitvijo, ki pospešuje zdravje ter tako pospešuje zdravje ter tako ljudstvu dviguje občno blaginjo in moč. Tem pomočkom je treba najprej pristeti Kathreinerjevo Kneippovo kavo. Ta se je v zdravstvenem pogledu izkazala za jako blagodejno primes zrnatih kavi; obenem pa omogočuje ob istih stroških uporabo boljvrstne pijače, s čimer se bistveno poplemenituje ukus vsakdanje kavine pijače. Lahko prebavna je, krvotvorna in redilna; vobče jo zdravniki priporočajo ženskam in otrokom.

(D o s e d a j) se je sploh mislilo, da je tudi tak krompir zmrznjen, ki postane pozimi vsled nizke topline sladak, in da ni poraben za je jed ne za seme. Novejše preiskave pa uče, da je tak krompir še dober in da se da ta napaka prav lahko popraviti. Neprijetna sladkoba se

krompirju odvzame, ako ga spravimo za en dober teden na gorak kraj, kjer znaša toplota kakih 15°C po R. Pri tej toploti se namreč nastali sladkor spremeni deloma nazaj v škrob, deloma pa v ogljikovo kislino, ki izhlapi v zrak. (A n g l e ž e m) se v Južni Afriki ne godi nič kaj dobro. Buri imajo še nad 13.000 dobro izvezbanih mož, s katerimi so Angležem povsod za petami in jim tu pa tam razstrele kak vlak ali vzamejo kak dovoz živeža. Angleški vojaki pa nimajo več poguma in ne živeža ne obleke, tudi ugodati svoje poveljnik so se odvadili.

(S r b i j a) ima nove ministre, ki pa so svojo službo nastopili v kaj slabem znamenju. Kralj je namreč zahteval, da se premeni ustava tako, da bodo imeli volilno pravico le imovitejši ljudje, on sam pa veliko večjo oblast. V kratkem začne kralj vladati po tej ustavi, vprašati je le treba, ali pač narodu v korist?

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
15. aprila 1901)

PO SVETU OKOLI

PASJE LASULJE - Važne in nevažne stvari se dogajajo na svetu. Med prve bi težko pristeli duševne težave mestnih psov, čeprav povzročajo lastnikom nemalo težav. Življenje v zaprtih prostorih, obilna jed in premalo gibanja povzročata v vlemestnih psih stresna stanja, zaradi česar človekovi kocihasti prijatelji izgubljajo kožuh. Nezdravo življenje je menda krivo, da psi postajajo plešasti. In ker se da kot iz vsake tudi iz pasje nesreče potegniti dobiček, je v Parizu, Londonu in New Yorku na voljo nekaj trgovin s pasjimi lasuljami. Če bi bile cenejše od lasulj za ljudi, bi bile morda te trgovine že na seznamu nakupovalnih „turističnih“ agencij.

ŠE MANJ pomembno je, da so na razstavi o sloviti nesreči potniške ladje Titanic, ki je potonila pred 69 leti, ukradli edini ohranjeni predmet iz Titanicove jedilnice. Gre za servisni krožniček, katerega je na varno prinesel eden od natararjev, očitno je poskrbel tudi zase, ne samo za krožniček. Menda bi na javni dražbi ukradeni krožniček prodali tudi za 10.000 dolarjev. Tako pa ga bo, denimo, zmikavtova žena razbila na glavi tatu, češ, kaj ji nosi domov star porcelan, ki se je valjal po natararjevem žepu. Ali pa ne!

SILNA JE BILA ljubezen Marka Warnerja iz Plainville do jeklenih konjičkov. 36-letni ljubitelj motorjev se je v prisotnosti 50 prijateljev poročil z motornim kolesom. Res je, da je šlo za lep stroj s 750 kubiki, pa vendar se čudimo, kako da nobeden od pol stotnije prijateljev ni namignil novoporočencu, da se nevesta v postelji ne bo kaj prida obnesla. Sicer pa je tudi vestička kaj malo važna.

GOTOVO PA JE najmanj pomembna naslednja vest, ki je prišla k nam z ameriško revijo Playboy, govori pa o odcvetajoči filmski divi Liziki Taylor. Ko je stopala iz nekega zueriškega hotela, ji je veter pridvignil kriolo, pod katerim pa - o, groza! - ni imela prav ničesar razen darov matere narave. Prisotni fotoreporterji so zadevo ovekovečili. Potomstvu smo tako zapustili še en dokument brez vrednosti.

Smrt si z rojstvom podaja roko

Doživetja ljudi, ki so preživeli klinično smrt, so morda samo obujeni spomini na čas, ko so bili v materinem telesu, in spomini na porod - Korenine vere?

Pred nekaj leti je svet kot blisk preletela knjiga „Življenje po življenju“ (pred kratkim je izšla tudi v srbohrvaščini), v kateri je zbranih veliko primerov „posmrtnega“ življenja, oziroma izkušenj mejnega stanja zavesti, ko je človek klinično mrtev, vendar še doživlja nekaj. Podrobnosti v teh izkušnjah so sicer različne, vendar pa je vsem skupnih nekaj elementov: pot skozi teman predor k svetlobi, občutek lebdenja v zraku in velikega olajšanja po tesnobi umiranja, ki daje občutek popolnega zlitja posameznika z vesoljem. Ti elementi mejnega doživljanja so enaki za vse ljudi in za vse kulturne kroge od zahodnoevropskega do hindujskega. Knjiga je sprožila val raziskav in proučevanj nenavadnega pojavnosti, vendar raziskovalci še niso prišli do enotnega zaključka, čeprav je bolj ali manj jasno, da ne gre za doživetja posmrtnosti, marveč le za izjemno delovanje zavesti v mejnem položaju.

Enega od najbolj zanimivih odgovorov na dražljivo vprašanje je dal sloviti pisec poljudnoznanstvenih knjig astronom Carl Sagan. Zavrnil je teorijo, po kateri naj bi „posmrtna“ doživetja nastala kot posledica delovanja drog in anestetikov. Res je, da LSD daje uživalcu občutek srečnega zlitja z vsem stvarstvom in da nekateri anestetiki, ki jih zdravniki uporabljajo za narkoze, spodbujajo počutje lebdenja v zraku, vendar Sagan v svoji knjigi „Brocovi možgani“ meni, da takšen odgovor žal ne velja za izkušnje, ki so jih ljudje doživljali brez anestetikov ali mamil.

„Edina možnost, vsaj kolikor jo lahko jaz vidim, je ta, da so vsi ljudje imeli podobno izkušnjo kot tisti popotniki, ki so se vrnili iz dežele smrti: občutek lebdenja, vznikanja iz teme v svetlobo, srečanje z osebo, obdano z lučjo in z meglicami. Samo eno takšno vsem ljudem skupno doživetje je - pravimo

mu rojstvo,“ je zapisal Carl Sagan.

Sagan navezuje na dvajsetletne raziskave, ki jih je opravil Stanislav Grof. V psihoterapiji je ta psihiater uporabljal LSD. S pomočjo tega mamila je v pacientih obudil iz nezavednega spomine na rojstvo in na čas pred njim. Ob strokovnem nadzorstvu je namreč mogoče dobiti natančen spomin na prve vsebine zavesti s pomočjo LSD, kar psihiatri že lep čas vedo in tudi uporabljajo. Grof je na osnovi številnih proučevanj razdelil predporodno izkušnjo na štiri stopnje.

Za prvo je značilno splošno ugodje in počutje varnosti v malem, temnem „vesolju“ maternice. Ni povsem nemogoče, da davne sanje človeštva o izgubljenem rajju, v katerem je človek nekaj živel brez skrbi, oskrbljen s hrano, toploto in varnostjo, ne koreninijo prav v tej predporodni izkušnji, ko zarodek leži na toplen in varnem v materinem telesu, od katerega dobiva kisik, hrano, skratka vse, kar potrebuje za življenje. Sagan meni, da tudi občutje zlitja z vsem vesoljstvom korenini v tej pozabljeni človekovi izkušnji.

V drugi stopnji se začne srečni novosti svet podirati. To je v času, ko se začno rodni kriči, ki zarodek silijo iz materinega telesa. V človekovo izkušnjo se to obdobje lahko zariše kot pot skozi teman predor, prepoln tesnobe in muke.

Tretja stopnja se začne, ko pri porodu otrokova glavica pogleda na dan. Četudi so oči zaprte, zazna novorojenček svetlobo zunanjega sveta. Vdor svetlobe v njegova čutila, ki so se razvijala v temi materinega telesa, je tako močno doživetje, da ostane v človekovi zavesti. Sagan trdi, da je prav v tej vsebini nezavednega iskati korenine kasnejših „posmrtnih“ izkušenj ugledanja nadzemske luči. Možno je tudi, da se v človekovo zavest zariše spomin na podobo zdravnika, babice ali

kogar koli že, ki pomaga pri porodu. Skozi veke ga ugleda le nejasno, obdanega s svetlobo.

V četrti stopnji novorojenček doživlja konec poroda. Njegovo telo se odloči od materinega, dvignejo ga v zrak, nato pa umijejo in zavijejo v tople tkanine. V zavesti ostane občutek letenja skozi zrak ugodja, pomirjenosti po mučnem in bolečem rojevanju. Sagan meni, da v takih doživetjih lahko poiščemo resnično osnovo kasnejših doživetij združenja z bogom in končne pomiritve.

Vprašanje je, čemu se v človekovo zavest grozljivi spomini na rojevane ohranjajo in obnavljajo v najrazličnejših mitih in pravzorcih. Sagan odgovarja tudi na to vprašanje. Pravi, da osnovno počutje o izgubi srečnega raja (materinega telesa) spodbuja človeka kot vrsto k ustvarjalnemu spremenju negostoljubnega okolja. V daljnosežni posledici naj bi polpozabljeni spomini na raj človeka spodbujali k napredku. Brez te temeljne izkušnje bi se morda nikoli ne razvil v najvišje razvito živo bitje na svetu.

Če Saganovo vznemirljivo premišljanje drži, potem je v njem mogoče najti tudi do sedaj še skriti ključ, s pomočjo katerega bo znanost lahko odprla skrivnostna vrata nastanka religije. V predporodnih in porodni dobi se v človeku oblikujejo temeljna doživetja, ki jih kasneje v najrazličnejših verskih formah, mitih, obredih in bolj poduhovljenih stvaritvah predstavljamo samemu sebi. Vsekakor izjemno vznemirljivo in presenetljivo premišljanje.

Dije so sveže

Vrtnice ostanejo sveže osem tednov - Oste razmere

Rože imamo za nežne stvarce, zato ne bi verjeli, da jim je mogoče življenje podaljšati s prav krutimi metodami. Rože spravijo v tesne kontejnerje, v katerih je nizek pritisk, temperatura je okoli ničle, zelo velika vlažnost in neprekinjen pretok svežega zraka. Življenska doba sveže utrganih rož se v teh kontejnerjih občutno podaljša. Vrtnice ostanejo primerne osem tednov namesto dva, nageljni pa ostanejo na vidz sveži 90 dni namesto običajnih deset.

Nizek pritisk bo pretoku svežega zraka omogoča odvajanje etilena, ki v rožah pospešuje staranje. Nizek pritisk tudi znižuje stopnjo kisika, kar ob nizkih temperaturah onemogoča razvoj mikroorganizmov. Visoka vlažnost pa preprečuje, da bi se rože prehitro izsušile.

Sistem shranjevanja svežih rož je primeren predvsem za prevoze od rastišč do trga.

Na vrhu in na dnu

Več genijev je v hlačah

O inteligenčnih kvocientih, ki jih psihologi izračunajo s pomočjo različnih testov, je bilo povedanega že veliko slabega, uporabljajo pa jih še vedno in jih najverjetneje tudi še bodo, saj kljub nekaterim pomanjkljivostim le pokažejo intelektualno sposobnost posameznika. S tem pridržkom v mislih si ogledimo nekaj zanimivih ugotovitev, do katerih so prišli strokovnjaki, ki so proučevali inteligenco moških in žensk.

Prva ugotovitev, ob kateri bodo moški potrdljivo zabrudili pravi, da je med moškimi razmeroma precej več nadpovprečno inteligentnih. Stopnjo, ki velja za genije, doseže le malokatera ženska. Torej je več genijev v hlačah kot v krilih.

Naslednja ugotovitev je za kreпки spol kaj malo laskava. Dno inteligenčne lestvice je rezervirano predvsem za moške. Le malo je žensk, ki se potegujejo za kraljevanje med najnižjimi stopnjami inteligentnosti. Ženske so torej po pameti najraje v zlati sredini, možakarji pa se ali dvignejo zelo visoko ali pa obliče na dnu. No, v zlati sredini jih je vseeno večina.

Prodorno oko

Tristopetdesetkrat povečano vidno vesolje - Odkritja?

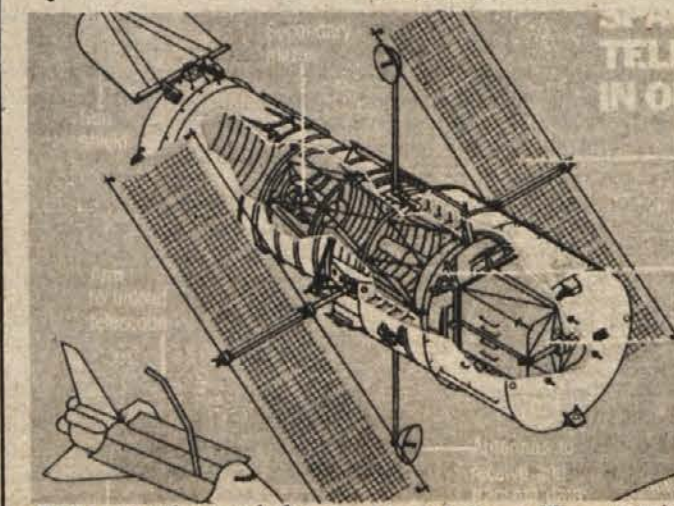
Uspešni prvi polet vesoljskega čolnika je odprl nove možnosti za znanstveno proučevanje neizmerne prostora. Še posebno astronomi so se razveselili uspešnega poleta, saj jim je potrdil, da njihovi načrti o zunaj-atmosferskem teleskopu ni so zgolj sanjarije. Upajmo, da bo vesoljski čolnik kmalu ponesel v tirnico okoli Zemlje dele velikega teleskopa.

Od leta 1609, ko je slavni Galileo izumil prvi teleskop, so astronomi gradili večje in boljše, pa vendar osnovne naravne zapreke le niso mogli preskočiti. To je zračna plast okoli našega planeta. V nji se zaduše in zamegle svetlobni imp lzi, ki prihajajo iz globokega vesolja. Da optični teleskop lahko dobro dela, je nujen

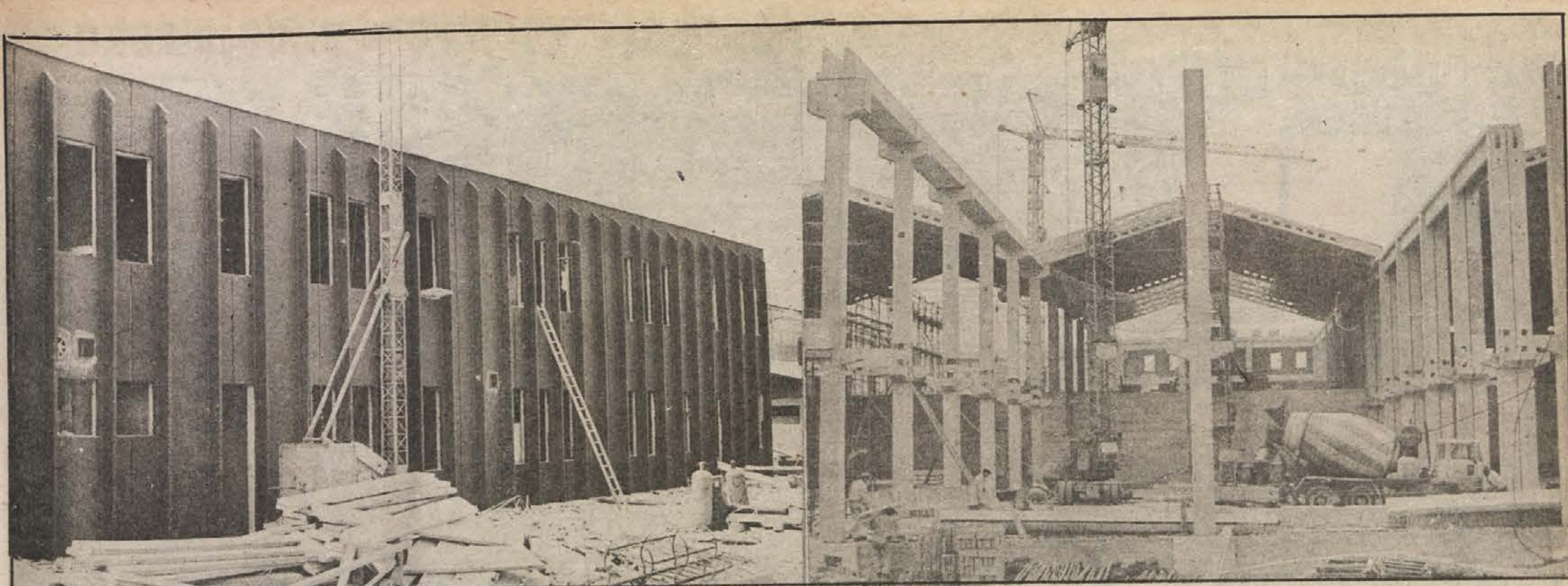
čist zrak, povrh tega pa še tema. Ne enega ne drugega ni več. Zrak je prekomerno onesnažen, noč pa osvetljujejo tisočere luči mest in naselij. Nič čudnega torej, da se astronomi umikajo s teleskopi na divje planinske vršace. Toda tudi tam je optični teleskop omejeno orodje.

Orbitalni teleskop bo rešen vseh teh težav. Deloval bo v brezračnem prostoru, v popolni temi. Z njim se bo prostor vidnega vesolja povečal za tristopetdesetkrat. S precej manjšim zrcalom bo orbitalni teleskop lahko posnel nebesna telesa desetkrat ostreje, kot jih lahko gigantski teleskopi na zemlji. Astronomi bodo z njim ugedali tudi tista telesa, katerih svetilnost je tako šibka, da je na zemlji niso mogli opaziti.

Vse to obljublja nova presenetljiva odkritja in nova spoznanja. Razumljivo je navdušenje astronomov, ki zatrjujejo, da kaj takšnega za raziskovanje vesolja človeštvo še ni imelo.

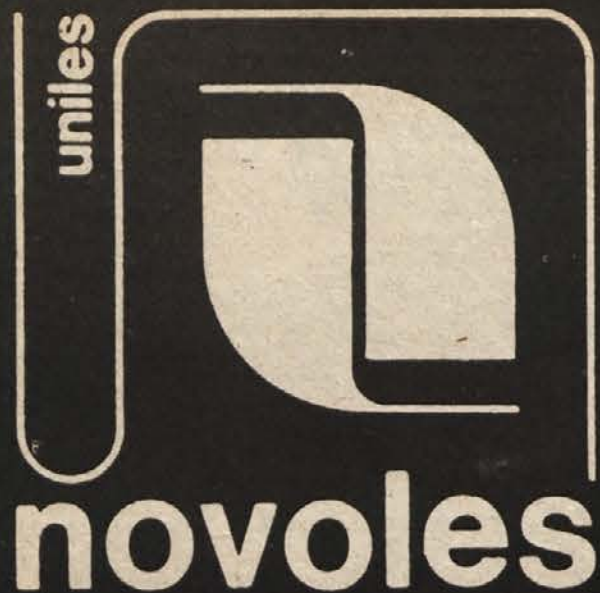
Risba orbitalnega teleskopa, ki vzbuja veliko upanje astronomov.

PIONIR

NOVO MESTO

Delavci PIONIRJA
čestitamo vsem delovnim ljudem in občanom,
vsem delovnim kolektivom,
poslovnim partnerjem in
družbeno – političnim organizacijam
ZA PRAZNIK DELA

V našem
razstavno prodajnem

SALONU POHIŠTVA vam nudimo
kompletno stanovanjsko opremo iz lastnega
proizvodnega programa

STILNO POHIŠTVO „MARSEILLE”

- dnevne sobe
- spalnice
- jedilnice
- delovne kabinete

MODERNO POHIŠTVO PROGRAM „KRKA”

KOPALNIŠKO OPREMO „KOLPA - SAN”.

Nudimo vam tudi kuhinjsko pohištvo,
belo tehniko,
zavese, ki jih na vašo željo skrojimo po meri,
svetila ter pohištvo za dnevne sobe,
spalnice, kabinete in otroške sobe.

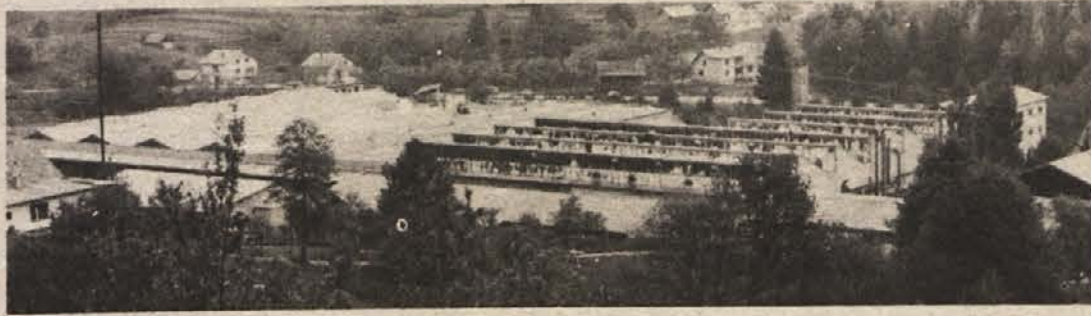
Za kupljeno pohištvo vam organiziramo prevoz.

Salon je odprt vsak dan od 7. do 19. ure
in ob sobotah od 7. do 12. ure.

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA!

30 let Iskre v Semiču

Začetki danes največje delovne organizacije v občini Črnomelj segajo v leto 1943, ko je v času NOB v nekaj kilometrov oddaljenih Starih žagah glavni štab NOV osnoval centralne delavnice, ki naj bi med drugim tudi izdelovale in vzdrževale sredstva za elektrozeve. Iz teh zametkov je leta 1946 začel kliti Institut za elektrozeve v Ljubljani in iz njega se je 1. aprila 1951 razvil obrat za proizvodnjo kondenzatorjev v Semiču v sklopu Telekomunikacij iz Ljubljane. Obrat je v svojem začetku zaposloval le 12 delavcev, od teh pionirjev pa jih je do danes v semiški Iskri še vedno pet.

Pred tridesetimi leti je proizvodni program obsegal predvsem ročno navijanje kondenzatorskih svitkov in klanje sljude za potrebe ljubljanskega obrata. Izdelki so dobivali dokončno obliko v Ljubljani, po dograditvi obrata leta 1952 pa so finalizacijo prenesli v Semič. Leta 1958 je obrat prešel v novo organizacijo — Industrijo za elektro zveze in razvoj proizvodnje kondenzatorjev je doživel nov razmah. Leta 1962 se je finančno osamosvojil in organiziral kot samostojna tovarna kondenzatorjev v okviru Iskre. V naslednjih letih je semiška Iskra rasla tako po proizvod-

nem programu, fizičnem obsegu, kot po številu zaposlenih, doživela je več reorganizacij, tako da je leta 1976 postala samostojna delovna organizacija v Združenem podjetju Iskra in od tedaj posluje kot Iskra, Industrija kondenzatorjev Semič.

Iskrini kondenzatorji, energetski kondenzatorji in naprave opravljajo svojo koristno nalogo zlasti v današnjih časih, ko je zaradi energetske krize postel aktualen lov na prekomerno ja-

lovo energijo. Ob izboljšani statični kompenzaciji se velikemu porabniku močno zmanjšajo stroški za električno energijo, celotno gospodarstvo pa ima z njimi to korist, da je večji izkoristek proizvodne energije ter da so razbremenjeni prenosni in transformatorski sistemi.

Iskra Semič je, kot že rečno, največja delovna organizacija v občini Črnomelj in zaposluje danes okoli 1500 delavcev, ki so v preteklem letu ustvarili za 960 milijonov din celotnega prihodka, od česar je bila četrtina dosežena s prodajo na tujem trgu. Iskra Semič se je pravočasno usmerila na izvoz in se na tujem trgu uveljavila s kvaliteto svojih izdelkov. V naslednjem petletnem obdobju se bo delež izvoza še povečal (letna rast 21 odstotkov), tako naj bi bilo razmerje med uvozom in izvozom leta 1985 1:1,9. Na domačem tržišču pa pokriva Iskra skoraj 80 odstotkov potreb po tovrstnih izdelkih.

Za ustrezen dvig izobrazbene strukture zaposlenih skrbi delovna organizacija z rednimi tečaji za pridobivanje funkcional-

nega znanja, predvsem pa s štipendiranjem in podpiranjem študija ob delu. V tem šolskem letu ima Iskra 140 rednih študentov ter 60 študentov ob delu.

V zadnjih petih letih so zgradili 13 družbenih stanovanj, istočasno pa podelili tudi 187 posojil za individualno gradnjo. Letos bo dograjen stanovanjski objekt z 10 stanovanji in podeljenih bo za 5 milijonov dinarjev kreditov.

V letih 1977–78 je bil zgrajen moderen obrat družbene prehrane, povečane zmogljivosti rekreacijskega centra Promostek in zgrajen zimski počitniški objekt v Črmošnjicah. Tovarna je prispevala k izgradnji zdravstvene postaje v Semiču, bančne poslovalnice in predvsem k izgradnji ceste Semič-Vrtača. Tako vse več ljudi ostaja v Semiču in okolici, kajti Iskra jim ne daje le delo, ampak tudi ostale ugodnosti.

Kolektiv Iskre v Semiču bo danes, ko praznuje tridesetletnico svojega delovanja, prejel PRIZNANJE občine Črnomelj.

Poldrug mesec pred rokom

15. aprila so delavci Cestnega podjetja Novo mesto položili zadnje metre asfalta na Cesti herojev

OB PRAZNIKU DELA SE ENA DELOVNA ZMAGA

Delavci Cestnega podjetja Novo mesto so vložili izredno veliko truda, da bi Cesto herojev usposobili za promet še pred rokom, 31. majem. Pri delu jih je ovirala izredno nizka temperatura. Sklop komunalnih naprav v cestišču pa je delo še dodatno zaviral. Zavedali so se, da morajo z delom pohiteti, ker je zapora Ceste herojev za Novo mesto velika prometna ovira. Delali so tudi ob sobotah in nedeljah. Uspeh ni izostal: 15.

aprila so položili zadnje metre asfalta na cestišču. Promet je stekel, kljub temu da so finalna dela, kot je montiranje zaščitne ograje, urejanje robnikov in pločnikov, še v teku. Nastajajo tudi še manjši zastoji, vendar so si delavci Cestnega podjetja in Novomeščani oddahnili. Ob 1. maju, prazniku dela, se dodeli še eno delovno zmago.

GRADNJE V LETU 1981

Od večjih del, ki jih bo še letos opravljalo Cestno podjetje Novo mesto je potrebno omeni-

ti gradnjo in posodobitev ceste Dvor — Kočevje na odseku Mala gora — Lašče v dolžini 8,5 km in v vrednosti 12 milijard starih dinarjev. Gradnjo tega odseka sofinansirajo Cestno podjetje Novo mesto, Zavarovalnica Triglav Novo mesto in Republiška skupnost za ceste.

Za prihodnje leto bo tako ostalo le slabe 3 km, ki jih bo potrebno posodobiti. Z dokončno povezavo Dvora in Kočevja z asfaltom bo možna večja povezava na gospodarskem področju in drugih dejavnostih.

CESTA HEROJEV JE ASFALTIRANA — Prvi nejeverni Tomaži so že „preizkusili“ novi asfalt

Od manjših del načrtujejo, da bodo letos posodobili približno 1,5 km Partizanske magistrale, dokončali odsek od Pluske do Knežje vasi ter med Sevnico in Planino.

Posodobili pa bodo tudi večje število krajevnih cest. V samem Novem mestu bodo asfaltirali Koštialovo in Lamutovo ulico.

RAZVOJ NOVE DEJAVNOSTI

Zaradi narave del, ki jih opravlja novomeško Cestno podjetje, so razvili vrtnalno-minersko dejavnost z ustrežno mehanizacijo za globinsko miniranje. S tem pa je odpadla odvisnost od kooperantov in njihovega razpoložljivega časa. Sedaj lahko Cestno podjetje sa-

mo izvaja najzahtevnejša zemeljska dela.

Seveda posodabljanje cest in

novogradnje niso odvisne le od Cestnega podjetja, ampak od globine naročnikovega žepa.

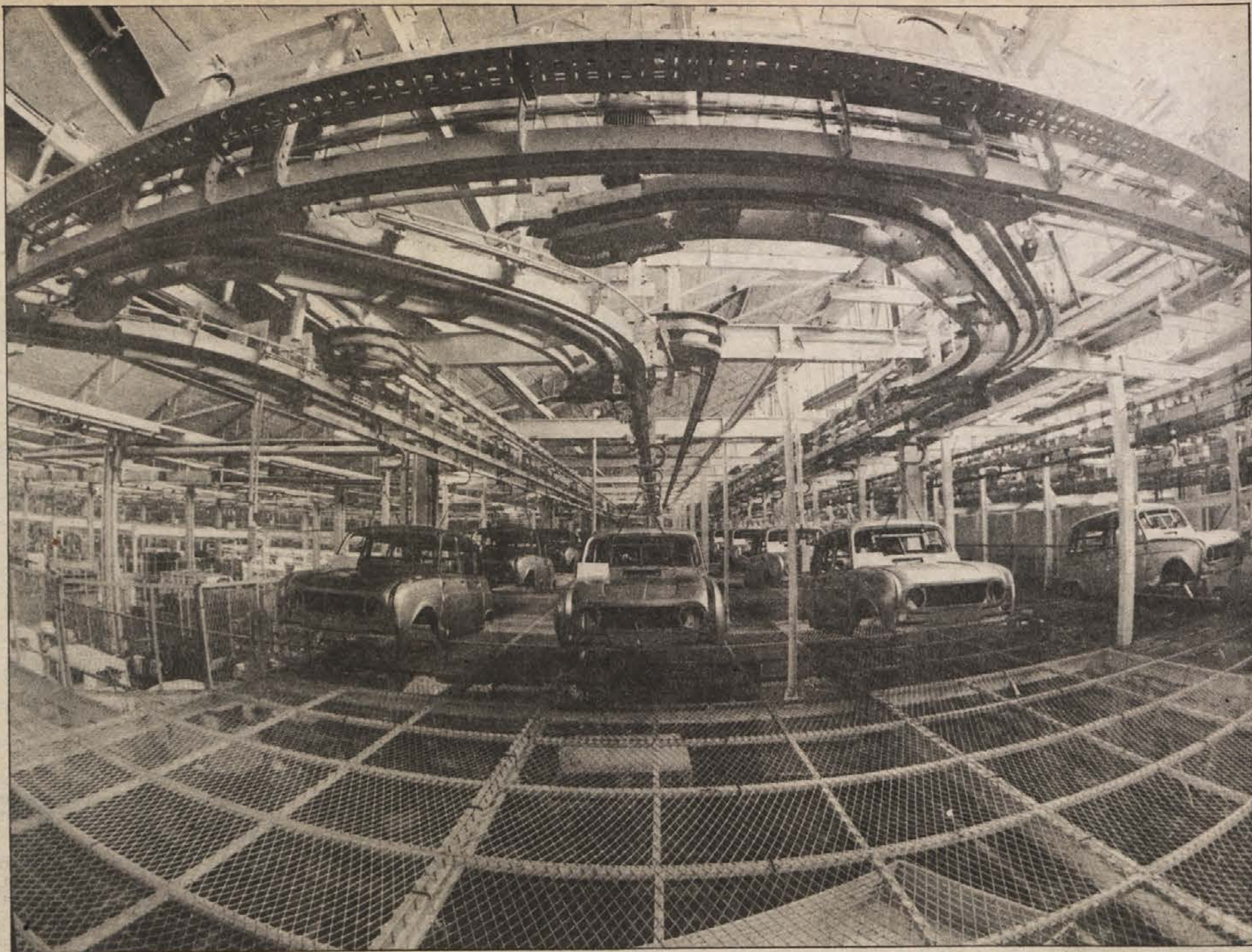

15. APRIL 1981 — Pričela se je zadnja faza posodabljanja Ceste herojev v Novem mestu

CESTA HEROJEV — Dela pri polaganju kanalizacije.

Delovnim
ljudem
in
občanom
čestitamo
ob
prazniku
dela
1. maju

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL NOVO MESTO

*Z orodjem Black & Decker bo vaše delo
bolj uspešno in kvalitetno*

UNIVERZALNA DELOVNA MIZA WM 2000

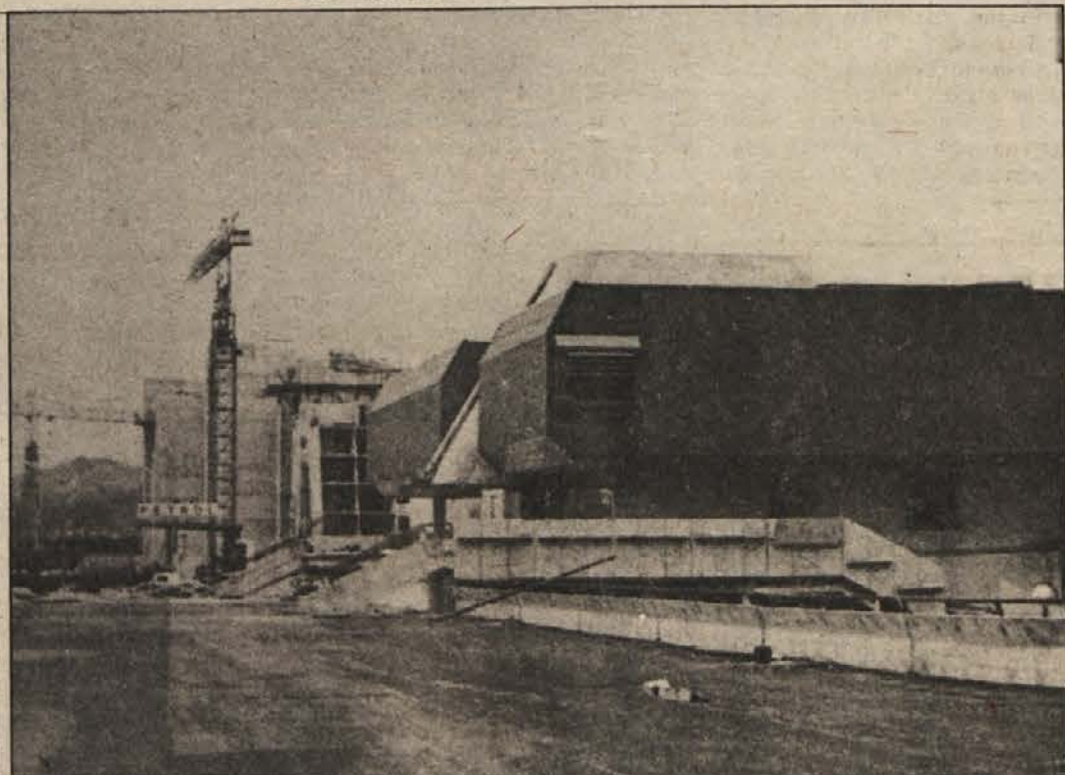
ČESTITAMO VSEM DELOVNEM LJUDEM
OB 1. MAJU – PRAZNIKU DELA

Black & Decker
JUGOSLAVIJA

Ljubljanska banka

Temeljna dolenska banka
Novo mesto

SODOBNO STANOVANJSKO NASELJE NA CESTI HEROJEV – Ko bo iz-
gradnja končana bo v naselju poslovala tudi ekspozitura Ljubljanske banke –
temeljne dolenske banke Novo mesto.

*Z bančnim servisom Ljubljanske banke –
Temeljne dolenske banke Novo mesto
Hitreje do cilja*

ČESTITAMO OB 1. MAJU – PRAZNIKU DELA

Rešitev iz prejšnje številke

V	E	S	O	L	J	S	K	I			
Y	A	R	I	E	T	E	T	A			
F	R	A	N	E	B	E	N				
O	G	D	I	N	A	R	A				
T	R	A	J	E	K	T	A				
L	I	S	E	T	O	R	T	I			
S	T	R	O	J	A	R	A				
A	R	A	R	A	E	S	T	K	V	A	
M	A	T	I	B	A	R	V	U	S		
O	P	A	S	I	C	A	S	L	A	M	A
A	A	R	D	A	R	T	A	R			

d l	alkaloid	fin. epopeja	gorovje vitaliji	gr. črka	ž.glas	običaj	mehan. učenje	iztrebki	orač
potapl. obleka									
lasnica									
bikobor. vzkl. posnetek					ples				
					stane sever				
						sinjska vit. igra			
						papiga			
							rainer rilke		
							poz. ion		

prgišče misli

Kolikor bolj hrupna postaja glasba, toliko bolj otožni postajajo ljudje.
H. HESSE

Človek z nezmernimi željami e ubog berač.
BHARTRIHARI

Življenje je tema, grenka in poleča.
P. ZIDAR

d l	d l	izdelo- valec. sit	polet lepo vedenje			mlinski žleb			rim. boginja jeze
d l	d l	af. država voz s plohom				žime			
dvom					sečevod stararus ut.mera				
učitelji etike					gorski pašnik anton ocvirik				
vodna žival			veda				geom. pojem		d l
nadav			d l	lirska pesem			portug. agencija		d l

VAŠA ZGODBA MEJAŠA

Tone in Tine sta bila mejaša. Agrarna reforma je kaj čudno razdelila zemljišča tam naokoli. Tone je dobil hišo pa dolgo njivo ob njej in sadni vrt. Tine poleg lepo njivo, ampak kateri vrta je zmešal štrane, bog ga vedi. Tine je namreč dobil kos zemlje ob cesti, na koncu Tonetove hiše in na spodnjem koncu Tonetove njive. Toneta je zezilo, da ima Tineta za mejaša na zgornjem in spodnjem koncu svoje posesti pa vstrel s hišo. Predlagal je Tinetu, naj mu da kos ob cesti, sam pa mu odstopi lep del orne zemlje ob zgornjem koncu svoje njive, kjer mu je mejaš. Ampak Tine kot Tine... tmast. Moje je moje pa konec. Samo brundal je, da tujega noče, svojega ne da pa ne da...

Na robu dela ob cesti je rasla češnja. Ena veja je visela nad Tonetovo njivo. Koliko dela je imel Tone, ko je podil svojo otročad izpod sosedove češnje. Pa kaj to, nekaj drugega ga je peklo: ko so češnje zorele, so jih mimoidoči klatili z drevesa in so mendrali po Tonetovi njivi ter uničevali pridelke. To je šlo strašno na živce Tonetu pa ženi tudi. In spet je prišlo poletje pa češnje so zorele in spet so bile sadike zelja pomendrane vsak dan bolj. Tone je sklenil temu napraviti konec.

Na lepem je bilo Tinetu dovolj tega kosa zaprašene trave, vedno praznih sadnih dreves in vsega tam ob cesti. Predlagal je Tonetu, da zamenjata zemljišči. Tine njemu tisti kos ob cesti, Tone pa kos lepe njive. Tone je ponudbo zgrabil z obema rokama. No, zdaj pa bo ves predel do ceste njegov, ne sicer najbolj koristen, bo pa le njegov in ne bo imel na obeh straneh istega mejaša. Pa sta segla v roke in napravila zamenjavo, tja proti jeseni. Zdaj je bila njegova parmena, češnja in tepka.

Prišla je pomlad, ozelenela je trava, zacvetelo je drevje, jablana, tepka, tudi češnja je pognala popje, potem pa... cvetje je pričelo odpadati in nastavki listja so oveneli, se posušili.

Misli Tone in misli, pa se domisli: Ti presneti osel, sam sebi je uničil češnjo. Spomni se, kako je godrnjal Poldetu o vseh teh komedijah s češnjo pa mendranju po njivi in kako je Polde dejal, da bo že on uredil, da bo češnja prenehala vabiti ljudi na njivo. Gre Tone do Poldeta pa zve: Polde je navrtal češnjo in nalil v odprtino neki strup, učinkovito, kot je videti. Tako, zdaj pa ima. Kaj tepka, pa jablana in tista prašna trava, češnja, ki se je zanj tako gnal, ta češnja se zdaj suši in jo bo moral požagati, pa če je bila še tako njegova...

Kdo bo odprl morske rudnike?

Na dnu ocenano so odkrili ležišča kovinskih rudnic, ki bi lahko za dolgo potešila surovinsko lakoto - Velika globina onemogoča smotno izkoriščanje

Svet se bliža še eni krizi, na katero v siceršnji množini kriz običajno sploh ne pomislimo. Pravijo ji kriza kovin. Kot je bilo nedolgo tega slišati iz NATO, tamkajšnji vojaški izvedenci zlovesče mrmrajo o vojni, ki bi lahko izbruhnila, če bi Sovjetska zveza dobila Afriko povsem pod svoj vpliv. Ne gre le za politične zadeve, marveč za interese industrijsko visoko razvitega sveta, ki za nemoteno produkcijo potrebuje rudno bogastvo afriških dežel. V primeru, če bi Sovjetska zveza obvladovala Afriko, bi imela v svojih rokah 90 odst. svetovnih rudniških bogastev. Kaj to pomeni v svetu, ki za izdelavo najmodernejšega orožja in za druge izdelke visoke tehnologije porabi veliko redkih elementov: mangana, titana, kobalta, niklja ipd., je odveč pisati.

Tudi če do rudninske vojne ne bo prišlo, to ne pomeni, da je kriza kaj manjša. Količine rudnin so omejene in ob sedanjih stopnjah porabe je kaj lahko izračunati, za koliko desetletij bodo zaloge zadoščale. Prav dolgo ne!

V tej mračni podobi se ponuja ena rešitev, ki sicer ni dolgoročna, vendar pa ponuja

človeštvu časovno dovolj dolgo obdobje, da razvije takšno proizvodnjo, ki ne bo temeljila na izrabljanju rudnin. Ta rešitev leži v oceanih, točneje na njihovem dnu. Gre za velikanke zaloge kovin, ki se nahajajo v obliki krompirjastih rud v tanjših plasteh po dnu. Ponekod jih je tudi po 100.000 ton na poldrugi kvadratni kilometer. Dolgotrajnemu proučevanju navkljub strokovnjaki niso uspeli pojasniti, kako so te grudice zelo čistih kovin nastale. Nekateri izvedenci domnevajo, da so se delci kovin počasi nabirali okoli kakšnega organskega jedra, spet drugi mislijo, da so kovinske grudice nastale s postopkom, kateremu so botrovali nepoznani mikroorganizmi. Kakor koli že, kovinske grudice so pravo bogastvo za surovinsko lačni svet. Največ je ležišča so odkrili na dnu Tihega oceana med Mehiko in Havaji. Razprostira se na dolžini 21.000 km, široko je 7.000 km, plast pa je debela decimeter in več. Ležišča so odkrili s pomočjo satelitov.

preprosto, če ne bi med ležišči rud in človekom ležala 4 do 8 tisoč metrov debela plast oceana. Tako globoko človek še ne more.

Pri raziskovalnih potapljanjih so s posebnimi podmornicami sicer prišli do rud, nekaj so jih tudi prinesli na dan, toda za smotno izrabljanje teh bogastev je to premalo. Preden bo človek odprl podmorske rudnike, bo moral razviti boljše načine prodiranja v globine.

Zastavlja pa se še eno vprašanje: čigavo je to rudninsko bogastvo? OZN ga je proglasila za dediščino vsega človeštva. Bati pa se je, da bo pripadlo tistemu, ki bo prvi prišel do njega. Kdo je sposoben razviti tako tehnologijo, pa je danes znano.

V takšnih krompirjastih rudah je na morskem dnu ogromno kovin.

„Resnice“ še ni

Zadnjega od šestih kvarkov še niso odkrili - Najosnovnejši delci materije

V svetu atomske fizike so stvari izgledale še kar preproste v tistih dneh, ko so znanstveniki verjeli, da je snov sestavljena iz protonov, nevtronov in elektronov. Od leta 1950 naprej pa se je v ta idilični mir vnesel pravi vihar. Strokovnjaki so odkrivali še manjše delce v atomu, in tako ponovno oživili težavno vprašanje, kaj je zadnja „opeka“ materije. Nazadnje so ponudili teoretične poslednje delce materije, ki so jih imenovali kvarke. Kvariki naj bi se družili v kratke poznane subatomske delce.

Fiziki so pričakovali, da bodo prej ali slej odkrili tri različne kvarke. Imenovali so jih „zgornji“, „spodnji“ in „tuji“. Raziskave v zadnjih desetih letih so „dokazale, da so kvariki zares obstoječi delci. Še več: namesto pričakovanih treh so odkrili najprej četrtega, ki so mu dali ime „očarljivi“, ob koncu lanskega leta pa so s pomočjo gigantskega elektronskega pospeševalnika odkrili še petega. Dobil je naziv „leptec“. Pričakujejo še odkritje poslednjega, šestega kvarka. Ime že ima: „resnica.“

Bolečina in radost sta si tako podobni, kot da sta dvojčici.
H. HESSE

MARJAN BREGAR ILIR SE VRAČA

Priprl je oči, se v duhu vrnil v deška leta. Spet je bil ob njem oče. Njegov mimi, dobri glas je segal vanj, mu burkal domišljijo. Orjaška kamera je zabrela. Na prostrano ozadje pokrajine pod gorami je pričela slikati nemirno godbo ljudstva, ki je stoletja prebivalo tod, godbo Ilirov:

Varujejo ilirski rod, ki pridno obdeluje polja, oprezuje za divjadjo v širih gozdovih in kuje znamenito orodje in orožje v svojih malih kovačnicah...

Dan za dnem tako. Ko pa odloži za hip kladivo, spr in lok, radoživi ilirski rod zapleše in zapoje, da odmeva do vrhov gora.

V Gradišču pod gorami živi knez, Kenov ded. Obdan od svojih zvestih vlada svojemu

maloštevilnemu, a krepkemu ljudstvu, deli z njim dobro in zlo, dokler od nekod z zahodnje zaveje poguben piš: zgodovinarji vedo povedati, da v četrtem stoletju pred našim štetjem prodre v te kraje keltsko plemo Tavrski.

Hitri, spretni konjeniki so to, s kratkimi meči inščiti, okrašenimi z mnogimi kovinskimi zakovicami. Dezela plameni v vojni.

Tuji bojevnik naskočijo Gradišče. Ilirske sulice in bojne sekire klonejo pred okretnjšim orožjem; bakreni šlemi in oklepi ne vzdrže ognja napadalcev. Gradišče pade v roke napadalcev.

Stari knez se zruši smrtno zadet, in med redkimi, ki jim uspe pobegniti, je Kenov oče, mladi knezov edinec. Oče beži v gore in z njim beži mlada, lepa Ilika. Kenova mati. Ken na poseki je odprl oči. Film se je ustavil.

Nagomiljene skrbi in težave

V IMV pospešeno iščejo izhod iz zdajšnje stiske, hkrati pa pripravljajo plan in se ubadajo s pomanjkanjem surovin

Da je novomeška tovarna IMV v teževah, je splošno znana stvar, saj v avtomobilski industriji Jugoslavije glede tega ni izjema, kaj pa se ta čas dogaja za tovarniškimi vrati, je nedavno tega širše razložil Branko Košir na občinski konferenci ZK. Tov. Košir je v IMV član predsedstva konference ZK, sicer pa član komiteja. V kasnejšem pogovoru je razpravo s konferenco še dodatno osvetlil.

„Sedanja aktivnost vseh vodilnih delavcev v IMV in vseh družbenopolitičnih organizacij se odvija predvsem v dveh smereh: v izdelavi ocene dejanskega stanja po posameznih področjih dela in na osnovi te ocene izdelati smeri aktivnosti, ki jih je potrebno izpeljati. Program nastaja, vsaka služba ima svoje zadolžitve, da bi prišli povsem na čisto glede opredelitve proizvodnega programa na osnovi realnih možnosti in stanja na tržišču. Hkrati bi morali v programu zajeti razrešitev sedanje finančne sanacije in pridobiti potrebna sredstva za tekoče poslovanje, da bi omogočili vsaj minimalno likvidnost. Pri tej problematiki pa je treba zagotoviti del sredstev tudi za nekatere nujne investicije. Nadalje je treba dokončno oblikovati samoupravno organiziranost in pridobiti potrebne kadre, gre pa tudi za rešitev problemov komercialne narave, predvsem na področju prodaje, in zagotovitev repromateriala.“

– Kako ob vsem tem rešujete vsakodnevno problematiko, ki je v tako veliki tovarni in proizvodnji ne manjka?

„V proizvodnji skoro vsak dan prihaja do zastojev, ker manjkajo razni materiali, bodisi iz uvoza ali domači. Že dolgo ne pomnimo, da bi normalno delali. Srečujemo se še z izredno težko finančno problematiko za tekoče poslovanje, za zagotavljanje osebnih dohodkov delavcev itd. Po drugi strani pa smo vsak dan priča izsiljevanju raznih kooperantov, ki dražijo izdelke. Za ilustracijo naj navedem, da se je lani repromaterial podražil od 70 do 200 odstotkov. In ko smo že pri težavah, naj omenim še to, da spričo vseh teh kolobocij nastaja še letošnji plan proizvodnje, ki bo usmerjen v izvoz, hkrati pa mora biti odraz zmožnosti izpolnitve pogodb.“

– Kako je z zaposlovanjem nove delovne sile? Znano je, da je IMV še nedolgo tega kazala velike apetite?

„Zastavljeni proizvodni program za leto 1981 bo temeljil na obstoječi delovni sili, to pa ne pomeni, da bomo zaprla vrata. Razlika je le v tem, da bomo iskali predvsem tako usposobljene ali šolane delavce, ki bodo zmožni izvrševati zahtevne naloge.“

– Kako je z vašimi investicijami? Se jim boste spričo težav odrekli?

„Pripravljena je že ocena investicij. Povedati moram, da se investicijam nismo odrekli, vendar smo jih bistveno zmanjšali in prilagodili zdajšnjim zmožnostim in potrebam. Nadaljevali naj bi le tiste investicije, ki bodo dajale najhitrejše učinke, to pa je dokončanje naložb v tozid Tovarna avtomobilov in dopolnitev nekaterih drugih.“

R. BAČER

DESET OBJEKTOV V GRADNJI – To je del gradbišča za Krkino ograjo v Ločni, kjer končujejo razne objekte iz programa proizvodnje in predelave bazičnih farmacevtskih surovin. Proizvodnja bo sicer po prvotnem planu stekla z zamudo, bilo pa je pri uvozu opreme toliko zapletljajev, da so jih z veliko težavo prebradili. (Foto: R. Bačer)

Lani sploh ni bilo tako slabo!

Rekorden izvoz, močno povečana akumulacija, skoro brez izgub in osebni dohodki v predvidenih okvirih, to so značilnosti lanskega poslovanja gospodarstva

Analiza sklepnih računov gospodarskih delovnih organizacij z območja novomeške občine, ki so jo izdelali v SDK, daje trdne dokaze, da minulo leto kljub močno zaostrenim pogojem gospodarjenja le ni bilo slabo. Nasprotno! Celotni prihodek se je povečal za 31,5 odstotka, dohodek za dobrih 38 odst., akumulacija je narasla za 103 odstotka itd.

Številki je v analizi mnogo, vendar kaže omeniti le nekatere, ki najzgovorneje pričajo o doseženem uspehu. Izgubo je izkazala samo ena delovna organizacija, in še ta znaša le 134.000 dinarjev.

Kar 41 odst. celotnega prihodka je bilo ustvarjenega z izvozom, po čemer je novomeška občina v letu 1980 res zgleden primer. Z izvozom novomeške industrije je bil dosežen lani dohodek 3.700 ameriških dolarjev na občana, kar je trikrat več, kot znaša slovensko poprečje. Tudi dohodek na delavca je lani porasel za 35,5 odstotka, kar je prav tako večji porast, kot znaša republiško poprečje, in večji, kot je poprečje v regiji.

Analiza pa nakazuje tudi šibke točke novomeškega gospodarstva, ki jih prav tako ne kaže prezreti ali zamolčati. Močno so se namreč povečali neplača-

ni prihodki in poslabšala se je donosnost, prav tako so cene ušle iz vseh predvidenih okvirov in obstri na že najete kredite dušijo možnosti za nadaljnje investiranje.

Pohvaliti pa je tudi delitveno razmerje, saj je ugotovljeno, da

so se osebni dohodki zaposlenih gibali v resolucijskih okvirih v občini kot celoti, medtem ko so se v posameznih panogah različno obnašali. V kratkem bo izdelan tudi predlog izplačil po posameznih delovnih organizacijah, o listi pa bo še kje tekla beseda. Lanski poprečni osebni dohodek v novomeški občini pa je znašal 8.062 din, kar je za 24,1 odst. več kot prejšnje leto. Ugotoviti pa je, da je standard ob tolikšnem povišanju cen vseeno padel.

Mladi tekmovali o prometu

V petek, 24. aprila, je bilo na osnovni šoli „Katja Rupena“ v Novem mestu vsakoletno občinsko tekmovanje „Kaj veš o prometu?“, ki ga vodi in pripravlja Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Letos se je tekmovanja udeležilo rekordno število tekmovalcev, med katerimi velja še posebej omeniti srednje šolce, ki so poslane 34 tekmovalcev, saj smo bili leta nazaj vajeni udeležbe le ekipe ICTS. K dobri udeležbi je v mnogočem pripomogla tudi lanska dobrodelna akcija Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki je za popularizacijo te dejavnosti namenil 150.000 din. Vsem šolam so nabavili prometne znake za poligone, stenske prometne znake, nekaterim šolam pa so kupili kolesa in celo kolesa s pomožnim motorjem. Kljub opozorilom že nekaj let ne pošiljata svojih ekip na tekmovanje osnovni šoli iz Otočca in Preval, kot da njihovi otroci ne potrebujejo prometnega znanja. Verjetno gre krivdo iskati pri mentorjih oziroma ustreznih kadrih za poučevanje mladih o prometu.

Pionirji prometniki so svoje znanje pomerili v orientacijskem pohodu, ki ga je sestavljalo poznavanje kulturno-zgodovinskih zanimivosti mesta, streljanju z zračno puško, poznavanje prometa in prve pomoči. Najboljša je bila ekipa o. š. „Milke Šobar–Nataše“, za njo pa so se uvrstili pionirji o. š. Katje Rupene in Sentejreje. Ostali rezultati: Kaj

veš o prometu? 5. in 6. razred: 1. Škočjan (2597), 2. Dolenjske Toplice (2592), 3. Milka Šobar–Nataša (2545). Posamezniki: Boštjan Luzar (Škočjan), 2. Robert Salmič (Katja Rupena), 3. Tomaž Sintič (Sentejreje). Kaj veš o prometu? 7. in 8. razred: 1. Katja Rupena (3255), 2. Dolenjske Toplice (3235), 3. Sentejreje (3124). Posamezniki: 1. Dejan Grubar (Sentejreje), 2. Boštjan Tisovec (Dolenjske Toplice), 3. Rudi Lindič (Katja Rupena). Srednje šole: 1. Dom Majde Šile (2588), 2. ICTS – tehnična (2584), 3. Gimnazija (2376). Posamezniki: 1. Srečko Janjoh (Dom Majde Šile), 2. Vojko Pilihi (ICTS – poklicna), 3. Bogdan Kic (ICTS – tehnična). Republiškega in državnega tekmovanja, ki bo 7. in 8. maja v Postojni, se bo udeležila ekipa pionirjev prometnikov iz o. š. Milke Šobar–Nataše in Dejan Grubar ter Srečko Janjoh med posamezniki.

J. P.

„Ne bom odnehal...“

60 let Toneta Pirca

Zdravstvena skupnost Slovenije je te dni podelila Novomeščanu Tonetu Pircu Plaketo s priznanjem „Josip Broz–Tito“, „30 let samoupravljanja“ za izjemne rezultate pri delu in poseben prispevek v razvoju samoupravnih odnosov. To priznanje je le eno med mnogimi, ki jih tovariš Pirc hrani doma, slučajno pa ga je dobil ravno na svoj 60. rojstni dan.

„Ob 60-letnici sem bil deležen velike pozornosti, ki je sploh nisem pričakoval, saj sem navajen skromnosti,“ je rekel. „Vse čestitke in priznanja, ki sem jih kdaj dobil, od Nagrade Novoga mesta do medvojnih in povojnih odlikovanj, pa smatram za plod skupnega napora in uspehov v okolju, kjer sem deloval. To me obvezuje k aktivnosti tudi v prihodnje. Ne bom odnehal, dokler bom zdrav, pa še potlej ne...“ je izjavil z njemu lastnim humorjem.

Po letu 1949, ko je bil demobiliziran, je opravljal razne odgovorne funkcije na tedanjem okraju, ljudje širše Dolenjske pa ga najbolj poznajo kot dolgoletnega predsednika Okrajne zadružne zveze.

„Še nisem imel 45 let, bil sem poln energije, pa sem moral po sili zakona in lokalnih razmer pokoj. Zaposil se odtlej nisem več, pač pa sem začel s še aktivnejšim družbenopolitičnim delom,“ pravi. Zelo delaven je v SZDL, pri ZZB, na terenu, v skupnosti krajevnih skupnosti, pri SLO, zlasti pa v delegatskem sistemu zdravstvene skupnosti. Bil je dolga leta predsednik izvršilnega odbora občinske zdravstvene skupnosti, še prej pa predsednik regionalne skupnosti. In kot predsednik zbora uporabnikov v zdravstveni skupnosti Slovenije je dobil tudi nedavno priznanje.

Tone Pirc preživlja svoj prosti čas na Ljubnu, kjer si je postavil skromno zidanico. Ima sadovnjak, nekaj trtja in predvsem rože. „Z ženo gojiva najrazličnejše cvetje, najraje imam vrtnice in s tem se rekreiram. Na Ljubnem nosim tudi vse „papirje“ in jih tam v miru berem.“

Na vprašanje, kaj si ob jubileju želi, pa je odvrnil:

„Da bi le ostalo tako, kot je, kajti konec koncev nam vsem skupaj res ne gre slabo.“

Ve se, kdo pije in kdo plača

Dohodkovni odnosi so v novomeški Krki dobro razviti med tozdi in tudi navzven s številnimi partnerji pri združevanju deviz in sovlaganju

22. aprila organizirana tematska razprava v novomeški Krki v okviru priprav na 3. kongres samoupravljajcev o izkušnjah pri samoupravnem povezovanju in združevanju na osnovi dohodka je bila mišljena samo z gledišča njihove zdraviliške in gostinske dejavnosti, izkazalo pa se je, da so dohodkovni odnosi v Krki na široko razviti tudi navzven.

„Krka ne bi nikdar dosegla takega razvoja in dohodka, kakor ga je, če ne bi bilo med tozdi tako razvejeno samoupravno združevanje sredstev za investiranje, za obratna sredstva, za izvozne stimulacije in še na vrsti drugih področij,“ je bila ena sklepnih ugotovitev iz dobro pripravljene razprave.

Da pa so dohodkovni odnosi med Krkinimi tozdi čisti in imajo že večletno tradicijo, je bilo tudi ugotovljeno. Celotna Krka je s svojo dejavnostjo velik porabnik deviz, potrebnih zlasti za uvoz surovin za farmacevtsko proizvodnjo. Večji del le teh pokriva za lastnim izvo-

zom, del potrebnih deviz pa pridobivajo na osnovi združevanja sredstev v gostinko-zdraviliški dejavnosti. Mimo tega dobiva Krka potrebne devize za uvoz surovin še na osnovi sporazumov z drugimi zunanjimi delovnimi organizacijami. Ki devize lahko odstopajo. Tako imajo dolgoročne sporazume o sovlaganju in odstopanju deviz s Kazinom–igralnico iz Portoroža, z Novolesom in Stillesom (Sevnica). Z vsemi partnerji so odnosi tako čisti, da se vselej ve, kdo pije in kdo plača, temeljijo pa na obojestranskem interesu. Po drugi strani pa Krka

združuje pri vseh investicijah tudi sredstva zunanjih sovlagateljev.

Ker pa tematska razprava ni bila organizirana samo zavoljo kongresa, ampak zato, da bi se izboljšali, kar se spremeniti da, so za okroglo mizo načeli tudi vprašanje poslovnega sodelovanja Krkinega gostinstva z zadrugo kot pridelovalcem hrane, kar je bilo sprejeto kot pobuda za proučitev.

R. BAČER

VEČ ZNANJA MANJ NESREČ – Tradicionalnega tekmovanja „Kaj veš o prometu?“ se je letos udeležilo kar 142 tekmovalcev iz novomeške občine. Najboljšim je pokale in diplome podelil predsednik Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Franci Beg (Foto: Pavlin)

VENDARLE MED LJUDMI

Konec prejšnjega tedna je izvršni odbor delavskega sveta DO IMV Novo mesto dal v javno razpravo samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev. Prejšnji sporazum je bil namreč razveljavljen, o tem pa bodo delavci na široko razpravljali in dajali pripombe, nakar ga bodo na referendumu sprejeli. Ko bo ta sporazum dobil veljavo, bo tudi možno določiti, katera so kadrovska stanovanja, in prazna oddati.

VEČ V NEGOSPODARSTVU

Po podatkih gospodarskih delovnih organizacij iz zaključnih računov za preteklo leto je razvidno, da je bilo leta 1980 v novomeški občini zaposlenih 21.482 delavcev, kar je za 2 odstotka več, kot jih je bilo leto dni prej. V negospodarstvu se je število zaposlenih povečalo za 3 odstotke, zaposlenih pa je bilo 4.023 ljudi. Velika večina zaposlenih dela v industriji, kjer je bilo v letu 1980 – 12.568 zaposlenih. Precej jih je še v gradbeništvu (2.601), v trgovini (2.037) ter v prometu in zvezah (1.557). V vseh drugih gospodarskih panogah je število zaposlenih znatno manjše, najmanj pa v kmetijstvu – samo 230.

Novomeška kronika

ZAKAJ NE ZVEČER? – Sredi belega dne in v času najhujšega prometa so te dni popravljali ozko Sokolsko ulico, po kateri gre mimo tržnice vev javni promet. Med popraviljem so morala vozila še na okrog, po še bolj ozkih in zavutih stezah od mesta. Mar se ne bi dala taka dela opraviti v večernem času, ko so ceste skoroda prazne? Tako namreč delajo po drugih mestih.

TRŽNICA BOGATA – V petek pred prazniki je bila tržnica kar dobro založena z vsakovrstnim blagom, navzile vlažnemu in mrzlemu vremenu, ki običajno vpliva na obisk. Merica domače berivke je veljala 20 din, kilogram mehke zelene solate pa 50 dinarjev. Jajca so bila po 5,5 oz. 6 dinarjev, medtem ko so bile na stalnih stojnicah cene sadju in zelenjavi neizpremenjene.

NAJ BI ŠPRICALO – Vodnjak na Glavnem trgu je imel pred leti vodometa. A le malo časa, kajti kmalu je bil zamašen, ker so vanj metali razne stvari, od kovancev do papirjev in „čikov“. Pred kratkim so vodometa spet popravljali, zagotovo pa ne bo dolgo krasil tga, če se navade občanov ne bodo spremenile.

SAMO EDEN NOV – V preteklem tednu je bil v novomeški porodnišnici z območja mesta rojen en sam otrok – deček: rodila je Marija Stangelj z Volčičeve 8 – Igorja.

Ena gospa je rekla, da si dobro gospodarjenje v posameznih kolektivih različno tolmačijo. Pri bivši regionalni zdravstveni skupnosti so na primer menili, da je ob reorganizaciji treba počistiti tudi blagajno...

Kasneje bodo popravki

Družbeni plan občine sprejet z nekaterimi dopolnili — Tudi družbenim dejavnostim se obetajo težki časi

Delegati vseh treh zborov novomeške občinske skupščine so 24. aprila po daljši razpravi sprejeli družbeni plan občine za srednjeročno obdobje do leta 1985 s pripombo, da bodo v drugi polovici leta popravili nekatere kazalce, ki so po zdajšnjih napovedih preoptimistično zastavljani.

Ugotovili so, da občinski plan ni uskladen z republiškim in ne s plani v združenem delu na domačem območju. Medtem ko občinski plan predvideva poprečno 5-odstotno stopnjo rasti družbenega proizvoda, je ta v republiškem planu nižja, hkrati pa nižja tudi s predvideno rastjo pri nosilcih planiranja. Očitna neskladja so še na področju investicijske izgradnje, pri predvidenem zaposlovanju in še kje.

Na seji so navzlic že v javni razpravi poslanim številnim in tehničnim pripombam delegati podajali vrsto dodatnih pripomb. Omeniti je zlasti opozorila zdravstvene delegacije in občinske zdravstvene skupnosti, češ da lahko pride do zmanjševanja pravic iz zdravstvenega varstva občanov, če ne bo v interesnih skupnostih družbenih dejavnosti v občini odmerjenih zdravstvu več sredstev. Podobno je razpravljal tudi predstavnik občinske izobraževalne skupnosti in zlasti naglasil težave pri ureditvi programa izgradnje šol, ker zmanjkuje denarja. Usklajevanje potreb in možnosti se bo kljub sprejetemu planu nadaljevalo.

Pri sprejetju plana pa so poudarili, da bo verjetno v drugi polovici leta glede na prakso in dosežene rezultate v prvem polletju potrebno

določiti popravke in sprejeti anekse k planu, o čemer pa bodo tedaj odločali v združenem delu.

Dušijo se v prahu

V Zburah je največ nejevolje zaradi močnega prometa

Zbure so ena izmed vasi na območju krajevske skupnosti Šmarjeta, kjer makadamska cesta vsak dan povzroča nejevoljo med ljudmi. Vsak dan gre 40 avtobusov skozi vas, razen tega vozijo kamioni pesek in drug material iz kamnoloma do tovarne Strešnik, vse to pa kar naprej dviga prah.

Problem je toliko večji, ker je ob cesti mlekarna, ki jo kar naprej zalivajo oblaki prahu, prav tako v gostilni večkrat na dan brišejo z miz prah, sicer bi gostje dobivali bele sledove.

Cesta je republiška, posodobitev je bila že predvidena v prejšnjem republiškem planu, v zdajšnjem pa je celo zbrisana iz načrta. Krajani pa o tem razpravljajo na vsakem sestanku in zahtevajo vsaj začasno rešitev. Če ni sredstev saj za polozitev asfalta skozi vas, predlagajo omejitve hitrosti vožnje ali pa polivanje prahu.

Veljavo proizvodnemu delu

Se administrativno delo res ne da meriti? — Rešitev ni le v večjem nagrajevanju proizvodnega dela, nujno je hkrati izboljševati delovne razmere

Problemi pri vrednotenju dela in nagrajevanju nastajajo, ker so za proizvodna dela izdelana merila, norme, za administrativna dela oz. režijske delavce pa ne, kot da se njihovo delo nikakor ne bi dalo meriti. Poleg tega so med posameznimi delovnimi organizacijami precejšnje razlike pri nagrajevanju enakega dela. Težave nastajajo tudi pri izračunavanju in sprem-

ljanju norm za proizvodno delo. Vse to zahteva temeljito reševanje in širšo družbeno akcijo za hitrejšo uveljavljanje nagrajevanja po delu.

Tako so ugotavljali predstavniki nekaterih novomeških delovnih organizacij na tematski razpravi o nagrajevanju proizvodnega dela in upoštevanja težjih pogojev dela in merilih zahtevnosti del in nalog, ki so

Velik prispevek majhne vasi

V nedeljo, 26. aprila, so na Kuzarjevem Kalu nad Prečno svečano odprli spominski park NOB, s tem pa lepo počastili 40-letnico OF. Na slavnosti, kjer se je zbralo veliko domačinov in okoličanov ter predstavnikov družbenopolitičnega življenja občine, so bili tudi borci sedmih brigad, ki so se tu borile. Med njimi je bil tudi narodni heroj Stane Potočar-Lazar, ki je park tudi predal v skrb in upravljanje mladini iz Prečne.

Domačin Franc Somrak se je v imenu krajanov in borcev zahvalil vsem, ki so pomagali pri gradnji parka, zlati pa pohvalil mladino in krajanje za opravljenih 875 prostovoljnih delovnih ur ter GG Novo mesto.

Slavnostni govornik je bil Jože Petrič, prvoborec iz Muhabera. Osvetlil je celotno revolucionarno pot naprednega kmečkega življa naših krajev, še posebno pa velik prispevek NOV majhne partizanske vasi Kuzarjev Kal.

jo v okviru priprav na 3. kongres samoupraviteljev pripravili v novomeškem Gozdnem gospodarstvu.

V Gozdnem gospodarstvu so namreč na tem področju naredili že precej. Da višina osebne dohodka predstavlja predvsem mero delovnega prispevka delavca, je jasno. Osebnih delavčev prispevek pa predstavlja tako obseg, kvaliteto in zahtevnost del kot rezultate dela, uspešnost pri uporabi delovnih sredstev, odgovornost, pogoje dela itn. V Gozdnem gospodarstvu so zahtevnost dela ovrednotili s prirejenjo analitično metodo in dali večji poudarek na delovne razmere na terenu. S tem so dosegli, da so povprečni mesečni osebni dohodki proizvodnih delavcev za okrog 10 odst. večji kot dohodki administrativnih delavcev. Ker je vrednotenje zahtevnosti del vplivalo na celotno znižanje točke za 3,4 odst., so naleteži na negodovanje administrativnih delavcev, ki pa imajo še vedno za okrog 12 odst. večje osebne dohodka od republiških za enaka dela. To bodo morali v Gozdnem gospodarstvu odpraviti z nekaterimi popravki, saj je treba pri vrednotenju režijskega dela upoštevati tudi družbenega, in ne le svoja merila.

Glede na to, da je v Gozdnem gospodarstvu zaposlenih skoraj 70 odst. proizvodnih delavcev in da imajo težave s pridobivanjem teh delavcev, je razumljivo prizadevanje po realnejšem nagrajevanju.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Smo pred zadrgrnitvijo prometne zanke?

Izredno kritične prometne razmere v Novem mestu bomo lahko le sami rešili — V javni razpravi naj bi zvedeli, koliko prometnih zvez in katere smo pripravljeni in sposobni financirati

Nevezdržne prometne razmere v Novem mestu že leta načenjajo še tako potrepljive in trdne živce ljudi, povzročajo pa tudi vse večjo škodo tako posameznikom, kot tudi celotni družbi. Hitremu razvoju mesta in povečevanju prometa namreč ni sledila izgradnja cestnih povezav, ki bi omogočile razvoj javnega mestnega prometa in boljše ter hitrejšo povezavo posameznih mestnih predelov, ki je nujna, saj je v Novem mestu velika dnevna migracija med stanovanjem in delovnim mestom. Raziskave so pokazale, da kar 72 odstotkov vseh potovanj pripada mestu samemu, tranzitnemu medkrajevnemu prometu pa 12 do 14 odstotkov. Marsikaj pove tudi podatek, da v Novo mesto lahko pridemo v pol ure skoraj iz vsakega konca občine, enak čas pa je potreben za pot od Kandiže do Bršljina, še posebno ob znanih konicah, ki so v Novem mestu celo precej večje kot v Ljubljani.

Ob skupnem financiranju občinske skupščine in republiške skupnosti za ceste je bila že leta 1978 izdelana prometnoekonomska študija Novega mesta, ki na širokih analitičnih osnovah obstoječega stanja, predvidenega gospodarskega razvoja občine, pozidave, razvoja prometa itd. podaja predlog potrebne prometne mreže za časovne prereze leta 1980, 1990 in 2000. V izdelavi je tudi študija javnega mestnega prometa, ki naj bi dala odgovore, kje je najbolj utemeljena gradnja nove avtobusne postaje (raziskave kažejo na Portovald), kako naj tečejo linije mestnega prometa in še marsikaj v zvezi s to problematiko. Vse to bodo občini lahko pretresli v javni razpravi, dali svoje pripombe, saj bodo študije v maju javno razgrnjene. Pripravljen je tudi osnutek 10- in 15-letnega srednjeročnega programa izgradnje cestnih povezav in obvoznice v Novem mestu.

Sedaj je povsem jasno le to, da je

veliko vprašanje, kako bomo rešili kritično novomeško prometno situacijo ob znanih visokih stroških gradnje cest, za katere pa je na voljo zelo malo denarja. Problem je, kako zainteresirati širšo javnost, celoten novomeški prostor za zagotovitev sredstev in načina za razreševanje sedanje prometne situacije, za kar so v izdelanih študijah zelo strokove rešitve, je bilo med drugim rečeno na nedavnem posvetu o prometnoekonomski študiji Novega mesta, ki sta ga pripravila novomeško Društvo za ceste in Komite za urbanizem.

Študije predvidevajo etapno reševanje razmer glede na izgradnjo mestnih naselij. Ker zamujamo že z realizacijo potrebne cestne mreže do leta 1980 in v planskih dokumentih za prihodnjih 5 let ni nobenih osnov za nadaljnjo izgradnjo, je vprašanje, kako bo gospodarstvo in življenje v mestu čez leta sploh funkcioniralo, če že sedanje povezave ne ustrezajo potrebam.

Po prometnoekonomski študiji bi morali do leta 1990 zgraditi oz. obnoviti naslednje prometne povezave: Mačkovec-Ločna-Cesta herojev, zgraditi nov most preko Krke pri železniškem mostu (študija za leto 2000 kaže, da bi bil ta most najbolj obremenjen, kar pomeni, da se tudi najbolj splača), zgraditi severno obvoznico od Muhabera do Ločne, novo traso Ljubljanske ceste v Bršljino do Bučne vasi, že začeto smer bolnišnica-Brod, del južne obvoznice od Broda do Šmihela in nov odsek ceste s križiščem na Ragovem v smer Smolenje vasi. Seveda pa naj bi prav v javni razpravi opredelili, kdaj bo kaj zgrajeno in kdo bo zagotovil sredstva. Odločiti bi se morali predvsem za izgradnjo tistih odsekov in povezav, ki bi največ prispevale k izboljšanju prometnih razmer v mestu. Pozabiti ne bi smeli tudi na mirujoči promet oz. na parkirišča, ki bodo z izgradnjo trgovinskega centra kljub predvidenim parkiriščem še bolj pereč problem.

Povsem jasno je, da je naloga do leta 1990 izredno težka, vendar osnovni pogoj za tak razvoj mesta, kot ga predvidevajo plani. Izgradnja delovnih mest in stanovanj je v Novem mestu tudi vnaprej predvidena tako, da bo prevozov na delo še več, in če se reševanja prometnih zagat ne bomo lotili takoj, se bodo razmere še poslabšale. Opravljene ankete, štetje prometa in razvojni plani to povsem potrjujejo. Preko kandjijskega križišča pelje npr. vsak dan 8.000 vozil, ob konicah 900 vozil na uro, tako da je propustnost križišča že davno presežena. Ker je sedanja zadajava usmerjena na Brod, regerške košence, ni treba posebno vrtati za odgovorom, kaj bi morali storiti. Le sredstev ni, da bi zgradili nov most, novo povezavo nastajajočih naselij z mestom in z delovnimi mesti v drugih koncih mesta.

V izdelavi je torej tudi študija javnega mestnega prometa, ki bi ga bilo v Novem mestu smiselno vpeljati, vendar ob predpostavki, da bi iz gradnja novega mostu in obvoznice kandjijski most zaprli za promet in da v mestu ne bi ustavljala vozila medkrajevnega prometa. Strokovnjaki so izračunali, da bi bila srednja dolžina javnega transporta 4,3 kilometra, za kar bi potrebovali 7,12 minute. Časovno najgostejše naj bi bile povezave z javnim transportom v samem mestu, malo redkejšje s bližnjim mestno okolico, v podaljških do Bršljina, Šmihela itd. pa z največ 20-minutnim intervalom, tako da vozniki ne bi bili potrebni. V tem omrežju bi morali za javni prevoz urediti 34 avtobusnih postajališč.

Ker pa je že sedaj povsem jasno, kako pičila sredstva so na voljo za odpravljanje prometnega ozkega grla, bi se bilo treba ozreti tudi za drugačni rešitvi. Konice ob prihodu na delo in odhodu z dela bi vsaj omili s stopničastim delovnim časom, in ne le z drago gradnjo. Pripravljenosti na take rešitve pa je zaenkrat še vse premal.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

V SPREVDU NA PROSLAVO — Družbenopolitične organizacije vseh delovnih kolektivov v KS Straža so v četrtek pripravile tradicionalno proslavo v počastitev letošnjega praznika OF in 1. maja ter štiridesetletnice vstaje. V sprevodu, ki je krenil iz Vavte vasi, so se združili predstavniki društev, mladina, pionirji, na čelu z mladinsko pohodno brigado, ki nosi ime po Cankarjevem bataljonu. Na prireditvenem prostoru pred vhodom v tovarno Novoles so več kot tisoč zbranim pripravili kulturni program s pesmijo in besedo KUD „Novoles“, ženski in mešani pevski zbor „Gorjanci“, Dolenjski oktet in pionirji o. š. Vavta vas. (Foto: Janez Pavlin)

Capljajoči trgovini uhaja denar

K boljši preskrbi Novomeščanov bo bistveno prispevala veleblagovnica

Trgovina v novomeški občini že vsa leta caplja za razvojem gospodarstva, osebne standarde in celotnega razvoja občine. Ker ima občina veliko površino in veliko število naselij, to še povečuje težave s preskrbo. Zaradi slabo razvite trgovske mreže Novo mesto tudi ne opravlja svoje preskrbovalne funkcije kot pokrajinsko središče Dolenjske. Posledice zaostajanja razvoja trgovine, tako malo prodajnih površin kot skladišč, se kažejo v nezadovoljivi preskrbi prebivalstva z osnovnimi življenjskimi artikli, izdelki trajnejše vrednosti in reprodukcijskim materialom. Poleg tega ne gre prezeleti, da precejšen del dohodka, ki bi lahko ostal doma, odteka v druga mesta.

V republikli pride na 1 trgovino 286 prebivalcev, v novomeški občini pa kar 390. Za republiškim povprečjem zelo zaostajamo tudi v malo prodajni površini: V novomeški občini znaša le 0,26 kvadratnega metra na prebivalca. Čeprav so se v zadnjih 10 letih malo prodajne površine precej povečale, je zaostajanje trgovine zaradi hitrega razvoja še vedno veliko. Povečanje prodajnih zmogljivosti je predvidel že družbeni plan občine za obdobje 1976-80, ki pa je bil izpolnjen le 60-odstotno. Za to ima veliko „zaslugo“ tudi načrtovana, vendar neizgrajena blagovnica v Novem mestu.

Tudi v sedanjem srednjeročnem načrtu je dobilo prizadevanje za hitrejši razvoj trgovine posebno mesto. Do leta 1985 naj bi prodajne površine v novomeški občini povečali najmanj za 5.000 kvadratnih metrov in skladiščne površine za 1.730 m². Prodajna površina na prebivalca naj bi bila s tem povečana na 0,32 kvadratnega metra.

Ena največjih trgovskih investicij v tem času je blagovnica na Novem trgu v Novem mestu, ki bo s 4.454 kvadratnimi metri neto površine bistveno prispevala k boljši preskrbi prebivalcev Novega mesta in širše Dolenjske. V okviru celotne zgradbe Novega trga, ki jo pripravlja posebna strokovna delovna skupina, bo v prvi fazi zgrajena prav blagovnica, ki jo investira SOZD Emona in delovna organizacija Dolenjska. Kljub številnim oviran, ki so stale na poti tej gradnji, so se že lani le začela pripravljativa dela, vendar so po odstranitvi ene stavbe povsem zamrli. Dela naj bi se po sedaj znanih podatkih nadaljevala v maju, zagotovljena pa so tudi sredstva za polno komunalno pripravo in opremo zemljišča. Poleti pa naj bi se le pričela ta izredno pomembna gradnja, ki ima povsem upravičeno prednost.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

Čestitke dobitnikom priznanj

Letos izjemoma kar 40 občinskih priznanj OF in 17 srebrnih znakov sindikatov Slovenije — Podelitev na akademiji

Na svečani akademiji, ki je bila v Novem mestu 25. aprila ob 40-letnici OF v Domu JLA, so bila ob programu podeljena tudi letošnja priznanja OF in srebrni znaki sindikatov, s katerimi Občinska konferenca SZDL in občinski svet Zveze sindikatov nagrajujeta najzaslužnejše posameznike in organizacije. Občinsko priznanje OF so prejeli: ekonomistka Justa Andoljšek iz Smolenje vasi 66; psihologinja Vika Avsec iz Šmihela 32; Ivanka Boltes iz Gabrja; Franc Božič iz Zapuž 4 pri Šentjerneju; prof. Marjan Dobovšek iz Jerebove 3 v Novem mestu; Jože Gazvoda iz Vinje vasi 34; Tilka Golob iz Lamotove 3 v Novem mestu; Jožica Grum iz Dol. Ajdovca; Janez Hren iz Črmošnjice; Marija Jakše iz Gabrja 103; dr. Jasna Peče-Janjičič iz Kristanove ulice v Novem mestu; prof. Janko Jarc iz Trdinove 25 v Novem mestu; Franc Kastelic s Pristave 18 pri Novem mestu; Franc Klobčar iz Gor. Straže 98; Zofka Kobe iz Lobetove 1 v Novem mestu; Rudolf Kranj iz Koštialove 23 v Novem mestu; Rafael Križman

iz Trdinove 12 a v Novem mestu; Jože Novak iz Škočjana 62; Jože Macele, Nad mlina 43 v Novem mestu; Barbara Medja iz Gorenje vasi pri Šmarjeti; Vencelj Mervar iz Hruševca 6 pri Straži; Milka Mežnaršič iz Regerc vasi; Janez Miklič iz Ločne; Olga Mole z naselja Pod Trško goro 36; Anota Motika z Uršnih sel 106; Marija Petric iz Birčne vasi 16; Alojzija Plavc z Brega 21 v Novem mestu; Ana Počrvina iz Dol. Kamenc 48; Stanko Povše z Uršnih sel 53.

Inž. Niko Rihar iz Skalyčkega 1 v Novem mestu; Pepca Sitar iz Češnjice 6; Franc Sitar iz Dol. Kamenc 64; Cveta Strniša iz Dol. Toplice 48; Ivan Tekstor s Sel pri Ratežu 1; Vera Vehovec iz Žužemberka; Franc Zorc z Dolža 20; Rudolf Zupanc iz Doma starejših občanov v Novem mestu; Jože Zupanc iz Dol. Toplice 47 in Miha Zonta z Dvorca. Razen teh posameznikov je priznanje OF dobila tudi Osnovna organizacija ZSMS Dvor. Srebrni znak sindikatov Slovenije je letos dobilo 14 posameznikov, in sicer: Ignac Bavdaz

SGP Pionir; Bratož Dominik — IMV tozdr tovarna avtomobilov Novo mesto; Brona Bernard — Ljubljanska banka Novo mesto; Franc Grum — Cestno podjetje Novo mesto; Angelca Jereb — Splošna bolnišnica Novo mesto; Matija Kastelic — BTC — Skladišča Novo mesto; Jože Kavšek — Kovinar Novo mesto; Cveto Lindič — UJV Novo mesto; Jože Miklič — Novoteks Novo mesto; Angelca Pekez — Krka — Kozmetika Novo mesto; Nada Petelinkar — Osnovna šola Bršlin Novo mesto; Ivanka Pureber — upokojenka iz Zabeje vasi 12; Ana Pungartnik — Novoteks Novo mesto; Jože Šljakovec — ZTO — tozdr za upravljanje in vzdrževanje prog Novo mesto.

Za večletno učinkovito delovanje in uresničevanje sindikalnih nalog in aktivnosti pa je bil Srebrni znak podeljen tudi sindikalni organizaciji v Tovarni obute — tozdr Obutev Novo mesto; sindikatu v SGP Pionir — tozdr strojno prometni obrat Novo mesto in sindikalni organizaciji na Osnovni šoli Milka Šobar — Nataša Novo mesto.

Skromno, vendar brez izgube

Da črnomaljsko gospodarstvo ni doseglo boljših uspehov, prispejuje tudi težavam pri preskrbi z materialom — Nemaren odnos do kmetijstva

Gospodarjenje v črnomaljski občini v lanskem letu je bilo predmet razprave in ocene na dveh sejah v zadnjem času. Najprej je o tem tekla beseda na seji družbenega sveta za družbenoekonomski razvoj občine, konec prejšnjega tedna pa se na seji vseh zborov občinske skupščine. Pri tem pa ne gre zgolj za samo oceno, saj je jasno, da bodo glavne značilnosti lanskih gospodarskih razmer vplivale na uspešnost gospodarjenja tudi v tem letu.

V prvi vrsti je razveseljivo, da ni nobena organizacija združenega dela lani poslovala z izgubo. Osnovni podatki povedo, da se je sicer dohodek povečal za 34 odstotkov, akumulacija pa kar za 125 odst., vendar so gle-

de na devalvacijo in skokovito rast cen resnični rezultati gospodarjenja dokaj skromni. Uspešnost poslovanja se je zaradi tega, ker je rast porabljenih sredstev naraščala hitreje od celotnega prihodka v primerjavi z letom poprej, zmanjšala.

Se posebno nezadovoljni so v občini z ureditvijo in skokovito naložbenih načrtov v lanskem letu. Od 27 načrtovanih investicij je dočakalo začetek izvedbe le sedem oziroma od zastavljene vrednosti 1,27 milijarde dinarjev komaj četrtina. V veliki meri so za to krivci težave pri uvozu, podražitve, zastoji pri gradnji. Med večjimi naložbami teče po načrtu le gradnja novih proizvodnih prostorov v semiški Iskri. Zato se v Črnomlju zavzemajo, naj bi se poslej lotevali investicij šele takrat, ko bo denar v celoti zagotovljen, prav tako pa naj bi izvajanje naložb budno nadzirali.

Če hočejo letos hitreje napredovati, bo treba v prvi vrsti popraviti pomankljivosti iz lanskega leta in prejšnjih let. To velja zlasti za področje združevanja dela in sredstev ter za precej ohlapne dohodkovne odnose. Del krivde, da gospodarstvo ni doseglo boljših rezultatov, gre nedvomno pripisati težavam pri preskrbi z reprodukcijskimi materiali iz uvoza, kar velja še posebej za Belt, pa tudi za Belasad in črnomaljski tozd Beti. Prav tako se prepočasno popravlja odnos do kmetijstva in do proizvodnje hrane, saj je znano,

da je samoupravni sporazum o prispevku za pospeševanje kmetijstva podpisalo le nekaj organizacij združenega dela, pa še od teh ga ne izpolnjujejo vse. Več pozornosti bi morali posvetiti tudi inovacijski dejavnosti, saj se je v Beltu, še posebej pa v Iskri, izkazalo, da je tu moč še precej prispevati k boljšim gospodarskim rezultatom.

A. BARTELI

88 SMREK V VINICI

V Vinici so učenci tamkajšnje osmetleke pred kratkim okoli šole in vrta v okviru jugoslovanske akcije „88 dreves za Tita“ posadili 88 smrek, ki simbolizirajo gozdove med NOB. V kratkem bodo posadili 88 vrtnic v znak svoje ljubezni do Tita, prihodnje leto pa bodo zasadili 88 brez, simbol Bele krajine.

O VPRAŠANJH KMETIJSTVA

Za petek, 8. maja, pripravljajo v Črnomlju sejo občinske konference Zveze komunistov, na kateri bo osrednja pozornost veljala razvojni problematiki kmetijstva v črnomaljski občini. Na dnevnem redu je še ocena gospodarskih gibanj v občini v letošnjem prvem četrtletju, beseda pa bo tudi o usmerjenem izobraževanju.

TEHNIČNI PREGLED TRAKTORJEV

Sap-Viator — črnomaljski tozd Promet in delavnice organizira v petek, 8. maja, od 7. do 14. ure tehnični pregled traktorjev in traktorskih priklopnikov v Dragatušu; od 15. do 19. ure bo tehnični pregled v Vinici; v soboto, 9. maja, od 7. do 16. ure bo pregled v Semiču; v petek, 15. maja, od 7. do 15. ure pa v Adlešičih. Tehnični pregledi bodo na običajnih mestih, kjer lahko lastniki uredijo tudi vse zadeve z zavarovanjem. Zamudniki pa lahko tehnični pregled opravijo vsako sredo dopoldne v Viatorjevem servisu v Črnomlju.

Koks za sproti, železa zmanjkuje

Belt kar naprej tare pomanjkanje reprodukcijskega materiala

Medtem ko se črnomaljski Belt že dalj časa otepa z večjimi ali manjšimi težavami pri preskrbi z livarskim koksom, je v zadnjih mesecih najbolj kritična preskrba s sivim surovim železom. Za prejšnji mesec so se s težavo sporazumeli z železarji iz Štor za 400 ton tega železa, predstavniki Belta pa so šli „na lov“ za tem potrebnim reprodukcijskim materialom tudi v Bosno, od koder so se vrnili z obljubo za 230 ton železa.

Na tak način seveda ne bo moč dolgo reševati tega zagatnega stanja. Kolikor toliko trajna rešitev bi bil nakup železove rude, ki bi jo dali v predelavo v štorsko železarno. Za to pa bi morali imeti kakih 500.000 dolarjev. In kje naj Belt dobi toliko deviz?

Kot velik izvoznik na Vzhod ima Belt v skladu z veljavnimi predpisi pravico do 3,60 milijona deviznih dinarjev. Ostalo pa bi morali dobiti v okviru Tama, saj Belt preko Tama posredno izvažajo svoje izdelke. To vprašanje bo treba čimprej urediti, saj v Beltu te tu vidi trajnejšo rešitev za resne probleme. Kaj saba tolažba za vse težave pri preskrbi z železom je dejstvo, da druge livarne še bolj pesti pomanjkanje tega materiala, še posebej jeklenih odpadkov, ki jih imajo v Beltu za sedaj še dovolj.

Čeprav si ne morejo ustvariti niti najmanjših zalog koks, je sprotna preskrba z njim kolikor toliko zadovoljiva. Toda v Beltu vedo, da se bodo težave pri preskrbi s koksom pojavile proti koncu leta, zato bi bilo prav, ko bi že sedaj iskali način, kako se jim izogniti in zagotoviti nemoteno delo tako Livarne, kot tudi kasneje tozda Mehanska obdelavna.

VEDNO MANJ MLADIH — Zaradi težkega dela in majhnega ter negotovega zaslužka se mladi težko odločajo za kmetovanje, zato na zemlji ostajajo v glavnem stari ljudje. Posnetek je s Pezdirčeve njive pri Otoku, kjer so posejali peso.

KOMUNISTI PRED KONGRESOM SAMOUPRAVLJALCEV

Na zadnji seji komiteja občinske konference Zveze komunistov v Metliki je beseda tekla tudi o pripravah na kongres samoupravljalcev in o nalozah komunistov pri tem. Tako morajo komunisti v vsakem okolju spodbujati izdelavo ocene samoupravne organiziranosti, po objavi kongresne resolucije pa si prizadevati, da bo o tem dokumentu stekla plodna razprava, ki naj pomaga poiskati take rešitve za posamezno okolje, da bodo prispevale k nadaljnjemu razvoju samoupravljanja.

TEHNIČNI PREGLEDI TRAKTORJEV

Redni tehnični pregled traktorjev in traktorskih priklopnikov za lastnike iz metliške občine bo v ponedeljek, 11. maja, od 7. do 17. ure, in dan zatem od 7. do 16. ure na metliškem kopališču. Poleg pregleda bo tam moč skleniti tudi zavarovanje. Zamudniki pa bodo morali na pregled v Črnomelj, kjer te stvari opravlja Viatorjev servis vsako sredo od 7. do 14. ure.

Malo denarja, malo pospeševanja

Lani je združeno delo poravnalo le četrtino obveznosti do skupnosti za pospeševanje kmetijstva — Največ denarja za razvoj živinoreje — V pitanju 260 glav

V letošnjem letu bi morala metliška skupnost za pospeševanje kmetijstva imeti 2,25 milijona dinarjev za svojo dejavnost, vendar se, žal upravičeno, boje, da zastavljenih nalog ne bodo mogli v celoti izpeljati prav zaradi tega, ker podpisniki samoupravnega sporazuma ne bodo izpolnili svojih obveznosti.

Tako je skupnost lani od predvidenih 1,84 milijona dinarjev dobila 1,38 milijona ali tri četrtine. Vendar je treba posebej povedati, da je združeno delo od svojih sprejetih obveznosti lani dalo komaj borih 26 odstotkov. Tako niso Beti, Novoles, Novoteks, suhorski obrat IMV dali nič. Po zaključnem računu za leto 1980 pa so svoj delež nakazale Kmetijska zadruga, TGP, zdravstveni dom, dom počitka, lekarne in še ne-

rejo obrestujejo, saj se je stalež pitane živine v občini precej povečal, večja je tudi proizvodnja mleka. Sedaj je v pogodbenem pitanju pri kooperantih okoli 260 glav mlade goveje živine.

V planu za letos je še 220 tisočakov za spodbujanje poljedelstva, zlasti za regresiranje semena pšenice, koruze, stroškov za analizo zemlje itd. Nekaj denarja je skupnost namenila še za vinogradništvo, izobraževanje ter seveda financiranje pospeševalne službe in ostalih nalog. Že sedaj pa je jasno: za malo denarja malo pospeševanja.

A. BARTELI

Gradivo za tematske razprave

Do srede prejšnjega tedna so morale tri delovne skupine v metliški občini pripraviti osnutke gradiv v okviru priprav na 3. kongres samoupravljalcev. Prva delovna skupina je pripravila gradivo o odločanju delavcev pri pridobivanju in razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke. Za to področje je zadolžena Beti, kjer bo tudi tematska razprava. Za drugo temo: samoupravno povezovanje in združevanje na osnovi dohodka so zadolženi trije nosilci: Komet, Kmetijska zadruga in Pionirjev tozd Gradbena operativa Metlika. V razpravo o tretjem področju, to je delovanju delegatskega sistema, za kar pripravlja gradivo občinska skupščina, pa se bodo vključili tudi interesne skupnosti, nekaj temeljnih organizacij in tri krajevne skupnosti. Maja, ko bodo dobili tudi gradiva za kongres, pa bodo tematske razprave o vseh treh sklopih vprašani.

SREDNJEROČNI DRUŽBENI PLAN

Na skupni seji zborov občinske skupščine, ki bo v petek, 8. maja, v Metliki, bodo največ pozornosti posvetili osnutku družbenega plana metliške občine v novem srednjeročnem obdobju ter analizi poslovnega uspeha gospodarstva v lanskem letu. Na dnevnem redu sta še poročila o delu inšpekcijskih služb in sodišča združenega dela v lanskem letu ter nekaj predlogov odlokov.

SE PREMALO KADROVSKIH STIPENDIJ

Občinska mladinska organizacija in skupnost za zaposlovanje sta pred časom pripravili posvet s študenti iz metliške občine. Govorili so o študentski politiki, valorizaciji štipendij, odnosu študent — študentor. Samoupravni sporazum o štipendiranju je v občini v roku podpisan tako rekoč 100 — odstotno, in kar je še pomembnejše — tudi izvajajo ga. Kljub temu pa so na razgovoru poudarili, da je letos premalo kadrovskih študentov, čeprav se število teh v primerjavi z lani ni zmanjšalo. V Metliki se zavzemajo, naj bi bile sčasoma vse štipendije kadrovske, saj je le tako moč najuspešneje rešiti kadrovska vprašanja.

Na posvetu so se zavzeli za tesnejše stike med študenti in študentorji, in to kar se tiče prakse, mentorstva ter tudi stalnega spremljanja šolskih uspehov študentov. Izboljšati je treba družbenopolitično aktivnost študentov, v šolah pa učence bolje seznanjati s kadrovsko in študentsko politiko v občini.

SPREHOD PO METLIKI

V METLIKI JE zadnje čase več sestankov Turističnega društva, na katerih se v glavnem govori o pripravah na del prireditve Ohcet v Ljubljani. Prebivalci ob Kolpi so prevzeli prevoz nevestine bale. Predsednik pripravljalnega odbora je Toni Krašovec. Okrog sebe je zbral ekipo, ki bo kos prevzeti nalogi, tako da bo 19. junija v Metliki nadvse veselo in zanimivo. Gmotno bodo prireditve podprle delovne organizacije.

FRANC KOČEVAR, direktor delovne organizacije Komet, je izjavil na sestanku, kjer so udeleženci govorili o čiščenju mesta in okolice, tole: „Očitne onesnaževalce okolja bi bilo treba ožigosati v časopisju. Napisati bi bilo treba ime in priimek vsakogar, ki odmetava odpadke, kjer se mu zljubi. Premalo je, če zapiše samo: neupraben avto je pustil v parku tovariš F. K. Nepridiprave je treba navesti s celim naslovom.“ Velja: že v naslednji številki Dolenjskega lista bomo to storili.

VERA JAKŠE PA JE OB ISTIH stvarih razpravljala takole: „Ob cesti proti vasi Gerkšičji je toliko navlake, da je v tednu dni ne pospravijo vsi prebivalci te vasi z lovsko družino skupaj! Ljudje se pripeljejo z avtomobili, ustavijo, vidimo jih, a čakajo, da odidemo mimo. Ne moremo pristopiti k njim in jih vprašati, ali so slučajno pripeljali smeti. Morda nameravajo v gozd z drugimi nameni. Zjad je trava že zelena in „fedre“ tudi ima.“

V IZOBRAŽEVALNEM CENTRU „BETI“ pa ustanavljajo te dni gradbeni odbor, ki naj bi vodil dela pri novem prizidku k stari šoli. V gradbenem odboru bodo predstavniki Beti, Kometa, Laboda, Novoteksa in izvršnega sveta skupščine občine Metlika. Člani odbora se bodo posušeno potili, saj nimajo razen moralne podpore nič otipljivega. Napočil je čas, ko bodo morali uporabniki in vsi odgovorni spremeniti besede obljub v konkretnost: v denar.

metliški tednik

NOCOJ OSREDNJA PROSLAVA

Osrednja občinska proslava za 40-letnico Osvobodilne fronte in v počastitev 1. maja bo nocjo ob 20. uri na prostoru za jujevanje. V kulturnem programu bodo sodelovali združeni črnomaljski pevski zbori, folklorna skupina zeleni Jurij, godba na pihala in recitatorji centra srednjih šol. Na slovesnosti bodo izročili tudi letošnja občinska priznanja OF. Če bo slabo vreme, bo proslava v športni dvorani.

PRIZNANJE ISKRI

Na petkovi seji vseh zborov občinske skupščine so med drugim sprejeli tudi sklep o podelitvi posebnega priznanja največji delovni organizaciji, sevniški Iskri, ki prav danes praznuje 30-letnico obstoja in uspešnega delovanja. Priznanje so tej delovni organizaciji podelili za njen ogromni prispevek h gospodarskemu in družbenemu razvoju črnomaljske občine.

ŠE ZUNANJA UREDITEV — Čeprav so sodobno zdravstveno postajo v Vinici slovesno odprli že za občinski praznik, pacienti še vedno hodijo v nasilne prostore v hiši, kjer domu je tudi krajevni urad in frizer. Notranjost doma je sicer že nared, vendar bodo, preden ga bodo začeli uporabljati, uredili tudi neposredno okolico.

ČRNOMALJSKI DROBIR

VEDNO PREMISLEKA — Glede na to, da je nogometna ekipa Butoraja, za katero igrajo domačini in bivši igralci črnomaljske Bele krajine, pred kratkim premagala novomeški Elan, za katerega je nastopilo več igralcev prve ekipe, ki je zadnji nedejlo premagala v prvenstveni tekmi Belo krajino kar s 4:0, bi veljalo premisliti, če ne bi drugič črnomaljskega nogometna zastopala raje kar moštvo Butoraja.

NEUSTREZNA POSTAJALIŠČA — Na črnomaljski osnovni šoli deluje v okviru prometne vzgoje posebna komisija, ki je pred časom pregledala vsa avtobusna postajališča v občini in ugotovila, da velika večina ne ustreza predpisom. Seveda je komisija še posebno pozorno gledala, kako se na teh postajališčih godi solarjan, saj se jih kar 450 v občini vsak dan vozi v šolo. V glavnem vsi čakajo na avtobuse na planem, saj na postajališčih ni nadstreškov, kar je še posebno neprijetno ob dežju.

VESELJE V SEMIČU — Zadnje slovo vreme je povzročilo tudi nekaj

škoda, saj je pozeba delno prizadela vinograde v nekaterih krajih. Na sredo se je pozeba ognila Semiču oziroma okolice, se pravi najbolj-vinorodnega predela v občini. To je bil še en razlog več, da je bilo na sobotni in nedeljski razstavi belokranjskih vin v prestolnici Šokev veselo, kot že dolgo ne. Pa se niso veselili le domačini, marveč gostje iz vse Bele krajine pa tudi iz drugih krajev naše domovine, saj je prijateljstvo dobre belokranjske kapljice povsod na pretek.

IMENOVANJA IN ZAMENJAVE — Medtem ko so na novo izvoljeni in imenovani funkcionarji na občini že do vrata zakopani v delo na novih delovnih mestih, napisi na vratih pisarn še vedno govorijo drugače. Tako je prejšnji načelnik davčne uprave sedaj načelnik oddelka za občo upravo in proračun, v pisarni direktorja uprave za družbene prihodke (prej načelnik davčne uprave) je sedaj prejšnji načelnik oddelka za gospodarstvo, na vratih pa so ostala napisana še prejšnja imena in funkcije.

Črnomaljski poročevalec

KMALU RIBIŠKI DOM – Kočevski ribiči grade vsako soboto in nedeljo ob jezeru na rudniku svoj dom. Takoj ko je izginil sneg, so poprijeli spet za delo in dom bo kmalu pod streho, letos pa bo predvidoma tudi dokončan. (Foto: Primc)

Po krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela v kočevski občini so se začele vaje oz. priprave ekip prve medicinske pomoči, ki bodo tekmovali na občinskem tekmovanju teh ekip 23. maja. Za tekmovalce se je prijavilo doslej že 30 ekip, medtem ko jih je lani tekmovalo 22, najboljša pa je bila ekipa KS „Ivan Omerza“ Livold, ki je tudi na republiškem tekmovanju dosegla odlično dvajseto mesto med 61 najboljšimi ekipami občin.

Kočevje praznuje

Bronasto jeklo Melaminu – Gospodarsko sodelovati

Praznovanje praznika krajevne skupnosti Kočevje – mesto 4. maja se je začelo z otvoritvijo razstave „Risbe z Zbora odposlancev slovenskega naroda“, ki so jo odprli 21. aprila, trajala pa bo do 17. maja.

Osrrednja proslava bo letos izjemoma 9. maja, ko bomo proslavljali dan zmage. Kulturni program zanj pripravljajo osnovna šola Kočevje, Glasbena šola Kočevje in folklorna skupina iz pobratene KS Novi Zagreb – Trnsko.

Na svečanosti bodo podelili letošnja priznanja krajevne skupnosti in bronasta priznanja OF Alojz Hočevar bo dobil odlikovanje red bratstva in enotnosti, in sicer na predlog pobratene KS Zagreb – Trnsko. Skupno bo podeljenih okoli 20 priznanj KS Kočevje, najvišje, bronasto jeklo, pa bo letos dobila OZD Melamin Kočevje, in sicer za posebne zasluge pri svojem gospodarskem razvoju in za delo članov tega kolektiva na področju civilne zaščite, narodne zaščite in drugod.

V dneh do praznika bo še več drugih prireditev, največ športnih. Na njih bodo sodelovali športniki iz vseh KS, ki so pobratene s KS Kočevje, se pravi iz Škofje loke, Zagreba in Prokuplja.

V teh dneh se predstavniki pobratenih KS pogovarjajo o nadaljnjem sodelovanju na vseh področjih, ki naj bo stalno, ne le obraznih praznikih. Nosilci takega sodelovanja naj bodo šole, telesnokulturna skupnosti, kulturna skupnost in drugi. Posebna želja vseh pobratenih pa je, da bi se tesneje sodelovali tudi na gospodarskem področju, o čemer se dogovarjajo te dni.

Zdravstvo bližje občanu

V zdravstveni postaji tudi fizioterapija, začeli so z akupunkturo, na voljo pa so tudi savne – V kratkem otvoritev zdravstvene postaje v Dragi

„Pri zdravstveni postaji v Oslinici smo nedavno dokončali in opremili tudi spodnje prostore, kjer izvajamo fizioterapijo oz. usposabljanje za delo (rehabilitacijo). V teh prostorih izvajamo še akupunkturo, pacientom pa je na voljo tudi savna,“ nam je povedal dr. Stanko Nikolič.

Na območju KS Oslinica je zaposlenih ali se vozi na delo v druge kraje 214 delavcev. Zdej dobe večino zdravstvene pomoči kar doma.

Za tako zdravljenje, ki je hitrejšo in učinkovitejšo, je potrebnih manj potovanj bolnikov, zato je tudi cenejšo. Zato so bili zanj zainteresirani

delovni kolektivi, ki so tudi pomagali pri urejanju tega dela zdravstvene postaje v Oslinici. Razen tega so pri tem delu pomagali krajanji z obeh bregov Kolpe in Cabranké, ki so že prej pomagali pri gradnji zdravstvene postaje, predvsem pa strokovni delavci Ciril Cimprič, Ivan Ožbolt, Marjan Kuzole, Marjan Kovač, Alojz Tomac, Stane Čop, DRago Marković in drugi, kakor tudi osebe zdravstvene postaje. „Vsem tem se najlepše zahvaljujemo za pomoč,“ je dejal dr. Stanko Nikolič, ki je del opreme za te prostore in materiala za dograditev prostorov kupil s svojim denarjem, ker ga Zdravstveni dom Kočevje – Ribnica ni imel dovolj za te namene.

Ob zaključku je dr. Nikolič, ki je bil oz. je še predsednik gradbenih odborov za gradnjo tretjega trakta zdravstvenega doma Kočevje, gradnjo zdravstvene postaje Draga in gradnjo zdravstvene postaje Oslinica, povedal še, da bo treba še naprej posodabljati zdravstvene postaje na podeželnju zdravstvena postaja Draga je dokončana in bo v kratkem odprta; gradnja tretjega trakta zdravstvenega doma Kočevje pa se bo začela predvidoma prihodnje leto.

KMALU, OTVORITEV – zdravstvena postaja v Dragi je dokončana. Otvoritev je predvidena v kratkem. (Foto: J. Primc)

DROBNE IZ KOČEVJA

IZOBRAŽEVANJE MLADIH VOZNIKOV – Avto-moto društvo Kočevje je v dogovoru z osnovno šolo „Zbora odposlancev“ Kočevje pripravilo več predavanj s področja cestnoprometnih predpisov za osnovnošolce. Po zaključku predavanj bodo šolarji opravljali izpite za vožnjo koles s pomožnim motorjem. Predavanja so brezplačna, vodi pa jih instruktor Viktor Gričar. Preda-

– Kako daleč je od gimnazije do telovadnice v domu telesne kulture?

– Komaj toliko, da pokadiš cigareto.

KOČEVJSKE NOVICE

Ustanovili Zvezo upokojencev

Predsednik je Danilo Mohar – Kako razporediti sredstva za izgradnjo stanovanj?

V Ribnici so minuli teden ustanovili Zvezo upokojencev občine Ribnica, ki zajema društva upokojencev v Ribnici, Sodražici in Loškem potoku. Izvolili so 9-članski izvršni odbor, za predsednika pa Danila Moharja.

Izvolili so tudi člane za stanovanjsko komisijo pri samoupravni stanovanjski skupnosti. Razprave o zbiranju in razporejanju sredstev za stanovanjsko izgradnjo še niso zaključile.

Odbor bo pripravil predlog, koliko naj bi šlo denarja za gradnjo stanovanj in koliko za urejanje dostopnosti.

Razviti delegatske odnose

Slaba povratna informacija – Več razprav o manj pomembnem – Politiki najbolj odgovorni za samoupravljanje

Delavci so slabo seznanjeni s sklepi delavskega sveta, ker pogosto odpove povratna informacija. Delegat pač opravi le pol svoje dolžnosti. Tudi glasilo, ki ga imajo, ne zapolni te vrzeli. To so ugotovili na sestanku širšega političnega aktiva v RIKO Ribnica, v okviru priprav na tretji kongres samoupravljalcev Jugoslavije.

Nadaljnja ugotovitev je bila, da člani delavskega sveta zelo zavzeto razpravljajo o manj pomembnih točkah dnevnega reda, o pomembnejših, ki so glavne na dnevnem redu, pa malo. Vzrok za to je, da se delegati na zahtevnejše zadeve premalo spoznajo. Zato bo potrebno še nadaljnje izobraževanje delegatov in seznanjanje z njihovimi nalogami.

Člani samoupravnih organov, delavske kontrole in raznih komisij tudi slabo poznajo samoupravne akte, zato ne morejo biti uspešni

Samoupravljalci. Menili so tudi, da bi morale družbeno-politične organizacije v OZD, predvsem sindikat, pred vsako sejo delavskega sveta obravnavati gradivo, ki bo na dnevnem redu, in zavzeti do njega svoje stališče.

Tudi samoupravna delavska kontrola ne dela, kot bi morala. V začetku so se člani zelo trudili, zdaj pa se že boje zameriti. Disciplinska komisija dela nekoliko bolje.

Ocena aktiva je bila razmeroma kritična zato, da bo pomanjkljivosti laže odpraviti. Sklenili so, da bodo z ugotovitvami aktiva v kratkem seznanili vse zaposlene, ki bodo imeli predkongresno razpravo v maju.

Posebej so poudarili tudi, da je treba oceniti delo političnih organizacij in njihov prispevek k krepitvi samoupravljanja. Prav one so namreč zaslužne za dobre strani in odgovorne za slabost samoupravljanja.

CEVI ČAKAJO – Ob Bistrici pri Sodražici že nekaj časa leže telecevi. Domačini so povedali, da so namenjene za gradnjo kanalizacije do bodoče čistilne naprave, ki bo pri Zamostecu. (Foto: Primc)

Število članov AMD pada

V letu dni upadlo za 10 odstotkov – Cilj: novi prostori – Pomagati tekmovalcu Lavriču – Novi predsednik Žnidar

Predlog novega statuta Avto-moto društva Ribnica so člani na nedavnem občnem zboru zavrnili, zato bo novo vodstvo AMD pripravilo nov predlog. Občnega zbora se je udeležilo le okoli 50 članov ali približno desetina vseh članov društva.

Pridobitev novih prostorov je glavna naloga društva v prihodnjem obdobju.

Zaradi upoštevanja varčevalnih in stabilizacijskih ukrepov društvo ne vztraja, da bi si samo zgradilo objekt. Pripravljeni so sodelovati pri gradnji večnamenske stavbe, ki bi bila po prvem predlogu lahko skupna za bencinsko črpalko, avtomehanično delavnico oz. servis za hitra popravila (za tako stavbo je predviden prostor v Goriči vasi); po drugem predlogu pa naj bi AMD imelo svoje prostore v skupni stavbi, ki bi jo zgradila za svoje potrebe razna društva in agencije.

Predsednik društva France Bojc je poročal, da je bila v zadnjih dveh letih glavna naloga društva: izvajanje izobraževalnega programa za člane in podmladek ter delo avto šole.

Glavni dohodki društva so bili dohodek od avto šole in članarina. V letu 1979 so imeli 1.384.444,00 din dohodka in 1.239.578,50 din izdatkov, lani pa 1.544.206,55 din dohodka in 1.264.288,25 din izdatkov.

Število članov pa je začelo padati in se je že lani zmanjšalo za okoli 50. Predsednik Bojc je menil, da je vzrok za to ta, ker člani ne vedo za vse ugodnosti, ki jim jih društvo lahko nudi organizirati pa bi bilo treba tudi več srečanj članov in „izletov v neznanu“.

Menili so tudi, da je treba pomagati avto-moto športu, predvsem pa njihovem tekmovalcu Zvonku Lavriču, ki uspešno tekmuje z vozili v kategoriji 175 ccm in 250 ccm, saj je bil lani v skupni uvrstitvi peti v

mov. O tem bodo nato razpravljali in odločali upokojenci v svojih društvih.

V program dela so vnesli, da bodo letos prvič organizirali teden upokojencev. Skušali bodo doseči tudi večje sodelovanje med upokojenci in kolektivi, kjer so bili prej zaposleni. Zdej se to sodelovanje omejuje le na srečanja, ki so samo enkrat na leto, kar je premalo, saj tudi upokojence zanima, kako zdaj gospodarijo, žive in delajo v njihovih nekdanjih kolektivih, za razvoj katerih so tudi oni veliko prispevali.

Nadalje so ugotovili, da so upokojenci prisotni pri delu in političnih aktivnostih v svojih krajevnih skupnostih in da bodo po svojih močeh delali tudi naprej. Sklenili so razen tega, naj posamezna društva predlagajo svoje najboljše člane za priznanja in odlikovanja.

Dobrota je sirota

Izposoditi si znajo, vrniti pa ne

Že lani jeseni je Zveza kulturnih organizacij občine Ribnica posodila mladincu iz Loškega potoka štiri zvočnike in nekaj kablov od svoje starega ozvočenja, posojena pa še do danes niso dobili vrnjenega.

Mladinec si je zvočnike izposodil za potrebe potoškega kulturno-umetniškega društva in mladinske organizacije – kot je dejal – že septembra lani. Pri ZKO so mu posodili zvočnike brez kakšnega podpisa, češ saj je treba ljudem zaupati.

Zdej si pri ZKO že dolgo prizadevajo, da bi dobili zvočnike nazaj. Večkrat so na vračilo opomnili mladince, ki so mu posodili. Ker ni pomagal, so zaprosili za pomoč še druge člane potoškega KUD, nato pa tudi sekretarja in nekatero člane predsedstva občinskega vodstva ZSM Ribnica, končno pa so o vsej zadevi obvestili postajo milice. Pomagalo ni nič. Zvedeli so le za izgovor iz Loškega potoka, da zvočniki sploh niso last ZKO Ribnica. Ko pa so z dokumenti dokazali, da so lastniki, je spet vse potihnilo.

Vse kaže, da se tokrat spet potrdil stari slovenski pregovor „Dobrota je sirota“ in da tudi v kulturnih krogih ni treba vsega verjeti le na besedo.

J. PRIMC

RIBNIŠKI ZOBOTREBCEI

UPOKOJENCI NA IZLET – Društvo upokojencev iz Ribnice je organiziralo za konec meseca enodnevnega izleta v Celje in njegovo okolico. Cena izleta znaša za upokojence 250 din, za ostale pa 300 din.

SNEG SPET PRESENETIL – Malokdo je pričakoval, da bo po razmeroma visokih dnevnih temperaturah, ki so bile že skoraj poletne, spet pritisnil raz. 17. aprila pa se je vsa ribniška občina zbudila pod tanko snežno odejo. Sneg se ni zadržal dolgo in ni škodil cvetju na sadnem drevju.

PREDAVANJA O NOvem ZAKONU – Sveta za vzgojo in preventivo v cestnem prometu pri občinski skupščini Ribnica in Avto-moto društvo Ribnica sta organizirala več predavanj o novem zakonu o varnosti v cestnem prometu. Predavanja so bila v Ribnici, Sodražici in Loškem potoku, predaval pa je prometni strokovnjak Marjan Metlak iz Ljubljane.

OBČNI ZBOR GASILCEV – Pred kratkim je imela občinska gasilska zveza Ribnica občni zbor, na

katerem so ugotovili, da so v minulem obdobju uspešno delali in poslovali. Dogovorili so se, da bodo še naprej izobraževali člane gasilskih društev, organizirali izpopolnjevanje njihovega znanja, seveda pa bodo pridobivali tudi nove člane. Dogovorili so se tudi, da bodo konec maja izvedli večjo vajo na ribniškem stadionu, na kateri bodo preverili usposobljenost gasilcev za reševanje raznih nalog.

– Zakaj imajo v gozdarskem domu v Ribnici pri vhodu toliko steklenih vrat in oken?

– Da lahko nanje lepijo plakate.

REŠETO

Nihče ne vpraša za plačilo

Organizacije RK, zgled povezanosti in sodelovanja z okoljem, s šolami, KS in DO

Pred nami je teden Rdečega križa, ki tokrat sovpada s krvodajalsko akcijo v Brežicah. V osnovnih šolah bodo v dneh od 4. do 10. maja sprejemali učence prvih razredov med mlade člane RK in učence sedmih razredov v vrste rednega članstva. Sprejemom bodo prisostvovali aktivisti krajevnih organizacij RK in mlade že takoj na začetku vpeljali v dejavnosti RK v najožjem okolju.

V tem tednu bodo ekipe mladih sodelovale na tekmovanjih in preverjale svoje znanje iz prve pomoči, za katero se vsako leto usposobijo novi prostovoljci. To je le del razvejene dejavnosti RK, zato ne bo odveč, če jo bralcem prikažemo nekoliko širše, tako, kot jo je na zastavljena vprašanja pojasnila tajnica občinske organizacije Mira Davidovič.

— Tovarišica Davidovičeva, znano je, da je RK po številu članov druga najbolj množična oblika društvene dejavnosti v občini. Kaj po vašem mnenju spodbuja in veže občane, da nikoli ne odrečejo sodelovanja?

— Občutek solidarnosti, poslušnost za humanejšie odnose med ljudmi, za

Mira Davidovič

kar so vedno pripravljene prispevati svoj delež. Zaradi velike medsebojne povezanosti je v tej organizaciji prej kot kjerkoli drugod zaživel delegatska organiziranost in povezava navzven s šolami, z DPO, s krajevnimi skupnostmi in delovnimi organizacijami. Zadnje se zlasti uspešno vključujejo v krvodajalske akcije. V organizacijah RK je izredno razvito obveščanje. Pri tem pogosto sodelujejo šolarji oziroma mladi člani RK. Pomagajo nam tudi pri zbiranju članarine, denarnih prispevkov ob elementarnih nesrečah, pri zbiranju oble-

ke, starega papirja, pri urejanju okolja ter na raznih proslavah in srečanjih z ostarelimi.

— Kakšne so oblike socialne, zdravstvene in izobraževalne dejavnosti v občini?

— Zagotoviti poskušamo predvsem zadostne količine rabljene obleke. Tako smo na primer lani zbrali okoli 600 kg oblečil, 100 kg obutve, 50 kg posteljnine, iz Ljubljane pa smo pripeljali še 4000 kg raznih oblečil, posteljnine in obutve. Večino tega smo razdelili organizacijam v Kapelah, v Pečicah—Križah, v Pišecah in Mrzljavi vasi, v najmanj razvitih predelih na Kozjanskem in pod Gorjanci.

Sem sodijo tudi obiski bolnih in ostarelih občanov. Lani so jih naši člani obiskali 313, med njimi 89 invalidov. Za 254 oseb pa smo zahtevali bolj organizirano pomoč socialne službe. Velik del denarja smo sami zbrali (258 tisoč dinarjev), SIS pa so nam zagotovile 288 tisočakov. Denar dobimo od tečajev prve pomoči za voznike, od prodaje značk in drugih dejavnosti v tednu RK in od odpadnih surovin.

Pri izobraževanju dajemo velik poudarek na tečaje za nego bolnika na domu, ki jih prirejamo po KS. Imeli smo jih v Cerkljah, Dobovi, Globokem, Krški vasi v Skopcih in Pišecah. Uspehe imamo tudi pri krvodajalskih akcijah, na katere se odziva vedno več mladih darovalcev iz šol in delovnih kolektivov.

J. T.

TRIJE DNEVI ZA KRVODAJALCE

V dneh od 4. do 6. maja se bo ekipa Transfuzijskega zavoda iz Ljubljane zadrževala v Brežicah in v brežiškem zdravstvenem domu odvezemali kri prostovoljnimi darovalcem. Občinski odbor Rdečega križa vabi krvodajalce, da se tudi tokrat odzovejo čim številjeje. Ekipa v zdravstvenem domu jih bo sprejemala vse tri dni od 6.30 do 14.30.

Kriva je tudi brezbriznost

Zadregre pri zaposlovanju

Delovni kolektivi v posavski regiji so pri zaposlovanju pre malo izbirčni glede znanja. To velja zlasti za proizvodnjo, od koder strokovnjaki še vedno odhajajo v druge občine in regije. Seznan ljudi brez zaposlitve v regiji trenutno sicer ni pretirano dolg, vendar je vredno pozornosti dejstvo, da je med njimi veliko mladih, ki čakajo na prvo zaposlitev, in da je vedno več takih s srednjo izobrazbo.

V delovnih organizacijah po srednjih kadrih ni posebnega povpraševanja, tudi po strokovnih profilih ne. Možnosti za zaposlitev se torej razhajajo z dejanskim stanjem, kar je posledica dosedanjega usmerjanja brez zadostnega upoštevanja potreb združenega dela. Pri tem delovne organizacije niso brez krivde, saj ima interesna skupnost za zaposlovanje v regiji velike težave: z evidencami, ker ji združeno delo ne odgovarja na poslana vprašalnike. Potemtakem tudi bodoče usmerjanje ne bo moglo ujeti koraka s potrebami po kadrih v regiji.

J. T.

Vsaki šoli pony kolo

Pred osnovno šolo v Brežicah se je 15. aprila zbralo 32 tekmovalcev iz osmih ekip, ki so se udeležile občinskega prometnega tekmovanja. Mladi kolesarji so začeli s praktično vožnjo po mestnih ulicah. Spremljale so jih budne oči ocenjevalcev, instruktorjev AMD. Tekmovalce je nato čakala prizkušnja v spretnosti vožnji na poligonu, nazadnje pa reševanje tekstov iz cestnoprometnih predpisov.

Tekmovanje je organiziral svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v sodelovanju z Avtomoto društvom in Združenjem šoferjev in avtomehnikov. Prisostvovali so mu vsi instruktorji. Tekmovanja so se udeležile ekipe iz vseh osnovnih šol v občini. Predtem so šole sodelovale že tudi na kvizu „Kaj več o prometu“ v Dobovi. Za udeležbo na obeh tekmovanjih je vsaka šola prejela pony kolo kot nagrado in spodbudo hkrati.

Tehtno o organiziranosti fronte

Predsedstvo OK SZDL o spremembah pravil in pripravah na skupščinske volitve

Predsedstvo občinske konference SZDL v Krškem je 22. aprila razpravljalo o pripravi dopolnil pravil občinske in krajevnih organizacij Socialistične zveze v luči dopolnil in sprememb statuta SZDL Slovenije. Spregovorili so še o pripravah na volitve v 1982. letu.

Izkazalo se je, da bo ponekod, zlasti v mladinski organizaciji in

• Rudi Drušković je predsedstvu poročal o usmeritvah akcije za izvedbo priprav na skupščinske volitve 1982. Dogovorili so se o enotni in trajni evidenci kadrovanja. V tozdih in ozdih bodo za to poskrbele strokovne službe za splošne in kadrovske zadeve, v krajevnih skupnostih pa poklicni tajniki. Kjer teh ni, bo evidentirarja določil koordinacijski odbor za kadrovska vprašanja. Evidentiranje mora biti opravljeno še letos.

nekaterih družbenih organizacijah in društvih, še potrebno uskladiti mandat delegacije z mandatom delegata za določene funkcije. Precej je še

nejasno, kako doseči tudi operativnost izvršnega odbora občinske konference SZDL, ko pa so člani volonteri in iz raznih krajevnih skupnosti. Po drugi strani pa drži, da se predsedstvo sestaja zelo pogosto in bi bila potemtakem obremenitev članov prevelika, če naj bi delali še v izvršnem odboru. Iz teh razlogov v Krškem, kakor v številnih drugih okoljih vloge izvršnega odbora niso mogli uresničevati. Sodijo, da bi jo lahko, če bi bili v izvršnem odboru poklicni sekretarji družbenopolitičnih organizacij, kar bi bilo nekako

Ivan Srpcič: „Osnovna dejavnost SZDL je v krepitvi delegatske sistema in le ustrezno organizirani jo bomo lažje uresničevali.“

podobno organiziranosti republiške konference SZDL, kjer njen izvršni odbor tvorijo poklicni člani. Vendar pa tak sestav izvršnega odbora občinske konference ne bi bil povsem v skladu s statutom, kjer je zapisano, da so člani najvišji predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Statutarni komisiji RK SZDL bodo posredovali pripombo, da bi jim pomagali najti ključ za rešitev tega vprašanja.

Član izvršnega odbora RK SZDL Zoran Šoln je opozoril, da so osnovne dileme, kaj spreminiti v samem

OBVEŠČENOST PREPREČUJE NESPORAZUME

Delavska univerza v Krškem bo v kratkem pripravila več tečajev, ki bodo nudile koristni obrtnikom. Zunaj je že nov razpis za tečaj za varstvo pri delu, ki bi ga lahko izvedli do konca aprila, če bi obrtniki pohiteli s prijavi. Za vse zaposlene bo obvezen 15-urni tečaj o požarni varnosti. Obrtniki pa se bodo gotovo najbolj razveselili tečaja o vodenju poslovnih knjig. Računovodje ali pa kar sami nosilci obrti bodo lahko iz prve roke zvedeli novosti o zakonu o davkih, enostavnem in dvostavnem knjigovodstvu, izpolnjevanju raznih obrazcev in evidenc, kar povzroča obrtnikom največ sivih las. Predavatelji na tečaju, ki bo v začetku maja, bodo namreč predstavniki službe družbenega knjigovodstva, medobčinskega inšpektorata in občinske davčne uprave.

Mladostni navdih za enotnost

O „Majskih srečanjih“ mladine govori Anton Kink

Krški mladinci so se na maj, mesec mladosti, dobro pripravili. Zgledno so opravili že aprilsko preizkušnjo, to je sprejem zvezne štafete mladosti. 24. aprila je štafeto palico neposredno spremljal kar 324 mladih, najbolj delavcev, kmetov in učencev. To so izvedli celo s 54 predajami palice iz rok v roke, seveda pa je bilo število tistih, ki so prišli pozdraviti štafeto, simbol bratstva in enotnosti jugoslo-

Anton Kink: „Maj bo znova potrdil poletnost mladih in privrženost Titovi poti!“

vanskih narodov in narodnosti, še mnogo večje.

Sekretar občinske konference ZSM Anton Kink omenja med dejavnostmi ki se navezujejo na mesec mladosti, še sobotni zaključek kviza mladine Posavja v Leskovcu na temo Tito — revolucija — mir: „Najbolj živahno pa bo vsekakor v maju. 9. maja bo občinsko tekmovanje šolske mladine o splošni ljudski obrambi. Mladi se bodo pomerili zlasti v preveganju praktičnih znanj. Ob orientacijskem pohodu bodo streljali z zračno puško, preizkusili znanje prve pomoči in podobno.

„Majška srečanja“, že tradicionalno sodelovanje mladine Posavja in nekaterih obmejnih občinskih mladinskih organizacij sosednje Hrvatske, vzbujata tudi letos zanimanje mladih. Kulturni dogodki bodo po drugih občinah, Krčani pa bodo organizatorji športnih prireditvev in obujanja revolucionarnih tradicij. 16. maja bodo športna srečanja v košarki, malem nogometu, namiznem tenisu, rokometu in streljanju z zračno puško. Pohod v Pogano jamo na Gorjancih 30. maja pa bo ena redkih konkretnih dejavnosti na spominskem območju Zumberak — Gorjanci. Pričakujemo, da se bo zbralo na proslavi ob 11. uri in tovariškem srečanju lepo število ljudi z obeh strani meje.“

P. P.

statutu, že razčiščene, saj se je javna razprava pričela dovolj zgodaj.

Da bo vloga SZDL še bolj spoznana, bodo v krški občini pravila natisnili in jih posredovali vsem gospodinjstvom.

P. P.

VRNITEV OGREVANJA S PREMOGOM?

Občinska izobraževalna skupnost v Krškem je naročila študijo, da bi ugotovili, kolikšna bi bila cena prehoda na ogrevanje s trdimi gorivi. Cene kurilnega olja oz. mazuta, ki ga samo v vseh sodobnih šolah pokurijo za lepo premoženje, so pač postale pretežko breme. Kljub temu da se je udobij težko odreči, bo neizprosna ekonomska logika verjetno tudi to, kakor že v marsikakšni hiši, naposled zmagala.

Priznanja aktivistom

Na slavnostni seji občinskih konference SZDL in ZK ter občinskega sveta Zveze sindikatov ob 40. obletnici ustanovitve OF in 1. maju, prazniku dela, so v Krškem 24. aprila podelili priznanja OF in ZSS ter članom ZK s 30-letnim neprekinjenim delovanjem. Priznanja srebrni znak OF so prejeli tozd „Vzdrževanje“ tovarne „Djuro Salaj“, Gasilsko društvo Krško, Radioklub „Iskra“ (Prekopa), Jožica Bizjak z Velikega Trna, Miha Burja iz Kostanjevice, Silvo Gorenc iz Krškega, Marinka Jakhel iz Krškega, Rado Kozole s Senovega, Slavica Mižigoj iz Krškega, Jože Radej z Senovega, Jože Rakoše iz Kostanjevice, Danica Zalokar iz Krškega, Franc Žičkar iz Velikega Podloga in Dušan Zunič iz Krškega. Srebrni znak sindikatov so dobili Franc Dular iz Termoelektrarne Brestanica, Drago Colner iz Novolesovega tozda „Bor“ v Krškem, Zvonko Gomilek iz DES—tozd Elektro, Anton Umek iz tozda Industrijska oprema v Kovinarski in osnovna organizacija ZSS tozda za PTT promet Krško.

Slavnostni govornik je bil predsednik občinskega odbora ZOB NOV Stane Klučnič.

PRED SREČANJEM IZREDNA AKCIJA

Pionirji brežiške osnovne šole imajo svojo delovno brigado, ki šteje nad sto brigadirjev—prostovoljcev. Mladi ne držijo križemrok, ampak se lotevajo raznovrstnih del na šolskih športnih in drugih površinah, sodelujejo s krajevno skupnostjo pri čiščenju mesta, v maju pa planirajo še izredno delovno akcijo za poljšanje Brežic pred srečanjem učencev šol bratov Ribarjev iz vseh republik in pokrajin Jugoslavije. Najboljši brigadirji bodo sodelovali na republiški delovni akciji in v lokalni akciji mladinske delovne brigade.

KRŠKE NOVICE

POVSOD SLOVESNO — Konec minulega tedna je bil tudi v krški občini posvečen 40. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte. Večina proslav se je vrstila v petek, še posebno svečano obeležje pa je temu odmevu dala zvezna štafeta mladosti, ki so jo v popoldanskem času toplo pozdravljali od Prekopa do Pijavškega, kjer so jo mladi predali svojim sevnikiškim vrstnikom.

DELA ZAKLJUČUJEJO — Ze do občinskega praznika bo po vsej verjetnosti nared preurejeno poslojje nekdanjega senovskega kina. V njem bodo prostori za posamično in skupinsko vadbo glasbenih skupin DKD Svoboda, v nadstropju pa bo čitalnica in knjižnična izposojevalnica.

FOLKLORA NAVDUŠUJE — V domu Štirinajste divizije na Senovem je bila v soboto zvečer prva pregledna revija folklornih skupin z naslovom „Posavje pleše“. Nastopili so peslaci iz Artič, Pišec, z Bizeljškega ter iz Boštanja, kot gostje pa so sodelovali še člani folklorne sku-

pine iz Bregane. Revija naj bi postala tradicionalna, z njo pa bodo morebiti spodbudili tudi nastajanje novih folklornih skupin!

PRIZNANJE ŠPORTNIKOM — Predsednik krške občinske skupščine Silvo Gorenc, je pred dnevi poveljil na tovariški pomenek petoro mladih športnic, ki so v minulemu letu dosegle izredne tekmovalne uspehe. Zlate grbe mesta Krško je izročil plavalkam Tonči Skafar in Vesni Jelen ter trem članicam krškega karate kluba: Sonji Pislak, Franji Pavlin in Ireni Kokotec.

OBLJUBLJAJO, DA BO! — Konjeniški klub Posavje s sedežem v Krškem si je za prvo nagrado v tem letu zastavil ureditev hipodroma. Tam, kjer je bil že pred zadnjim vojno, so pred dnevi že zakoličili novo teraso. Ali pomeni to, da bodo na jesen v Krškem ponovno konjske dirke? Vodstvo kluba zagotavlja, da bodo, četudi hipodrom seveda še ne bodo dokončno uredjen, pri čemer mislimo v prvi vrsti na postavitve starih tribun.

VEČ MLEKA IN MESA IZ DOMAČIH HLEVOV

V novem srednjeročnem obdobju planirajo v brežiški občini večje pridobivanje mleka. Letna količina se bo pomnožila za 910 tisoč litrov in bo dosegla 6,5 milijona litrov.

Priraja mesa se bo zvečala za 440 ton na leto. Priraja telet bo dala 249 ton mesa, pitanje goved pa 810 ton. V naslednjih petih letih načrtujejo organizirano vzrejo prašičev. Ze za letos napovedujejo v občini za 50 ton mesnatih prašičev in 7 tisoč puskov. Leta 1985 naj bi mesnati prašiči dali 450 ton mesa, puskov pa bi vzredili 20 tisoč. Medtem računajo na nova vzrejališča, saj zdaj za svinjerejo ni dovolj prostora. Potrebovali bodo streho za 300 plemenskih svinj in 2.400 pitancev. Spodbudili bodo tudi rejno konj, ki zdaj nazaduje.

„ALADA O TROBENTI IN OBLAKU“. Dramatizirani Kosmačev recital je na proslavi v počastitev dneva OF in praznika dela v dvorani brežiškega gradu predstavil Amaterski oder iz Brežic v režiji Vlada Podgorška. Skupina bo gostovala še v drugih krajih Posavja.

Priznanja OF in srebro ZS

Izročili so jih na proslavi v Posavskem muzeju

Na proslavi v počastitev 40-letnice Osvobodilne fronte slovenskega naroda in prvega maja, praznika dela, v Brežicah so letos podelili posameznikom in organizacijam 16 priznanj OF in 14 srebrnih znakov Zveze sindikatov.

Priznanja Občinska OF za dolgoletno družbenopolitično delo so prejeli: Franc Bukovinski, Albin Butara, Ivan Grabar, Miha Haler, Mirko Kambič, Milan Kostevec, Leopold Merhar, Anton Srpcič, Slavko Sušin, Angela Skalner, Anica Setine, Franc Savrič in Ivan Stritof.

Domu JLA v Brežicah so enako priznanje podelili za krepitve bratstva in enotnosti, Planinske-mu društvu v Brežicah za tridesetletno delo pri širjenju planinstva, krajevni organizaciji ZOB NOV v Pišecah pa za zgledno prenašanje in negovanje tradicij narodnoosvobodilnega boja.

Sindikatu se je na isti slovesnosti s srebrnimi znaki oddolžil

svojim zvestim aktivistom, ki so z večletnim delom prispevali k vsesplošni krepitvi Zveze sindikatov. Srebro so si prislužili Janko Čater iz Prevoza, Ljudmila Preskar iz Rudnika Globoko, Radmila Arsov iz Zdravstvenega doma, Jože Ilijaž iz Term v Čateških Toplicah, Martin Drogovič iz Dekorlesa v Dobovi, Ivan Ogorec iz Gozdnega gospodarstva OO Transport, Jože Klemenčič iz OO delavcev v zasebnem sektorju, Danijel Zlatarič iz Remontnega zavoda v Bregani OO Skupne službe ter Marjan Moguš iz iste delovne organizacije OO Proizvodnja.

Za uspešno uveljavljanje delavskega razreda in uresničevanje oblasti delavcev so prejele srebrne znake tudi štiri osnovne organizacije ZS: Osnovna organizacija GG Brežice, tozdz Gozdarstvo, SAP Brežice, OO tozdz Brebus, OO delavcev v zasebnem sektorju in OO Postaje milice v Brežicah.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Med najboljšimi v Sloveniji

Društvo za pomoč prizadetim ima že 1.077 članov

Širši javnosti ni znano, da sto-pa-sevniško Društvo za pomoč duševno prizadetim, ki je imelo 22. aprila občni zbor, že v enaj-

sto leto delovanja. Na začetku je društvo sodelovalo ali pa ga podpiralo le približno 140 ljudi, zdaj pa ima že 1.077 članov, kar s ponosom pove dosedanja predsednica društva Nataša Petančičeva.

Med uspehe društva ne šteje le zgledno sodelovanje starešev in delovnih organizacij z osnovno šolo „Ana Gale“, temveč tudi delo delavnic pod posebnimi pogoji v sevniškem domu upoko-jencev. Društvo ima kaj poka-zati, organiziralo je tudi več akcij: obisk Kumrovca, planinski tabor na Lisci, letovanje v Črni na Koroškem idr.

V mednarodnem letu invalidov si sevniško društvo želi še več razumevanja in podpore za svoje delo. Prizadete otroke skušajo odkriti že v mladih letih. Dokazano je, da so posebne oblike usmerjenega izobraževanja in vzgoje mnogo bolj uspešna in zgodnejši kot pa v poznih letih. Sevniško društvo je, kot je poka-zal tudi občni zbor, na dobri poti in ga ne dajejo zastoj tudi v Ljubljani večkrat za zgled.

A. Z.

SKROMNO PRIZNANJE — Nataša Petančičeva je članom izvršnega odbora v znak zahvale podelila spominke, izdelke delavnice pod posebnimi pogoji. Med njimi je bil tudi Valentin Hribar. (Foto: Železnik)

Dobre izkušnje prenesti drugim

obude koordinacijskega odbora za pripravo 3. kongresa samoupravljalcev doživele pre-malo odziva — Analiza delegatskih odnosov še pred skupščine

V sevniški občini so kmalu po ustanovitvi razširili koordinacijski odbor za pripravo na 3. kongres samoupravljalcev Jugoslavije. Predsednik tega odbora Jože Jeke je na volitvah delegatke za ta kongres 17. aprila nadrobneje ocenil aktivnost v dosedanjih pripravah na kongres v sevniški občini.

SOSED SOSEDU — V akciji za telefon v Boštanju, Logu ali stari Sevniči ni vprašanje, kje naj kdo poprime za delo. Tako so iz Florjanke pomagali drugod. Minuli teden je Tone Robert iz Lisce pripeljal kar 16 tvarišev in sodelavcev. Na sliki: zagrizli so se v izredno težaven teren. (Foto: Železnik)

SEVNIŠKI PABERKI

TELETINA BI BILA CENEJŠA — Z ujetimi krivolovci na podstvi v Mirni se ne bo soočil sodnik v prekrške, temveč kar javni tožilec. Ribičev je namreč po veljavni tarifi nanjev za krivolov vredna 360 di-bilo veliko. Če nekaterih ni mogoče spopetovati drugače kot s kaznimi, bo pač tako.

ČLANSTVO IN ŠE GLASILO — Društvo za znašala letna članarina Društva za pomoč duševno prizade-tim je 30 dinarjev, povzru pa člani dobivajo še glasilo „Naš zbornik“. Po novem je članarina 60 dinarjev. Kdor je v resnični stiski, mu niti tega ni treba plačati. Društvo želi pač pomagati, čeprav je tudi člana-rina pomemben vir za ostalo dejavnost.

VEČ KOT TISOČ POHODNI-KOV — Po pripravah sodeč — od-peto je le vprašanje vremena — bo za 1. maj peš krenilo na Lisco nad

tisoč ljudi. Zjutraj bodo vozili avto-busi z avtobusne postaje do Krakovega. Avtobus bo peljal ob 6.30. z Loga in ob 6.50 iz Boštanja.

„Nekateri pa res sežejo za vsako stvar v sklade podjetja. Kako naj si drugače razlagam izjavo direktorja zavoda za kul-turo, češ letos pa ne damo za članarino naših delavcev za društvo prizadetih oseb, ker imamo izgubo!“

SEVNIŠKI VESTNIK

LJUDSKO SLAVJE — Pro-slave 1. maja na Lisci postajajo že kar tradicija. Jutri bo še bolj slavnostno, ker slavimo tudi 40-letnico ustanovitve OF. V kulturnem sporedu slavlja so tu-di letos dali prednost domačim amaterskim skupinam. Nastopi-li bodo: letošnji nagajenec s srebrnim znakom OF — gasilski moški pevski zbor, mešani zbor Lisce, člani Odra mladih, recita-torska skupina sevniške osnov-ne šole Sava Kladnika, boštanj-ska folklor in kajpak gasilska delavska godba. Slavnostni go-vornik bo Ignac Vintar, pred-sednik medobčinskega sveta SZDL za Posavje.

»Dolenjski list«
v vsako družino

Uganke z zaključnimi računi

V trebanjski občini so zadovoljni z akcijo „Zaključni račun,“ so pa tudi izjeme — Po-sebno kritično o IMV in IKG — V IKG izguba manjša za 20 milijonov?

V trebanjski občini ta mesec na vseh ravneh in na vseh sejah družbenopolitičnih organizacij razpravljajo, kako so lani uspela prizadevanja za stabilizacijo. Tako so na nedavni seji občinskega sveta Zveze sindikatov in občinske konference ZK ocenjevali lanske poslovne rezultate, hkrati pa tudi aktivnosti, ki so jih v okviru te akcije izvajali po delovnih organizacijah.

Seveda je med razpravo prišlo na dan tudi nekaj cvetk, ki ne mečejo ravno lepe luči na poslovodne organe. In spet sta bili v ospredju predstavnici združenega dela, ki sta tudi sicer v središču pozornosti pri javno-sti. V mirenskem tozdu IMV Tovarni opreme so dobili za-

ključni račun, ki ne velja, in zdaj menda pripravljajo s pospešenim tempom novega, ki pa bo bojda pokazal precej drugačno sliko o poslovnih uspehih tega doljenjskega giganta. Dosti bolj-ša pa ni slika tudi v največjem trebanjskem izgubarju, IKG, kjer so delavci dobili podatke o zaključnem računu šele uro pred zborom delovnih ljudi, kar tudi ni bilo v prid poglubljeni razpravi o vzrokih, ki so pripeljali do izgube 52 milijonov dinarjev. Presenetljivo pa je bilo na seji slišati podatek, da je posebna komisija ugotovila precej manjšo izgubo, kot je uradno izkazana. Ta izguba naj bi bila kar za okoli dve milijardi starih dinarjev manjša, kar je

naravnost presenetljivo znižanje, vprašanje pa je, če bo tako tudi obveljalo. V razpravi je bilo govora tudi o drugih kazalcih poslovanja v lanskem letu, čeprav so bili, v celoti vzeto, kar ugodni. Med drugim je padla donosnost, obračanje denarja je počasnejše, manjša je tudi akumulacija, vse to pa pomeni, da se trebanjsko gospodarstvo ne sme vesti, kot da je z dosedanjimi prizadevanji doseglo vse, kar se na področju stabilizacije da doseči. Zato bo treba z napori za stabilizacijo še nadaljevati, saj le nepretrgano prizadevanje lahko prinese rezultate.

Poleg te, nedvomno osrednje točke dnevnih redov obeh organov so na sejah govorili še o delu občinskega sveta Zveze sindikatov v lanskem letu, o poteku priprav na III. kongres samoupravljalcev ter razre-li nekatere člane predsedstva in občinskega sveta. Na seji občinske konference ZK pa so poleg teh točk dnevnega reda sprejeli še program dela med 2. in 3. volilno konferenco ZK ter zaključni račun občinske konfe-rence.

J. S.

PREUREJENO PREDSTAVNIŠTVO

Sevniška Kopitarna ima svoje predstavništvo in prodajalno v neposredni bližini jugoslovanske skupščine v Beogradu. Poslej ima ta lokal sodoben videz. V sodelovanju z ljubljansko Zmagoo in v preureditev vložili dva milijona dinarjev. Zmaga je prispevala ta denar po samouprav-nem sporazumu, saj prevzema malo-prodajo za Kopitarno. Stroške reklame in propagande si delijo na polovico. V beograjski prodajalni bo Zmaga prodajala izključno izdelke Kopitarne, izven sezone pa kajpak tudi svoje izdelke.

GRADBENI ODBOR BO SPREMLJAL DELA

Ker je bila v vaseh Razborje in Zagrič doslej slaba električna napeljava, so se v krajevni skupnosti Čatež odločili, da postavijo nov transformator. Ker so se dela že pričela, je bilo treba za spremljanje del ustanoviti gradbeni odbor.

VOJAKI BODO POMAGALI

V zadnjem času se v trebanjski občini spet nadaljujejo dela pri modernizaciji cest in asfaltiranju. Tako so pred kratkim dobili asfalt na cesti med Knežjo vasjo in Selci v dolžini 1,5 kilometra in na cesti med Malimi Dolami in Gombiščem. V okviru del, nad katerimi bedi tudi komunalna skupnost, pa se bo prihodnji mesec začela gradnja vodovoda med Grmado in Svetinjami. Pri delih bodo pomagali vojaki in brigadirji.

PREJELI SO SREBRNI ZNAK SINDIKATOV

Pretekli teden je bila v Trebnjem slavnostna podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije, ki ga je prejelo pet članov sindikalne organizacije. Na razširjeni seji predsedstva občinske konference SZDL in občinskega sveta Zveze sindikatov so srebrni znak za prizadevno delo prejeli: Cirila Bregar iz Tregrada, Marija Golob iz trebanjskega zdravstvenega doma, Janez Hribar iz Dane, Rezka Uhan iz temeljnega sodišča. — enota Trebnje in Dušan Zakrajšek iz Trima.

Če ni dohodka, ni kaj zapraviti

V hribovite kmetije pospeševalci ne prihajajo

Tudi Alojz Janežič z Jelševca šteje med tiste kmete najbolj zaostalih predelov trebanjske občine, ki nima kooperantskih odnosov s kmetijsko zadrugo, torej k njemu ne zahajajo pospeševalci, letos pa bo ostal še brez umetnih gnojil.

Pa kaj bi z njimi, saj je zemlja vsa v bregih in je vsaka ura ob takem načinu pridelovanja skoraj vržena preč. Res je, da na 11 hektarih zemlje lahko zredi prašiča za prodajo, pa preživi 5 glav živine in štiri svoje otroke. Toda vse to lahko opravi le z izjemnimi napori, saj v tistih predelih ni mogoče uporabljati strojev, kot so traktor in njegovi priključki. Vsa dela mora namreč opravljati z živino, ki tudi opravlja dvojno nalogoš poleg vlečenja vozov in pluga mora dati še mleko, katera pa Janežič lahko odda le nekaj sto litrov na leto. Tako je eno ali dvoje prodanih telet in prašičev edini dohodek vsako le-

Alojz Janežič

to. Če bi ne imel oče tako imenovane kmečke pokojnine, bi pri Janežičevih zelo težko živeli. In ko tako sedimo pod podobami Kristusa — v posebni vitrini je še slika maršala Tjita — ter Ota Pestnerja, Johna Travolte in Bojana Križaja, nam Janežič pove, da bi bilo še težje, če ne bi družba v celoti plačevala stroškov za šolanje dveh otrok v mirenski osnovni šoli, kjer je oddelek za duševno prizadete. Sin Alojz hodi zdaj v prvi razred, hčerka Sonja pa v višje razrede osemletke, za oba pa tudi skoraj nimajo stroškov, le za malico je treba plačati po 12 starih tisočakov.

„Dohodka nimamo dosti,“ pravi Alojz, „toda za zdaj nam ni hudega. V teh hribih tako in tako ne moremo kaj dosti zapravljati. V trgovini kupimo le najnujnejše, obleko pa tako dobimo od sorodnikov in prijateljev iz Ljubljane ali od kod drugod.“

J. S.

JIH BO PODRAŽITEV OŽIVELA? — Prav čudno je, da krepke podražite avtomobilov še niso povzročile množičnega odvažanja najrazličnejših avtomobilskih karoserij iz slovenskih gozdov. No, če bodo te podražite vendarle spodbudile večji naval na take karoserije, lahko povemo za dobro lokacijo pod vasio Blato, kjer počivata karoseriji fička in fiata 1300. Ker se zanju že dolgo niče ne zmeni, bi morda bil interesent ne imel težav pri odvažanju.

IZ KRAJA V KRAJ

CEPRAV SO PRIPRAVE NA DOLG prvomajski vikend v trebanjski občini končane v smislu, da so si mnogi vzeli dopust in bodo stran od težkih službenih dolžnosti preživeli kar ves teden dni, pa jo bo, kot kaže, najbolj zagodlo vreme. In prav lahko se zgodi, da vneti vikendarji in vinogradniki ne bodo prišli na svoj račun, saj se jim v takem vremenu ne bo splačalo riniti v hribe. In doma utegne biti tak teden presneto dolg.

V SREDIŠČU TREBNJEGA sta se nedavno pojavili oglasni omariči Radiokluba in Planinskega društva iz Donita. Poleg ostalih omarič, tudi ti dve pričata o dokaj pestrem društvnem dogajanju v trebanjski občini. Zanimivo pa je, da donitovci vabijo v svoje vrste še ostale občane. In zdi se, da bodo imeli pri tem uspeh, saj se planinska dejavnost v trebanjski občini vse bolj širi.

IZOBRAZBE NAJBOLJ POTREBNI so manjkali na nedavnem dvodnevem političnem seminarju. In to so v trebanjski občini člani tistih kolektivov, ki nikakor ne morejo zagotoviti take samoupravne organiziranosti, kot bi bilo treba. Med njimi so Dolenjka, Putnik in Zmaga. Vprašanje je samo, kdo je pobudnik za tako abstinenco.

DENAR JE MENDA ŽE ZAGOTOVLJEN, pravijo krajanje Velikega Gabra, videti pa še ni, da bi začeli gradnjo nove trgovine, ki naj bi jo financiral trebanjski Mercator. Kljub temu Gabračani verjamejo, da bo trgovina le zrasla, saj se jim zdi nemogoče, da bi jih kdo toliko časa vlekel za nos glede tega prepotrebne objekta. In kot je bilo slišati iz krogov blizu Mercatorja, bo trgovina še letos zrasla.

TREBANJSKE NOVICE

„SOP“ KRŠKO, SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA INDUSTRIJSKO OPREMO, DS TOZD KLEPAR KRŠKO, GASILSKA 3,

OBJAVLJA
PROSTA DELA OZ. NALOGE

SAMOSTOJNEGA ELEKTROPROJEKTANTA Z ZNANJEM NA PODROČJU AVTOMATIKE IN INDUSTRIJSKE ELEKTRONIKE

Pogoji:
— visokošolska izobrazba elektro stroke (jaki tok)
— 3 leta delovnih izkušenj
— odslužen vojaški rok
— 3-mesečno poskusno delo
— delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
— stanovanja ni
— opravljen strokovni izpit

Pismene prijave sprejema kadrovska služba „SOP“ Krško, Cesta Krških žrtev 141, 15 dni po objavi oglasa. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v roku 30 dni po objavi oglasa.

319/18-81

hydrovod **kočevje**
ribnica

KOČEVJE
ZBOR DELAVCEV

Zbor delavcev delovne organizacije Hydrovod Kočevje-Ribnica, Kočevje,

razpisuje
prosta dela in naloge

TEHNIČNEGA VODJE

Dela in naloge se razpisujejo za dobo štirih let.

Poleg splošnih pogojev, ki so določeni z zakonom, mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

— da ima srednjo šolo strojne smeri in pet let ustreznih delovnih izkušenj.

Pismene ponudbe o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: HYDROVOD KOČEVJE-RIBNICA, Kočevje, razpisni komisiji, Kočevje, Ljubljanska 38, v 15 dneh po objavi razpisa. Prijavljene kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po izbiri.

320/18-81

ALPETOUR

SOZD Alpetour Škofja Loka — TOZD POTNIŠKI PROMET KRANJ

objavlja
na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja
prosta dela oz. naloge

2 VOZNIKOV AVTOBUSOV — za delavske proge (z bivališčem v Hinjah ter Šmihelu ali bližnji okolici)

Pogoji:
KV voznik motornih vozil kat. D ter 2 leti delovnih izkušenj kot poklicni voznik motornih vozil.

Poskusno delo je 3 mesece.

Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pismene ponudbe z opisom dosežanj izkušenj in dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh na naslov: SOZD Alpetour, Škofja Loka, Titov trg 4 b. O izbiri bomo kandidate obvestili najpozneje v 60 dneh po izteku prijavnega roka.

322/18-81

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA
„DJURO SALAJ“ KRŠKO TOZD PAPIR

objavlja
naslednja prosta dela oz. naloge:

I. POMOČ PRI RAZPUŠČANJU ODPADNEGA PAPIRJA — za 2 delavca

Pogoji:
— zaželeno končana osnovna šola
— 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj
— delo ob stroju
— delo v treh izmenah

II. POMOČ PRI PREVIJANJU IN PRIPRAVI STROČNIC — za 3 delavce

Pogoji:
— zaželeno končana osnovna šola
— 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj
— delo ob stroju
— delo v treh izmenah

III. ZAVIJANJE ZAVITKOV PAPIRJA — za 2 delavca

Pogoji:
— zaželeno končana osnovna šola
— 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj
— delo ob stroju
— delo v treh izmenah

Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pismene prijave sprejema kadrovska služba delovne organizacije 15 dni po objavi. Kandidati bodo pismeno obveščeni o izidu izbire v roku 30 dni po izteku roka za sprejemanje prijav.

330/18-81

Starostno zavarovanje kmetov

Uprava za družbene prihodke Skupščine občine Novo mesto daje na podlagi 39. člena in 63. člena zakona o starostnem zavarovanju kmetov (Ur. l. SRS, št. 13/72 in 30/79) in 1. člena odloka o ureditvi določenih vprašanj s področja starostnega zavarovanja kmetov /SDL št. 8/72) naslednje

OBVESTILO

o odmeri prispevka za starostno zavarovanje kmetov

Razpored o odmeri prispevka za starostno zavarovanje kmetov za območje občine Novo mesto je na vpogled za posamezne krajevne skupnosti izven Novega mesta in ožje okolice na sedežih krajevnih uradov: Brusnice, Straža, Dol. Toplice, Žužemberk, Hinje, Mirna peč, Otočec, Šmarjeta, Škocjan, Šentjernej in Težka voda, za krajevne skupnosti Novega mesta, Birčna vas, Bučna vas, Prečna in Mali Slatnik pa na upravi za družbene prihodke, soba št. 34 od 30 4. do 15. 5. 1981 od 8. ure do 14. ure.

326/18-81

CESTNO PODJETJE
NOVO MESTO
TOZD Vzdrževanje cest Novo mesto
Ljubljanska 47
NOVO MESTO

objavlja

LICITACIJO ZA PRODAJO

tovornega avtomobila znamke TAM, tip 2001 CZ, izdelanega 1974. Izklicna cena je 80.000 din. V ceni ni vračunan prometni davek.

Ogled vozila je možen vsak delovni dan med 6. in 7. uro. Licitacija bo dne 11. maja 1981, pričetek ob 12. uri na sedežu TOZD. Morebitni kupci so dolžni eno uro pred licitacijo vplačati 10 % od izklicne cene.

321/18-81

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE ČRNOMELJ
ODBOR ZA PROGRAMIRANJE IN FINANCIRANJE STANOVANJSKE GRADITVE

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Črnomelj — Odbor za programiranje in financiranje stanovanjske graditve razpisuje na podlagi pravilnika o kreditiranju stanovanjske graditve in na podlagi Samoupravnega sporazuma o temeljnih planov SSS občine Črnomelj za obdobje 1981 — 1985

VIII. NATEČAJ

Posojilo za zidavo stanovanjske hiše v osebni lasti v razpisni vsoti

3.500.000,00 din

RAZPISNI POGOJI:

Delavec organizacije, ki je združeval svoja sredstva pri stanovanjski skupnosti po sprejetem samoupravnem sporazumu 13. člena republiškega zakona o programiranju in financiranju stanovanjske graditve in ki še združuje po Samoupravnem sporazumu o temeljnih plana Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Črnomelj za obdobje 1981 — 1985, lahko dobi po pravilniku in na podlagi razpisa posojilo za zidavo družinske stanovanjske hiše v osebni lasti.

Ob enakih pogojih se rešujejo vloge delavcev, ki nimajo rešenega svojega stanovanjskega problema;

— ki namensko za stanovanjsko gradnjo varčujejo pri banki
— ki jih njihova delovna organizacija kreditira iz lastnih stanovanjskih sredstev

Prednost za posojilo po tem razpisu ima delavec, ki:

— ima nižji skupni dokazljivi dohodek na družinskega člana (upoštevajo se vsi dohodki članov skupnega gospodinjstva iz delovnega razmerja, štipendije, vajenske nagrade, otroški dodatek, pokojnina, invalidnina, priznavalnina in ostali dohodek)
— zida družinsko stanovanjsko hišo v okviru določenega stanovanjskega standarda
— ima družinsko stanovanjsko hišo zgrajeno do III. gradbene faze (pod streho)
— da bo s priselitvijo v novozgrajeno hišo sprostil družbeno stanovanje

Delavec lahko dobi posojilo po pravilniku največ do 100.000,00 din z odplačilnim rokom do 20 let po kreditni sposobnosti.

Vsi krediti, ki jih je delavec že prejel pri stanovanjski skupnosti, se revalorizirajo po stopnji indeksov Biroja za gradbeništvo SR Slovenije, in če dosežejo razpisani znesek, delavec nima pravice ponovno prositi za posojilo po natečaju.

Obrestna mera je 4 %; ko poteče 10 let od pričetka vračanja kredita, se obrestna mera za neodplačani del kredita poveča za 2 %.

Obrazec za prošnjo in vsa podrobnejša pojasnila v zvezi s pogoji natečaja lahko dobijo zainteresirani na sedežu SSS občine Črnomelj, Ulica Mirana Jarca 3/1, kjer se zbirajo prispele prošnje.

Vlogi za natečaj morajo kandidati priložiti še:

— dokazilo o osebnih dohodkih prosilca in drugih družinskih članov v preteklem letu ter dolgoročnih obveznostih iz osebnega dohodka
— fotokopijo ali overjen prepis gradbenega dovoljenja
— fotokopije morebitnih varčevalnih pogodb o namenskem varčevanju v banki
— izjavo prosilca o že najetih kreditih za gradnjo stanovanjske hiše ali nakupa stanovanja v etažni lastnini

Obrazec mora biti izpolnjen v celoti, z vsemi zahtevanimi izjavami in dokazili.

Rok prijave na natečaj za posojilo je 15 dni po dnevu objave. Kasneje prispele prošnje ne bodo upoštevane, prav tako tudi ne nepopolne vloge.

Št.: 88/81

Datum: 25. 4. 1981

SAMOUPRAVNA STANOVANJSKA SKUPNOST OBČINE ČRNOMELJ
Odbor za programiranje in financiranje stanovanjske graditve
325/18-81

GRAŠKI VELESEJEM

25. APRIL- 3. MAJ 1981

MALO KRIŽARJENJE
(letalo, ladja, avtobus, vlak)

cena: samo 3.800 din

OHRID
odhodi
2 dni./ 8., 22. in 29. maj

BUDVA
odhodi
2 dni./ 23. maj in 6. junij

VIS
odhodi
2 dni./ 9. maj, 6. in 13. junij

OHRID –
PREDESEZONSKE POČITNICE
6 dni, odhodi 17., 14. in 21. maj

PRIJAVE IN INFORMACIJE:
KOMPAS NOVO MESTO, Novi trg 6, telefon:
(068) 21-333, 23-404

TELEX: 35811 YU KOMNOV
in druge pooblašene turistične agencije

Motorna ladja „Vladimir Nazor“

KOMIŽA – Po uspešnem lovu je potrebno zakrpati mreže, ki so jih raztrgali delfini.

MINI KRIŽARJENJE
Z LADJO
„VLADIMIR NAZOR“

Za popestritev turistične ponudbe in v želji, da bi potniki spoznali kar največ naše obale, je Kompas pripravil malo križarjenje z motorno ladjo „Vladimir Nazor“ v času od 5. do 7. junija.

Potniki se bodo po poletu z letalom iz Ljubljane do Dubrovnika vkrkali dopoldne na ladjo in odpluli proti Mljetu, kjer bo postanek za ogled. Po kosilu na ladji bodo odpluli proti Visu, kjer si bodo ogledali zanimivosti tega otoka in prenočili

li v Komiži, v hotelu Biševo. Naslednji dan bodo odpluli mimo Kornatov do otoka Raba, kjer si bodo ogledali znamenitosti Raba. Zadnji dan potovanja se bodo ustavili še v Pulju in si ga ogledali, nato pa bodo mimo Brionov odpluli v Portorož. V Ljubljano se bodo vrnili z vlakom.

Kot zanimivost velja omeniti, da imajo potniki vsa kosila na ladji, večerje in zajtrke pa v hotelih, kjer bodo prebivali.

Zelo nizka cena 3.800 dinarjev bo gotovo privabila številne goste. Pa ne samo cena, tudi samo potovanje je zasnovano tako, da si bodo potniki ogledali kraje, kamor le redko zaidejo, čeprav so vredni ogleda.

TURISTIČNE ZANIMIVOSTI

KRANJSKA GORA – Ponovno so odprli hotele Prisank in Garni ter Erika in Alpina. Hotel Slavica pa bo zaprt do konca maja. Mihov dom bo odprt med prvomajskimi prazniki.

CELJE – Na celjskem turističnem območju sta zasedena hotela Donat in Rogoški Slatini in Atomske toplice v Podčetrtku. Rezervacije priporočajo za zdravilišča Laško, Dobrna in Topolišica.

Na Golteh ni več možno smučanje, na Okrešlju pa je možno turno smučanje. Gondola na Golte vozi ob delavnikih ob 8. in 14. uri, ob praznikih, sobotah in nedeljah pa vsako drugo uro od 8. do 18. ure. Povratna vozovnica za odrasle velja 50, za mladino pa 30 dinarjev.

Včeraj, 29. aprila, so odprli novo asfaltirano cesto na Stari grad, ki je prevozna tudi za avtobuse. Friderikov razgledni stolp pa je odprt od 10. do 18. ure.

SLOVENSKA OBALA – Trenutno so hoteli dokaj zasedeni, zato so nujne rezervacije.

DOLENJSKA – Hoteli so v glavnem vsi zasedeni. Tu in tam je še

nekaj prostora. Potrebne so rezervacije.

KOČEVJE – V likovnem salonu je do 17. maja odprta razstava risb s kočevskega zbora odposlancev, ki jih je ustvaril akademski slikar Božidar Jakac.

NOVO MESTO – Znova je odprt Krkin hram na Trški gori vsak petek, soboto in nedeljo od 13. do 22. ure, za naročene skupine pa vsak dan. Rezervacije za zaključene skupine in obiske med tednom sprejemajo po telefonu (068) 22-436 ali v recepciji hotela Šmarješke Toplice.

LJUBLJANA – 9. maja bo v hali Tivoli gostoval ansambel BRAZIL TROPICAL (potujoči karneval iz Rio de Janeira). Predprodaja kart pri potovalni agenciji INEX Ljubljana Titova 25 po ceni za parter 150, vzhodno tribuno 130 in zahodno tribuno po 110 dinarjev.

V sprejemni dvorani Cankarjevoga doma bo do 2. maja odprta razstava DRŽAVA V DRŽAVI, posvečena 40-letnici Osvobodilne fronte in Ljubljani – mestu heroju.

SEJEM „PROSTI ČAS“ V CELOVCU

Od 7. do 10. maja bo na razstavišču v Celovcu 6. mednarodni strokovni sejem PROSTI ČAS '81. Bistvo prizadevanj prireditelja je usmerjeno k sodelovanju samih obiskovalcev sejma, da se dejavno vključijo v prireditve. Cilj sejma „Prosti čas B1“ pa je, da opozori, da vedno več prostega časa zaradi različnih činiteljev ni potrošniško blago, temveč, da je v ospredju ČLOVEK, ki ima številne možnosti, da dejavno izkoristi prosti čas. Izmed 321 razstavljalcev so le trije jugoslovanski.

Izrednega pomena je sejemška prireditev, namenjena starejšim občanom. Avstrijska zveza seniorjev bo v ta namen ponudila lastne posebne programe. Menijo namreč, da imajo starejši občani s svojimi izkušnjami poleg čuvanja vnukov svoje potrebe na različnih področjih delovanja in udejstvovanja.

V prikazu možnosti domačega turizma in možnih dopusta se bodo predstavili: Borovlje, Kotmara vas, zdravilišče Št. Lenart in Hodiša. Veliko prostora in časa so namenili na celovškem sejmu prav vprašanjem in sugestijam, kako izkoristiti prosti čas s športom, konjičkarstvom in drugimi aktivnostmi.

Liga Združenih narodov bo organizirala deželno tekmovanje v govorništvo, kar je posebnega pomena pri spoznavanju lepote jezika in njegovega izrazoslovja ter načina, kako poslušalcem na njem najbolj primeren način predstaviti določeno tematiko.

Poseben simpozij bo posvečen legalnim in ilegalnim narkotikom in njihovemu kvarnemu vplivu na človeka.

Na svoj račun pa bodo prišli tudi radioamaterji, padalci, letalci in drugi.

Obiskovalci sejma si bodo, če jim bo dopuščal čas, lahko ogledali še bližnji Minimundus in ostale zanimivosti celovške okolice.

UPRAVA ZA NOTRANJE ZADEVE NOVO MESTO

objavlja prosta dela in naloge

SNAŽILKE

Poleg pogojev po splošnih predpisih in 84. členu Zakona o notranjih zadevah mora kandidatka izpolnjevati naslednje pogoje:

- nekvalificirana delavka
- poskusno delo

Pismene prijave je potrebno poslati v roku 15 dni po objavi Upravi za notranje zadeve Novo mesto, Jerebova ul. 1.

Prijavi je treba priložiti življenjepis in listine, da delavka izpolnjuje pogoje, ki so navedeni v objavi. O izbiri bodo kandidatke pismeno obveščene.

332/18-81

Tečaj za šolanje psov

Klub za vzrejo športnih in službenih psov Novo mesto obvešča vse lastnike psov, da se bo pričel tečaj za šolanje psov. Lastniki, ki bi radi imeli svoje pse primerno vzgojene in tudi pripravljene za opravljanje izpita A, naj se udeležijo uvodnega sestanka dne 4. 5. 1981 ob 17. uri na klubskem vežbališču na desnem bregu Krke pri mostu v Ločni. Na sestanku bodo podana vsa pojasnila. Ljubitelji psov vabljeni v čim večjem številu.

UPRAVNI ODBOR
328/18-81

Na podlagi 33. in 34. členu Zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči (Ur. list SRS št. 7/77) ter pooblastila Skupščine občine Krško

razpisuje

Samoupravna komunalna interesna skupnost občine Krško – enota za upravljanje in razpolaganje s stavbnimi zemljišči

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnih zemljišč, skladno s sprejetimi zazidalnimi načrti, na naslednjih območjih

- I. STANOVANJSKO NASELJE RESA – 4 LOKACIJE
- II. STANOVANJSKO NASELJE POLŠCA – 1 LOKACIJA
- III. STANOVANJSKO NASELJE SPODNJI GRIC – 1 LOKACIJA
- IV. POSLOVNO STANOVANJSKO NASELJE LESKOVEC – 2 LOKACIJI

POGOJI

1. Izključna cena za zemljišče znaša 62,00 din za 1 m².
2. Stroške delne komunalne ureditve plača najugodnejši ponudnik po pogodbi in znašajo pod točko:
  - I. 236.745,00 din za parcelo
  - II. 220.361,15 din za parcelo
  - III. 228.125,00 din za parcelo
  - IV. 356.224,35 din za parcelo
3. Rok za dostavo ponudb je 15 dni od uradne objave v Dolenjskem listu.
4. Varščino v znesku 10.000,00 din je treba nakazati na tekoči račun SKIS občine Krško, št. 51600-662-25120, izkazilo o plačani varščini pa mora biti priloženo ponudbi.
5. Ostali pogoji, določila in označbe razpisanih lokacij so razvidni iz popolnega besedila natečaja, ki je razobešen na oglasni deski Samoupravne komunalne interesne skupnosti Krško.
6. Vsa pojasnila in dokumentacije se dobe pri strokovni službi Samoupravne komunalne interesne skupnosti občine Krško.

331/18-81

„Božidar Jakac in Dolenjska“

Naročilnica

Podpisani (a): .....
Naslov: .....
Pošta s poštno številko: .....
Zaposlen (a): .....
Številka osebne izkaznice: ..... izdana dne .....
od skupščine občine: .....
Nepreklicno naročam ..... izvod (ov) monografije „BOŽIDAR JAKAC IN DOLENJSKA“ po prednaročniški ceni 600 dinarjev za 1 izvod.
Knjigo bom plačal(a) po POVZETJU, V DVEH OBROKIH PO 300 dinarjev.

(ustrezno podčrtajte)

Naročilnico izrežite in jo ali v kuverti ali nalepljeno na dopisnico pošljite na naslov: DITC – TOZD časopis Dolenjski list – založniški oddelek, Glavni trg 3, 68000 Novo mesto.

POHITITE S PREDNAROČILI, KER BO KNJIGA PO IZIDU OBČUTNO DRAŽJAJ!

ZAVARUJE TRIGLAV

Zagotovite si varno vožnjo z

VARNOSTNIM TESTOM

vašega avtomobila, ki ga nudi svojim zavarovancem ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV – DOLENJSKA OBMOČNA SKUPNOST NOVO MESTO

VARNOSTNI TEST OBSEGA:

- PREGLED ZAVOR,
- PREGLED KRETNEGA MEHANIZMA,
- PREGLED SVETLOBNIH TELES,
- PREGLED VSEH NOSILNIH SKLOPOV VOZILA.

Varnostne teste bo opravljala Avto-moto zveza Slovenije, TURISTIČNO-TEHNIČNA BAZA OTOČEC, za zavarovance iz območja občin Črnomelj, Kočevje, Metlika, Novo mesto in Trebnje od 1. maja 1981 dalje, in sicer:

- vsak prvi torek v mesecu od 8. do 18. ure in
- vsako tretjo soboto v mesecu od 8. do 13. ure.

Zavarovance vabimo, da izkoristijo možnost preventivnega varnostnega pregleda svojega motornega vozila in tako prispevajo k zmanjšanju prometnih nesreč.

ZAVAROVALNA SKUPNOST TRIGLAV–DOLENJSKA OBMOČNA SKUPNOST NOVO MESTO nudi svojim zavarovancem vse vrste zavarovanj, med drugimi avto kasko zavarovanje in predvsem novo zavarovanje AO – plus. To zavarovanje lahko zavarovanci sklenejo ob sklenitvi zavarovanja avtomobilske odgovornosti in nudi zavarovancem in njihovim svojcem v primeru prometne nesreče povrnitev vse pravno priznane škode zaradi telesnih poškodb.

Za informacije se obrnite na:
ZS TRIGLAV – DOLENJSKA OBMOČNA SKUPNOST NOVO MESTO, Cesta Herojev 1, telefon. številka (068) 22-152.
PREDSTAVNIŠTVO Črnomelj, Ulica Staneta Rozmana 2, telefon. številka (068) 76-720.
PREDSTAVNIŠTVO Kočevje, Ljubljanska cesta 25/1., telefon. številka (061) 851-052.
PREDSTAVNIŠTVO Metlika, Partizanski trg 4, telefon. številka (068) 77-219.
PREDSTAVNIŠTVO Trebnje, Golijev trg 4, telefon. številka (068) 82-352.

324/18-81

KOMUNALNO IN OBRTNO PODJETJE BREŽICE

razpisuje javni natečaj za oddajo stavbnega zemljišča v soseski Zakot

Na javnem natečaju, ki bo v ponedeljek, dne 18/5-1981, ob 8. uri na sedežu KOP Brežice, se odda stavbno zemljišče za gradnjo enodružinske stanovanjske hiše na lokaciji št. 8 v soseski Zakot, in sicer parceli št. 221/7, travnik 612 m² in št. 221/7, travnik v izmeri 335 m², ali skupaj 947 m² k. o. Zakot. Cena zemljišča je po 61,00 din v obliki akontacije do sodne odmere odškodnine.

Uporabnik zemljišča trpi vse stroške komunalne opreme v skladu s 27. členom zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnim zemljiščem. Na javni natečaj se pristopi s pismeno ponudbo na predpisanem obrazcu, ki se vložijo do 7. ure na dan javnega natečaja.

Ponudbi se priloži potrdilo o plačani varščini v znesku 5.000,00 din in vprašalnik o stanovanjskih, socialnih in delovnih razmerah ponudnika. Ostali pogoji natečaja so razvidni v sklepu KOP Brežice, ki je sestavni del tega razpisa.

329/18-81

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 30. aprila - Katarina Petek, 1. maja - Praznik dela Sobota, 2. maja - Boris Nedelja, 3. maja - Aleksander Ponedeljek, 4. maja - Cveto Torek, 5. maja - Angel Sreda, 6. maja - Jancz Cetrtek, 7. maja - Stanko

LUNINE MENE

4. maja ob 5.19 - mlaj

BRESTANICA: 2. in 3. 5. ameriški film Srebrno sedlo.
BREŽICE: 1. in 2. 5. ameriški barvni film Ko pokliče tujec. 3. in 4. 5. ameriški barvni film Lasje. 5.

mali oglasi

STANOVANJA

ZAKONCA srednjih let z dvema otrokoma iščeta stanovanje v Trebnjem ali širši okolici. Naslov v upravi lista (1826/81).

Motorna vozila

GSX 1,2, letnik 1977, prevoženih 45.000 km, prodam. Rostoharjeva 12, Krško.
ZAPOROŽCA v dobrem stanju, stara 6 let, ugodno prodam. Darko Bosina, Podvinje 12, Kapele, tel. 68-333.
R 4, letnik 1968, še dobro ohranjen, ugodno prodam. Prodajni tudi motor in ostale dele za AMI 8. Miran Bogovič, Reštanj 39, Senovo.
FIAT 126 P, 21.000 km, prodam. Tel. 85-172.
MERCEDES 322 kiper (potrebno popravilo motorja) prodam po ugodni ceni. Kastelje, Zagorica, Mirna.
Z 750, letnik 1979, prodam za 6,5 M. Marjan Grmovšek, Pavlinov hrib B 2, Trebnje.
LADO 1600, letnik 1978, ugodno prodam. Alojz Bandelj, Sentlovenec, Velika Loka.
VW kombi 1500, letnik 1969, z opremo za kamp v zelo dobrem stanju, ugodno prodam ali zamenjam za Z 101, novejši letnik. Informacije na tel. (068) 81-009 od 17. ure dalje vsak dan.
ZASTAVO 750 S, preurejeno v abarth, letnik 1976, v zelo dobrem stanju, prodam. Tel. (068) 81-009 od 17. ure vsak dan.
LADO standard, letnik 1978, prodam po ugodni ceni. Kovačič, Groblje 4, Novo mesto.
126 P, letnik 1977, prodam. Tel. 23-355.
SPACKA, letnik 1975, registrirana do marca 1982, prodam. Tel. 24-040 po 15. uri.
ZASTAVO 101 B, letnik 1979, prodam. Slavko Novine, Veliki Lipovec 22, Dvor.
Z 750, letnik 1971, v odličnem sta-

in 6. 5. ameriški barvni film Demonško seme.
CRNOMELJ: 1. in 3. 5. ameriški film Ribe morilke. 1. 5. ameriški film Norosti v kampu. 3. in 5. 5. ameriški film Junaki Disneylanda. 4. 5. slovenski film Na svoji zemlji. 5. 5. španski film Sedem januarjskih dni. 6. 5. jugoslovanski film Josip Broz Tito. 7. 5. nemški film Pločevnasti boben fest 80.
KOSTANJEVICA: 2. 5. ameriški film Nashville. 3. 5. hongkonški film Zmaji težko umirajo. 6. 5. ameriški film Izganjalec hudiča.
NOVO MESTO - KINO KRKA: 1. 5. ni kino predstav. 2. in 3. 5. francoski barvni film Trije potepuhi in ena plavalaska. 4. 5. dokumentarni film Josip Broz Tito. 5. in 6. 5. ameriški barvni film Norosti v kampu. 7. 5. ameriški film Superman.
NOVO MESTO - KINO JLA: Od 1. do 3. 5. jugoslovanski film Nora hiša. Od 4. do 6. 5. francoski film Vojan policajev.
MIRNA: 2. 5. film Visoka tarča.

nju, poceni prodam. Registrirano do 24. 3. 1982. Tel. (068) 21-969.
CZ-350, 6. mesec 1979, prevoženih 3500 km, prodam za 2,5 M. Milošević, Kettejeva 3, Brežice.
AUSTIN 1300, letnik 1975, v nevovoznem stanju, ugodno prodam po delih. Naslov v upravi lista (1823/81).
SKODO, starejši letnik, in IMV furgon na dve osovini prodam. Bogomir Radi, Slakova 7, Novo mesto (Bršljin).
GOLF, letnik 1977, prodam. Brudar, Gotna vas 2, Novo mesto.
FORD ESKORD, letnik 1970, generalno obnovljen, registriran do avgusta 1981, prodam. Milan Potočnik, Semic 42 b.
NSU 1200 C, letnik 1970, in Z 101, letnik 1973, ugodno prodam. Sandi Kragolnik, Sentjernej 238.
DIANO 6, letnik 1976, prodam. Franc Župan, Dol. Prekopa 2, Kostanjevica.
GS CLUB 1220 CARAVAN, letnik 1977, prodam. Pavlič, Ratež 54.
AMI 8 prodam po delih. Gaber Predovič, Hraš 14 pri Suhorju.
ZASTAVO 1300, letnik 1973, nov motor, prevoženih 30.000 km, prodam za 2 M. Ogled vsak dan od 15. do 19. ure. Oskar Cas, Semic 9/a, 68333 Semic.

Kmetijski stroji

OBRAČALNIK ZA BCS kosilnico prodam. Jože Požun, Mali Kamen, Senovo.
TRAKTOR TOMO VINKOVIČ, plug in frezo prodam. Stane Vene, Pod Trško goro 21, Novo mesto.
KOSILNICO BCS 127 in električno park kosilnico Gorenje prodam. Jaklič, Vel. Podlog 30, Leskovec.
BCS KOSILNICO z vozičkom 127 in obračalnik Maraton za BCS ter koso za traktor Ursus prodam. Vse je malo rabljeno. Matija Lasič, Otok 5, 68332 Gradac.
OBRAČALNIK MARATON za BCS prodam. Dušan Novak, Otok 9, 68332 Gradac.

KOSILNICO BCS 110 prodam. Jože Žagar, Jablan 35, Mirna peč.
SKORAJ NOVO KOSILNICO BCS na petrole, širine 127 cm, prodam. Martin Žibert, Jelenk, Raka.

PRODAM

PRODAM gliser kvarneplastika G 370 z vso opremo, prikolico in motorjem T 18, rabljeno dve sezoni. Srečo Petric, Segova 16, Novo mesto tel. (068) 23-575.
PEČ ZA KOPALNICO (drva-elektrika) prodam. Franciška Žibert, Zagrebška 23, Novo mesto.
OPEKO BH-4 prodam. Vprašajte na Cankarjevi 29, Novo mesto.
PRODAM gobeline velikosti 44 x 89, 40 x 79, 72 x 52. Partizanska 19, Novo mesto.
ZREBETNO KOBILO, staro 6 let, prodam. Repčič 9, Trebnje.
NA VINJEM VRHU PRODAM leseno uto. Mrgole, Sentjernej.

NOVO ZMRZOVALNO SKRINJO (400 l) poceni prodam. Tel. (068) 69-764.
SMREKOVE PLOHE (sveže in suhe) prodam. Polde Krevs, Mirna peč 109.
CRNO BEL TELEVIZOR (star 1 leto) in belo poročno obleko št. 38 prodam. Tel. 24-391 popoldan.
TRACNO ŽAGO domače izdelave, premer 50 cm, in Fligel črpalko za pretakanje vina, prodam. Selo 4 pri Podbočju.

VEC TON SENA prodam. Grahek, Vojna vas 8, Crnomelj.
OMARO za dnevno sobo prodam. Znidaršič, Zabja vas 13, Novo mesto.
ZELO UGODNO PRODAM dva dobro ohranjena raztegljiva kavča in dva udobna fotelja. Ogled med 17. in 19. uro vsak dan in ob nedeljah ves dan. Ante Martinovič, Zagrebška 8 A, Novo mesto.
UGODNO PRODAM mlin na kamna, pašnik v Dečji vasi in rabljeno strešno opeko in dve trodelni okni. Longar, Češnjek, Trebnje.

POSEST

STAREJŠO HIŠO na Blanci prodam. Bojan Medvešek, Blanca 19, 68283 Blanca.
PRODAM domačijo v bližini Rake ob asfaltni cesti. V hiši je voda, elektrika, telefon. Cena po dogovoru. Naslov v upravi lista (1824/81).
STAREJŠO HIŠO v Mirni peči prodam. Mirna peč 96.
POLOVICO VINOGRADA na idealni sončni legi v Malem Banu nad Platerji prodam. Asfalt in elektrika zraven. Znidaršič, Roje 14, Sentjernej.

KUPIM

KUPIM prednjo havbo od NSU 1200, po možnosti bele barve 01. Šule Drago, Prečna 18, Novo mesto tel. 21-107.
KUPIM hrastov hram ali kaščo. Naslov v upravi lista (1825/81) ali tel. (068) 22-612.

SLUŽBO DOBI

SOBOSLIKARJA TAKOJ ZAPOSIM. Zaželeno starost okoli dvajset let, odslužena vojska, sposobnost samostojno delati. Delo v Ljubljani. OD po dogovoru. Ponudbe pod šifro „MLAD OBRTNIK“.

CESTITKE

MAMI frančiškiki skobe z Vrha nad Mokronogom za 78. rojstni dan iskreno čestitaj in želijo veliko

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, znancem in delovnemu kolektivu Iskre iz Semic za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Se posebej se zahvaljujemo zdravnikom in osebju internega oddelka Bolnice Novo mesto in Zdravstvenega doma Crnomelj za njihovo skrb, obema duhovnikom pa za poslovilni obred.

Žalujoči: mož Tone, otroka Vida in Ivan z družinama

zdravja hčerka Marta z možem Dragom, vnuka in pravnuka.
DRAGEMU JOZETU KOVAČICU in njegovi ženi MILENI iz Birčne vasi za 15-letnico skupnega življenja čestitata sinova Igor in Robi, mama in ata ter vsi njegovi in njeni bratje in sestre. Želimo jima veliko zdravja in zadovoljstva ter da bi še dalje bila tako dobra do nas.

RAZNO

ISCEM ŽENSKO od 55 do 58 let, samsko ali vdovo brez otrok, za skupno življenje na manjši kmetiji. Pridi, ne bo težav! Ponudbe pošljite pod šifro „POROKA“.
ISCEM VARUSKO v dopoldanskem času za 14-mesečnega otroka. Možnost stanovanja. Oglasite se po 17. uri. Pavlič, Ratež 54 (pri gostilni VOVKO).
ISCEM RAZGLEDANO UPOKOJENKO ali mlajšo žensko, ki bi prišla gospodinjiti štiričlanski družini (punčka 4,5 let, fantek 3,5 let). Ponujamo topel dom, hrano in nagrado. Dejanovič, 61290 Grosuplje, Ob Grosupeljščici 14, tel. (061) 772-370.

UOBVESTILA

CTČ THYSEN SERVIS CRNOMELJ - Popravila, nastavitve izkoristka izgorovanja, montaže oljnih gorilnikov, izvršimo hitro in kvalitetno. ANTON VRŠCAJ, Crnomelj, tel. (068) 76-073.
SERVIS LTH Škofja Loka v Crnomlju - Popravila vseh vrst hladilnih naprav za industrijo, gostinstvo in gospodinjstvo. Izdelke tovarne LTH Škofja Loka servisiramo in montiramo tudi v garantnem roku. Popravila v oddaljenosti do 80 km izvršimo v roku 48 ur. Tel. (068) 76-073.
ANTON VRŠCAJ, Kolodvorska 56, Crnomelj.
BRIVSKO-FRIZERSKI SLON Jozica Darovec iz Straže obvešča cenjene stranke, da bo od 1.5. 1981 dalje salon odprt vsak dan od 7. do 20. ure, ob sobotah od 7. do 15. ure in se priporoča!
CENJENE STANKE OBVEŠČAM, da izvršujem vse vrste avtoprevozniških uslug, tudi selitve. MARIJAN ČUČNIK, tel. dopoldne (068) 23-826, popoldne osebno K Roku 73, Regerča vas, Novo mesto.
FOTOAMATERJI! Barvne fotografije izdelam v enem tednu ter vse ostale fotografske uslugе opravi Fotoatelj, Vrhovčeva 5, Novo mesto.
SNEGOBRANE za vse vrste kritin, ki jih lahko sami montirate, dobite v delavnici DANETA MIŽIGAJA, 68270 Krško, CKŽ 25.

GOSTILNA TURK V STOPICAH obvešča cenjene goste, da bo lokal s 1. majem zopet odprt. Delovni čas vsak dan od 8. do 22. ure, ob sredah in četrtekih zaprt. Se priporočamo!

PREKLICI

FRANČ STEPANIČ iz Bereče vasi 20 prepovedujem Mariji Eršte in Tončki Radkovič iz Bereče vasi 21 vsakršno pašo kokoši po mojem vrtu, dvorišču in okoli kozolca. Če tega ne bojo upoštevali, jih bom sodno preganjal.

ZAHVALA

ISKRENO SE ZAHVALUJEM vsem zdravnikom in streežnemu osebju pljučnega oddelka Splošne bolnice Novo mesto ter dr. Kocjanu iz Brežic. Hvaležni pacient JOŽE MLAKAR s Studenca.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Od 18. do 23. aprila so v brežiški porodnišnici rodile: Veronika Goršek iz Otoka - Roberta, Mira Matja-

„EXPRESS ČEVLJARSTVO“
RUDOLF CIKANEK
ČITALNIŠKA 2, NOVO MESTO
Čestita vsem strankam in ostalim občanom za praznik dela in se priporoča!

šič iz Bregane - Darjo, Em Redžič iz Vel. Mraševa - Haljka, Darinka Volovec iz Mihalovca Aleša in Jerneja, Zorica Maljkovič Brežič - Nikola, Đurđa Beljak Samobora - Ivo, Ivanka Podgorič iz Trnja - Petra, Marija Toplišek Brežič - Roka, Matilda Jankovič Malega Kamna - Vesno, Mirk Srpič iz Vel. Malenc - Barba Tatjana Vrabec iz Loč - Zeljko Dobriča Perič iz Krškega - Svjetlana, Terezija Stefanič iz Vel. Malenc - Jasmino, Milojka Zalokar iz Srečnice - Petra, Vida Ribnikar iz Brežic - Jerneja, Albina Bežjak Armaškega - Petro, Dragica Radjen iz Krškega - Elviro, Dragica Krošelj iz Brežic - Dejana, Matjaž Radej iz Vranja - Francija, Matjaž Proselc iz Mostoca - Srečka, Branka Richter Malinger iz Brežic - Jurij Blažica Librič iz Samobora - Jurij Kravka, Biserka Fabekovič iz Rudolfskih Brankov. Čestitamo!!!

BI RADI VEDELI
ŠE KAJ VEČ
O SVOJIH DOMAČIH KRAJIH?
naročite se na

»Dolenjski list«

NAROČILNICA

Podpisani(a) .....
Kraj, ulica .....
Poštna številka .....
.....
(lastnoročni podpis)

Naslov izpolnite s tiskanimi črkami in podpisano naročilnico izrežite ter prilepite na dopisnico ali pa pošljite v ovojnici na naslov:
DOLENJSKI LIST p. p. 33, 68001 NOVO MESTO

REGATA NA CERKNIŠKEM JEZERU

9. in 10. maja bo v počastitev praznika krajevne skupnosti Cerknica 2. CERKNIŠKA REGATA. Tekmovalci bodo nastopili v kategorijah Optimist, Flying junior, Zeta in Fireball. Start bo ob 11., razglasitev rezultatov pa ob 16. uri pri Ribiškem kotu.
Tekmovalna proga bo potekala v trikotniku: severna obala Gorčičica - Martinjak - Vodonos, kjer bo cilj. Regata bo ob vsakem vremenu.

KOLESARSKA DIRKA ALPE - ADRIA

Od 5. do 10. maja bo po cestah Slovenije, avstrijske koroške in Furlanije-Juljske krajine 15. mednarodna kolesarska dirka Alpe-Adria, ki je uvrščena v sam vrh evropskih kolesarskih tekmovanj.
Dirke se bo udeležilo okoli 80 tekmovalcev iz desetih držav. Proga je dolga 877 kilometrov, od katerih bo 140 kilometrov potekalo 10. maja (VI. etapa) na progi Grosuplje - Turjak - Ribnica - Kočevje - Livold - Grosuplje.
Pomen tekmovanja ni le v športnih dosežkih, ampak tudi v utrjevanju dobrih sosedskih odnosov. Za kraje, skozi katere bo dirka, potekala pa bo zanimivo športno doživetje.

NOVA TURISTIČNA LITERATURA

Te dni so pri Dolenjskem inštitutnem in tiskarskem centru Novem mestu nastanili GLUŠTOUROV PROSPEKT „LETNI DIH 1981“. Prospekt je zelo preden in razumljiv. Predstavlja pa glavnino značilnosti krajev, kjer bodo gostje letovali. Skromen videz pestri bogata ponudba. Dobite lahko v vseh poslovalnicah Gluštoura v Jugoslaviji.

KAJ JE ARBORETUM?

Nekoč so razlagali, da beseda „arboretum“ pomeni vrt z drevi in drugimi lesnatimi rastlinami, menjen zlasti v študijskem proučevanju. Danes pa arboretum pomeni botanično in hortikulturno ustanovo, ki skrbi za sožitje lesnatih rastlin in trajnih sadih. Uvaja pa in hkrati preizkuša drugod vzgojene rastline ter izmenjuje sadike in semena s drugimi arboreti.

Ena takih ustanov je tudi arboretum Volčji potok na Gorenjskem. Ime je dobil po potoku Volčji potok, ki se zboreče pretaka skozi jezero v jezero. Grad Volčji potok pa omenja že Valvasor. Pravi zavodnik današnjih nasadov je L. Souvan, ki je del grajskega parka preoblikoval po francoskih vzorcih formalno geometrijski nasad, del pa po angleškem vzoru v naravnem park. Volčji potok je vzdrževan vse do svoje smrti leta 1949.

Park so zakonsko zavarovali leta 1950. Dve leti kasneje ga je prejel Agromonska in gozdarska fakulteta Biotehniška fakulteta. Profesor C. Jeglič je izdelal ureditveni načrt, obnovil zapuščen območje in v celoti prispeval k povečanju rastišča enot. Med leti 1957 in 1961, ko je vodil inž. Igo Oraš se je površje razširil na današnjih 80 hektarov. Danes je v arboretumu Volčji potok na ogled več kot 3.500 stenskih enot lesnatega rastišča, ki so mačega in tuje izvora. Privlačna pa je ob vseh letnih časih.

»Dolenjski list«
v vsako družino

Prišla je pomlad zelena
in vsa v cvetju.
Komaj v 9. letu starosti
si nas zapustila v cvetu mladosti.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi naše preljube hčerke, sestrice in vnučke

RENATE VIDMAR

iz Gornjega Kronovega

se pristočno zahvaljujemo vsem sorodnikom in sosedom, ki so nam v težkih trenutkih pomagali in lajšali bolečine, vsem znancem in prijateljem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in kakorkoli sočustvovali z nami. Pristrčna zahvala OŠ Otočec, učiteljem in učencem, pionirjem in pionirkam za častno stražo, sošolcem 2. razreda za spremstvo do preranega groba, otroškemu in mladinskemu pevskemu zboru, sodelavcem in sodelavkam, tovarni Labod tozd Ločna, SGP Pionir tozd LO. Obenem se lepo zahvaljujemo župniku za lepo opravljeni obred in vsem ostalim, ki ste jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Še enkrat vsem in vsakemu posebej najlepša zahvala!

ŽALUJOČI mamica in ati, bratec Zvone, stara očeta, stari mami, tete in strici ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 68. letu starosti nas je za vedno zapustila naša sestra, svakinja in teta

ANICA HLEDE

roj. Medvešek
iz Žabje vasi 19, Novo mesto

Zahvaljujemo se vsem prijateljem, znancem in vaščanom, ki ste pokojni darovali vence in cvetje, jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se tudi zdravstvenemu osebju bolnišnice v Novem mestu za vso skrb med boleznijo in dr. Vodniku za dolgoletno zdravljenje, krajevni skupnosti in krajevni organizaciji ZZB NOV Žabja vas za organizacijo pogreba, govorniku za izrečene poslovilne besede in vsem, ki ste nam v teh težkih dneh pomagali.

Žalujoči: vsi njeni
Ljubljana, Novo mesto, Postojna

ZAHVALA

V 67. letu starosti nas je za vedno zapustil ljubi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

FRANC VOLF

iz Šalke vasi, n. h.,
pri Kočevju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so pokojnemu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Hvala tudi godbenikom.

Žalujoči: žena Marija, sinova Franci in Zdravko z družinama ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Po hudi bolezni nas je v 60. letu starosti zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

JOŽEFA KOBE

s Pristave pri Podgradu

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani, pokojni darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Najlepša hvala tovarni zdravlil Krka Novo mesto za podarjeni vence ter sodelavcem ampulnega oddelka za denarno pomoč in župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

V SPOMIN

29. aprila so minila tri žalostna leta, odkar je zločinska-moriška roka iztrgala iz naše družine našega nepozabnega, dobrega moža, očeta naših treh otrok

JOŽETA TRATNIKA

z Rake

Z neizmerno žalostjo v srcih se čedalje bolj zavedamo, kaj si bil nam vsem kot nadvse skrben mož in oče naše družine.

Žalujoči: žena, tvoji otroci in vsi ostali tvoji

Za nas, ki te ljubimo, nisi umrl!

ZAHVALA

Ob boleči in mnogo prerani smrti našega dragega moža, očeta in sina

MARJANA KACINA

iz Regerče vasi 94

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem za pomoč in tolažilne besede v najtežjih trenutkih. Posebna zahvala DO DINOS, tovarni zdravlil Krka - obratu antibiotiki, Steklarstvu Peček, GD Šmihel, Stranska vas, Lakence, Lovski družini Padež, Pevskemu društvu Šmihel, godbenikom, župniku za opravljeni pogrebni obred in govornikom za poslovilne besede. Iskrena hvala vsem, ki ste mu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji, mnogo prerani poti.

Žalujoči: žena Albina, sin Marjan, hčerka Irena, mati ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 55. letu nas je po dolgotrajni bolezni zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC FURAR

iz Škrjanč

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za nesebično pomoč za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje ter vence. Še posebno se zahvaljujemo vsemu medicinskemu osebju internega oddelka bolnišnice v Novem mestu za lajšanje bolečin in nudeno pomoč v težki bolezni. Zahvala ZZB NOV Novo mesto, ZRVS Birčna vas, Društvu združenja šoferjev, godbi, pevcem ter govornikom za poslovilne besede. Za podarjene vence pa se zahvaljujemo delovnim organizacijam IMV, Cestnemu podjetju, kolektivu Hotela Metropol ter Gorjancem. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Anica, sin Leon, hčerka Anica z družino, brat Tone z družino ter ostalo sorodstvo

Pomlad v vinograd je prišla,
čakala je, da prideš tudi ti,
sedla je na zelena tla
in zajokala, ker tebe več med
nami ni.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi, ki nas je prizadela s smrtjo našega dragega očeta, starega očeta, brata in strica

ANTONA RAJERJA

iz Regerče vasi 15

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem, ki ste pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Iskrena hvala dr. Kramarju za zdravljenje, OŠ Grm, TOZD-u za VV Novo mesto in njegovemu predstavniku za poslovilne besede ter podarjene vence. Hvala tudi Društvu upokojencev Novo mesto in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

23. aprila 1981 je tragično umrl naš

JOŽE ZORAN

iz Rumanje vasi

Od njega smo se zadnjikrat poslovili 25. aprila 1981 na pokopališču v Vavti vasi. Vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali, z nami sočustvovali, podarili vence in pokojnika v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti, iskrena hvala. Srčna hvala tudi sovaščanom za tople poslovilne besede pred hišo žalosti.

Žalujoči: žena Silva s sinom Jožkom, mama, sestra Anica z možem, brata Franc in Ivan z družino ter drugo sorodstvo

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi moje drage žene

NEŽKE HOČEVAR

z Zagrebške 14

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem, sostanovalcem in znancem, ki so mojo ženo v tako velikem številu spremili na njeno zadnjo pot, ji darovali vence in cvetje ter mi ustno ali pisмено izrazili sožalje. Iskrena hvala dr. Vodniku, dr. Starcu, dr. Furlanovi, osebju internega oddelka bolnice Novo mesto ter hematološkemu oddelku Kliničnega centra v Ljubljani za ves trud v času njene bolezni. Zahvaljujem se pevcem za zapete žalostinke, govornikom Slavki in Tonetu za ganljive poslovilne besede, patru za lepo opravljeni obred, Tovarni obutve Novo mesto, vsem sosedom za nesebično pomoč. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: mož Lojze, sestre in bratje z družinami ter drugo sorodstvo
Novo mesto, 28. 4. 1981

ZAHVALA

Mного prezgodaj nas je zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

ANTON PLUT

iz Krupe

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste se v tako velikem številu poslovili od njega doma in pri pogrebu. Pristrčna hvala kolektivom Beti Metlika, Iskra Semič, ZZB Stranska vas, upokojencem, gasilec in godbi iz Metlike. Vsem ostalim, ki ste pokojnemu Tonetu poklonili toliko vencev in šopkov spomladanskega cvetja, najlepša hvala. Hvala vsem za izrečeno sožalje, vaščanom za izkazano pomoč, govornikom Milanu Jurajevčiču in Ivanu Malnariču za ganljive besede slovesa ter dekanu za pogrebni obred. Vsem skupaj še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Ana, sinova Milan in Tone, hčerki Anica in Tinka z družinami, brat in sestra ter ostalo sorodstvo

Premočrtna poklicna pot

Srebrno priznanje OF, ki ga je v jubilejnih letih Osvobodilne fronte prejela Angela Škaler, ravnateljica Osnovne šole bratov Ribarjev v Brežicah, simbolično nakazuje mejnik njene poklicne poti. Letos se ji izteka 35. leto delovne dobe in 16. leto ravnateljstva. Ko se zdaj ozira nazaj, ne pozabi povedati, da to obdobje ni minovalo brez pretresov, da se je spopadala s številnimi problemi, da se je v vsakega skrbno poglabila, se odločala po svoji vesti in vztrajala pri svojih stališčih, če je bila prepričana, da so v prid šole, staršev in družbe.

predmetov diplomirala na višji pedagoški šoli. Kljub napolnjenemu delovnemu dnevu je bila zavzeta družbenopolitična delavka, in od 1947 tudi članica Zveze komunistov.

„Doživljala sem veliko težav in trenutnih padcev,“ je dejala, „vendar nisem kapitulirala in končni izid me ni nikoli razočaral. Doslednost mi je vselej pomagala in še danes imam mnogo življenjskega optimizma. Ob tem moram povedati, da je napredek šole sad skupnega dela, da vsega, kar smo dosegli, ne bi bilo brez izrednega sodelovanja kolektiva.“

Tovarišica Škalerjeva se je za učiteljski poklic trdno odločila že z dvanajstim leti. Zaradi vojne je študij večkrat prekinila, diplomirala pa je takoj po osvoboditvi. Svojo učiteljsko pot je začela na Čatežu, jo nadaljevala v trebanjski občini in se nato vrnila v Brežice, kjer je poučevala najprej na gimnaziju. Tista prva leta je bila zelo obremenjena z delom v večernih osnovnih in srednjih šolah, ker je primanjkovalo učiteljev za matematiko in fiziko. Medtem je iz obeh

Vodstvo Osnovne šole bratov Ribarjev so ji zaupali 1965 ob združitvi osnovnih šol I in II. Čakala so jo težka in naporna leta. „Delali smo v treh izmenah in v dveh stavbah,“ je pripovedovala, „zato smo se takoj začeli zavzemati za gradnjo nove šole. Ob tem in ob prizadevanjih za reformo programa sta se sprva le formalno združena kolektiva oblikovala v tesneje povezano celoto z enotnejšo pedagoško učinkovitostjo. Ko smo prišli v novo poslopje, smo dejavnost razširili. Veliko pozornost smo posvečali izobraževanju učiteljev, da bi jih usposobili za naloge, ki jim jih nalaga sodobnejši pouk. Vsi so imeli dovolj možnosti in so jih večinoma tudi izkoristili. Obrestovalo se je. Postali smo hospitacijska šola in naši hospitacijski učitelji zavzeto pomagajo pri vzgoji strokovnih kadrov v občini in Posavju.“

Dosegli smo, da učenci pri pouku več sodelujejo, da se uvajajo v samoupravljanje, zlasti pri interesnih dejavnostih, pri delu v razredni in šolski skupnosti in v društvi. Svet šole in svet staršev sta nam v veliko pomoč pri načrtovanju, usmerjanju in izvajanju šolskega dela. Navzven sodelujemo s KS, DPO in društvi in imamo zelo dobre stike z JLA. Tako zastavljena dejavnost prerasča v celodnevno šolo, ki je naš cilj.“

Tovarišica Škalerjeva se torej lahko s ponosom ozre na svoje dosedanje delo in na dosežke kolektiva. V sebi pa kljub temu ni zadovoljna, ker ji ob množici administrativnih opravil in odgovornih družbenopolitičnih dolžnosti vselej zmanjkuje časa za pedagoško vodenje. Ni redila je, kolikor je mogla, in žrtvovala za to veliko prostih ur.

JOŽICA TEPPEY

Rekord in padec na Grobniku

Najuspešnejši Dolenjec Zvonko Lavrič iz Ribnice — Lojze Pavlič padel, vendar brez hujših poškodb

V nedeljo, 26. aprila, je bila na motodromu Grobnik pri Reki prva letošnja dirka motociklistov, ki tekmujejo za prvenstvo Jugoslavije. Tekmovanje je v lepem vremenu odlično pripravilo AMD iz Matuljev.

Med dolenjskimi dirkači je bil najuspešnejši Zvonko Lavrič iz AMD Ribnica, ki tekmuje v dveh kategorijah. V razredu do 175 cm tokrat zaradi okvare motorja ni nastopil, medtem ko je v najmočnejšem razredu solistov pri nas — 250 cm v hudi konkurenci zasedel odlično četrto mesto. Ta mladi tekmovalc, doma iz Loškega potoka, po poklicu avtomehaničar, zaposlen pri Evrotransu, je bil večji del dirke celo na drugem mestu, v 10. krogu pa je napravil manjšo napako in za trenutek zapeljal s proge. To ga je stalo nekaj dragocenih sekund in še boljše uvrstitve.

Na najboljši tekmovalc Lojze Pavlič je na sobotnem treningu dosegel najhitrejši čas, na dirki pa je kljub težavam na startu povedel že v prvem krogu ter vodil več kot polovico dirke, pri tem pa zabeležil tudi svoj osebni rekord kroga — 1.48,6. V četrtem krogu pred ciljem je napravil napako pri prestavljanju, motor je ostal v prostem teku, to pa je izkoristil Zagrebčan Leljak in ga prehitel. Pavlič ga je še v istem krogu dohitel, vendar pa je zaradi prevelike hitrosti v „zagrebškem“ ovinku pri levem nagibu zadrl s pedalom ob cestišče in padel. Padec se je še kar srečno končal, kar znova potrjuje varnost grobniškega dirkališča, saj Lojze razen odrgnine levega kolena ni dobil hujših poškodb in upa, da bo v nedeljo že lahko peljal dirko za svetovno prvenstvo v Hoekenneimringu.

Na Grobniku je v kategoriji do 50 cm sport nastopil tudi Jurij Majerle iz Črnomlja, ki je kljub trem krogom zaostanka za zmagovalcem zasedel 10. mesto in tako dobil prvo točko v državnem prvenstvu.

MARKO KLINC

Čez drn in strn

Pri Črmošnjicah mednarodna dirka v razredu 250 kubikov — Za državno in republiško prvenstvo

Letošnja prvomajska prireditelj v motokrosu za nagrado Bele krajine bo največja doslej. 1. maja popoldne se bodo na stezi v Brezju pri Črmošnjicah v razredu 250 kubikov pomerili tekmovalci iz Sovjetske zveze, Madžarske, Češkoslovaške, Italije in Avstrije ter najboljši jugoslovanski motokrosisti z lanskega državnega prvenstva. Dirka v tej kategoriji bo gotovo privabila še več gledalcev in prijateljev tega lepega in drznega športa.

Tej dirki bo sledilo tekmovanje v razredu 125 kubikov, ki bo šlo za državno prvenstvo. Tudi za to dirko so prijavljeni vsi najboljši jugoslovanski tekmovalci. Naslednji dan, 2. maja, pa se bodo za republiško prvenstvo pomerili mladi tekmovalci v razredu 50 kubikov.

Po poti ljubezni in predanosti

NOVO MESTO

ŠENTJERNEJ

METLIKA

KOČEVJE

BREŽICE

JANEZ PAVLIN

ČRNOMELJ

Štafeto mladosti, simbol nezimerne ljubezni in predanosti tovarišu Titu, je pretekli četrtek iz rok hrvaških mladincev na mostu čez Kolpo pri Metliki sprejela Andreja Krstina, dijakinja 4. letnika novomeške pedagoške gimnazije s Suhorja, in jo v spremstvu mladih iz Beti, Kometa in Novoteksa ponesla na Trg svobode v Metliki. Na osrednjo slovesnost so prinesli tudi trideset lokalnih štafet, med katerimi je bila najbolj zanimiva štafeta zero kluba Bela krajina, ki jo je prav pred tribuno prinesel padalec. Zbranim je govoril predsednik OK ZSMS Milan Ravnikar, potem pa je štafeta nadaljevala pot do Gradca, kjer so jo pričakali črnomaljski nosilci.

Na prostor pod hotelom Lahinja jo je prinesel ciciban Igor Jakljevič. Po bogatem kulturnem programu so jo ponesli v vojašnico „Bela krajina“, kjer so vojaki ob njej zaprignili. Zatem se je štafeta za kratek čas ustavila še v Dragatušu in Vinici, v Starem trgu pa so jo sprejeli vrstniki iz kočevske občine.

Na kulturni manifestaciji mladih je govoril Peter Sobar, sekretar OK ZKS. V Jasnici je štafeto prevzela ribniška mladina. Kljub deževnemu vremenu se je zbralo več kot 1.500 ljudi. Palico je prinesel Janez Prijatelj, o revolucionarni poti tovariša Tita in sedanjem političnem utripu pa je spregovoril Franc Ilc, predsednik OK ZKS.

V petek je štafeto v Velikem Gabru sprejela trebanjska mladina od grosupeljskih vrstnikov. Slovesno je bilo v Veliki Loki, kjer so jo pozdravili delavci Donita, osrednja proslava pa je bila v spominskem parku v Trebnjem, kjer je govoril Igor Slak. V Vrhpeči so štafeto sprejeli novomeški mladinci. Ponesli so jo v kasarno „Milan Majcen“, kjer so novi vojaki ob njej zaprignili.

Nestrpno so jo čakali tudi pred športno dvorano v Novem mestu, kamor jo je prinesel teritorialec Ivan Avbar, odnesla pa Zdenka Seničar, Titova stipendistka in večkratna brigadirka. Po govoru Uroša Dularja so štafeto s pozdravi odnesli proti Šentjerneju. Na poti se je za nekaj časa pomudila tudi v Brunicah, kjer so jo prvič pozdravili, enako slovesno so jo pričakali tudi v Šentjerneju, kjer je bilo na trgu nabito polno ljudi. Zadnja predaja je bila na Prekopi, kjer so jo sprejeli krški mladinci. Na zborovanju v Brežicah so pozdravili tudi nosilce kurirčkove pošte, potem pa so štafeto s pozdravi ponovno predali v varstvo mladincev iz Krškega. V Sevnici jo je prinesel mladinec Janko Povalej iz Stilleša, govoril pa je sekretar OK ZKS Vlado Močivnik.

Konec drstenja v ustju Mirne?

Letos drsti skorajda ni bilo — Vzrok ribja steza pri jedrski elektrarni?

Ribiči ugotavljajo, da je bilo letošnje vreme ugodno za drst, ravno tako vodno stanje, saj ni bilo hudourniških visokih vod. In vendar na javnosti sicer manj znanem drstu na Savi, kjer so običajno ribe kar goma-

zele v ljubezenskem zanosu in se metale iz vode, rib letos ni bilo! Darko Škoda, član ribiške družine heroja Maroka iz Sevnice trdi, da pravcatih ribjih vlakov tokrat sploh ni bilo mogoče zaslediti v Savi. V jami pod Vrtovškom in blizu vojaškega mostu na Mirni, kjer je bilo rib običajno vse črno, je bilo sumljivo spokojno.

30 PEVCEV NA AVDICIJI ZA GLAS MLADIH

Pred kratkim je bila v Črnomlju avdicija za nastop na prireditvi Glas mladih, ki bo 9. maja že četrtič. Avdicije se je udeležilo 30 mladih pevki in pevcev, komisija pa jih je izbrala 16, med njimi so tudi trije Romi. Zanimivo je, da nekaj pevcev sodeluje na tej prireditvi že od začetka. Letos bo na Glasu mladih pevce spremljal ansambel Karavana, ki se je že vnaprej odpovedal honorarju, in bodo ta denar porabili za humanitarne namene.

FLORJANC PRESKOČIL 200 cm!

Na mladinskem atletskem tekmo vanju v Ljubljani je Aleš Florjanc v skoku v višino prebil „zvočni zid“ — 2 m. S tem rezultatom je osvojil 2. mesto za Apostolovskim, ki je zmagal z enako višino.

Topličanka Greta Hren je v skoku v daljino prav tako zasedla drugo mesto in dosegla odličan rezultat 530 cm.

Kaj je torej z drstjo podusti? Kaj prida ni bilo že lani, vendar so bile takrat vremenske razmere v času drstenja resnično neugodne. Kot pravi dolgoletni predsednik sevnške odškodninske komisije Franc Hrušvar, je bila o tem beseda na sestanku Ribiške zveze Slovenije v Ljubljani 14. aprila. Ugotovljeno je bilo, da ribiška steza pri jezcu naše prve jedrske elektrarne pri Krškem ne ustreza, saj je koj nekakšen žleb, po katerem se zaradi velikega pritiska deročee vode ribe ne morejo prebiti. Ribje so, bojda gomažezele pod jezom.

Kaj je s prehodom rib na jezcu jedrske, naj bi si ogledali predstavniki Ribiške zveze Slovenije. Ribiči bodo vsekakor vztrajali, da bodo ribe lahko kolikor toliko nemoteno premagovale to umetno oviro. Ribiči si ne želijo zgolj denarne odškodnine, s katero bi se sicer lahko lotili gojitvenih del v manj ogroženih potokih, saj je nespremenljivo, da bi naše reke postale mrtvi industrijski kanali. Vedo, da brez strokovnih analiz ne bodo uspeli. Zato se vse ribiške družine od litijske navzdol dogovarjajo za poseben samoupravni sporazum o sodelovanju z Inštitutom Rudjer Bošković v Zagrebu. Pri virih onesnaževalcev naj bi preiskali stopnjo in kvantnost onesnaževanja. Kljub nakazanemu razumevanju pri znanstvenikih v Zagrebu je jasno, da takšne raziskave ne bodo poceni. Je prav, da se s temi vprašanji ubadajo le ljubiteljske organizacije, kot so ribiška društva?

Če ne zdržijo v tem okolju ribe, kaj bo človek?

ALFRED ŽELEZNIK

KAMERA ODKRIVA — Sredi Kolpe, malo pod Osilnico, smo minuli teden odkrili tale avto. Kaže, da ga lastnik ni vrgel v Kolpo iz protesta zaradi dragega bencina, ampak zato, ker mu je odslužil. V bolj bogatih državah stare avtomobile in sploh staro železo zbirajo za predelavo, pri nas pa jih mečemo v vodo, hkrati pa staro železo uvažamo. (Foto: Prime)

VELIK NAPREDEK IMA DROBNE DOKAZE IMA DROBNE DOKAZE

Kadarkoli se govori o zaostalih krajih, mi prihaja na misel dogodek izpred osemindvajsetih let, ki se mi je tako vtisnil v spomin, da me še zdaj kdaj mori kot hude sanje. Bilo je leta 1953 ali 1954 v zgodnji jeseni, ko smo z odprtim poltovornim avtom vozili po Suhi krajini. In v neki vasi — vem, da je bilo blizu Ajdovca — ko po kolovozih z avtom ni bilo moč več dalje, je bilo treba vzeti pot pod noge.

Pri neki s slamo kriti hiši, prislonjeni ob reber, okrog katere je med večjimi skalami bilo nekaj trt, sem potrkala na duri. Nihče se ni oglasil, zato sem jih odpahnila. Zaškripalo je, pogled pa mi je segel čez črno dimno kuhinjo v izbo. Na peči so sedeli kuštravi svetlolasi otroci. Bosi in topo so gledali predse, zraven pa je ob peči sedela starejša ženska in umazano cunjico, zvito v cucelj, namakala v liter, ki je stal na mizi. To cunjico je tlačila vekajočemu dojenčku v usta. Hotela sem vprašati za pot, pa me je popadla sveta jeza, da mi je kar ušlo:

— Kaj pa delate! Mar dojenčku dajete vino? Ženska se je le ozrla in neprizadeto dejala: „Šnopsa je zmanjkalo, pa je tudi vino dobro. Otrokom dobro dene, potem bolj spijo . . .“

Take so bile razmere v Suhi krajini, zato sem letos sredi aprila prav zvedavo in z veseljem po toliko letih spet obšla tiste vasi. Z Jožetom Ba-

nom, kmetijskim pospeševalcem pri žužemberški zadrugi, sva se peljala v Veliki Lipovec, vas, ki je postala zgleden primer napredka pri preusmerjanju kmetij.

Kolovoza ni bilo več, pač pa je z asfalta vodila makadamska cesta, po kateri je osebni avto lepo vozil. In v rebri, kjer so nekoč stale slamnate kočure, je zdaj nič koliko najmodernejših vikandov, obloženih s ploščicami, okrašenih z lesom, z vrtički in bolj urejenimi vinogradi.

V Velikem Lipovcu, kjer nisem opazila nobene slamnate strehe, pač pa lepe kmečke domačije, sva se ustavila pri hiši številka 11.

Domačija 44-letnega Edvarda Gnidovca je bila leta 1975 med prvimi, ki se je odločila za napredno kmetovanje in režo živine v kooperaciji z zadrugo. Gospodar je povedal:

„Živeli smo v revščini in bili so taki časi, da se je bilo odločiti: ali za drugimi mlajšimi za kruhom v svet ali v tovarno ali pa ostati na zemlji in začeti drugače. Ker me je pospeševalec Ban nagovarjal, naj ostanem, sem poslušal njegove nasvete. Pa tudi on je bil še neizkušen, saj je bil prvo leto v službi. Vseeno nam je uspelo! Dobil sem kredit pri zadrugi in zgradil sodoben hlev in gospodarsko poslopje. Takrat se mi je zdelo, da bo prevelik in da bom težko redil 20 glav, danes je hlev že pretesen.“

— Ali se je sicer s trdim delom tudi vaše zasebno življenje in gospodinjstvo obrnilo potem na sodobnejšo pot?

„Kredit sem zadrugi odplačal, kasneje sem kupil traktor, 3-tonsko prikolico, nakladalko. Imam vse stroje za spravilo sena, od košnje do sušilnika. Imam fička, doma pa gospodinjske stroje: pralni stroj, televizor, hladilnik, zmrzalno skrinjo itd. Nikakor mi ni žal, da sem se odločil za posodobitev in preusmerjeno kmetijo.“

Gospodarjev oče, ki je prišel zraven in je nekaj vat mimogrede vzkliknil: „Orka motika, kar je res, je res,“ je kasneje tudi priznal: „Vse življenje, odkar pomnim, smo kmetje trdo delali, ampak prejšnje čase od tega nikdar nismo nič imeli. Živeli smo iz rok v usta. Danes vsaj veš, zakaj delaš! Lani je naša hiša oddala mlekarni tudi 20.000 litrov mleka.“

Gnidovčevi so pred tremi leti začeli tudi s čredinsko pašo na 5 hektarjih zemljišča, neda leč od hleva. Tudi to je modernizacija in spet korak dalje k posodobitvi v živinoreji. „To je cenejše in boljše, ker je večji prirast mleka,“ je povedal gospodar.

V Velikem Lipovcu, ki je veljal za eno najbolj zaostalih vasi, je zdaj 22 hišnih števil in med temi že 8 gospodarjev dela na preusmerjeni kmetiji, dva pa prav zdaj urejata hleve. V vasi so postavili tudi zbiralnico in hladilnico mleka. Ve-

liki Lipovec je za zdaj zgleden primer za Suhokranjčane, kako je mogoče tudi na skopi kraški zemlji dostojno živeti. Ko so vaščani videli, da se sodoben način živinoreje obnese, so drug za drugim prihajali v zadrugo po pomoč in nasvete.

Posamežne preusmerjene kmetije so sicer v raznih vaseh, ampak v eni vasi jih na suhokranjskem koncu nikjer ni toliko na kupu. Kako prijetno se je zdaj pogovarjati z vaščani, ko vidiš, da jim delo pomeni izpolnitev življenja. Ni več topih pogledov, zastrtih od zelene šmarnice in z užiteksem sem opazovala snežno belo perilo, ki je ob marsikateri hiši vihralo v vetru. Pa otroci?

Edvard Gnidovec ima dva šolarja, ki morata tudi doma že pomagati pri opravljenih, kolikor jima seveda čas dopušča, o najmlajšem 6-letnem Edu, ki se je ves čas zvedavo motovilil okrog nas, pa je dedek rekel: „Orka motika, tale ne bo za kmetijo, bo šel v šole. Jaz že zdaj slutim . . .“

Ko sva tokrat odhajala iz Lipovca, opazujoč lepo pokrajino v prvem pomladnem razcvetu, so mi z nenavadnim zadovoljstvom v ušesih odzvanjale besede starega Gnidovca:

„V skrinji imamo vsega, včasih smo pa na leto dva prašiča zaklali, dali v šijo, pa je bilo mesa za vse leto . . .“ Tudi taka drobna pripomba je trden dokaz velikega napredka.

RIA BAČER

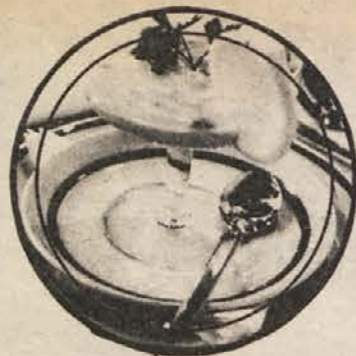

Modell 37
Gr. 40

volani spet v modi

Letošnja poletna krila so zelo raznolika, kar zadeva kroje. Moderna so ozka, z daljšim razporkom, zvončasto krojena in s cvetličnim vzorcem ali pa krila v „nadstopja“. Ozka postava si lahko privoščiti več volan, obilnejša samo enega ob robu krila. Morda pa imate kaj takega še v omari izpred nekaj let?

JAGODNA TORTA

Potrebujemo: 6 jajc, 24 dkg sladkorja, 20 dkg moka, 2 vaniljeva sladkorja 1/2 pecilnega praška; 4 dl smetane in jagode.

Iz beljakov naredimo trd sneg, dodamo polovico sladkorja. Posebej umešamo rumenjake in ostalo polovico sladkorja. Moko preseje-

KORENČKOVA JUHA

Na olju prepražimo zdrob in nariban korenček. Ko je prepraženo, dodamo malo paradižnika in zalijemo z juho ali vodo. Po okusu dodamo domačo govejo, argo, poper, sesekljan peteršilj in nazadnje vtepemo jajček.

PURANOVI RAŽNJIČI

Puranovo meso narežemo kot za ražnjiče, pripravimo drobne paradižnike in nabadamo najprej meso, nato paradižnik in zopet meso. Ražnjiče solimo in pečemo v kozici pokrite z malo maščobe. Ko lepo zarumenijo, dodamo sekljan česen, peteršilj in malo zalijemo. Okus izboljšamo z malo raztopljenim maslom ali margarinom. Kot prilogo serviramo ajvar, mlado čebulo, pečeno papriko.

PEČENA PAPIKA

Papriko operemo in jo v kozici spečemo na maščobi. Pečeno olupimo, ji očistimo seme, damo v skledo in prelujemo s prelivom.

Preliv: olje, sekljan česen, peteršilj in kis.

DŽUVEČ RIŽ

Opran riž na maščobi prepražimo. Ko zastekleni, mu dodamo enkrat večjo količino vrele vode in pokrito dušimo. Posebej prepražimo čebulo, dodamo na kolobarčke narezan rdeč korenček, papriko, melancane, stročji fižol, paradižnik. Ko zelenjava upade, dodamo še sekljan česen, peteršilj in zalijemo. Vse skupaj dušimo do mehkega. Okus izboljšamo s poprom in vegeto. Med dušenju riž pomešamo dušeno zelenjavo in ponudimo poleg puranovih ražnjičev.

Kuha PETER BEVČ

za praznike

- ŠUNKA V TESTU
- KORENČKOVA JUHA
- PURANOVI RAŽNJIČI
- DŽUVEČ RIŽ
- ZELENA SOLATA
- JAGODNA TORTA
- NADEVANI KEKSI

ŠUNKA V TESTU

Iz moka, vode, olja in jajčca naredimo malo bolj čvrsto vlačeno testo. Za šunko potrebujemo najmanj 2 kg moka, za šinjek ali kračko pa vzamemo nekoliko manj moka. Šunko dobro operemo in zbršemo. Testo 1 cm na debelo razvaljamo, položimo nanj šunko in jo previdno zavijemo. Damo je v pekač, jo premažemo z jajčkom in 3 do 4 ure pazljivo pečemo v srednje vroči pečici. Zraven šunko postrežemo s kislimi kumaricami, hrenom in jajčki.

poslikana vrata

Otroška soba mora imeti topel, živahen videz, če hočemo, da se bo otrok v njej dobro počutil. Dostikrat pusta temna vrata pustijo mrko vzdušje, kar pa lahko sami mimogrede popravimo bodisi z živahno tapeto ali celo z risbo. Tak način osvežitve sobe ima še to prednost, da ga lahko večkrat spremenite.

mo skupno s pecilnim praškom in jo umešamo skupno s snegom v stepene rumenjake. Pekač obložimo s pergamentom in namažemo z margarino. Maso narahlo stresemo in damo v pečico. Pečemo pri 175°C eno uro. Ohlajeno torto prerežemo, na tanko namažemo z marmelado, nadevamo s sladkanimi jagodami in točeno sladkano smetano. Po vrhu jo okrasimo z debelejšimi jagodami in smetano.

NADEVANI KEKSI

Testo: 50 dkg moka, 25 dkg margarine ali masla, 25 dkg sladkorne moka, 4 rumenjaki, 2 vaniljeva sladkorja, naribana limonina lupina. Krema: 12 dkg masla, 10 dkg sladkorne moka, 1 vaniljev sladkor 2 rebri čokolade.

Čokoladna glazura: 6 dkg čokolade, 6 dkg masla.

V moko razdrobimo maslo ali margarino, dodamo vse druge za testo naštetne sestavine in jih hitro pognetemo v krhko testo. Testo naj počiva pol ure. Nato ga razvaljamo za nožev rob na debelo in zrežemo z obodcem različne piškotke, vendar v paru. Pečemo jih v srednje vroči pečici. Ohlajene kekse sestavimo s kremo. Spodnji keks namažemo s kremo in ga pokrijemo z drugim enake oblike. Kekse po vrhu obrizgamo s čokoladno glazuro ali pa jih samo potresemo s sladkorjem. Pred peko lahko kekse namažemo z rumenjekom.

Krema: Maslo penasto umešamo, postopoma dodamo sladkorno moko, vanilij in nad soparo zmeščano čokolado. Mešamo toliko časa, da dobimo lepo penasto maso.

Glazura: Maslo in čokolado nad soparo zmeščamo, pazljivo stopimo in nato dobro zmešamo.

OCVRTI ŽABJI KRAKI

Žabje krake posolimo in pahiramo na dunajski način: moka, jajca in drobtine. Nato jih v vročem olju ocvremo. Zraven ponudimo eno od majoneznih omak; tatarsko, tirolsko.

Iz žabjih krakov lahko pripravimo še naslednje jedi: obaro, rižoto, prava poslastica pa je paprikaš iz žabjih krakov.

VOJAŠKI KOTIČEK

MINE POSTAJAJO „PAMETNE“

Prednostni objekt dejstevanja bo tudi v prihodnji vojni nasprotnikov tank ali oklepno bojno vozilo. Gre torej za to, da je treba nasprotnikovo mehanizirano ali oklepno enoto nevtralizirati ali celo povsem onemogočiti za boj, v najslabšem primeru pa jo vsaj zadržati. To je moč doseči na razne načine, med drugim tudi s pomočjo zemljiščnih ovir, najučinkovitejši pa je nedvomno neposreden napad na nasprotnikovo bojno vozilo ali posadko. Tank ali oklepni transporter je mogoče napasti z minami in izstrelki oziroma kombinirano.

Privrženci maneverskega vojskovanja gledajo na klasično mino z dokajšnjim nezaupanjem, kajti postavljanje min zahteva veliko časa in ljudi. Ko so mine postavljene, ne znajo ločevati med prijatelji in sovražniki. Kaže pa, da bo v sodobnih razmerah klasičnim minam dokončno odzvonilo. Že kakšnih 20 let namreč proučuje-

jo in izpopolnjujejo mine, da bi ob manjši teži postale učinkovitejše, da bi bilo treba za njihovo postavitve manj ljudi in časa in da bi mino napravili „pametno“.

Klasične mine, ki se aktivirajo na pritisk, nadomeščajo na primer z minami, ki reagirajo na seizmične, akustične, magnetne in druge vplive, sodobne mine imajo veliko rušilno moč (oblikovana polnitev), ni jih mogoče odkriti in odstraniti.

Za polaganje min že uporabljajo razne stroje z učinkom 800 do 1000 min na uro, kar pomeni, da lahko en sam stroj v eni uri postavi kilometer veliko minsko polje. Tudi s tako hitrim polaganjem min ni mogoče vselej pravočasno odgovoriti na nevarnost, zato so izumili tudi tako imenovane disperzivne mine. Te mine so zelo lahke, po tleh jih posipavajo z letali in helikopterji, pa tudi z večsevnimi raketometi, na-

vadnimi minometi itd. Njihova prednost je v tem, da jih lahko tako rekoč mečejo sovražniku pod „nogo“, in tudi v tem, da jih trosijo in mečejo le tja, kjer je potrebno, in da zato domače enote lahko manevrirajo prav do zadnjega trenutka.

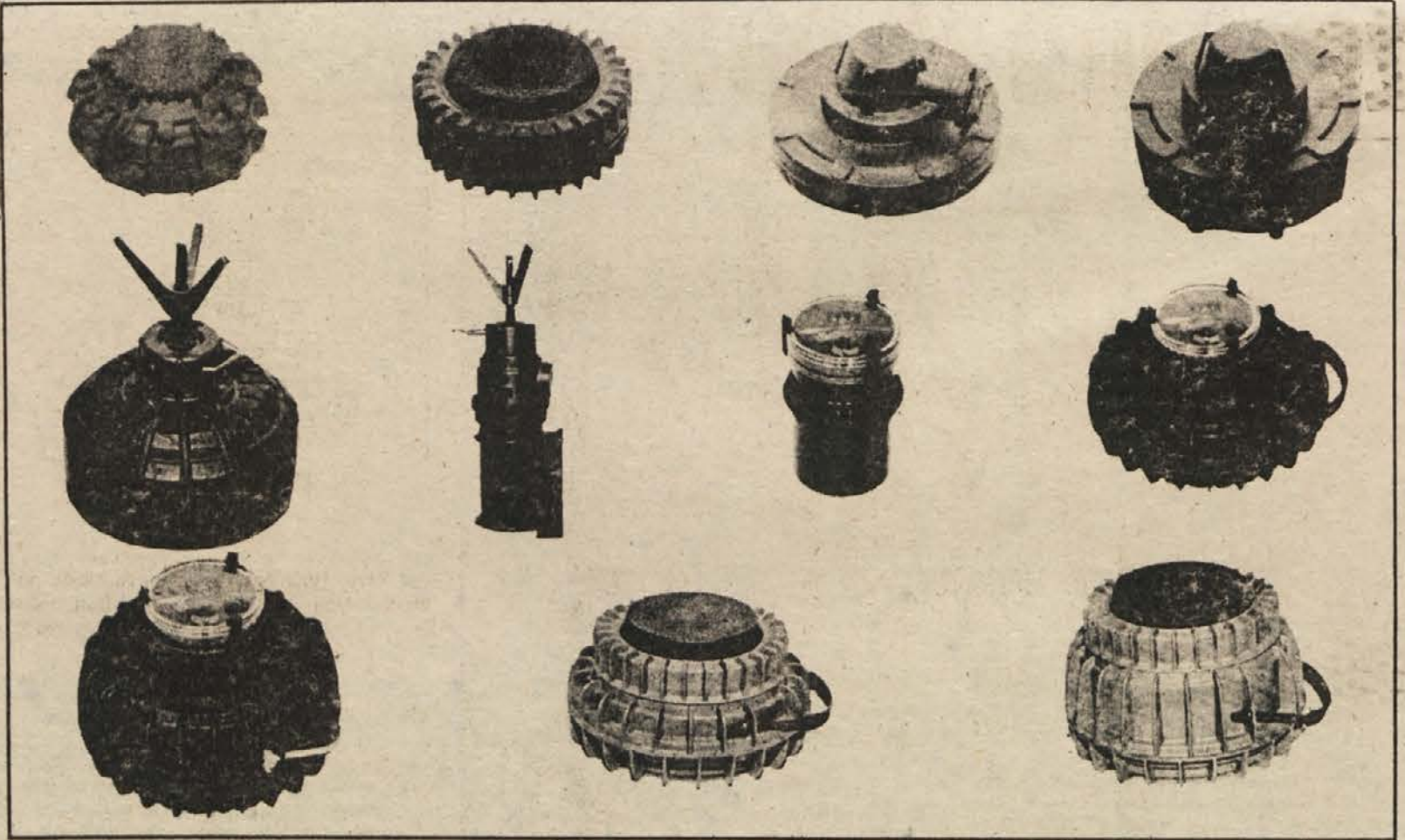
Kar pa zadeva „pametne“ mine, morajo ustrezati naslednjim zahtevam: ne smejo reagirati na manj pomemben objekt, biti morajo odporne na razne ukane in sredstva za razminiranje in poznati morajo vozila svojih sil. Skratka, mine se morajo obnašati „pametno“.

Prva faza tega raziskovanja je izdelava min z omejenim časom aktivnosti, torej min, ki se same nevtralizirajo ali uničijo. Izboljšujejo tudi mine, ki bi se sprožile le takrat, ko bi se približeval sovražnik, dezaktivirali pa bi jih v primeru, če bi bilo treba prek njih manevrirati s svojimi silami.

Mine vseh vrst bodo še naprej obdržale nekdanji pomen, kajti v primerjavi z artilerijskim protiočepnim obstreljevanjem ima minirana cona to prednost, da je nenehna in neprekinjena protiočepna grožnja.

Medtem ko so klasične mine usmerjene na ohišje, gosence ali kolesje vozila, predvidevajo za nove vrste min drugačne načine napada. Tako na primer začasno ali popolno onemogočitev namerilnih naprav s sredstvi za zatemnjevanje in zadimljenje in s svetlobnimi bliski, s čimer bi poškodovali občutljivo optiko; onemogočitev pogona z omejevanjem ali odvzemom kisika okoli vozila, z motenjem radijskih zvez itd.

Seveda so mine le ena vrsta sredstev in načinov za zmanjševanje napadalčeve premočnosti. Zoper tanke in podobno jekleno moč pa se je treba boriti s kombiniranimi orožji.

ČLOVEK Z GROMKO PRETEKLOSTJO

Ko je Šved Alfred Nobel 1866 izumil dinamit in s tem dal nitroglicerinu trdno in lahko prenosno obliko, gotovo še ni slutil, koliko gorja, smrti in razdejanja bo človeštvu prizadejal njegov izum, ko bo prišel v roke brezvestnim generalom. Kot inženir je najprej pomislil na praktične stvari, na to, koliko truda, žuljev in kapelj potu bo ta novi, a težko nadzorovani zaveznik človeštva lahko prihranil. To, da bi lahko s tem izumom pogнали v zrak cele trdnjave in mesta s posadkami in civilnim prebivalstvom vred, so hitro pomislili vojni strategji in tako je tudi ta zaveznik človeštva, kot mnogo drugih izumov, postal zli duh človeškega samouničenja. Naj pa se je dinamit in brezdimni smodnik, ki ga je tudi izumil Nobel, uporabljal v vojne ali v miroljubne namene, je vseeno prinašal znanstveniku lepe dohodke, ki so mu sicer olajšali življenje, ne pa tudi vesti. Zato posebna komisija še vedno podeljuje Nobelovo nagrado iz njegove zapuščine znanstvenikom in mislecem, ki si prizadevajo za dobro človeštva.

Silna moč belega prahu pa je kljub vsemu prinesla človeštvu veliko dobrega. Izdolbla je preho-

de, ki so gorovja ločila doline, približala mu je bogastva, skrita globoko pod kamnitimi plastmi, in mu rahlja živo skalo, da jo v kosih lahko uporablja za gradnjo domov in naselij. Dajala mu je kruha in streho nad glavo in mu daje še danes.

Alojz Poljanec je eden izmed ljudi, katerih življenje je neposredno že mnogo let povezano s tem prahom, in njegova zamolka ali oglušujoča pesem mu je domača prav tako kot čebljanje njegovih vnučkov, ko se z opravljenega dela vrne na dom v Regrči vasi. Sicer pa je Alojz doma iz Vasice Stopno pri Škocjanu in tu se je, potem ko je utihnilo smrtonosno grmenje druge svetovne vojne, navdušil nad grmenjem, ki je obetalo nekaj novega. V jutru svobode so te eksplozije odstranjevale ruševine, kopale temelje in prehoče za nove ceste in železnice. V tem jutranjem zanosu je kot aktiven mladinec tudi Lojze potoval z gradbišča na gradbišče in se najpreje ustavljal tam, kjer so se pojavile zapreke, kjer je v silnem gromu podrhtevala zemlja. V Ljubljani je opravil štirimesečni minerski tečaj in izpit, nato pa je zopet

odšel z mladinskimi brigadami na gradnjo Ceste bratstva in enotnosti.

Ko Alojz Poljanec zre nazaj na svojih trideset minerskih let, je s svojo gromko preteklostjo zadovoljen. Res je, da je poklic težak, da je treba veliko potovati in se plaziti dostikrat daleč v nedostopne kraje. „Vendar danes še nekako gre, saj imamo avtomobile,“ pravi, „kaj pa včasih, ko smo morali po terenu kar s kolesom in s polno torbo eksploziva tudi po več deset kilometrov daleč?“ To so bili časi pionirstva, sicer težki, vendar polni vznemirljivega pričakovanja in novih izzivov. In miner lahko svoje delo prav otipljivo dokaže. V trenutku spremeni podobo zemlje, ji razpara obraz in odpre rane, iz katerih črpamo njene dobrrote.

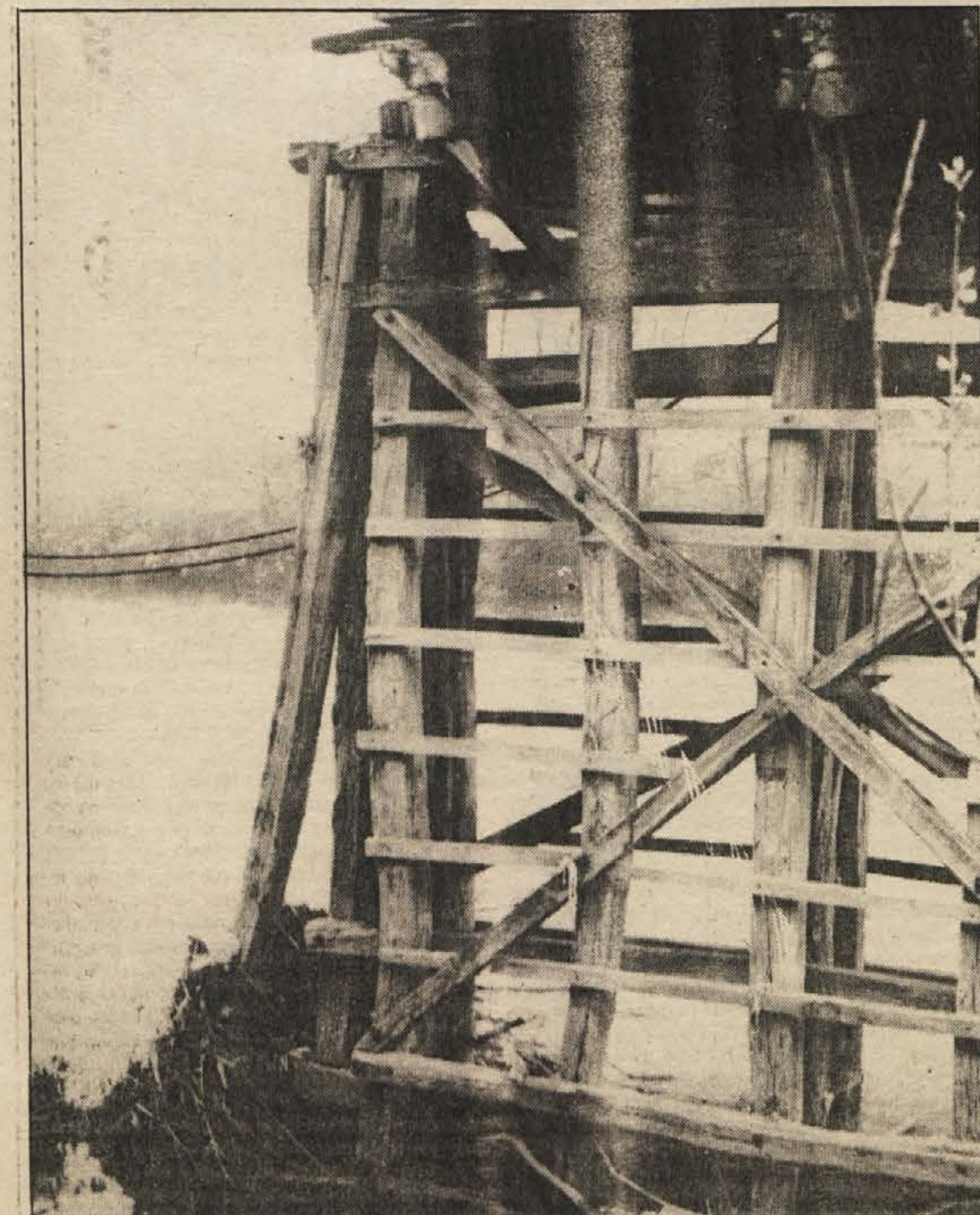
Prav ta gibljivost v poklicu je Poljancu všeč. Danes zagrmí več sto kilogramov in odpre nov peskokop pri Dvoru ob Krki, jutri spet s posameznimi detonacijami odstranjuje skale s plodnih tal v trebanjski ali grosupeljski občini in pripravljaja zemljo za strojno obdelavo. Včasih so se z voli

ali s konji lahko umikali skalam na njivi, moderna mehanizacija pa se na njih kvari, zato morajo stran. Kot laik na tem področju bi si človek predstavljal, da mora biti tudi srhljiva bližina eksploziva poseben čar in mik tega poklica. Vendar Alojz, morda zaradi dolgoletne rutine, v tem ne vidi nič posebnega. „Previden in natančen mora biti človek, pa niti kapljice alkohola med delom! Predvsem pa je treba biti dosleden in ne podcenjevati in ne precejevati svojih zmogljivosti!“

En sam majhen naboj je lahko prav tako nevaren kot sto kilogramov eksploziva. Zato se o tej plati ne pogovarja kaj rad: „Če voziš avtomobil si prav tako izpostavljen neštetim nevarnostim, mnogokrat tudi tistim, ki jih povzročajo drugi. V mojem poklicu pa si odvisen predvsem od sebe in samo z zbranim in vestnim delom in nepopustljivo, tudi do samega sebe, lahko varno in uspešno opravljáš poklic. In Alojzu Poljancu se v tridesetih letih grmenja še ni pripetila nesreča. Morda prav zaradi tega.

TONE JAKŠE

ŽEMLJICO ZA MITNINO

Z mostovi Sevničani očitno nimajo sreče. Marca se je jel sam od sebe podirati stari leseni most čez Savo. Hoja čezenj je bila že okrog pol leta prepovedana, okoličani pa so se izgube zavedali prav šele, ko je zgrmel v plitvo vodo del tik ob desnem bregu.

Most — da ali ne, pa je bilo edino sporno vprašanje na znamenitem sevniskem taboru 2. maja 1869! Znameniti govornik dr. Razlag je celo s številkami „natanko dokazal, kako bi bil most v Sevnici kakor tudi v Brežicah koristen za dotične okraje“. Kronist pa je lahko samo pripisal, „kako je bilo videti med ljudstvom sodba že popreje storjena in resolucija pri glasovanju ni obveljala“. Pobuda je pogorela pri prvem in tudi drugem glasovanju.

Most so kakopak vseeno zgradili. Sitnosti z njim se vlečejo v sedanji vek, in ne bo jih še kmalu konec.

Karel Močivnik iz Dolenjega Boštanja, nekdanji trafikant ob taistem mostu, trdi, da je bil zgrajen leta 1870, na isti dan, kot se je bil rodil njegov oče. Članki v Marburger Zeitung iz tistega časa resda omenjajo gradnjo. Leta 1872 so posvetile graditvi mostu preko Save cela dva stolpca, leta 1874 se jim je zdelo vredno pisati o nesreči na njem. Stroškov in kolavdacij niso obravnavali kaj dosti hitreje kot dandanes: štajerski časnik je o njih poročal šele marca 1876!

Čez most se ni prišlo zastoj. Močivnik se živo spominja mitnine, ki so jo pobirali še med obema vojnoma. Most je bil namreč zasebna zadeva, ki je morala vračati nemajhne stroške. „Pešec je moral za prehod v eni smeri odšteti 20 par, kar ni bilo malo, če povem, da je stala zemljica 50 par. Kole-

sar je moral odšteti 1 dinar, voz s parom konj 6 dinarjev, samec (mali voz z enim konjem) 3 dinarje.“ Ni čudno, da je kdo kdaj pa kdaj pogljal konje čez most v galopu. Mitničar je moral dirjati za njim s kolesom in ga ujeti. Nemalokrat se je primerilo, da je brez plačila ušel kakšen kolesar. Da razmere med obema vojnoma niso bile lahke, kažejo številni vlomi v Močivnikovo trgovinico. Dasi je bila le streljaj dalje v Brinovarjevi hiši žandarmerija (na kranjski strani), to zmikavto ni motilo. Ključ za odklepanje je zato rabil le malokrat.

Zanimivo je, kako je bil slepi Močivnik kos takratnim kupčijam. Oko je bil namreč izgubil pri dvanajstih letih, pri plačilu pa ga je le malokdo prelisčil. „Denar je bil pač takšen, da ga je človek lahko dodobra spoznal. Šele od stotaka naprej je bil denar papirnat, nekaj je pomenil že kovanec za 50 dinarjev,“ opisuje Karel dogodek, kako bi bila žena skoraj sprejela tak kovanec. „Še enkrat vrzi,“ jo je opomnil Karel in izkazalo se je, da je šlo za ponarejeno ploščico.

Dobro je pretehtal vsak, če res mora čez most, tako hudo je bilo za denar, posebno v časih krize 1930 do 1932. Takrat so prenehali pobirati mitnino, most naj bi to leto prešel v občinsko last.

Kako tesno je bil povezan dohodek Močivnikove trgovinice z mostom, pove skoraj tragičen dogodek, ko je pobesnelo vodovje odneslo del mostu leta 1933 in telefonista Koritnika. Tri mesece, dokler ni bil most popravljen, ni bilo potem niti za dinar prometa. Most je kljuboval številnim naletom splavov z lesom. Splavarji so se tod prepuščali mirnejšemu toku, ko so imeli za seboj naporno vožnjo po Savinji. Svoje sta opravila sonce in cenena pijača. To se je poznalo na mostu. Po vodi so pretovorili več lesa kot po cesti, vse skupaj je šlo celo hitreje kot po železni cesti.

Močivnikovo delikateso in trafiko so pospravili Nemci, ker so širili cesto. Dobil je tridnevni rok, da se spravi stran. Kasneje so mu postavili tik mostu zasilno leseno barako. Ko je slišal za zapiranja in deportacije ljudi, je z ženo prebegnil na italijansko stran in se zatekel v Ljubljano.

Samega mostu se Močivnik spominja iz najrosnejše mladosti. Še danes, ko se nemilo podira pod zobni časa, mu ni vseeno, kako je z njim. Ob zadnjem referendumu v boštanski krajevni skupnosti so namenili za most — ni še jasno, ali naj bi naredili novo brv ali usposobili vsaj za pešce sedanjega veterana — pičlih 50 tisočakov. V ozadje sta ga potisnila pač mlajša vrstnika. Pred vojno zgrajeni železni mosti za dolensko progno pri Boštanju ter novi sloki železobetonski most še višje sta bolj ali manj zapečatila njegovo usodo.

ALFRED ŽELEZNIK

NAJBOLJ SPOMINA VREDEN DOGODEK

Srečati se s Titom, to je bilo za mnoge kot sen, kot izpolnitev življenjske želje. In kdor je imel to srečo, da ga je vsaj za hip videl, pa četudi od daleč, ni nikoli pozabil na to srečanje. Kaj šele, če je imel to srečo, da je z njim skupaj sedel, se celo pogovarjal in tako spoznal njegovo človeško širino, odprtost za najmanjše probleme in stiske malega človeka. Tako srečo je dvakrat imela tudi Slavka Špringer iz Trebnjega. In ti srečanja s Titom tudi njej pomenita najsvetlejši in najbolj spomina vreden dogodek v življenju.

pri „Špringerici“. Slavka Špringer se še danes pri srčno nasmeje ob spominu na Tita, tako, kot se je pred dvaindvajsetimi leti, ko se je na dvorišču gostilne iznenada pojavil predsednik Tito.

„Prav nobene treme nisem imela pred njim,“ pripoveduje trebanjska gostilničarka. „Zdelo se mi je, kot da se pozna že dolga leta. Pa saj je tudi bil tak, ves preprost in domač. Ko je zaprosil za malo sira in kruha, se nam je zdelo, kot da se je mimogrede oglasil star znanec. Seveda novica, da se je v Trebnjem oglasil tovariš Tito, ni mogla ostati dolgo skrita. Kaj kmalu se je razširila po Trebnjem in pred našo gostilno se je zbrala množica, kakršne že dolgo nismo videli. Medtem smo v naši kuhinji pripravili malico z domačo šunko, hrenom, kruhom in vinom ter vse skupaj postregli na našem vrtu. Tito je bil zelo dobre volje, ves čas nasmejan in veder. Zanimal se je celo za grlice, ki so gnezdele v kostanjih. In ko je odhajal, je rekel: „Samo da znam, gde ste, Špringerice,“ kar je pomenilo, da je bil pri nas zadovoljen, in tudi obljubo, da se bo še oglasil.“

Potem je minilo deset let. Medtem je deklica, ki mu je ob prvem obisku prinesla tulpane, pa jih takoj vzela nazaj, čemur se je Tito veselo nasmejal, zrastle v dekle, pa tudi v trebanjski občini se

je marsikaj zgodilo. Zrastle so nove tovarne, zgradili so nove ceste, dobili nove šole, skratka, življenje je vse bolj dobivalo tisto podobo, kakršno smo si vedno zamišljali, da mora biti v socializmu. In konec oktobra leta 1969, ko je bila lepa, zlata jesen, je prišel Tito drugič na obisk v trebanjsko občino. Tistikrat je bil obisk napovedan, zato je potekal drugače, kot je bilo prvič.

„Najprej smo mu pripravili kosilo v naši zidnici. Rad je imel domače jedi, in smo mu pripravili juho, žlinkrofe, kuhano govedino pa hren in pražen krompir ter jabolčni zavitek. Gostje so bili z jedilnikom zadovoljni, žena Jovanka pa je spraševala, kako se pripravi ta ali ona hrana. V naši zidnici so se zadržali okoli tri ure, ki so minile, kot bi trenili. Bili so razigrani, tako da smo na koncu vsi skupaj zapeli ubrano in blagglasno, da so nekateri iz spremstva spraševali, ali smo k zidnici pripeljali pevski zbor. Zanimivo je, da smo peli večinoma slovenske pesmi in da jih je začel sam Tito.“

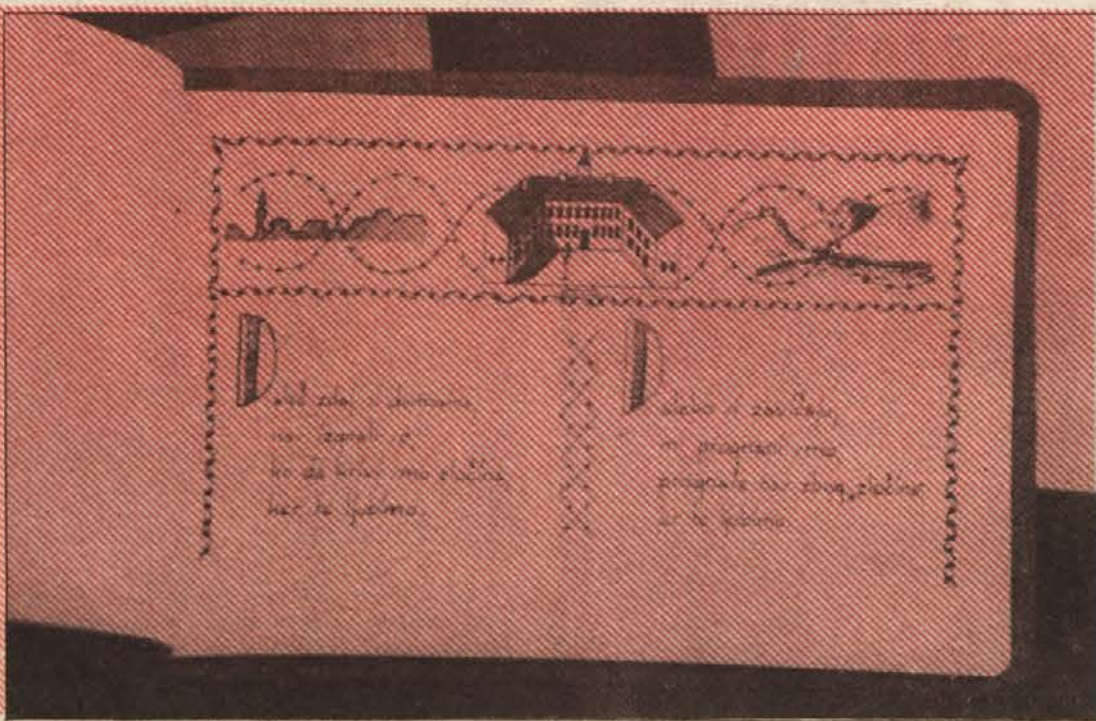
Čeprav je bil obisk neuraden, pa si je predsednik Tito le ogledal „Dano“, popoldne pa se je skupaj s svojimi gostitelji odpravil na lov na polhe v gozdove v okolici Radulje. Tudi lov na polhe je

minil v veselem in vedrem razpoloženju, saj so gostje spraznili marsikateri liter sladke portugalske. V gozdu, kjer so imeli med drugim v gosteh tudi Marjana Marinca, ki je bil zadolžen za pripovedovanje šal, so se zadržali do pozne noči.

„Da, bila je prelepa jesen tedaj in Tito se je na poti do zidanice dvakrat ustavil in fotografiral pokrajino. Tedaj sem ga ponovno povabila na obisk, pa ga žal ni bilo nikoli več,“ je povedala Špringerjeva. Da, srečevala ga je spet preko časopisov, televizije, toda nobeno srečanje ni bilo tako težko kot ob njegovem poslednjem slovesu iz Ljubljane. Take tišine Špringerjeva še ni doživela. Doživeti pa jo je morala ob slovesu od Tita, saj je nič na svetu lanske prve dni maja ne bi zadržalo doma.

Na stenah njenega doma, kjer je precej slik, zdaj posebno častno mesto zavzemajo fotografije tovariša Tita, ki so bile posnete ob njegovem obisku v trebanjski občini. Ostal pa je tudi spomin na preprostega, a velikega človeka, državnika in voditelja naše države. In ta spomin hodi s Slavko Špringer po svetu, kamor zadnje čase čisto potuje. In ni dežele, kjer ne bi poznali Tita, ni načina življenja, ki bi ga hotela zamenjati za našega.

J. S.

OPREMIL PESEM TRPLJENJA, UPANJA IN LJUBEZNI

Milka je bila njegova sovaščanka in bližnja sosedka. Oba sta bila iz kmečkih družin, iz krajev, kjer je med kmečko revščino zaradi socialnih krivic že od prvih dni stare Jugoslavije tlel uporniški duh. Leta 1919 je prišlo celo do oboroženih nastopov kmetov na območju od Kostanjevice do Leskovca in Velikega Obreža pri Dobovi.

Uporniška iskra je znova vzplamenela 1936. Moški s Krškega polja, iz Hrastja, Gorice, Leskovca in z Rake so na tihem odhajali na španska bojišča branit demokracijo in republiko. Med njimi so bili tudi udeleženci upora iz 1919. leta. Mnogi se niso nikoli vrnili.

Franc Pacek je bil rojen 1914, leta in v otroških letih je gotovo večkrat slišal za vzroke revolucionarnega vrenja na Krškem polju, v Posavju in še kje. V duhu se je najbrž že tedaj postavil na stran zatiranih, na stran borcev za oblast delovnih ljudi. Osnovno šolo je končal v domači vasi, nato pa še meščansko šolo v Krškem. Vojaški rok je služil pri mornarici. Vpoklicali so ga 1929. leta in ga poslali v mornariško strojniško šolo v Kumbor v Boki Kotorski. Ko se je izšolal, je delal kot strojnik pri mornarici. Zaradi boleznij je moral pozneje to službo zapustiti. 1937 se je vrnil v domači kraj. Daleč od doma je spoznal revolucionarne ideje še iz drugih zornih kotov in si z njimi utrdil svoj pogled na svet in družbo, v kateri je zrastle in dozoreval v predanega revolucionarja.

Že leta 1939 je postal član komunistične partije. Delal je v organizaciji v Velikem Podlogu. Njegova politična aktivnost pa ni ostala skrita.

Nasilno jo je prekinila internacija. Bilo je januarja 1940, se spominja sestra iz Leskovca. Družino je opolnoči prebudilo močno trkanje na vrata. V spremstvu občinskega odbornika sta prišla po Franca dva orožnika in ga odpeljala.

Bileča je bila tedaj Francova končna postaja. Tam je spoznal veliko znanih revolucionarjev, spoznal je vrednost tovarištva in upanja v pravičnejši družbeni red. V spomin na grenke taboriščne dni, ohranil je življenja in dogodkov zunaj ograde, je z vso ljubeznijo ilustriral doživeto Apihovo pesem in jo poslal svoji Milki. Vsako črko je narisal posebej in Milan Apih je pozneje zapisal, da so album vsi občudovali. Bilečanko so takrat ilustrirali trije zaporniki: Franc Pacek, Ali Kardoš in Oskar Kovačič. Med vojno se je veliko albumov izgubilo, nekateri med njimi Packov, pa so se vendarle ohranili do danes.

Med vojno je bila Packova Bilečanka shranjena v Fonovi lekarni v Kostanjevici. Apotekarici Fonovi sta jo Milka Kerin in Franc Pacek izročila v varstvo 1941. leta, tedaj, ko sta se skupaj umaknila pred Nemci na Gorjance.

Franc se je po vrnitvi iz zaporov v Bileči ponovno povezal s svojo partijsko organizacijo in se vključil tudi v krško revolucionarno skupino, s katero se je pripravljala na odhod v partizane. 30. julija 1941 so skupino prijeli, ne pa tudi Franca Packa. Prišli so ga iskat na dom v Veliki Podlog. Franca tedaj na srečo ni bilo v hiši. Zadrževal se je pri sosedu Kodriču. Mama ga je z dvorišča nekajkrat poklicala in mu s tem dela znak, da je v nevarnosti, da ga iščejo.

Franc se je tedaj umaknil na Gorjance. Z Milko sta se pred tem dogodkom nameravala pridružiti brežiški četi ali Štajerskemu bataljonu, vendar sta potem pristala v novomeški četi. V drugi polovici oktobra so se borci z Gorjancev, med katerimi sta bila tudi Milka in Franc, vrnili na Štajersko, v vasi pod Pohorjem. Neki naključni obiskovalec jih je opazil in prijavil, ker so se mu zdeli sumljivi. Orožniki so skupino prijeli, Pacek in Zidarič pa sta jim med potjo v Kozje ušla. Milko so Nemci premeščali iz zaporov v zapor in jo nazadnje poslali za izgnanimi starši v taborišče v Nemčijo. Od tam je pobegnila in julija 1944 padla pri napadu na Ljubno v Savinjski dolini. Tako beremo o njej v Krškem zborniku.

Franc Pacek se je z Bohorja vrnil na Dolenjsko in postal žrtev izdajstva. Belogardisti so ga ujeli in ga po strahotnem mučenju 16. julija 1944 umorili skupaj z narodnim herojem Zvonetom Runkom v gozdu pri Sv. Roku pri Novem mestu. Domači dolgo niso vedeli za njegov grob. Zdaj leži na partizanskem pokopališču na Žalah v Ljubljani.

Ne on ne Milka nista dočakala svobode, v katero sta verjela: Ostal je le tanek zvezčič, simbol ljubezni, trpljenja in upanja. Zdej že pokojni materi ga je po osvoboditvi prinesla apotekarica Fonova, ki ga je vso vojno varno hranila pred nepoklicanimi očmi. Franceva sestra in svakinja sta ga zdaj odstopili muzeju, kamor po njenem mnenju edinole sodi! — Naj mladi tudi skozi take spomine spoznavajo in razumevajo obdobje najtežjih časov naše revolucije.

JOŽICA TEPPEY

Zbirko o narodnostnih bojih in revoluciji v Posavskem muzeju v Brežicah je letos obogatil dragocen album Bilečanke z originalnimi ilustracijami Franca Packa iz Velikega Podloga na Krškem polju. Muzeju jo je izročila njegova družina.

Zvezčič so nazadnje hranili na Packovem domu. Z njim je povezana usoda dveh pogumnih revolucionarjev, dveh komunistov in borcev narodnoosvobodilnega boja na tem območju, Franca Packa in njegovega dekleta Milke Kerinove. Zanj je Pacek z vso ljubeznijo kot politični zapornik ilustriral to pesem Milana Apiha in ji jo poslal iz zaporov v Bileči.

Franc Pacek z materjo na pragu domače hiše

titu ob strani

„Vedno delam.“ Tito ni imel uradnih ur kot nekateri drugi voditelji. Ob šestih zjutraj je bil že v kabinetu, dopoldne je bolj reševal spise, prebiral poročila in informacije, podpisoval. Za njim delo nikoli ni ostajalo. S pisanjem tiska je bil vedno na tekočem. Popoldne je študiral ali kaj bral, povabil goste. Vedno je bil za kolektivni način dela. Če je povabil Kardelja, Bakariča in podobne osebnosti, smo takoj vedeli, da se pripravlja kaj večjega. Zvečer je predsednik gledal televizijo, še raje pa filme. Rekel je, da se med gledanjem filmov najbolj odpočije. Gledal je vse od kraja, od kriminalk do vrhunskih stvaritev. Enkrat sem bil radoveden in sem vprašal kinooperaterja, kdo sestavlja seznam filmov, ki jih bo gledal predsednik. Začuden me je pogledal in rekel: „Jaz vendar, grem v filmoteko in mi kaj dajo. Paziti moram samo, da ne zavrtim filma, ki sem ga že. Tito ima odličan spomin.“ Ob desetih ali enajstih zvečer je hodil Tito spat, ob petih zjutraj pa je bil že na nogah.

Ko sem že pri predsednikovih navadah, naj omenim, to sicer vsi vemo, da je rad kadil cigarete, kasneje cigare. Manj znano pa je, da je Tito na priporočilo zdravnika tudi večkrat nehaj kaditi, vendar ga je tobak vedno znova premamilo. Pri hrani ni bil izbirljiv, rad je imel domačo hrano. Ko sem govoril s kuharjem, ki je bil z njim 18 let, mi je mož povedal, da ni Tito niti enkrat samkrat nad hrano godrnjal ali kakšno jed zavrnil. Sam maršal je večkrat poudaril, da ima najrjasi hrano, ki jo je jedel kot otrok. Prav zato smo večkrat prav na vrat na nos potovali v Podsedro k sestrični Ani (Tito ji je rekel teta) in bratrancu Tončku. Na vrat na nos zato, ker Tito ni rad videl, da so se na njegov obisk pripravljali.

„dojdi, jožko, bar si nam put popravil!“

Nekoč se je spet na hitro odločil za pot proti Kumrovcu. Varnostniki morajo seveda opraviti svoje delo, na pot sem šel pred njim. Zabičal mi je, da Ani ne smem povedati, da bo prišel. Celo predsednik nima vedno prav, teta Ani sem seveda povedal za obisk. „Ah, kaj,“ je rekla, „pripravila bom žgance in kisló zelje, najraje ju ima.“ S tistim potovanjem je bila tudi nevšečnost. Del poti, ki vodi v Podsedro, je zasulo. Samo nekaj metrov, vendar bi moral predsednik presteči v avto, ki bi čakal za plazom. Ko sem mu to omenil, se je zamislil, nato pa rekel, da se lahko peljemo tudi po poti, ki se je spominja iz mladosti. Tisto pot smo res našli, bila je vsa zaraščena. Poslali so buldožer, da je šel enkrat gor ter dol in predsednik se je srečno pripeljal k teta Ani. Žganci z zelenjem so mu zelo teknil. Ani je rekel, da bo še prišel. Dobra teta pa takrat kot iz topa: „Dojdi, dojdi, Jožko, bar si nam put popravil.“

V domačem kraju se je Tito spomnil vsake malenkosti. Pri bratrancu Toniju je na primer pokazal potoček, ki ga je preskočil, ko ga je ded lovil s palico, zapeček, na katerem je spal ded, on, Jožko pa ga je cukal za sive brke. Nekoč je pogovor pri Toniju nanesel na kisló repo. Drugod po Jugoslaviji menda te jedi ne poznajo. Bratranec je šel v klet, Tito je z užitkom jedel, marsikdo iz spremstva pa ne, čeprav so zobje navdušeno mletli.

je vojak dobil pismo?

Od konjčkov naj nekoliko bolj omenim lov, pravzaprav ljubezen do živali. Tito je bil izvrsten strellec, zelo redko je moral streljati dvakrat, hkrati pa pravi lovec. Ko smo bili na diplomatskih lovih, mu je bilo žal, če je kdo ustrelil fazanko ali fazana na tleh. „To je nelovsko,“ je dejal. Včasih je bilo treba ure in ure čakati medveda ali kakšno drugo veliko divjad. Medved je prišel, Tito pa ni streljal. Ne, da je bil premajhen, samo škoda ga je bilo za odstrel. Druga Titova lovška navada, s katero se je prikupil vsakemu domačemu lovcu, je bilo spoštovanje domačih, krajevnih lovskih navad in običajev. Hotel je vedeti zanje in ravnal se je po njih.

Zelo rad je imel pse, mislim, da najraje od vseh Tigra, nemškega ovčarja. Ko je moral Tiger nekoč ostati doma – Tito je šel na daljšo pot – je pes vidno hiral. Ko se je gospodar vrnil, ga je žival, na daleč začutila, oba sta se veselila kot otroka. Takega psa, kot je bil Tiger, nikoli več nismo imeli pri hiši. Richard Barton na primer je podaril predsedniku dva prekrasna nemška ovčarja, vendar nista bila našemu Tigru niti do kolen.

Ko me sprašujejo, katera maršalova značajka posebnost me je najbolj pritegnila, vedno odgovorim, da njegova skrb za človeka. To ni bila zlagana skrb človeka na odgovornem položaju, ki se zanima, kako teče „stroj“ tam spodaj, to je bila resnična skrb. Vojaka-gardista ni vprašal, če so jedli pasulj, ampak če je dobil pismo. Saj me razumete! Nikoli ga nisem slišal, da bi nad kom iz osebja dvignil glas. Bil je potrpežljiv; kar je želel, je povedal na lep način. Enako tudi, če ni bil s čim zadovoljen. Včasih nas je naravnost presejtel, ko je vprašal, kam je šel ta ali ta iz osebja. Najprej je vprašal, če ne gre za kakšno kazeno, tega namreč ni maral. Če je kdo zbolel, je vedno vprašal za počutje. Ko sem resno zbolel, je poslal k meni svojega osebnega zdravnika, ki me je moral obiskati večkrat na dan. S tistim zdravnikom sva bila tudi sicer prijatelja, mislil sem, da je prišel kar tako. Pa mi pove, da ga pošilja maršal. Vidite, za takega človeka bi šel vsakdo v ogenj, delati pri takem človeku ni služba, ampak čast. Čako siromašno bi bilo moje življenje brez Tita! Ko se spominam nanj, se tolažim z mislijo, da sem nekoč čutil njega, danes pa njegovo, našo dedičino.“

ZAPISAL: M. B.

Ivan Somrak, zdaj polkovnik v pokoju, je bil dolga leta zadolžen za neposredno varnost predsednika SFRJ in zveze ZK Jugoslavije Josipa Broza-Tita. Ob obletnici predsednikove smrti je Somrak za bralce Priloge Dolenjskega lista oživil spomin na čase, ko je stal Titu ob strani.

„V začetku naj povem, da nisem edini Dolenjec, ki so bili v službi, če lahko tako rečem, pri predsedniku,“ je rekel Somrak. „Naše, dolenjske krvi sta tudi dva komandanta častnega bataliona garde Silvo Turk iz Drganjih sel in Ivan Slatk s Slatnika, pokojni Jože Zagorc iz Novega mesta je bil šef modrega vlaka, Nada Papež iz Novega mesta je delala v rezidenci, Jože Smole iz Novega mesta je bil predsednikov osebni tajnik, general Šumski je bil v petdesetih letih Titov osebni zdravnik, Marjan Osolnik predsednikov posebni svetovalec za politične zadeve, Ivo Kužnik iz Rumanje vasi dobesedno do zadnjega maršalov šofer in še bi lahko naštevati.“

Kar se mene tiče, sem prišel v gardo leta 1948. Prvo leto sem se s predsednikom srečal po naključju. Njegovi neposredni varnostniki niso vedeli, če bodo neki nemški naboji dobri za maršalovo lovsko puško, pa so se spomnili, da sem pirotehnik, in so me poklicali. Svetoval sem, naj naboj in puško preskusijo. Takrat je v sobo stopil Tito. Predstavili so me. Soglašal je z mojo idejo. Varnostniki in jaz smo orožje preskusili v gozdu zunaj Beograda. Vse je bilo v redu. Kasneje na lovu mi je nekdo iz Titovega spremstva ponudil ustreljenega fazana. Bil sem še samski, nisem ga potreboval, dobro pa se mi je le zdelo.

„potepuh“ je bil tito

Leta kasneje sem bil v zavarovanju predsednika na Brionih. Prihajal je k nam – bili smo v šotorih – spraševal in se šalil. Ena od naših nalog je bilo tudi straženje čolna, s katerim se je lahko vozil samo Tito. Stražarju je bilo rečeno, naj ne pusti k čolnu nikogar. Pa jo nekega jutra primaha k čolnu možak v majici in preprostih hlačah. Stražar, ki je do tedaj videval maršala samo od daleč in v uniformi, „potepuha“ ni pustil k čolnu. Bil sem v bližini, prihitim in vidim Tita. Začel sem se mu opravičevati, maršal pa je rekel: „Dela, kakor ste ga naučili.“ In se je odpeljal s čolnom. Ko se je vrnil, tistega stražarja zaradi izmene straže ni bilo več, zamenjal ga je drug. Tito je takoj vprašal za nesrečneža. Povedali smo mu, da se je straža pač zamenjala. Takrat je ostro zabičal, da se tistemu vojaku ne sme kaj zgoditi.

Leta 1959 mi je bila naložena skrb za neposredno varnost predsednika republike. Spominjam se, da smo takrat veliko potovali po Jugoslaviji in tudi po tujini.

Tito je rad potoval, pa ne zaradi samega potovanja. Rad se je na lastne oči seznanjal s stanjem. Nekoč me je nekdo vprašal, zakaj Tito ni veliko potoval po Sloveniji (bivanje na Brdu v to ne šteje). Mislim, da zato, ker smo bili Slovenci morda za kanček bolj obzirni, manj smo sitnariji, saj smo vedeli, da ima predsednik tudi druge obveznosti. Če pa je Tito obisk obljubil, je tudi prišel. Bilo je samo vprašanje časa. V Krško je na primer prišel nekako 10 let po obljubi.

maršal ni dobil gripe

Vsako potovanje je seveda pomenilo veliko dodatnega dela za našo službo. Za vsako pot je treba narediti tudi varnostni načrt. Mi, možje okoli predsednika, ne bi bili nič, če ne bi bilo naše splošne varnostne službe, ki ji povsod priznavajo zelo visoko raven. Ponosni smo, da Josip Broz-Tito pri nas ni bil nikoli ogrožen. O njegovi osebni varnosti smo bili vedno prepričani. Predsednik varnostnikom nikoli ni delal težav, razumel je, da imamo pač tako službo. Prav tako se ni nikoli pritožil, da bi bil premalo zavarovan, so namreč tudi taki državniki. Vedno je rekel, da se med svojimi ljudmi, med Jugoslovani, počuti najvse varnega. Ko si tako ob predsedniku, se moraš z njim srečati tudi, če se nočeš. Tito je posebno na potovanjih rad stopal v stik z nami. Nikoli pa ni govoril o službi, raje je ponudil cigarete ali cigare. Na sprejemih, kjer je bil bolj tesno obdan od nas, se je velikokrat pošalil na naš račun, češ da smo tako ljubosumni, da ga ne pustimo h gostom ali gostiteljem.

Spominjam se nekega pričakovanja novega leta. Razsajala je gripa, zdravniki so se bali, da se je bo predsednik med silvestrskim objemanjem in poljubovanjem od koga nalezal. Res smo ga nekoliko bolj ogradili.

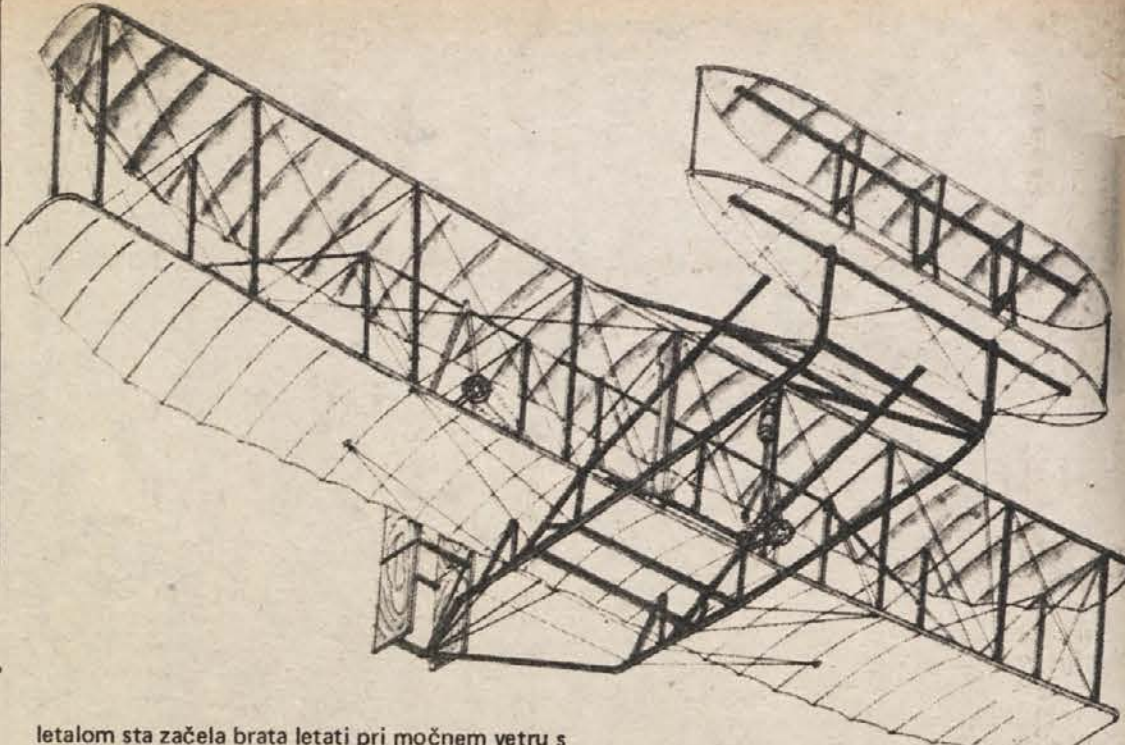
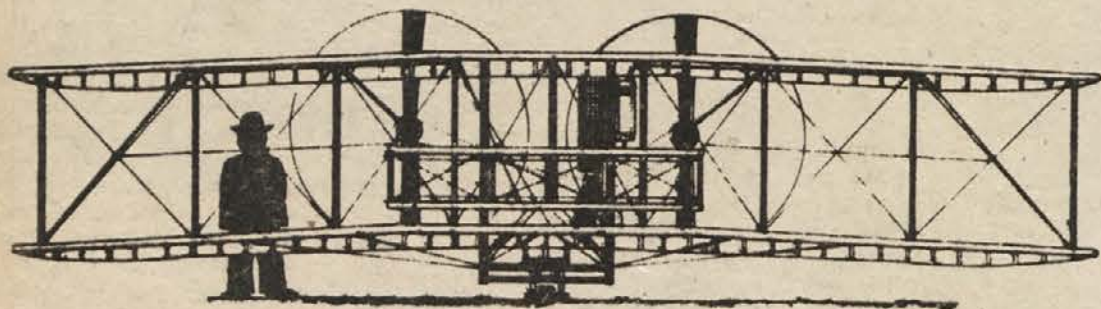
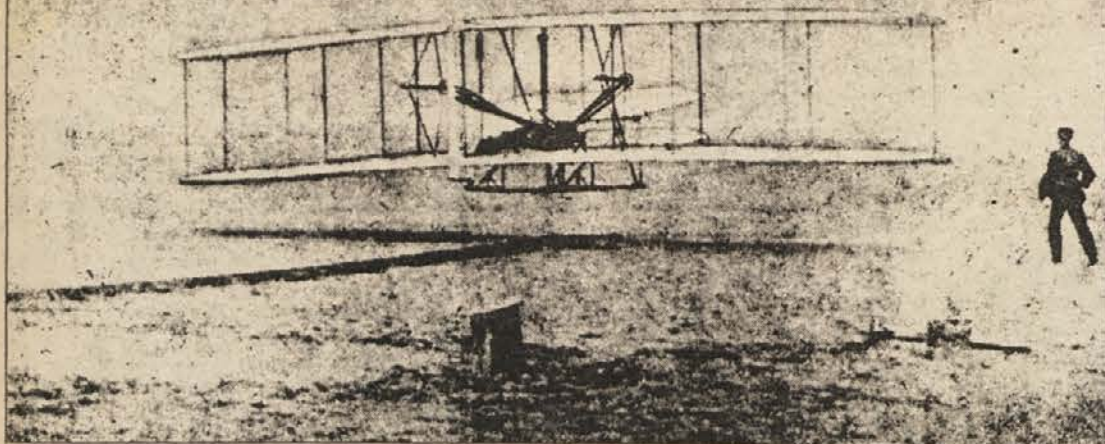
Maršal – mi iz varnosti smo mu vedno rekli maršal – je to seveda opazil in rekel: „Jaz vem, kaj je vaša služba. Vem pa tudi, da ni vaša stvar, če me hoče poljubiti kakšna lepa ženska.“ Seveda se je vse smejala. Maršal ni dobil gripe.

delo, recept za dolgo življenje

Tito je najraje potoval z vlakom in ladjo, v zadnjih letih pa se je veliko potovalo z letalom. Bil je izredno točen človek. Nejevoljen je bil, če je z modrim vlakom kazalo na zamudo, vedel je namreč, kaj vse povzroči zamuda modrega vlaka v jugoslovanskem železniškem prometu. Bil je tako točen človek, da smo morali večkrat reči šoferju, naj vozi bolj počasi, da ne bomo prezgodnji. Zgodilo se je, da je zamudil tisti, ki je prirejal sprejem; Tito ga je potrpežljivo čakal. Ko so bile prvomajske parade, se je predsednik do sekunde natančno pojavil na tribunah.

Delati je začel zgodaj. Ko so ga nekoč spraševali, kakšen je recept za dolgo življenje, je rekel:

V ZAČETKU JE BIL „LETEČI KOZOLEC“

Vesoljsko letalo Columbia, „vesoljski tovornjak“, kot ga nekateri imenujejo, pomeni začetek industrializacije, gospodarskega izkoriščanja vesolja. Vesolje je seveda tako strahotno prostrano, da ni prav nič izgubilo na mikavnosti, kvečjemu še bolj izziva, poleti Columbie, ki bodo postali vsakdanjost, pa so morebiti vzrok, da se ozremo v čase, ko se je uresničila takrat skoraj blazna ideja: človek je samostojno poletel z napravo, težjo od zraka!

17. decembra 1903, natančno ob 10.35 po krajevnem času, se je bratoma Wright v do tedaj neznanem kotičku Kitty Hawk na peščeni obali Atlantskega oceana v ameriški državi Severna Karolina posrečil prvi vzlet in polet z nekakšnim zarodkom bodočega motornega letalstva, z legendarnim „Flyerjem.“

Brata Orville in Wilbur Wright, dva od petih otrok protestantskega pastora, sta se že v rani mladosti zanimala za tehniko. Kot pravita v svo-

jih spomnih, sta postala pozorna na problem letenja šele, ko jima je oče 1878 prinesel s seja nekakšno zračno vrtavko, ki jo je bilo treba najprej naviti, nato pa se je sproščeno odvila in švignila visoko v zrak. Ko sta dobila v roke to usodno igračko, je bil Orville star 7, Wilbur pa 11 let.

Brata Wright sta odrasla in si med drugim služila vsakdanji kruh tudi z izdajanjem krajevnega časnika. Proti koncu stoletja pa sta se že bolj približala tehniki, odprla sta namreč mehanično delavnico za popravilo koles, ki je pozneje prerasla v tovarnico koles, vozičkov in orodja. Iz tega obrata sta kasneje črpala dolarje za financiranje letočih idej. Okrog leta 1890 so novice o uspehih nemškega zračnega jadrarca Otta Lilienthala in drugih pionirjev obšle svet. Brata sta prebrala skoraj vsako knjigo, ki je obravnavala problem letenja: od fantastičnih romanov Julesa Verne do tehtnih in uporabnih razprav Chanuta, Žukovskega in drugih, ki so zaorali letalsko ledino. Hkrati sta se oba brata „igrala“ z zmaji. Ti so dobivali vedno bolj funkcionalno obliko in vse večje dimenzije, saj so merili čez krila že več metrov. Leta 1900 sta brata Wright izdelala svoje prvo jadrarno letalo, katero pa sta še vlekla na vrvi za sabo. Letalo je bolj borno.

Brata sta ga izpopolnjevala, vmes skonstruirala tudi prvi vetrovnik, skratka, nabirala znanje in izkušnje ter septembra 1902 dokončala svoje tretje jadrarno letalo, ki je bilo na las podobno kasnejšemu „Flyerju“, samo motorja še ni imelo. S tem

letalom sta začela brata letati pri močnem vetru s hribčkov zakotne vasice Kitty Hawk na atlantski obali. To gnezdo si brata nista izbrala po naključju, ampak na nasvet uprave ameriške meteorološke službe, ki je kraj priporočila zaradi za letenje ugodnih vremenskih razmer beri vetra. V vasici sta Wrighta v kratkem času opravila več kot 1000 uspešnih poletov pri vetru s hitrostjo do 60 km/h. Tako sta ob koncu leta 1902 imela za seboj nekakšen osnovni tečaj jadrarnega letenja, obvladala sta tehniko starta z vetrom, za silo sta rešila probleme s krmiljenjem letala v zraku itd. Potrebnovala sta samo še pogonski agregat – motor za pogon propelerja in era motornega letenja se je lahko začela. Danes je to lahko in preprosto zapisati. Obnašamo se, kot da ne bi vedeli, da je gradnja letal še danes za večino držav trd oreh. In to kljub temu, da so na voljo vsi podatki, na stotine motorjev in na tisoče izvrstnih materialov.

No, brata Wright sta v začetku 1903 sama napravila tudi motor, s katerim sta opremila jadrarno letalo. Rodil se je „The Flyer“, po naše „Letalec“. Konstruktorja sta letalo, ki je bilo še najbolj podobno letočemu kozolcu, razdrla, ga naložila na izposojen tovornjak in se iz Daytonia v državi Ohio, kjer sta imela svojo tovarno, napotila na skoraj 1000 kilometrov oddaljene peščine Kitty Hawk.

Priloge za prvi polet so bile gotove že 12. decembra, vendar ni bilo dovolj močnega vetra, ki bi olajšal start. Nekaj dni sta morala čakati na veter. Družbo jima je delala množica radovednih vaških otrok, starih ženic in vojakov iz bližnje obalne straže. Kmalu so izginili tudi radovedneži, pregnal jih je mraz. Sicer pa so odrasli tako ali tako mislili, da imajo v gosteh dva tepca. Kdo je vendar slišal, da lahko ljudje letijo? Še ptiči ne vedno.

Končno se je 14. decembra veter okreplil in brata Wright sta se odločila za prvi poskus. V

zrak sta vrgla kovane in tako z žrebom določila, kdo bo prvi pilot. Wilbur, starejši brat, je imel to srečo, da sta ga usoda in naključje izbrala za prvega motornega pilota v dolgi, razburiljivi in še ne končani dobi letalstva.

Brata sta postavila letalo na tirnico in Orville je od zadaj pritrdil zavorno vrvo, Wilbur pa je, ležeč v krmilnem komatu, do konca dodal plin. Orville je spustil vrvo in sproščeni „Flyer“ se je zaletel po leseni tirnici ter na koncu odskočil v zrak, nato pa takoj omahnil naprej, najbrž zaradi pilotove krmilne napake, in se zapilil v mehki pesek.

Tri dni so trajala popravila, brata sta porabila precej smrekovih letev, platna in klaviirske žice ter velik lonc mizarskega kleja, da je leteči kozolec spet dobil prvotno podobo.

17. decembra je bilo znova vse nared. Hitrost vetra je bila okrog 35 km na uro in tudi druge razmere so bile ugodne. Tega dne je bil na vrsti Orville. Brata sta zagnala motor. Ko se je dim iz izpušnih cevi razkadir, se je Orville ulegel v krmilni komat, dodal plin – in na dani znak je „Flyer“ odvezan poskočil in se natanko ob 10.35 na koncu lesene tirnice odleplil v zrak. Pilotova napaka je bila najbrž spet kriva, da je let trajal samo 12 sekund. V tem času je letalo preletelo natanko 53 metrov. Istega dne sta brata opravila še tri polete, od teh je najdaljši trajal 59 sekund, oziroma 259 metrov. Pri četrtem sunku pa je močan sunek vetra letalo treščil na zemljo in popolnoma razbil.

Pot, katere ena etapa se je končala na Luni, konca drugih pa si nihče ne drzne niti predvidevati, se je začela na zapuščenih peščinah Kitty Hawk. In brata Orville in Wilbur Wright nista imela gledalcev, ko sta v pesku zbiralala trščice, ki so ostale od prve naprave, težje od zraka, s katero je bila moč leteti. Columbija ni bila tako sama.

Ko več desetisočglava množica v Lincolnu na spominskem stadionu iz vseh grl zakriči: „Go big red!“ in tako spodbudi svoje v rdeče drese oblečene igralce ameriškega nogometa, tedaj za nasprotnika ni več dosti upanja, da se izvele iz pasti. Ameriški nogomet – po vsebini podoben evropskemu regbiju – je predvsem na univerzah športna panoga številka ena. Tako je tudi v Nebraski.

Kot vse ameriško življenje je tudi šport programiran do podrobnosti: na ličnih ovitkih, v katerih ljubitelji tega športa dobijo vstopnice, so zapisani vsi nasprotniki „football“ ekipe Nebraske do leta 1983. V tej sezoni so bili rdeči vragni med štirimi najboljšimi študentskimi ekipami v vsej Ameriki, kar je kajpak neznan uspeh za sorazmerno majhno univerzo.

Prijazni domačini so mi ponudili vstopnico za eno izmed odločilnih tekem Nebraske za končno uvrstitev. Igrali so jo z univerzo iz Kansasa in jo prepričljivo dobili s 55:8. Kdor ne doživi nogometnega vzdušja na univerzitetnem stadionu, ta ne more verjeti, da je kaj takega mogoče.

Nebraska igra svoje tekme na domačem stadionu ob 13.30. Od devete dopoldne so se množice navdušencev valile proti stadionu. Vsi so bili oblečeni rdeče: rdeče hlače, rdeče bunde, rdeče kape, rdeči čevlji. Vse je bilo v rdečem in pri tem ni bilo razlik: tako so oblekli otroka, ki še ni hodil, in v rdečih oblačilih, znaku pripadnosti svoji univerzi, so šle na stadion tudi že osivele gospe. Tekma, ki z odmori traja skoraj tri ure, je prava priložnost, da se pokaže ameriška „enakost“: družno so se drli direktor banke in zadnji črnki čistilec čevljev iz Lincolna.

Tekme študentov in profesionalcev ameriška televizija prenaša v živo; ob tekmi, za katero se odločijo, prikazuje sproti tudi najbolj zanimive trenutke še nekaterih drugih zanimivih tekem, prav tako pa sproti obveščajo o rezultatih vseh nedeljskih ali sobotnih prvenstvenih tekem. To seveda še povečuje zanimanje za ta šport, zato ni nič čudnega, da so stadioni polni. Za jugoslovanske in evropske razmere je naravnost neverjeten podatek, da je stadion Nebraske, ki sprejme okrog 70.000 gledalcev, neprekinjeno razprodan do zadnjega sedeža že sto zaporednih tekem oziroma 15 let!

Na dan tekme v Lincolnu mnogi zasužijo. Že res, da vse trgovine zapro, toda v velikem krogu

STADION RAZPRODAN 15 LET

okrog stadiona, ki je sredi študentskega mesta, so ograjeni vsi zasebni parkirni prostori. Tisti, ki so deset ali petnajst minut hoje oddaljeni od igrišča, stanejo dva ali tri dolarjev; bolj ko se parkirišča bližajo igrišču, dražja so. Otroci, študentje ali

odrasli, ki jih prodajajo prav blizu, minuto ali dve od igrišča, zahtevajo tudi do deset dolarjev za parkirni prostor. Kosilo v študentski menzi zaključijo ob 11.30, po mizah so pogrjnjeni rdeči in beli prtji. Kolone navijačev, ki jim po domače re-

čejo „luščilci koruze“, po prihodu na stadion popijejo neznanke količine coca cole in drugih osvežilnih pijač, pojedjo ogromno kikirikija in na skrivaj, čeprav je prepovedano, popijejo tudi kaj alkohola.

Vse tekme se obvezno začno z igranjem državne himne: z desno roko na srcu stoje gledalci in jo pojejo, pred tem pa navdušeno ploskajo enourni ali še daljši prireditvi, v kateri nastopajo tudi godbeniki gostujoče ekipe, brhka dekleta pa spodbujajo gledalce, da tekmujejo, kdo bo glasnejši – sever ali jug, vzhod ali zahod. Na ogromnem semaforu prav tako podžigajo domače navijače, med samo tekmo pa z originalnimi napisi ali slikami navdušujejo množico, da spodbuja svoje rdeče miljenca.

Na tekmi s Kansasom je poln stadion prvič eksplodiral že po nekaj minutah, ko so „Husker-si“ dosegli vodstvo. Ameriški nogomet je izredno trda igra, v vsaki ekipi nastopa tudi znatno več kot 50 igralcev, saj celotno postavo zamenjajo, kadar gre ekipa iz obrambe v napad ali obratno. Pravila so sorazmerno preprosta: v štirih poskusih mora ekipa, ki je v napadu, podati ali prenesti jajčasto žogo za deset jardov naprej, nasprotnik pa ji to omogoča na vse načine. Prepovedano je spotikanje, grizenje nasprotnikov in podobno, toda igra na telo je dovoljena. Igralci so opremljeni s čeladami, drese imajo podložene, toda poškodb je sorazmerno malo. Ključno vlogo igra igralec, ki ima podobno nalogo kot playmaker pri košarki: ne med amaterskimi študentskimi ekipami ne pri profesionalnih nistem niti na eni tekmi videl, da bi bil kje igralec s temi nalogami druge barve kože kot bele. V ekipah pa je sicer največ črncev, predvsem v obrambi, pa tudi v napadu, še posebej na krilih. „Tuchdown“, kot imenujejo zadetek, je dosežen, kadar napadalno moštvo prinese ali poda žogo v deset jardov širok prostor na koncu igrišča, ki je petdeset jardov oddaljen od sredine. Po takem zadetku ima ekipa priložnost, da rezultat še poveša s stelom v posebej označen prostor, podobno kot pri rugbyju.

Ko je Nebraska zmagovala, je šlo v zrak na tisoče rdečih balonov, že nekaj minut po tekmi pa so objavili celotno statistiko z vsemi podajami, prestreženimi in izgubljenimi žogami, napakami in dobrimi potezami. Nič čudnega, da velja v Ameriki izrek: „Košarka je umetnost, nogomet pa je znanost!“

JOŽE SPLIČHAL

knjige knjiga podatkov

vezani s tukajšnjim delavskim gibanjem.

V prvem poglavju so popisani začetki delavskega gibanja na Slovenskem, podatki govorijo o delovanju delavske stranke in drugih dogodkih do razpada avstro-ogrske monarhije. Drugo poglavje zajema čas med svetovnimi vojnami, sledi prikaz narodnoosvobodilnega boja in ljudske revolucije, v četrtem poglavju pa so obdelani dogodki do konca 1979. Za ponazoritev naj povemo, da so dogodki v pričujoči knjigi podani na način, kakršen je razviden iz časovnih preglednic v Delu, gre pa za dosledno časovno zaporedje in izčrpnejšo obdelavo dogajanj.

Delo je nezmotljiv vodič po raznovrstnosti dogodkov iz zgodovine slovenskega, v glavnih črtah pa tudi jugoslovanskega in mednarodnega delavskega gibanja. V tako zastavljeno knjigo seveda ne sodijo podatki o dogodkih iz politične, kulturne, socialne ali gospodarske zgodovine, ako niso morebiti v zelo tesni zvezi z delavskim gibanjem. „Držali smo se načela, da je v tem pogledu treba upoštevati predvsem dogodke iz naše delavskega gibanja.“ Tako je zapisano v predgovoru h knjigi, ki je po široki namembnosti dobrodošel pripomoček (boljšo preglednost in hitrejšo najdvanje zelenih podatkov omogočajo kazali osebnih in krajevni imen ter stvarno kazalo), glede na naslov dela in omenjeno načelo izbiranja dogodkov pa se uporabnik lahko vpraša, čemu je bilo treba knjigo debeliti npr. s podatki, kdaj in kakšne kolajne je osvajal M. Cerar ali da so „29. oktobra 1965 v Bršljinu pri Novem mestu“ odprli „novo tovarno ravnega stekla, ki ga je na notranjem tržišču občutno primanjkovalo“.

O slovenskem bataljonu

Slovenske založbe posvečajo dokajšnjo pozornost izdajanju dokumentarnih in drugačnih del o dogajanjih med zadnjo vojno, tovrstna knjiga zgolj izjemoma izide tudi v samozaložbi. Prav to se je zgodilo z „Orisom bojne poti in spomini“, kakor je podnaslovljena knjiga o slovenskem bataljonu 1. krajiške brigade. Za izdajo je poskrbel odbor omenjenega bataljona, pred nami pa je delo, ki zasluži pozornostne branje, ne nazadnje tudi zato, ker govori o eni redkih slovenskih partizanskih enot, ki so se bojevale zvečine zunaj meja matične domovine.

V nadaljšem prispevku je Milan Peroci popisal, kako je kma-

lu po osvoboditvi Beograda prišlo najprej do zamisli, nato pa tudi do ustanovitve posebne

Štiri najbolj tesnobe mesece, trenutke strahov in upanj, izjemen pomen Titove osebnosti, ne samo za nas Jugoslovane, ampak kar za ves svet, lahko spet podoživimo ob knjigi „Titova poslednja bitka“.

Knjiga je urejena po kronološkem redu. Najprej spremljamo predsednika na silvestrovanju v Karadjordjevu, potem pa njegovo pot na Brdo in v Klinični center, kjer se je zdravil cele štiri mesece in je vsa Jugoslavija trepetala za njegovo življenje. V knjigi so namreč objavljena tudi vsa sporočila zdravniškega konzilija, izbor iz pism ljudi, ki so mu zaželeli skorajšnje ozdravljenje, do odmevov iz sveta o pomenu Titove osebnosti za dogajanje po drugi svetovni vojni. Spet lahko obudimo spomin na njegovo izjemno državniško dejavnost, poslednjega izmed velikih svetovnih državnikov.

Posebno poglavje pa so v knjigi odlične fotografije, ki so jih poleg jugoslovanske agencije Tanjug prispevali še najboljši fotoreporterji jugoslovanskih časnikov. Da je izbor fotografij res pretehtan, lahko priča že ime urejevalca Joca Žnidaršiča, enega izmed fotografov, ki je pogosto slikal Tita, tako doma, kot tudi na njegovih poteh po tujini. Tekstovni del pa so prispevala najboljša peresa slovenskih časnikov, s pomočjo katerih nismo dobili samo dokumenta o času Titove bolezni, marveč tudi človeško občutenje pričevanje o dostojanstvenem in pogumnem zdrževanju vse Jugoslavije.

Delo je izšlo prej kot v enem letu, tako da je njegova odlika aktualnost, če lahko v tem primeru govorimo o njej kot kriteriju. Je odlično opremljena knjiga, za kar je poskrbel Matjaž Vipotnik, odkljujejo pa jo še odlični teksti in fotografije. Izšla je pri Cankarjevi založbi, stane pa 800 dinarjev, kar je sorazmerno nizka cena glede na veliko število barvnih fotografij.

Tone Ferenc / France Filipič / Jasna Fischer / Boris Gombac / Metka Gombac / Martin Ivanic / Milica Kašič / Vladimir / Janko Prunk / Franc Rezman / Jara Vodutsek / Stanec / Stelka Zadnik / Tone Zorn / ...

Kronologija naprednega delavskega gibanja na Slovenskem

1868-1980

slovenske enote, katero so sestavljali v glavnem izgnanci. Konec 1944 se je bataljon priključil 1. krajiški brigadi, zatem pa sledimo bojni poti slovenskih in drugih borcev na ravninah Srema in Slavonije. Aprila 1945 so bili borci slovenskega bataljona prestavljeni v podobno enoto v sklopu 1. jugoslovanske brigade in se nato z drugimi osvoboditelji znašli v Prekmurju in na Štajerskem.

Peroci do podrobnosti (ne manjkajo imena in datum) opisuje najrazličnejše dogodke in usode posameznikov pa enote kot celote; pisano gradivo je dopolnjeno z dokumentarnimi slikami. Temu zgodovinskemu prikazu sledijo številni spominski zapisi borcev slovenskega bataljona, knjigo pa zaključuje več preglednic in seznamov.

Peroci do podrobnosti (ne manjkajo imena in datum) opisuje najrazličnejše dogodke in usode posameznikov pa enote kot celote; pisano gradivo je dopolnjeno z dokumentarnimi slikami. Temu zgodovinskemu prikazu sledijo številni spominski zapisi borcev slovenskega bataljona, knjigo pa zaključuje več preglednic in seznamov.

gamsi na plazu

Malokatera knjiga je tako močno vtakna v podobo slovenskega življa na Koroškem, kot je delo „Gamsi na plazu“ Karla Prušnika-Gašperja, lani umrlega prvoborca, organizatorja protifašističnega boja koroških Slovencev. Tudi ni veliko knjig, ki spominsko obravnavajo narodnoosvobodilno vojno in so tako živo neposredne pa hkrati tolikanj splošne, da se bralci večkrat vračajo k njim. Prušnikovo delo je eno takih, zanimanje zanj ne pojenja, dvakrat (prvič ob koncu petdesetih in zatem na začetku sedemdesetih let) je že pošlo in zdaj je dostopno že v tretjem natisu, ki ga je oskrbela založba Borec. Doslej najbolj celovit in – četudi pisan na moč osebno – neoporečen dokumentaren prikaz ko-

roškega partizanstva je lani doživel prevod v nemščino, pripravljajo pa tudi srbohrvaško izdajo.

Lani je na dan slovenskega kulturnega praznika umrl Leopold Suhodolčan, pisatelj, čigar knjige so deležne pozornosti odraslih, morebiti še bolj pa mladih bralcev; slednjem je zapustil več izvirnih literarnih junakov in njihovih dogodivščin, ne nazadnje velja, da gre prav Suhodolčanu velika zasluga za širjenje bralnih navad pri šolarjih, saj je bil med neutrudnimi pobudniki tekmovanja za bralne značke.

In ko iznenada umre pisatelj, ki je bil tako rekoč šele na pol poti k ustvarjalnemu vrhu, se zastavlja vprašanje, kaj literarnega je še zasnoval za pustil celo nedokončanega. V Suhodolčanovi zapuščini je med drugim ostal prvi zapis romana „Snežno znamenje“ – z malenkostnimi posegi v izvorno besedilo je delo izšlo pri založbi Borec, ki se je tako „na najbolj pravi način oddolžila spominu na svojega glavnega urednika.“

Gre za pripoved o junaku, ki po končani vojni nima časa veseliti se zmage, precej mora poprijeti za delo, vsakdanjik pa mu zastavlja številna bivanjska vprašanja. Na vsa kajpak ne zna odgovoriti, življenje je pač nepredvidljivo, vselej pa se seže v nič in po človeku ostane ... Iz „Snežnega znamenja“ ponatiskujemo drugo poglavje o materi in sinu, ki se vrne iz partizanov.

snežno znamenje

Najin prvi skupni večer, ki sva ga preživljala v kuhinji, je nihal med neskončno dolgimi minutami in kratkimi predahni predvojnega razpoloženja. Kdaj pa kdaj sem poskušal razpoloženje poživiti z razkrčenjem, da je dolga vojne vendarle konec in da je nastopil čas po smrti. A sem še samega sebe komaj prepričal o tem, čeprav sem prehodil pot iz središča mesta do naše ulice s pravim, resničnim navdušenjem. Tudi iz smrti in življenja je težko stopiti. Nisva več izgovarjala nobenih imen.

Mati je našla nekaj očetovega perila. Umil sem se in se preoblekel. Čeprav je minilo že precej let od očetove smrti, je perilo dišalo, ko da je bilo oprano prejšnji dan. Obšlo me je, da ga je mati morebiti zares večkrat prala, čeprav ga nihče ni uporabljala.

Vmes me je obšlo, da bi se na večer vrnil v mesto. Zmenjeni smo bili s tovariši iz brigade, a sem misel kmalu zavrgel. Nekoliko me je zadrževal pomislek, da bi puščal mater že prvi večer samo, še bolj pa spoznanje, da si nenadoma želim, da se čimprej zleknem v posteljo in ostanem še nekaj časa pred spanjem sam s svojimi mislimi.

Kar nisem mogel verjeti, kako je mati znova postala zgovorna, čeprav je v pomešanem redu jemala slike iz

dni, ki jih je preživela, kot so se ji najbrž po moči doživljala vtisnile v spomin.

„Tisti, ki so imeli srečo, so kakšno stvar prinesli s kmetov. Jaz sem še kaj pridelala na vrtu ... Saj veš, ni velik, a zame je bilo še kar ... Včasih sem šla pospravljat k Pihlerjevim ... Pa Mateževim sem pomagala pečiti za praznike ... Pravljapav ... meni je še kar šlo ... Ne morem se pritožiti ...“

Zagledal sem se v obledelo sliko, ki je še zmerom visela na steni ob kredenci. Oče v železničarski obleki, ko da se je nekam naslonil, na steno ali na kaj drugega, a tega ni bilo mogoče razločiti.

„Pa sem tolikokrat pomislila na vas ... Rekla sem si, jaz še kar imam jesti, hvala bogu, a kako je z vami ... Veronika se je tako veselila, ko sem za veliko noč pekla potico ...“

Spomnil sem se, kako je bil oče le malokdaj doma, tako sem si ga še najbolj živo zapomnil iz trenutkov, ko je z železničarsko lučjo prihajal ali odhajal.

„Zadnje leto sem molila le še doma ... Ko sem neko nedeljo slišala kaplana, kako je mahal z obema rokama in kričal s prižnice ter klical pogubljenje nad tiste, ki ste bili v hosti, sem se obrnila, še enkrat pokleknila k veliki križu, se poškopila z žegnano vodo ... in sem odšla iz cerkve ...“

Gotovo stoji še zmerom na njeni posteljni omarici majhen železni križ, sem pomislil. Nihče od nas ga ni jemal v roke, čeprav nam tega ni prepovedala. Tudi sama ga je prestavljala le, kadar smo imeli v hiši božnika.

„Zadnje zimo nam je zmrznil vodovod, tako da sem spet nosila vodo od Kosovega vodnjaka,“ je kar govorila. Iz barve njenega glasu sem spoznal, da le podaljšuje najine prve skupne trenutke, boji se noči, ki je pred nama, čeprav po dolgih mesecih ne bo sama v hiši.

Tudi potem, ko sem bil že v sobi, se mi je zdelo, kako jo slišim, da govori, a si ne odgovarja na vprašanja. Čeprav nisem razumel niti besede, sem si nehotično sestavljal pripoved, ki je kljub nerazumljivosti dokaj razločno poplesavala okrog mojih ušes. Pomagal sem si s staro petrolejko, saj je bila mestna četrta prva dni brez elektrike. Za trenutek mi je bilo, ko da nisem doma, v sobi, v kateri sva z Blažem preživela celih petnajst let, še posebej zadnja študentovska. Spet sem nekje na partizanskem ozemlju, morebiti v kakšni hiši v Dolomitih ali v Beli krajini, v stari kmečki izbi, kadar nam je bila sreča še posebej naklonjena. Takoj sem spoznal, da je mati sobo večkrat zračila, saj sem komaj vonjal prestani zrak. Sedel sem na svojo posteljo ter se zazrl v tisto na nasprotni strani. Tudi noč je bolj skrbno postlana, sem se nasmehnil, Blaž jo je sam dolgo gledal in ravnal. Za zmerom so se mi vtisnile v spomin njegove dolge bele roke.

Nenadoma sem zaznal, da je mati utihnila. Spet je tu strašni, postani molk, me je spreletelo, molk, ki izživa duhove. Vstal sem, odprl vrata ter zaklical: „Mati!“ Nisem mogel verjeti, ko se mi ni oglasila. Tako sem klic še nekajkrat ponovil. Ker se mi še zmerom ni oglasila,

la, sem zdriljal po stopnicah in s težkimi vojaškimi čevlji planil v kuhinjo. Ni je bilo tam. Odprl sem shrambo in nato še drugo sobo, v kateri smo se zadrževali čez dan. Oče je večkrat sedel z nogami v škafo in bral časnik. Za hip sem počakal, ko da se bo obrnil k meni in rekel: „V tekstilni stavkajo. Železničarji jim bomo pomagali.“ Nekaj obledelega je trohnelo na njegovem obrazu, oči so se mu pogrezale. Obrnil sem se in pohitel v materino spalnico. Bila je temna, tiha. Vrnil sem se po staro petrolejko in znova obstal sredi spalnice. Bila je pospravljena kot za praznik in ko da že dolgo ni nihče prebival v njej. Končno sem planil iz hiše. Stal sem na pragu s petrolejko v roki, ko je prišla po ozki ulici. Zdaj sem natanko slišal vsak njen korak, odmeval je v noči, a ko da ne prihaja od zemlje, po kateri je stopala. Ko je obstala v soju petrolejke, je bil njen obraz spremenjen in utrujen, ko da je prišla od zelo daleč. Tiho je rekla: „Slišala sem jih, ko da prihajajo ...“

Umolknila je in čakala, kdaj ji bom naredil prostor, da bo lahko odšla v hišo. Ko sem se že vrnil v sobo, je nisem več slišal, četudi sem napanjal ušesa. Tiho, ki je obležala v hiši, je zadušila tudi hrup, ki sem ga še malo prej slišal v središču mesta. Ljudje ne morejo spati, sem si rekel, trajalo bo nekaj časa, da bodo sodili svojim strahovom.

Gasil sem petrolejko in obležal. Znova sem začutil hudo utrujenost, a je rasla v meni v nasprotno smer: hujje ko je pritiskala name, bolj me je mučila budnost. A bolj ko se je v meni to spreobračalo, bolj so se trgali spomini, ne da bi jih natančno prepoznal. Prepletali so se med sabo brez prave razločnosti. Odgrinjal sem obraze, ki so bili že zdavnaj za vselej moji, a jim še nisem dal zadnjega imena. Tekel sem v prizore, ki se mi šele bodo zgodili, nekaj nastopajočih bi lahko takoj oblekel v prave obleke, drugi so se mi spretno izmuznili, ko sem se jih le rahlo dotaknil s spominom. Največkrat pa me je v najbolj skrivnem prizoru čakal Blaž.

Nenadoma sem pred vrati zaslišal težko, globoko dihanje, ko da nekoga obujajo iz smrti. Razločno sem lahko ločeval vdih in potem daljši, olajšujoče grozljivi izdih. A ko da se je izdih kot veter zgajal po stopnicah pa butnil v vrata in v okna, da so se zatresla in so zažvenketale šipe. Potem se je dihanje prestavljalo po hiši, zdaj ga je bilo slišati iz kuhinje, iz shrambe in v naslednjem trenutku iz spalnice. Zaskrivala so vrata stare omare, v kateri je še zmerom visela materina nedeljaska obleka in očetova železničarska uniforma. A komaj so se vrata stare omare umirila, sem sopenje zaslišal na podstrešju. Vedel sem, otroci si nismo upali sami na podstrežje, zdaj je podstrešje prihajalo k meni. Tedaj sem razločno zaslišal korake zunaj na ozki ulici, približali so se naši hiši, nekdo je odprl vrata in vstopil. Šel sem za njegovimi koraki – ali pa so to bili v resnici koraki več ljudi – po veži, v kuhinjo, krožil po kuhinji, se vrnil v vežo, se povzpел po stopnicah – mimo spalnice, ta pomenljiva podrobnost mi ni ušla – skozi vrata na podstrežje. Tedaj sem zaslišal še en razločen izdih. Je bil podoben olajšanju ali novemu trpljenju, kdo bi mogel vedeti! Nato je vse utihnilo. Potil sem se po vsem telesu. Čez čas je v strešni žlez začela curljati voda.

Bilo je pozno, ko sem drugo jutro prišel v kuhinjo in me je na mizi čakal zajtrk. Mati je stala pri štedilniku in je kot nekoč pestovala roke na prsih. Gledala me je z očmi, ki so preživela še eno noč. Prsi so se ji komaj opazno dvigale, ko da je čez noč iz njih otekla teža in se je vanje naselila vdanost. Le kje je staknila kosček sladkorna, ki ga je priložila skodelici čaja, sem pomislil in sedel k mizi.

Ko da mi je bilo veliko do tega, da bi pretrgala molk, sem znil: „Tako se mi je zdelo, ko da je nekdo ponoči prišel v hišo ...“

Mati se je le trpko in odsotno nasmehnila, odgovorila mi pa ni. Obrnila se je k štedilniku in začela prestavljati posodo.

Po zajtrku sva spregovorila le še nekaj besed. Predlagala mi je, naj pustim obleko doma, da mi jo bo očistila, oblečem naj očetovo. A sem ji odgovoril, da bom moral s čiščenjem še nekaj dni počakati, potem ko bom v mestu uredil neke nujne stvari. Rekel sem, da se do večera zagotovo vrnem, v mestu bom ostal le, če se bo dalo zavleklo.

Partizanska elektrarna

V tej rubriki so se zvrstili že številni zapisi o najrazličnejših predmetnih pričah zgodovinskega toka v naših krajih. Brez dvoma zasluži tako pozornost tudi mala partizanska elektrarna v Soteski, ki je v težkih časih narodnoosvobodilne borbe opravljala pomembno nalogo, saj je dajala električno energijo mnogim okoliškim vasem, v katerih so se velikokrat zadrževali partizani.

Človek je že zgodaj spoznal, kako pomembne so vode rek in potokov kot vir energije. Uporabil jih je za poganjanje mlinov, koles, preprostih žag, in ko je človeški um v svojih iskanjih prišel tako daleč, tudi za pogon mnogih manjših elektrarn. Teh je na Slovenskem precej obratovalo že pred vojno. Danes večinoma stojijo in le nekatere so obnovili zasebniki. Seveda je velika škoda, da smo jih pozabili, saj v sedanjih energetskih težavah in tudi pomanjkanju električne energije pride prav vsak kilovat. V Sloveniji pa že narašča zanimanje, da bi oživil in posodobili male elektrarne, za kar je precej zanimanja tudi v razvitejših državah.

Dolenjska torej ima na reki Krki svojo „maloelektrarnoško“ tradicijo. V času NOB je na Krki v Soteski pod roškimi gozdovi delovala taka mala elektrarna, ki je dajala tok 287 hišam v okoliških vaseh do 12 kilometrov oddaljenosti. Od teh je imelo 196 domov električno napeljavo že prej, v 91 hišah pa je bila nova.

V preteklosti je v teh krajih ob vsakem večjem potoku stal mlin in poleg njega običajno še žaga. Posebno pomemben vir energije pa je bila prav Krka. Na njej je bilo 15 jezov, ki so usmerjali vodo na pogonska kolesa za mline in žage. Pred 123 leti so Auerspergi, ko so videli, da je rečni tok stalen in da nivo vode preveč ne niha, Krko v Soteski pregradili z jezom. Zgradili so žago in mlin, prva turbina pa je bila izdelana na Dvoru. Leta 1914 so jez prenovili in še danes je eden najtrdnjših na Krki. Leta 1927 pa so zgradili hidrocentralo, ki je takrat služila za potrebe gradu. Leto kasneje je knez Auersperg dovolil napeljavo elektrike še v šolo in cerkev. Takrat je bila na žagi tudi že vgrajena nova Peltonova turbina z močjo 60 KM. Kot piše Tone Virant, za ugotavljanje pretoka vode niso bile potrebne dodatne raziskave, saj so ljudje dobro vedeli, kdaj je pretok vode največji in kdaj najmanjši.

Ta hidrocentrala v Soteski je bila izrednega pomena že v začetku našega oboroženega upora. Takrat je bil njen vodja Feliks Črne, njegov pomočnik pa električar Franc Gorše. V centrali so skrivoma polnili akumulatorje, namenjene za delo partizanske tehnike v roških gozdovih. Mimo italijanskih straž so akumulatorje „tihotapile“ perice v škafih, v katerih so nosile prat perilo na perišče tik centrala. Ko so se ustanovljale partizanske delavnice

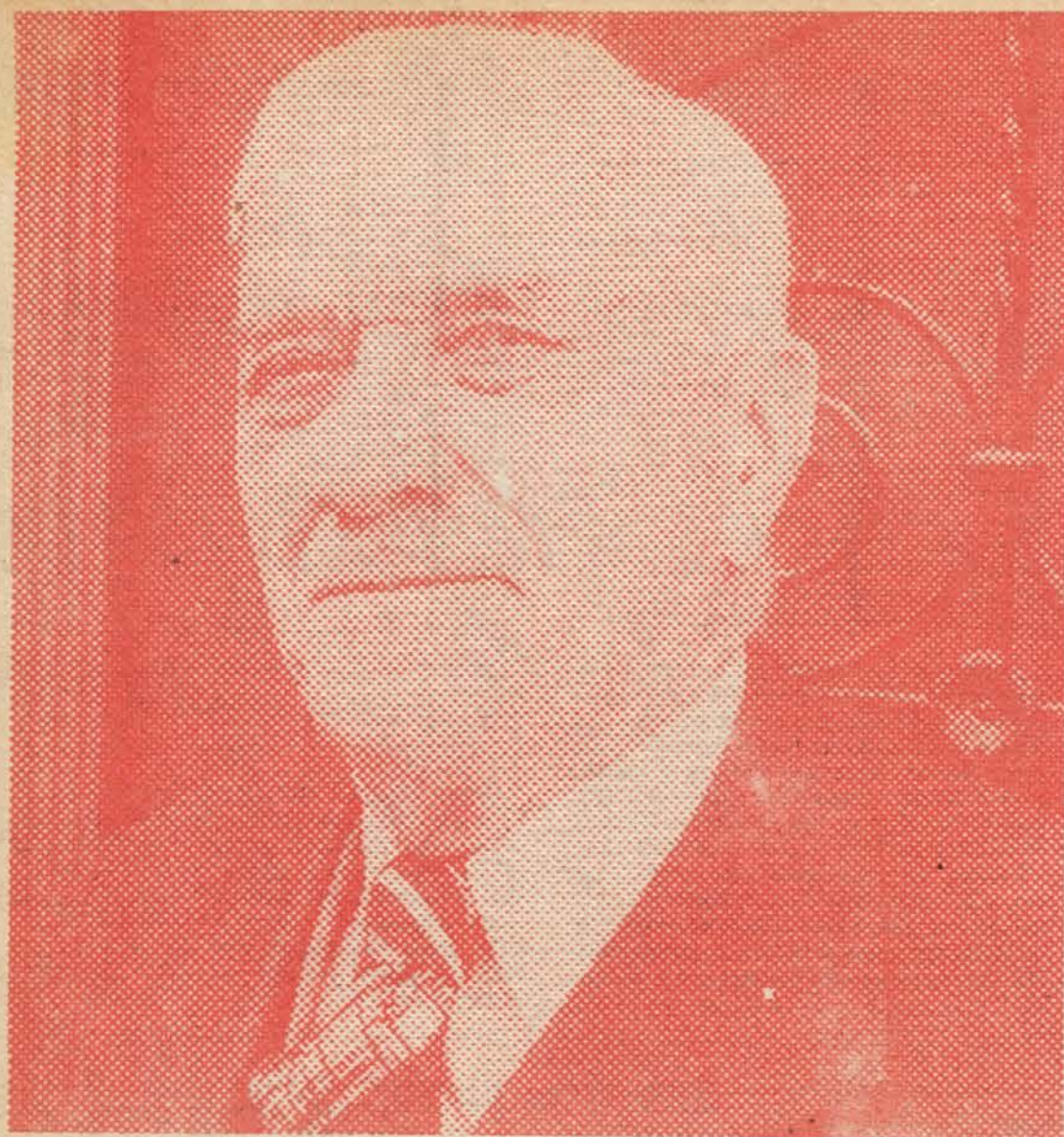
v Podstenicah, je bilo iz centrale in mehanične delavnice odnesenega mnogo materiala. Črnetu sta pomagala terenca Blatnik in Gorše, ki je dobro poznal stanje in navade italijanskih straž.

Po italijanski kapitulaciji se je v gradu nastanil glavni štab NOV s svojimi oddelki in električna energija jim je bila še kako potrebna. Črnetu je glavni štab imenoval za vodjo električne centrale. V začetku nemške ofenzive so partizani grad zapustili in je bil potem tudi požgan. Takoj po ofenzivi je hidrocentrala spet delala.

Na okupatorjev ukaz so v Novem mestu za te kraje po ofenzivi odklopili elektriko, ker so se tu stalno zadrževale partizanske brigade. Ljudje so se znašli, kot so vedeli in znali. Prav so jim prišle najrazličnejše preproste svetilke. Črne pa se je s svojimi pomočniki znašel. Instalacijski material so mu nekako preskrbeli ljudje, nekaj izolatorjev so dobili tudi v skladišču Kranjskih deželnih elektrarn v Straži. Pri postavljanju drogov so partizanskim električarjem pomagali vaščani. Kljuge za izolatorje in orodje za rezanje navojev pa sta Črne in Gorše izdelala sama. Napeljali so žice, kakršne so pač bile na voljo. Od centrale do prvih vasi so imeli povezanih skupaj tudi deset različnih žic. S prvim vodom so bile takrat povezane vasi Podhosta, Meniška vas, Podturn in Poljane, preko drugega voda pa so dobivale električno energijo vasi od Doljnega in Gornjega Polja, Gradišča in Vavte vasi vse do Prašč. Ljudi pa je bilo težko prepričati, naj ne uporabljajo premočnih žarnic, ki se jih je dalo dobiti po raznih kanalih le iz sovražnikovih trgovin. Tone Virant piše, da je Črne veliko pregorelih žarnic celo sam popravil.

Sovražnikovi izpadi iz Novega mesta v te kraje, predvsem v Stražo, so bili vse pogostejši in delo partizanskih električarjev, monterjev in vzdrževalcev vse težje in nevarnejše. Sovražnik je velikokrat tudi prestrelil žice. Vendar je bilo zelo važno, da so imeli luč, saj so bile v vaseh pomembne partizanske ustanove, gibljiva bolnišnica, štabi partizanskih enot itd. Največja zmogljivost elektrarne je bila 500 kilovatov dnevno.

Ta mala partizanska elektrarna in električarji so bili sovražniku seveda trn v peti. Maja 1944 so Nemci prišli v Sotesko in odpeljali Goršeta, Tavčarja in Črnetu, ki je do konca vojne preživel po nemških koncentracijskih taboriščih. Po vojni se je Črne na elektroinštitutu v Ljubljani pozanimal, kolikšna je bila v zgodovini največja dosežena razdalja elektrovodov napetosti 220 voltov enosmernega toka, kakršnega je imela soteska električna centrala. Čeprav natančni podatki niso znani, je jasno, da je bilo obratovanje te male hidrocentrala tudi s tehniškega stališča velik uspeh.

VEČ SPOMINOV KOT UPANJ

Čeprav je bil rojen ob začetku tega stoletja in je tudi oprava v njegovi pisarni tako stara, svetlo rjav masiven les omar in precej velika pisalna miza, vse stoji sredi tega časa in ni čutiti niti kanca nostalgije po „starih dobrih časih.“ Tako realističnega odnosa do življenja si Josip Bučar, najstarejši še aktivni odvetnik v Novem mestu, prav gotovo ni pridobil samo v poklicu, ampak ga je prinesel na svet že s poreklom. Kot rad sam pravi, je kmečki sin iz Srebrnič, hkrati pa Novomeščan, ki je nekaj let življenja izven Novega mesta preživel samo zaradi študija v Ljubljani.

Povsem ni mogoče iti mimo preteklosti, saj je nekdaj veliko hodil v družbo novomeških sodnikov in profesorjev, ki so se zbirali v Zurčevi gostilni v Kandiji. Zdaj pravi, da takega družabnega življenja ni več toliko, saj se ljudje večinoma drže doma ob televizorjih, v vikendih, vinogradih. Mlajši sicer hodijo tudi v gostilne, a se zabavajo po svoje in ni, da bi se človek mešal mednje. Tako Josipu Bučarju največkrat ostane delo, ki ga z veseljem opravlja.

„Morda bi lahko že nehal, toda zdaj urejam stare spise,“ pravi Bučar in nehoté pogladi rjave papirnate mape, v katerih so shranjeni drobci človeških usod. Največkrat razne tožbe kmetov pa veliko pravd zaradi avtomobilskih nesreč, pač posledica časa. „Potem pa spet pride kaj novega in zaradi veselja do dela ne morem odreči. Sicer si pa tudi ne znam predstavljati, kaj bi lahko delal, če bi ne imel tele pisarne. Vrstnikov, s katerimi bi se družil, skoraj ni več,“ pove.

In vendar Josip Bučar ne razmišlja samo o svojem delu, pravadah in podobnih zadevah. V zadnjem času ga prizadeva predvsem vprašanje stabilizacije, za katero se mu zdi, da si jo jemlje k srcu vse premalo ljudi. Pa tudi časniki bi morali po njegovem na tem področju opraviti več dela. In kaj vse zanemarjamo pri tem! Koliko starega železa, papirja in drugih odpadnih surovin bi lahko nabrali in s tem prihranili devize. Pa ljudje prepogosto čakajo na pobudo od zgoraj, namesto, da bi se del lotili sami in prostovoljno. „Takoj po vojni smo veliko opravili s prostovoljnimi delom in ljudje so imeli povsem drugačen polet kot

zdaj. Po mojem bi ga spet morali oživiti. Pa ne samo pri očiščevalnih akcijah in podobnem. Samo poglejte, koliko zemlje ni obdelane! Dogaja se, da je nekateri ne morejo obdelati. Zakaj je ne dajo takim, ki imajo stroje in možnosti? Tako se dela škoda za vse narodno gospodarstvo.“

Včasih je veliko hodil na lov in rad ga je imel, čeprav ni nikoli ujel kakšne posebne trofeje. Zdaj o nekdanjem konjičku priča samo še istrski gonič As, medtem ko puška iz leta 1919 počiva nekje v kotu. Sicer pa z ženo Mileno, znano medicinsko sestro, ki je službeno prepotovala z mopedom vso Dolenjsko, večino dni preživljata doma, med knjigami, kjer je najti vse, od Vergilove Eneide prek Mihoviličeve razprave o ustaštvu na Hrvaškem, Kama sutre do prvih izdaj Janka Kersnika in Cankarjevega posvetila Milenini mami, katero je napisal 5. januarja 1898 na Vrhniko in predstavlja zdaj eno izmed dragocenosti v njihovi knjižnici. Rada posežeta tudi po časopisih in revijah, med njimi bereta vse, od Dela in Naših razgledov do Radarja in Spiegla. Tudi nekaj slik imata, najljubši dve, Miheličevo in Pavlovčevo, v spalnici, ostale, ki jih je Bučar odkupil od potujočih slikarjev, pa više v drugih sobah. Sicer živita skromno in umirjeno pod Marofom, v senci košatih kostonjev.

„Letos bomo praznovali 60-letnico mature“, pravi in oči mu nekoliko žveže zasijejo, „toda od rázreda nas je ostalo samo še četverica. Prav lahko se bo zgodilo, da bomo preznovanje pripravili pri nas na Dolenjskem. Toda kaj češ s takim praznovanjem, ko ne smemo ne piti ne jesti pretirano,“ pravi hudomušno. Njemu samemu ne manjka moči, saj je bil nekdaj pri Sokolu pa delal je veliko na kmetiji. Zato ga tem živeje prizadeva, ker vsa zemlja ni obdelana. In ko odhajam od njiju, še enkrat reče, da moramo več pisati o učvrstitvi gospodarstva, kritično, kjer je to potrebno, in pohvaliti, če so uspehi.

Tak, zrasel iz zemlje, ki mu je dala čvrstino in neomajen pogled v prihodnost, prekaljen v številnih pravdah, v katerih se je šlo za človeške slabosti in napake, mi stisne roko, pogleda v oči: „Pa ne pozabite na to naše preklicano gospodarstvo,“ reče in se vrne v hišo, kjer je že več spominov kot upanj na prihodnost, a je kljub temu v njej toliko živega duha, da vrta s pomočjo knjig in revij in časopisov in televizije, ki stoji v spalnici, v živi tok časa. Oprava v hiši in v pisarni je samo kamenček tradicije v sodobnem dogajanju, spominček na nepretrgani tok življenja, na njegovo neustavljivo moč. Torej ne gre, da bi po njej sodil o življenjski moči in prepričanju Josipa Bučarja, najstarejšega odvetnika iz Novega mesta, kmečkega sina iz Srebrnič.

J. SIMČIČ

